

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

TRABZON İLİ YOMRA İLÇESİ AĞZI (İNCELEME-METİNLER-SÖZLÜK)

YÜKSEK LİSANS

Seda ALEMDAĞ

ŞUBAT-2026

GÜMÜŞHANE

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

TRABZON İLİ YOMRA İLÇESİ AĞZI (İNCELEME- METİNLER- SÖZLÜK)

**DIALECT OF YOMRA DISTRICT IN TRABZON PROVINCE
(EXAMINATION - TEXTS – DICTIONARY)**

YÜKSEK LİSANS

Seda ALEMDAĞ

**ŞUBAT-2026
GÜMÜŞHANE**

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

TRABZON İLİ YOMRA İLÇESİ AĞZI (İNCELEME- METİNLER- SÖZLÜK)

**DIALECT OF YOMRA DISTRICT IN TRABZON PROVINCE
(EXAMINATION - TEXTS - DICTIONARY)**

YÜKSEK LİSANS

Seda ALEMDAĞ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mesut KÜRÜM

**ŞUBAT-2026
GÜMÜŞHANE**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “**Trabzon İli Yomra İlçesi Ağzı (İnceleme- Metinler- Sözlük)**” isimli bu tezimin, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, alıntı yaptığım tüm çalışmaları kaynakçada belirttiğimi ve Gümüşhane Üniversitesi’nin lisanslı kullanıcısı olduğu intihal yazılım programı ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nün belirlediği kıstaslara uygun olarak raporladığımı taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

06/02/2026

.....
Seda ALEMDAĞ

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın her aşamasında bilgi, birikim ve akademik deneyimini benimle paylaşarak yol gösteren; yapıcı eleştirileri, değerli önerileri ve katkılarıyla araştırmamın şekillenmesinde önemli rol oynayan Dr. Öğretim Üyesi Mesut KÜRÜM'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Çalışma sürecinde karşılaştığım sorunların çözümünde göstermiş olduğu sabır, anlayış ve destek, akademik gelişimime önemli katkılar sağlamıştır. Ayrıca, bilimsel düşünme disiplinini kazanmamda ve araştırma yöntemlerine dair farkındalığının artmasında sunduğu rehberlik için kendisine teşekkürü borç biliyor ve şükranlarımı sunuyorum.

Bu çalışma sürecinde bilgi ve tecrübelerine başvurduğum tüm hemşehrilerime ve tanıdıklarına şükranlarımı sunarım.

Bunun yanı sıra, eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, her zaman yanımda olan ve bugünlere gelmemde büyük pay sahibi olan anne ve babama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Seda ALEMDAĞ
GÜMÜŞHANE – 2026

ÖZET

Çalışma, Trabzon iline bağlı Yomra ilçe merkezi ile bu ilçeye bağlı farklı yerleşim birimlerinden alınmış olan dil ürünlerinin ses ve söz varlığı açısından incelenmesinden oluşmaktadır. Yerleşim birimlerinden alınan ses kayıtlarının titizlikle deşifre edilmesiyle oluşturulan metinlerden hareketle yörenin fonetik özelliklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın temel unsurlarından biri olan kaynak kişiler belirlenirken; belirli bir yaştan üzerinde olmaları, bulundukları yerleşim biriminden uzun süreli ayrılmamış olmaları, çene ve ağız yapılarının düzgün olması ve konuşmaya engel herhangi bir durumlarının bulunmaması gibi ölçütler esas alınmıştır.

Kaynak kişilerden alınan derlemeler yazıya aktarılırken Türk Dil Kurumunun ağız çalışmaları için belirlemiş olduğu ağız transkripsiyonu alfabesi kullanılmış olup bu alfabede yer almayan bazı sesler için ise ağız çalışmalarının genelinde kullanılan işaretlerden faydalanılmıştır. Çalışmanın temelini oluşturan Yomra ilçesinin ağız özelliklerine ilişkin akademik düzeyde yapılmış bir tez çalışması bulunmamaktadır. Bu nedenle, Doğu Karadeniz Bölümü'nün ağız özelliklerini belirgin biçimde yansıtan Yomra ilçesi üzerine böyle bir çalışmanın yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Çalışmanın “Giriş” bölümünde ilçenin adı, tarihi, coğrafi durumu, kültürel yapısı ve nüfusu hakkında genel bilgiler verilmiştir. “İnceleme” bölümünde ses bilgisi ele alınmış; bu bölümü “Metinler” ve “Sözlük” bölümleri izlemiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda “Kaynaklar” ve “Kaynak Kişi Listesi” oluşturulmuştur. Bu çalışma, Yomra ilçe merkezi ile merkeze bağlı yerleşim birimlerinden belirlenen 26 kaynak kişiden derleme yöntemiyle elde edilen metinler esas alınarak, yörenin ağız özelliklerinin fonetik (ses bilgisi) ve söz varlığı açısından incelenmesine dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ağız, Ses bilgisi, Söz varlığı, Yomra ilçesi.

SUMMARY

This study examines linguistic data collected from the district center of Yomra in Trabzon and various settlements connected to the district, focusing on phonetic features and vocabulary. The main aim is to identify the region's phonetic characteristics through texts produced by carefully transcribing audio recordings obtained from these settlements. While selecting informants, several criteria were taken into consideration, such as being above a certain age, having lived in the same settlement without long-term absence, possessing a proper jaw and oral structure, and having no conditions that could hinder speech.

During the transcription process, the dialect transcription alphabet determined by the Turkish Language Association (TDK) was used. For certain sounds not included in this alphabet, commonly accepted symbols used in dialect studies were adopted. Since there is no academic thesis specifically examining the dialect features of Yomra, the necessity of conducting such a study has emerged. Yomra is considered to strongly reflect the dialectal characteristics of the Eastern Black Sea region.

In the "Introduction" section, general information is provided about the district's name, history, geographical conditions, cultural structure, and population. The "Analysis" section focuses on phonetics, followed by the "Texts" and "Glossary" sections. Based on the collected data, a "References" section and an "Informant List" were also prepared. Overall, the study is based on texts compiled from 26 informants and investigates the dialect of Yomra in terms of phonetics and vocabulary.

Keywords: Dialect, Phonetics, Vocabulary, Yomra district

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	III
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	IV
TEŞEKKÜR	V
ÖZET	VI
SUMMARY	VII
İÇİNDEKİLER.....	VIII
TABLolar DİZİNİ.....	XVII
EKLER DİZİNİ	XVIII
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	XIX
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	2
1.2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi.....	2
1.3. Trabzon İli Yomra İlçesi Hakkında Genel Bilgiler.....	3
1.3.1. İlçenin Adı	3
1.3.2. Tarihi	4
1.3.3. Coğrafi Durumu	5
1.3.4. Kültürel Değeri	6
1.3.5. Nüfusu	8
2. İNCELEME.....	11
2.1. Ses Bilgisi.....	11
2.1.1. Ünlüler.....	12
2.1.2. Yomra İlçesi Ağzında Ünlüler.....	13
2.1.3. Normal Süreli Ünlüler.....	13
2.1.4. /a/ Ünlüsü ve Çeşitleri (á, â, ã).....	13
2.1.4.1. /a/ Ünlüsü.....	13
2.1.4.2. /á/ Ünlüsü.....	13
2.1.4.3. /â/ Ünlüsü.....	13
2.1.4.4. /ã/ Ünlüsü.....	14
2.1.5. /e/ Ünlüsü ve Çeşitleri (è, ê)	14
2.1.5.1. /e/ Ünlüsü.....	14
2.1.5.2. /è/ Ünlüsü.....	14
2.1.5.2.1. i>è.....	15
2.1.5.2.2. e>è	15

2.1.6. /ê/ Ünlüsü.....	15
2.1.6.1. ö>ê	15
2.1.6.2. e>ê	15
2.1.7. /ı/ Ünlüsü ve Çeşitleri (í, î)	15
2.1.7.1. /ı/ Ünlüsü	15
2.1.7.2. /í/ Ünlüsü	15
2.1.7.3. /î/ Ünlüsü.....	16
2.1.8. /i/ Ünlüsü ve Çeşitleri (î)	16
2.1.8.1. /i/ Ünlüsü	16
2.1.8.2. /î/ Ünlüsü	16
2.1.9. /o/ Ünlüsü ve Çeşitleri (ó, ô).....	16
2.1.9.1. /o/ Ünlüsü.....	16
2.1.9.2. /ó/ Ünlüsü.....	17
2.1.9.3. /ô/ Ünlüsü.....	17
2.1.10. /ö/ Ünlüsü ve Çeşitleri (ô).....	17
2.1.10.1. /ö/ Ünlüsü.....	17
2.1.10.2. /ô/ Ünlüsü.....	17
2.1.11. /u/ Ünlüsü ve Çeşitleri (ú).....	17
2.1.11.1. /u/ Ünlüsü.....	17
2.1.11.2. /ú/ Ünlüsü.....	18
2.1.11.3. /ü/ Ünlüsü.....	18
2.1.12. Uzun Ünlüler.....	18
2.1.12.1. İkincil Uzun Ünlüler.....	18
2.1.12.1.1. /ā/ Ünlüsü.....	18
2.1.12.1.2. /ē/ Ünlüsü.....	19
2.1.12.1.3. /ī/ Ünlüsü.....	19
2.1.12.1.4. /î/ Ünlüsü.....	19
2.1.12.1.5. /ō/ Ünlüsü.....	19
2.1.12.1.6. /ō̄/ Ünlüsü.....	19
2.1.12.1.7. /ū/ Ünlüsü.....	19
2.1.12.1.8. /ū̄/ Ünlüsü.....	19
2.1.13. Kısa Ünlüler.....	19
2.1.13.1. /ǣ/ Ünlüsü.....	19
2.1.13.2. /ě/ Ünlüsü.....	20
2.1.13.3. /i/ Ünlüsü.....	20
2.1.13.4. /ī/ Ünlüsü	20

2.1.13.5. /ö/ Ünlüsü.....	20
2.1.13.6. /ü/ Ünlüsü.....	20
2.1.13.7. /ü/ Ünlüsü.....	20
2.1.14. İkiz Ünlüler	21
2.1.14.1. Eşit İkiz Ünlü	21
2.1.14.1.1. /aa/ İkiz Ünlüsü	21
2.1.14.1.2. /ee/ İkiz Ünlüsü	21
2.1.14.1.3. /uu/ İkiz Ünlüsü	21
2.1.14.1.4. /üü/ İkiz Ünlüsü	21
2.1.14.2. Alçalan İkiz Ünlüler	21
2.1.14.2.1. /aı/ Alçalan İkiz Ünlüsü	21
2.1.14.2.2. /au/ Alçalan İkiz Ünlüsü	21
2.1.14.2.3. /ei/ Alçalan İkiz Ünlüsü	22
2.1.14.2.4. /ao/ Alçalan İkiz Ünlüsü	22
2.1.14.2.5. /ou/ Alçalan İkiz Ünlüsü	22
2.1.14.3. Yükselen İkiz Ünlüler.....	22
2.1.14.3.1. /oa/ Yükselen İkiz Ünlüsü.....	22
2.1.14.3.2. /ua/ Yükselen İkiz Ünlüsü.....	22
2.1.15. Kalınlık-İncelik Uyumu.....	22
2.1.15.1. Türkçe Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu	22
2.1.15.1.1. Şimdiki Zaman Ekinde	22
2.1.15.1.2. –ken (i-ken) Zarf-Fiil Eki.....	23
2.1.15.1.3. i- Fiilinin Zaman Eki Almış Şekilleri	23
2.1.15.1.4. +ki Aitlik Eki.....	23
2.1.15.1.5. +ki Bağlacı	24
2.1.15.1.6. ile Edatı	24
2.1.15.1.7. için Edatı	24
2.1.15.2. Yabancı Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu	25
2.1.15.2.1. İlerleyici Ünlü Benzeşmesi	25
2.1.15.2.2. Gerileyici Ünlü Benzeşmesi.....	25
2.1.15.2.3. İlerleyici-Gerileyici Ünlü Benzeşmesi	25
2.1.15.3. Kalınlık-İncelik Uyumunun Bozulması.....	25
2.1.16. Dudak Benzeşmesi / Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	25
2.1.17. Ünlü Değişmeleri	26
2.1.17.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi.....	26
2.1.17.1.1. a>á Değişimi	26
2.1.17.1.2. a>e Değişimi	26

2.1.17.1.3. a>i Değişimi.....	26
2.1.17.1.4. ı>i Değişimi:	27
2.1.17.1.5. ı>í Değişimi:	27
2.1.17.1.6. u>i Değişimi:.....	27
2.1.17.1.7. u>ü Değişimi:.....	27
2.1.17.1.8. o>i Değişimi:.....	27
2.1.17.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması	27
2.1.17.2.1. e>a Değişimi	28
2.1.17.2.2. e>á Değişimi	28
2.1.17.2.3. i>ı Değişimi.....	28
2.1.17.2.4. i>í Değişimi.....	28
2.1.17.2.5. i>u Değişimi.....	28
2.1.17.2.6. ö>ó Değişimi.....	28
2.1.17.2.7. ö>o Değişimi.....	28
2.1.17.2.8. ü>u Değişimi.....	29
2.1.17.2.9. ü>ú Değişimi.....	29
2.1.17.3. Geniş Ünlülerin Daralması	29
2.1.17.3.1. a>ı Değişimi.....	29
2.1.17.3.2. a>i Değişimi.....	29
2.1.17.3.3. e>i Değişimi.....	29
2.1.17.3.4. e>è Değişimi	30
2.1.17.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi	30
2.1.17.4.1. i>a Değişimi:.....	30
2.1.17.4.2. ı>a Değişimi:.....	30
2.1.17.4.3. i>è Değişimi:.....	30
2.1.17.4.4. i>e Değişimi:.....	30
2.1.17.4.5. u>o Değişimi:.....	30
2.1.17.4.6. ü>ö Değişimi:.....	30
2.1.17.5. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması	30
2.1.17.5.1. a>â Değişimi	31
2.1.17.5.2. a>u Değişimi	31
2.1.17.5.3. e>ö Değişimi	31
2.1.17.5.4. e> ê Değişimi.....	31
2.1.17.5.5. ı> î Değişimi	31
2.1.17.5.6. ı>u Değişimi.....	31
2.1.17.5.7. i>u Değişimi.....	31
2.1.17.5.8. i>ü Değişimi.....	31

2.1.17.6. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi.....	31
2.1.17.6.1. o>â Değişimi	32
2.1.17.6.2. ö>ê Değişimi	32
2.1.17.6.3. u>i Değişimi.....	32
2.1.17.6.4. ü>i Değişimi.....	32
2.1.17.6.5. o>i Değişimi.....	32
2.1.18. Ünlü Düşmesi.....	32
2.1.19. Ünlü Türemesi.....	33
2.1.19.1. Ön Seste Ünlü Türemesi.....	33
2.1.19.2. İç Seste Ünlü Türemesi.....	33
2.1.19.3. Son Seste Ünlü Türemesi.....	33
2.1.20. Ünsüzler.....	33
2.1.20.1. Yazı Dilinde Bulunmayan Ünsüzler.....	33
2.1.20.1.1. /ç/ Ünsüzü.....	33
2.1.20.1.2. /Ç/ Ünsüzü.....	34
2.1.20.1.3. /ğ/ Ünsüzü	34
2.1.20.1.4. /Ğ/ Ünsüzü	34
2.1.20.1.5. /ğ/ Ünsüzü	34
2.1.20.1.6. /h/ Ünsüzü	34
2.1.20.1.7. /H/ Ünsüzü	35
2.1.20.1.8. /h/ Ünsüzü	35
2.1.20.1.9. /k/ Ünsüzü	35
2.1.20.1.10. /K/ Ünsüzü	35
2.1.20.1.11. /K/ Ünsüzü	35
2.1.20.1.12. /K/ Ünsüzü	36
2.1.20.1.13. /ğ/ Ünsüzü.....	36
2.1.20.1.14. /P/ Ünsüzü.....	36
2.1.20.1.15. /t/ Ünsüzü	36
2.1.20.1.16. /S/ Ünsüzü	36
2.1.20.1.17. /T/ Ünsüzü.....	36
2.1.20.1.18. /y/ Ünsüzü	37
2.1.21. Ünlü-Ünsüz Uyumu	37
2.1.21.1. Ünlü-Ünsüz Uyumunun Bozulması	37
2.1.22. Ön Ses Ünsüzleri.....	37
2.1.22.1. /c/ Ünsüzü	38
2.1.22.2. /f/ Ünsüzü.....	38
2.1.22.3. /h/ Ünsüzü.....	38

2.1.22.4. /h/ Ünsüzü	38
2.1.22.5. /j/ Ünsüzü.....	38
2.1.22.6. /l/ Ünsüzü.....	38
2.1.22.7. /m/ Ünsüzü	39
2.1.22.8. /n/ Ünsüzü	39
2.1.22.9. /p/ Ünsüzü.....	39
2.1.22.10. /r/ Ünsüzü.....	39
2.1.22.11. /z/ Ünsüzü	39
2.1.23. Ünsüz Değişmeleri	40
2.1.23.1. Ön Ses Ünsüz Değişmeleri	40
2.1.23.1.1. Ön Seste Tonlulaşma	40
2.1.23.1.1.1. p>b Değişmesi.....	40
2.1.23.1.1.2. ç>Ç Değişmesi	40
2.1.23.1.1.3. t>d Değişmesi.....	40
2.1.23.1.1.4. k>g Değişmesi.....	40
2.1.23.1.1.5. k>K Değişmesi	40
2.1.23.1.1.6. k>ğ Değişmesi.....	40
2.1.23.1.1.7. s>z Değişmesi	41
2.1.23.1.2. Ön Seste Tonsuzlaşma.....	41
2.1.23.1.2.1. b>p Değişmesi.....	41
2.1.23.1.2.2. b>P Değişmesi.....	41
2.1.23.1.2.3. c>ç Değişmesi	41
2.1.23.1.2.4. d>t Değişmesi.....	41
2.1.23.1.2.5. d>T Değişmesi	41
2.1.23.1.2.6. g>k Değişmesi.....	41
2.1.23.1.2.7. z>S Değişmesi.....	41
2.1.23.1.3. Ön Seste Süreksizleşme	42
2.1.23.1.3.1. j>c Değişmesi.....	42
2.1.23.1.4. Ünsüz Türemesi.....	42
2.1.23.1.4.1. Ön Seste Türeme	42
2.1.23.1.5. Ünsüz Düşmesi.....	42
2.1.23.1.5.1. Ön Seste Ünsüz Düşmesi	42
2.1.23.2. İç Ses Ünsüz Değişmeleri.....	42
2.1.23.2.1. İç Seste Tonlulaşma.....	42
2.1.23.2.1.1. ç>c Değişmesi	43
2.1.23.2.1.2. ç>Ç Değişmesi	43
2.1.23.2.1.3. f>v Değişmesi	43

2.1.23.2.1.4. k>g Değişmesi.....	43
2.1.23.2.1.5. k>K Değişmesi.....	43
2.1.23.2.1.6. k>K Değişmesi.....	43
2.1.23.2.1.7. k>ğ Değişmesi.....	43
2.1.23.2.1.8. p>b Değişmesi.....	43
2.1.23.2.1.9. p>P Değişmesi.....	43
2.1.23.2.1.10. t>d Değişmesi.....	44
2.1.23.2.1.11. t>T Değişmesi	44
2.1.23.2.2. İç Seste Tonsuzlaşma.....	44
2.1.23.2.2.1. b>p Değişmesi.....	44
2.1.23.2.2.2. b>P Değişmesi.....	44
2.1.23.2.2.3. c>Ç Değişmesi	44
2.1.23.2.2.4. d>t Değişmesi.....	44
2.1.23.2.2.5. d>T Değişmesi	44
2.1.23.2.2.6. z>s Değişmesi	44
2.1.23.2.2.7. z>S Değişmesi.....	45
2.1.23.2.3. İç Seste Sızıcılaşma	45
2.1.23.2.3.1. ç>ş Değişmesi	45
2.1.23.2.3.2. k>h Değişmesi.....	45
2.1.23.2.4. İç Seste Akıcılaşma	45
2.1.23.2.4.1. g, ğ>y Değişmesi.....	45
2.1.23.2.4.2. k>y Değişmesi.....	45
2.1.23.2.5. İç Seste Sürekli Ünsüzler Arasındaki Diğer Değişmeler.....	45
2.1.23.2.5.1. l>n Değişmesi.....	45
2.1.23.2.5.2. m>n Değişmesi.....	46
2.1.23.2.5.3. ñ>m Değişmesi.....	46
2.1.23.2.6. İç Seste Süreksizleşme.....	46
2.1.23.2.6.1. j>ç Değişmesi.....	46
2.1.23.2.7. İç Seste Ünsüz Benzeşmeleri	46
2.1.23.2.7.1. İlerleyici Benzeşme	46
2.1.23.2.7.1.1. Yarım Benzeşme.....	46
2.1.23.2.7.1.1.1. nl>nn Değişmesi	46
2.1.23.2.7.1.2. Tam Benzeşme	47
2.1.23.2.7.1.2.1. ly>ll Değişmesi.....	47
2.1.23.2.7.1.2.2. nl>nn Değişmesi	47
2.1.23.2.7.2. Gerileyici Benzeşme.....	47
2.1.23.2.7.2.1. rl>ll Değişmesi	47

2.1.23.2.7.2.2. hm>mm Değişmesi	47
2.1.23.2.7.2.3. ln>nn Değişmesi	47
2.1.23.2.7.2.4. l...n, >n...n Değişmesi	47
2.1.23.2.7.2.5. Is>ss Değişmesi	47
2.1.23.2.7.2.6. md>nd Değişmesi	48
2.1.23.2.7.2.7. zs>ss Değişmesi.....	48
2.1.23.2.8. İç Seste Aykırılma.....	48
2.1.23.2.8.1. çt>çd Değişmesi	48
2.1.23.2.8.2. kt>kd Değişmesi.....	48
2.1.23.2.8.3. st>sd Değişmesi.....	48
2.1.23.2.8.4. şt>şd Değişmesi.....	48
2.1.23.2.8.5. tt>td Değişmesi.....	48
2.1.23.2.9. İç Seste Ünsüz Türemesi.....	48
2.1.23.2.10. İç Seste Ünsüz Düşmesi.....	49
2.1.23.2.10.1. /ğ/ Düşmesi.....	49
2.1.23.2.10.2. /k/ Düşmesi.....	49
2.1.23.2.10.3. /l/ Düşmesi	49
2.1.23.2.10.4. /h/ Düşmesi.....	49
2.1.23.2.10.5. /n/ Düşmesi.....	49
2.1.23.2.10.6. /ñ/ Düşmesi.....	49
2.1.23.2.10.7. /r/ Düşmesi	49
2.1.23.2.10.8. /t/ Düşmesi	50
2.1.23.2.10.9. /y/ Düşmesi.....	50
2.1.23.2.11. İç Seste Ünsüz İkizleşmesi.....	50
2.1.23.2.12. İç Seste İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi.....	50
2.1.23.2.13. İç Seste Göçüşme	50
2.1.23.2.13.1. Yakın Göçüşme	51
2.1.23.2.13.2. Uzak Göçüşme.....	51
2.1.23.2.14. Hece Kaynaşması	51
2.1.23.3. Son Ses Ünsüz Değişmeleri	51
2.1.23.3.1. Son Seste Tonlulaşma.....	51
2.1.23.3.1.1. ç>c Değişmesi	52
2.1.23.3.1.2. k>g Değişmesi.....	52
2.1.23.3.1.3. k>K Değişmesi.....	52
2.1.23.3.1.4. k>K Değişmesi.....	52
2.1.23.3.1.5. p>b Değişmesi.....	52
2.1.23.3.1.6. p>P Değişmesi.....	52

2.1.23.3.1.7. s>S Değişmesi	52
2.1.23.3.1.8. t>d Değişmesi.....	52
2.1.23.3.1.9. k>ğ Değişmesi.....	52
2.1.23.3.1.10. t>T Değişmesi	52
2.1.23.3.2. Son Seste Tonsuzlaşma.....	53
2.1.23.3.2.1. z>S Değişmesi.....	53
2.1.23.3.3. Son Seste Süreklileşme.....	53
2.1.23.3.4. Son Seste Sızıcılaşma	53
2.1.23.3.4.1. ç>ş Değişmesi	53
2.1.23.3.4.2. k>h Değişmesi.....	53
2.1.23.3.4.3. k>h Değişmesi.....	53
2.1.23.3.5. Son Seste Süreksizleşme.....	53
2.1.23.3.6. Son Seste Ünsüz Düşmesi.....	54
2.1.23.3.6.1. /l/ Düşmesi	54
2.1.23.3.6.2. /n/ Düşmesi.....	54
2.1.23.3.6.3. /r/ Düşmesi	54
2.1.23.3.6.4. /t/ Düşmesi	54
2.1.23.3.7. Son Seste Ünsüz Türemesi.....	54
2.1.23.3.7.1. /k/ Türemesi	54
2.1.23.3.7.2. /K/ Türemesi.....	54
2.1.23.3.7.3. /n/ Türemesi	54
3. METİNLER.....	55
4. SÖZLÜK	144
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	156
KAYNAKÇA	158
EKLER.....	160
ÖZ GEÇMİŞ.....	162

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Yomra ağızında kullanılan çeviri yazı işareti.....	11
Tablo 2. Yomra ağızında kullanılan ünlüler.....	11
Tablo 3. Yomra ağızında kullanılan ünsüzler.....	12

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Kaynak Kişi Listesi.....	160
Ek 2. Metinlerde Kullanılan İşaretler.....	161

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Ar.	: Arapça
Bk. / bk.	: Bakınız
C	: Cilt
Drl. / drl.	: Derleyen
Ed. / ed.	: Editor
Erişim	: Erişim Tarihi
Fr.	: Fransızca
Far.	: Farsça
Haz. / haz.	: Hazırlayan
İtal.	: İtalyanca
İng.	: İngilizce
KK	: Kaynak kişi
Lat.	: Latince
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerkleri, ve devamı
Yun.	: Yunanca

1. GİRİŞ

“Ağız” terimi, bilimsel olarak bir dilin söyleyiş farklılıklarına dayanan küçük kollarını; bir ülkenin çeşitli bölge ve şehirlerinde kelimelerin telaffuz bakımından birbirinden ayrılan konuşma biçimlerini ifade etmek için kullanılan bir terimdir (Ergin, 2009: 10).

Ağız çalışmaları, bir dilin farklı coğrafi bölgelerinde konuşulan varyantlarını, bu varyantların karakteristik, fonetik, morfolojik ve söz varlığı özelliklerini ve konuşurların dili kullanım biçimlerini inceleyen çalışmaları kapsamaktadır. Bu alanda gerçekleştirilen araştırmalar, Türkçenin ses özelliklerinin günümüzdeki izlerini tespit etmeye, kelimelerin tarihsel gelişimini ve arkaik şekillerini ortaya koymaya, dilde meydana gelen değişim ve gelişim süreçlerini anlamaya katkı sağlar. Türkçe çok geniş bir coğrafyaya yayılmış ve tarihsel süreç içerisinde farklı bölgelerde çeşitli kültürel temalarla şekillenmiş zengin bir ağız çeşitliliğine sahiptir. Bu çeşitlilik, standart dilin ötesindeki yaşayan dili ve dilin tarihsel derinliğini anlamak için eşsiz bir veri sunmaktadır.

Bir bölgenin ağız özelliklerini değerlendirirken, öncelikle o bölgenin tarihî arka planının dikkate alınması önemlidir. Trabzon ve çevresi üzerine yapılan araştırmalarda, şehrin hangi dönemde Türkleştiği konusu hâlen aydınlatılması gereken başlıca konular arasında yer almaktadır. “Yomra ağzı”, Trabzon yöresine özgü bir ağız bölgesidir. Yomra, Trabzon iline bağlı bir ilçe olduğu için bu ifade, bölgede konuşulan özel bir ağız biçimini tanımlamaktadır. Trabzon’un farklı ilçe ve köylerinde çeşitli ağız özellikleri gözlenebilir; bu bağlamda Yomra ağzı, genellikle diğer bölgelere özgü ağızlardan farklı ses özellikleri ve kelime kullanımlarına sahiptir. Bu farklılıklar, büyük ölçüde bölgenin coğrafi konumu, tarihî gelişimi ve yerel kültürel değerlerle ilişkilidir.

Yomra ağzı, özellikle söyleyiş biçimi ve bazı kelimelerin kullanım özellikleri bakımından diğer Karadeniz ağızlarından ayrılmaktadır. Her bölgenin kendine özgü ağız özellikleri bulunması nedeniyle, “Yomra ağzı” Yomra bölgesine özgü bir konuşma tarzını tanımlamak açısından doğru ve yerinde bir değerlendirilebilir.

Türkiye Türkçesi ağızlarının tasnifi ile ilgili özellikle son dönemlerde pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada Leylâ Karahan’ın “Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması” adlı eserindeki tasnifler dikkate alınmıştır (Karahan, 2022). Yomra ağzıyla ilgili yapılan literatür taramalarında ise iki çalışma öne çıkmaktadır. Necati Demir’in “Trabzon ve Yöresi Ağızları” adlı eserinde, Yomra ilçesinin ağız özellikleri yaklaşık on sayfalık bir bölümde ele alınmıştır (Demir, 2006). Ayrıca, Adıye Şimşek’in

“Trabzon İli Yomra İlçesi Ağızları Üzerine Bazı Dikkatler” başlıklı makalesi de konuyla ilgilidir (Şimşek, 2020).

Bu çalışmaların incelenmesi sonucunda, Yomra ağzının özelliklerinin ayrıntılı ve sistematik bir biçimde ele alınmadığı görülmektedir. Bu tez çalışması, birinci el kaynaklara ve derlemeye dayalı olarak, Yomra ilçesinin ağız yapısını kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamakta; böylece Türk dili araştırmalarına önemli bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın temel amacı, Yomra ilçesinin ağız özelliklerini belirlemek ve bu ağız özelliklerinin Türkiye Türkçesi ağızları içindeki konumunu ortaya koymaktır. Çalışmada kullanılacak derlemeler, Yomra ilçe merkezi ile ilçeye bağlı yerleşim birimlerinin ses ve söz varlığı bakımından dilsel özelliklerini yansıtmaları açısından büyük önem taşımaktadır. Daha önce Trabzon ilinin Yomra ilçesindeki ağız özellikleri ayrıntılı bir biçimde incelenmemiş olması, bu tez çalışmasını alanda özgün ve öncü bir çalışma hâline getirmektedir. Ayrıca, çalışmada elde edilecek bulgular, sadece Yomra ağzının ses bilgisi ve söz varlığı açısından tanımlanmasına katkı sağlamakla kalmayacak; aynı zamanda Doğu Karadeniz ağızlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi ve Türkiye Türkçesi ağız çeşitliliğinin daha iyi anlaşılması açısından da önemli bir kaynak oluşturacaktır.

1.2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Araştırma, Trabzon ili Yomra ilçesi sınırları içinde yürütülmüştür; dolayısıyla çalışma, Yomra ilçesinin ses özellikleri ile söz varlığını kapsamaktadır. İlk aşamada, konuya ilişkin yazılı kaynaklar taranmış ve literatür taramasından elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Daha sonra, Yomra ilçesine bağlı Kaşüstü, İkisü, Özdil, Ocak, Kayabaşı, Çamlıca, Namikkemal, Tepeköy, Kıratlı, Taşdelen gibi yerleşim birimlerinde saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya kaynak teşkil eden derlemelerden hareketle metinler oluşturulmuş ve incelemeler bu metinler üzerinden yürütülmüştür. Araştırmada öncelikli olarak “metin derleme yöntemi” (ağızlarla ilgili malzemenin ses kaydı yöntemiyle elde edilmesi) ve “metinleri deşifre etme yöntemi” (önceden sesli olarak kaydedilmiş içeriklerin yazıya aktarılması) kullanılmıştır. Elde edilen metinler transkribe edilmiştir. Bunun yanı sıra, “inceleme yöntemi” ile ses ve söz varlığı özellikleri değerlendirilmiş ve son olarak “sözlük yöntemi” uygulanmıştır; bu yöntemde, metinlerden elde edilen bazı kelimeler abece sırasına göre sıralanmış ve anlamları açıklanmıştır.

1.3. Trabzon İli Yomra İlçesi Hakkında Genel Bilgiler

1.3.1. İlçenin Adı

Yomra adının kökenine ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Bu konuda kapsamlı değerlendirmeler yapan Prof. Dr. Bilge Umar, Yomra yerleşiminin tarihsel adının Durana olduğunu belirtmektedir. Umar’a göre, Kapadokya dili kökenli olduğu konusunda şüphe bulunmayan bu ad, D(a)ura-(w)na unsurlarından türemiş olup Ana Tanrıça kültüne gönderme yapan bir yapıya sahiptir. Ayrıca araştırmacı, günümüzde Yomra biçimini alan adın, aslında bölgenin daha eski yer adlarından biri olan Gemora’dan evrildiğini ifade etmektedir (Umar, 2000: 138). Trabzonlu araştırmacı İlyas Karagöz, Prof. Dr. Bilge Umar’ın Yomra adının kökenine ilişkin tezine itiraz ederek farklı bir etimolojik değerlendirme ortaya koymaktadır. Karagöz’e göre, Yunan yazınında Gimera, Gemoura, Gımora ve Goumera biçimlerinde yer alan adın kökeni ve etimolojisine dair açık bir açıklama bulunmamaktadır. Bizans yazınında görülen Goumer sözcüğü ile Yunan kaynaklarında geçen Goumera arasında ise biçimsel ve fonetik bir ayniyet söz konusudur. Karagöz, Bizans kaynaklarında bu adın Kouber/Kuver biçiminde incelendiğini; Kuver adının ise Avar orduları içerisindeki Bulgar birliklerine komuta eden bir Bulgar aristokratının adı olarak geçtiğini belirtir. Buna paralel şekilde Goumer ve Gouber biçimleri de Bizans dünyasında kullanılan ünvanlar arasında yer almaktadır. Ayrıca Macar alimi Gyula Moravcsik’in çalışmalarında da Kuber/Kuver adına sıkça rastlanması, bu bağlantıyı güçlendiren önemli bir unsurdur. Karagöz’e göre, Bizans İmparatorluğu’nun VII–IX. yüzyıllar arasında Anadolu ile Balkanlar arasında gerçekleştirdiği nüfus nakilleri, askerî yerleştirmeler ve aristokratik hareketlilik dikkate alındığında, Bilge Umar’ın adın Drawana, Adrawana veya Adra ülkesi gibi Kapadokya dili temelli açıklamalarının bilimsel açıdan yeterli olmadığını ileri sürmek mümkündür (Karagöz, 2006: 369-370).

Tarihçiler arasında Yomra adının kökeni konusunda henüz ortak bir görüş yoktur. Farklı akademik değerlendirmeler olsa da, Yomra halkı arasında en yaygın kabul gören görüş, ilçeye özgü bir elma türü olan “Yomra elması”nın isminin bölgeye verildiği yönündedir. Ancak, Yomra elmasının isminin bu topraklardan alındığını doğrulayan somut bir kaynak bulunmamaktadır. Bu nedenle, elmanın isminin mi bu topraklardan geldiği yoksa bölgeye mi verildiği hâlâ belirsizdir. Öte yandan, Yomra Belediyesi’nin logosunda yer alan elma sembolü, bölge halkının Yomra adını “Yomra elması” ile ilişkilendirdiğini ve bu bağlantının yaygın olarak kabul gördüğünü göstermektedir (Bal, 2022: 16).

1.3.2. Tarihi

Yomra'nın kuruluş tarihine ilişkin değerlendirmeler, Trabzon'un tarihsel gelişimiyle paralel biçimde ele alınmalıdır. Orta Asya'dan farklı güzergâhlar üzerinden gerçekleşen göçlerin bir kolunun Kafkas yaylaları ve İran platosu üzerinden Karadeniz kıyılarına ulaştığı; Turanî kökenli bu toplulukların bölgeye yerleşerek Trabzon'un ilk çekirdeğini oluşturduğu çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir. Yapılan araştırmalar, oldukça eski bir yerleşim yeri olan Trabzon'un MÖ 2000'li yıllarda kurulduğunu ve Roma ile Bizans'tan daha eski bir geçmişe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Hitit, Asur, İskit, Halib, Makron, Kimri, Amazon ve Kloh gibi toplulukların bölgede yaşadığı bilindiğinden, Trabzon'un kuruluş sürecinin Rum-Pontus veya Bizans merkezli olmaktan ziyade erken Türk/Turanî unsurlarla ilişkilendirilmesi yönündeki görüşler literatürde yer almaktadır. Orta Asya kökenli bu toplulukların ardından bölge, MÖ 756–750 yıllarında Miletlilerin; MÖ 50 – MS 395 arasında Romalıların; 395–1204 arasında Bizanslıların; 1204–1461 yılları arasında ise Kommen'lerin hâkimiyeti altına girmiştir. Fatih Sultan Mehmed'in 1461'de Trabzon'u fethetmesiyle bölge yeniden Türk egemenliğine dahil edilmiştir.¹

Bu bilgiler ışığında, Yomra da Trabzon'un tarih boyunca yaşadığı tüm işgal, imar ve yerleşim süreçlerine ortak olmuş; bölgeye yerleşen toplulukları barındırmış ve tarihsel gelişimini Trabzon ile birlikte sürdürmüştür. Milet, Bizans, Kommen ve Roma hâkimiyetleri Yomra'da da etkili olmuş; Kommenler döneminde bölgeden Anadolu Selçuklu Devleti'ne belirli vergilerin ödendiği belgelerde yer almıştır. Anadolu Selçuklu Devleti'nin güçlü olduğu dönemde, Sultan I. Alâeddin Keykubad zamanında komutanlarından Ertoğuş Bey'in emrindeki kuvvetlerle Trabzon kuşatılmış, ancak bölgenin tamamen Türkleşmesi 133 yıl daha gecikmiştir. Nihayet Fatih Sultan Mehmed'in 26 Ekim 1461'deki fethi ile Trabzon ve çevresi Osmanlı yönetimine katılmıştır. Fethin ardından bölgenin idaresi, Şehzade Bayezid'in lalası Hızır Bey'e verilmiş; Yomra'nın Osmanlı idari yapısına dahil edilmesi de onun döneminde gerçekleşmiştir. Hızır Bey, Trabzon'un ilk valisi olarak Yomra topraklarının gelir düzenlemeleri ve iskân faaliyetlerini yürütmüş; ilk yerleşimlerin de bu dönemde şekillendiği kabul edilmektedir.²

¹ <https://www.yomra.bel.tr/tarihçe/> Erişim tarihi: 17.07.2025

² <https://www.yomra.bel.tr/tarihçe/> Erişim tarihi: 17.07.2025

1.3.3. Coğrafi Durumu

Yomra ilçesi, coğrafi konumu itibarıyla tarih boyunca önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Trabzon'un doğusunda yer alan ve şehir merkezine yaklaşık 15 kilometre mesafede bulunan Yomra, 6 kilometrelik dar bir sahil şeridi boyunca uzanmaktadır. İlçenin toplam yüzölçümü 19183.6776 hektar (yaklaşık olarak 191836 km²) olarak belirlenmiştir. Yüksekten görünüm olarak kuzey-güney doğrultusundaki panoraması ile alan kazanmıştır. Yomra ilçesinin doğusunda yer alan Arsin ilçesi ile mevcut sınırı, Harmanlı Deresi'nin 200 metre doğu kısmından geçmektedir (Ertav vd., 2006: 62).

Trabzon şehri tarafındaki batı sınırı, Zil Deresi'nin batı yönünden başlayıp, Ortahisar ilçesinin Yalınca Mahallesi'nden güneye doğru Maçka ilçesi sınırlarıyla devam etmektedir. Hemen güneyinde yer alan Gümüşhane sınırları üzerindeki bazı yaylalar, Yomra halkının yazlık yaşam alanlarıdır (Bal, 2022: 66). Toplam 207 km²'lik bir alanı kapsayan Yomra ilçesinin toprakları, Yomra'ya kuş uçuşu yaklaşık 23.5 kilometre uzaklıkta bulunan Çamlıyurt-İşhan kavşağından itibaren daralmaya başlamaktadır. Bu daralma, Gümüşhane'nin Seydiyurt Yaylası ile Arsin sınırları içerisinde yer alan 2213 metre rakımlı Kilisetepe'de bir bıçak ucu görünümü olarak sonlanmaktadır. Bu doğrultuda ilçenin güneydoğusu Arsin, Güneyi Gümüşhane ve güneybatısı ise Maçka ile çevrilidir (Bal, 2022: 66).

Yomra'da kıyı tipi, Doğu Karadeniz'e özgü bir özellik olarak boyuna kıyı niteliği taşımaktadır. Bölgedeki kıvrım dağlarının oluşumu, tüm Doğu Karadeniz boyunca paralel bir uzanış sergilediğinden, küçük bir koy görünümündeki Yomra kıyılarında belirgin girinti ve çıkıntılar oluşmamıştır. Dalgaların aşındırıcı etkisi sonucunda, batıda Yalınca kıyı sınırında bir yalıyar (falez) meydana gelmiştir. Falezli kıyılar, Doğu Karadeniz'e özgü tipik jeomorfolojik oluşumlardır. Denize dik olarak inen bu yüksek kayalıklar, bölgenin doğal peyzajına önemli ölçüde estetik değer katmaktadır. Kuzey-güney doğrultusunda oldukça dar bir kıyı şeridine sahip olan Yomra'da, kıyının hemen güneyinde yükselen dağlık kütleler, ilçenin genel olarak engebeli bir topografyaya sahip olmasına neden olmuştur. Batıda yer alan ve jeolojik dönemlerdeki deniz gerilemeleri sonucunda oluşan Kaşüstü kıyı düzlükleri ile doğuda Harmanlı Deresi'nin denize döküldüğü aşağı çığırını kapsayan alanlar dışında, ilçede geniş ve düz sahalar bulunmamaktadır. Dağlık alanların arasında derin vadiler oluşturarak Karadeniz'e ulaşan dereler, akarsu yatakları boyunca iç kesimlere doğru uzanan çöküntü sahalarının meydana gelmesine imkân vermiştir. Yöredeki engebeli topoğrafyanın temel nedeni, Yomra'nın Alp Orojenezi sırasında yükselen genç kıvrım dağlarının Türkiye'deki uzantıları üzerinde yer almasıdır. Kıyıya oldukça yakın bir noktadan itibaren yükselmeye başlayan ve 1500–

2000 metre rakıma ulaşan bu dağlık kütleler üzerinde, Gümüşhane sınırına doğru uzanan otlak ve meralarıyla çeşitli yaylalar bulunmaktadır.³

Yomra ilçesi sınırları içerisinde toplam 2700 hektarlık bir mera alanı bulunmaktadır. Çamlıyurt ve Madenköy meralarında gerçekleştirilen survey çalışmalarına konu olan alanlar; kuzey, kuzeydoğu ve doğu yönlerinde, 1326 ile 1872 metre rakımlar arasında yer almaktadır. Çamlıyurt, yayla merası niteliği taşıırken, Madenköy merası ise orman içi mera karakteri göstermektedir (Asav, 2011: 88).

Yomra ilçesi, dar bir alanda yer almasına rağmen, sahip olduğu çeşitli doğal güzelliklerle dikkat çeker. Bu doğal alanlar arasında Sincankaya, Seslikaya, Takot Tepe ve Alava Tepe öne çıkmaktadır. Özellikle Sincankaya ve Alava Tepe, bulundukları konum itibarıyla geniş bir alanı görebilen seyir terası işlevi görmektedir. Yomra, dik vadileri, tepe ve köyleri, mezraları, ormanları, yaylaları, alpin çayır ve çimenleri, soğuk suları, sıcak ve misafirperver insanları ile Trabzon'un kendine özgü coğrafi yapısının ayrılmaz bir parçasını oluşturur (Korkmaz, 2022: 271).

1.3.4. Kültürel Değeri

Yomra, Karadeniz kültürünün karakteristik ve geleneksel unsurlarını yaşatan önemli yerleşimlerden biridir. Yöre halkı, tarihsel süreç içinde oluşan geleneklerine güçlü bir biçimde bağlılığını sürdürmekte; özellikle yayla kültürü, sosyal yaşamın vazgeçilmez bir parçasını oluşturmaktadır. Yomra'da yaşayan halkın yaz aylarında en çok tercih ettiği yaylaların önemli bir bölümü ilçe sınırları dışında yer almaktadır. İlçe sınırları içerisinde yayla sayısı sınırlı olmakla birlikte, Yomra halkı Gümüşhane ili ile Trabzon'un Maçka ve Arsin ilçeleri sınırları içinde bulunan yaklaşık 60 yaylada yaylacılık faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu yaylalarda toplamda yaklaşık 1500 hane yaz mevsimini geçirmektedir. Yomralılar tarafından en çok tercih edilen ve bilinen yaylalar arasında Gümüşhane sınırlarındaki Taşköprü Yaylası, Camiboğazı Yaylası, Çakırgöl Yaylası, Kürtdere Yaylası, Sarıtaş Yaylası, Kazıklı Yaylası ve Karagöze Yaylası ile Sırganlı Yaylası yer almaktadır. Bunun yanı sıra Maçka sınırlarında bulunan Arnastal ve Gümüşki yaylaları da yoğun olarak kullanılmaktadır. İlçe sınırları içinde kalan Üçpınar Yaylası ise Yomra'nın kendi sınırları içerisindeki başlıca yayla alanıdır (Akgül, 2022: 381).

Yomra'nın folklorik özellikleri ve müziği, Trabzon ve çevresindeki diğer bölgelerle birçok benzerlik gösterir. Özellikle yöresel türkü ve maniler benzer özellikler taşıırken, Yomra'da oynanan horonlar özgün ve farklıdır. Özellikle Yomra'nın yüksek köylerinde

³ <https://www.yomra.bel.tr/coğrafi-yapi/> Erişim tarihi: 17.07.2025

oynanan dirvana horonu, atlama horonu, sıksara horonu ve kız horonu gibi oyunlar, bu bölgede kendine has özellikler taşır. Eskiden, düğünlerin ve çeşitli sosyal etkinliklerin vazgeçilmezi olan enstrüman, şimşir odunundan yapılmış altı delikli kavalıdır. Kaval havası ile horon, atma türküsü, gelin alma havası, uzun hava ve yol havası nameleri çalınır ve oynanırdı. Ancak, günümüzde kaval sanatçılarının azalması nedeniyle bu oyunlar, kemençe eşliğinde icra edilmeye devam etmektedir. Bu değişim, Yomra'nın zengin kültürel mirasının ve folklorik zenginliğinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından önemli bir konudur (Erkan, 2022: 393).

Yomra kırsalında el sanatları önemli bir yer tutmakta olup, özellikle dokumacılık geleneği uzun yıllar boyunca yöre halkının günlük yaşamını şekillendiren temel üretim faaliyetlerinden biri olmuştur. Bu kapsamda kırsal bölgede cecim dokumaları, keçi kılından yapılan çul ve koyun yününden üretilen şal dikkat çeken ürünler arasındadır. Şal dokumalarından çanta, zıpka ve peştemal, keçi kılından ise at heybeleri imal edilmiştir. Gündelik yaşamda ihtiyaç duyulan çeşitli kumaş türleri, genellikle ev tipi yerel tezgâhlarda dokunarak üretilmiştir. İlçeye bağlı Özdil beldesinde, yöreye özgü bir dokuma türü olan “Özdil bezi” elde edilmiştir. Yomra’da dokumacılık faaliyetleri ile geleneksel eşyaların üretimi ve kullanımı, 1970’li yılların sonuna kadar yoğun bir şekilde devam etmiş; ancak teknolojik gelişmeler ve hazır giyim ürünlerinin yaygınlaşmasıyla bu geleneksel üretim biçimi zamanla önemini yitirmiştir (Ertav vd., 2006: 148-152).

Karadeniz Bölgesi'nde, Trabzon zengin tarihiyle kuşaklar arası bilgi ve geleneğin aktarıldığı önemli merkezlerden biridir. Trabzon merkezine olan yakınlığı bağlamında, Yomra ilçesi, hem kültürel hem de tarihî açıdan önemli olan geleneksel mimarlık ürünlerinin izlenebildiği bir bölge olarak öne çıkmaktadır. Yomra ilçesinin mahallelerinde, Osmanlı mimari tarzında inşa edilmiş camiler, çeşmeler, köprüler, serenderler, Osmanlıca kitabeler, mezar taşları, ahşap ve taş işçiliğiyle yapılmış evler ve tarihi su değirmenleri gibi birçok tarihi eser mevcuttur. Bu eserlerin bir kısmı zamanla yıpranarak yok olmuş, bir kısmı ise restore edilerek günümüzde hizmete açılmıştır. Yomra sınırları içerisinde yer alan bazı tarihi yapılar şunlardır: Özdil Camisi, Kohali Camisi, Kayabaşı Camii ve Osmanlı Mezar Taşları, Kaşüstü (Kuhla) Camii, Şanlı Mahallesi Osmanlı Mezar Taşları, Oymalı Türbesi, Tepeköy Kalesi, İkisu (Şana) Vadisi Taş Köprüleri, Yanbolu Vadisi Taş Köprüleri, Yomra Vadisi Taş Köprüleri, Serenderler, HacıHamzaoğlu Konağı, Özdil Monçoloğlu (Aydın) Konağı, Kayabaşı (Kan) Tarihi Konakları, Şanlı Mahallesi Evleri. Bu yapılar, Yomra'nın tarihi ve kültürel zenginliğini yansıtan önemli örneklerdir (Öksüz, 2022: 239).

Yomra mutfağı, Karadeniz mutfağının zengin ve kendine özgü lezzetlerini yansıtan önemli bir kültürel unsurdur. İlçede hamsi başta olmak üzere çeşitli deniz ürünleri günlük beslenmede önemli bir yer tutar. Mısır ekmeği, muhlama (kuymak), karalahana çorbası gibi yöresel yemekler ise hem geleneksel hem de güncel mutfak kültürünün karakteristik öğelerini oluşturur. Ayrıca yörede üretilen tereyağı, peynir ve diğer süt ürünleri, hem doğal üretim biçimleri hem de yaylacılık geleneğiyle ilişkili olmaları nedeniyle Yomra mutfağının ayırt edici tatları arasında yer alır. İlçede düğünler, festivaller ve özel günler, kültürel sürekliliğin en belirgin şekilde gözlemlendiği ortamlardır. Bu törenlerde icra edilen horon, hem toplumsal dayanışmayı güçlendiren hem de bölgenin kimliğini yansıtan başlıca kültürel öğelerden biri olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak Yomra, doğal çevresi, geleneksel üretim biçimleri, yaylacılık anlayışı, el sanatları, müzik ve mutfak kültürü ile güçlü ve köklü bir kültürel mirasa sahiptir. Geçmişten günümüze taşınan bu kültürel değerler, ilçenin kimliğini oluşturan en önemli unsurları oluşturmaktadır ve korunarak geleceğe aktarılması gereken birer kültürel zenginliktir.

1.3.5. Nüfusu

Trabzon'un 1461 yılında fethedilmesinin ardından, Osmanlı İmparatorluğu'nun uyguladığı iskân politikaları Yomra civarında etkili olmuştur. 1486 yılından itibaren, Müslüman nüfusun Yomra'ya yerleştirilmesine başlanmıştır (Bostan, 1993: 155-160). Fetih'in ilk dönemlerinde, 1486 yılında Yomra'da 270 Hristiyan haneye karşılık yalnızca 1 Müslüman hane bulunmaktayken, 1515'te bu oran 295 Hristiyan haneye karşılık 2 Müslüman hane olarak değişmiştir. 1520'de 295 Hristiyan haneye karşılık 4 Müslüman hane, 1554'te ise 202 Hristiyan haneye karşılık 9 Müslüman hane tespit edilmiştir. 1583 yılına gelindiğinde ise, 173 Hristiyan haneye karşılık hiçbir Müslüman haneye rastlanmamıştır (Bostan, 1993: 155-160). Bu rakamlara göre, Hristiyan nüfustaki azalmaya rağmen Müslüman nüfusun artış göstermediği görülmektedir. Bu durum, Hristiyan nüfusun bölgeden zorunlu olarak ya da kendi iradeleriyle göç etmiş olabileceğini düşündürmektedir. Yomra'nın 1486 ile 1583 yılları arasındaki toplam nüfusu sırasıyla 1486'da 1.532, 1515'te 2.090, 1520'de 2.082, 1554'te 1.486 ve 1583'te 901 olarak kaydedilmiştir. 1520 yılında Yomra'daki toplam köy sayısı 15 iken, 1583 yılında köy sayısı 27'ye ulaşmıştır (Bostan, 1993: 155-160). 1500'lü yıllarda Yomra'da Hristiyan nüfusunun azalması ve bu nüfusun Yomra dışına iskân edilmesi gözlemlenirken, aynı dönemde Trabzon dışından bölgeye yeni bir nüfus iskânının gerçekleştiği tespit edilmektedir. Bu konuyla ilgili olarak tarihçi Mehmet Bilgin, Trabzon'un fethinden bir asır önce Eynesil-Görece-Giresun kıyılarına yerleştirilen

Çepnilerin, Trabzon'un fethinden sonra Trabzon yönüne, Akçaabat, Yomra ve Sürmene'deki Rum ailelerin ise Trabzon'un batısına iskân edilerek bölgedeki nüfus dengesinin sağlanmaya çalışıldığını belirtmiştir (Bilgin, 2002: 112). 1902 yılına ait verilere göre, Yomra'nın nüfusu 30.187 kişi olup, halkın büyük çoğunluğu tarım ile meşguldür. Ayrıca, sahil kesiminde yaşayan nüfusun bir kısmı kayıkçılıkla uğraşmaktadır. Nüfusun bir kısmı ise çalışmak ve geçimlerini sağlamak amacıyla Rusya'ya gitmiştir (Siler, 1994: 266).

1916-1918 yılları arasındaki Rus işgali sırasında Trabzon'un nüfus yapısı üzerine yapılan çalışmalarda, Rus işgal komutanlarından Sergey Rudolphovich Mintslov tarafından hazırlanan bir resmi istatistik incelendiğinde, Yomra'daki bazı köylerdeki nüfus dağılımı şu şekildedir: Drona köyünün toplam nüfusu 320 olup, milliyet durumu karışıktır. Kodil (Oymalı) köyünde 416 kişi yaşamaktadır ve bu nüfusun milliyeti Türk'tür (Karagöz, 2006: 373). Komera (Yalınca) köyünde 259 kişi bulunmaktadır ve milliyeti karışıktır. 845 kişilik nüfusa sahip Kuhla (Kaşüstü) köyünün milliyeti karışıktır (Karagöz, 2006: 373-374). 978 kişilik nüfusa sahip Mesehor Uz (Özdil) köyünün milliyeti Türk'tür. 643 kişilik nüfusa sahip Büyük Samaruksa köyü ile 183 kişilik nüfusa sahip Küçük Samaruksa köyünün milliyeti karışıktır. 335 kişilik nüfusa sahip İşkivros (Yenice) köyünün milliyeti Türk'tür (Karagöz, 2006: 371). 532 kişilik nüfusa sahip Suguri (Demirciler) köyünün milliyeti Türk'tür (Karagöz, 2006: 376). 561 kişilik nüfusa sahip Mesanoibala (Yokuşlu) köyünün milliyeti karışıktır. 286 kişilik nüfusa sahip Hozarak (Kıratlı) köyünün milliyeti Türk'tür (Karagöz, 2006: 370-371). 263 kişilik nüfusa sahip Kân (Kayabaşı) köyünün milliyeti karışıktır (Mintslov, 1991: 49-54). Bu istatistik, işgal dönemi Rus yetkililerinin hazırlamış olduğu bir veriye dayanmakta olup, o dönemde nüfusun büyük çoğunluğunun Türklerden oluştuğunu göstermektedir. Cumhuriyet dönemi boyunca Yomra ilçesinin nüfus dağılımı yıllara göre şu şekildedir: 1965 yılında toplam nüfus 25.014 iken, 1970 yılında 26.179'a, 1975 yılında 27.985'e, 1980 yılında 29.579'a yükselmiştir. 1985 yılında nüfus 29.344, 1990 yılında 30.669 olarak kaydedilmiştir. 2000 yılında nüfus 39.736'ya, 2007 yılında 29.083'e, 2008 yılında 31.338'e ulaşmıştır. 2011 yılında nüfus 30.652, 2016 yılında 36.365, 2017 yılında 38.150, 2019 yılında 41.516, 2020 yılında 43.321 ve 2021 yılında ise 45.632 olarak belirlenmiştir. Başta Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri olmak üzere, 2021 yılına ait nüfus istatistikleri incelendiğinde, Yomra ilçesinin en kalabalık yerleşim biriminin 17.109 kişilik nüfusuyla Kaşüstü Mahallesi olduğu, ikinci sırada ise 13.620 kişilik nüfusuyla Sancak Mahallesi'nin yer aldığı tespit edilmiştir (Bal, 2022: 78). Bu veriler, Yomra

ilçesinin Cumhuriyet dönemi boyunca nüfusunun nasıl değiştiğini göstermektedir. Son güncel verilere göre Yomra ilçesinin nüfusu 50.339 kişi olarak tespit edilmiştir.⁴

⁴ <https://www.yomra.bel.tr/sosyo-ekonomik-durumu/> Erişim tarihi: 17.07.2025

2. İNCELEME

2.1. Ses Bilgisi

Ses bilgisi, bir dilin seslerini; bu seslerin oluşum biçimlerini, boğumlanma özelliklerini, sıralanışlarını, işlevlerini ve geçirdiği değişimleri inceleyen gramer dalıdır (Korkmaz, 2007: 183). Ses bilgisinin Yomra ağızındaki görünümü şu şekildedir:

Tablo 1. Yomra ağızında kullanılan çeviri yazı işaretleri

İşaretler	Ses Değerleri	İPA'daki karşılığı
(ˉ)	Ünlüler üzerinde uzunluk işareti	:
(˘)	Ünlüler üzerinde kısalık işareti	˘
(˙)	Kalın ünlüler üzerinde yarı incelme işareti	+
(°)	Ünlüler üzerinde yarı yuvarlaklaşma işareti	˙
(˚)	Geniş ünlüler üzerinde yarı daralma işareti	˚
(˘˘)	Ulama işareti	˘˘
(˘˙)	İki ünlü (diftong) işareti	˘˙
(.)	Ünsüzler altında belirsizlik işareti (Ünsüzlerin düşmek üzere olduğunu belirtir.)	˙
(_)	Süreksiz ünsüzler altında yarı sızıcılık işareti	
(ˉ˘)	Titrekliği uzatılan ünsüz	
(˙)	Ünsüzler üzerinde telaffuz noktasının daha öne kaydığını gösteren işaret	j

Tablo 2. Yomra ağızında kullanılan ünlüler

İşaretler	Ses Değerleri	IPA'daki karşılığı
ā	Uzun a ünlüsü	a:
ă	Kısa a ünlüsü	
á	a-e ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	a
à	a-ı ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	o
å	a-o ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	ɑ
ē	Uzun e ünlüsü	e:
ě	Kısa e ünlüsü	
è	e-i ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	e
ê	e-ö ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	ɛ
ī	Uzun ı ünlüsü	
í	ı-i ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	ɨ
ĩ	Kısa ı ünlüsü	ʊ
î	ı-u ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	ʉ
ī	Uzun i ünlüsü	i:
ĩ	Kısa i ünlüsü	ɨ
ï	i-ü ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	ɨ
ō	Uzun o ünlüsü	o:
ó	o-ö ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	ɐ

Tablo 2. (Devamı)

İşaretler	Ses Değerleri	IPA'daki karşılığı
ó	o-u ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	o
õ	Uzun ö ünlüsü	ö:
ö	ö-ü ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	Ø
ū	Uzun u ünlüsü	u:
ũ	Kısa u ünlüsü	
ú	u-ü ünlüleri arasında boğumlanan ünlü	u
ü	Uzun ü ünlüsü	ü:
ű	Kısa ü ünlüsü	ű

Tablo 3. Yomra ağzında kullanılan ünsüzler

İşaretler	Ses Değerleri	IPA'daki karşılığı
c	c-j ünsüzleri arasında boğumlanan ünsüz	dʒ ³
Ç	ç-c ünsüzleri arasında boğumlanan ünsüz	tʃ
ğ	Arka damak g'si	g
ġ	Ön damak g'si	ʝ
ġ	g-c ünsüzleri arasında boğumlanan ünsüz	ʝ
h	Nefesli h ünsüzü	h
h	Sızıcı h ünsüzü	x
ĥ	Sızıcı h ünsüzünün ön damaksıl karşılığı	ç
k	Arka damak k'si	k
ĵ	Ön damak k'si	c
K	k-g ünsüzleri arasında boğumlanan ünsüz	ç
Ķ	ķ-ğ ünsüzleri arasında boğumlanan ünsüz	
l	Düşmek üzere olan l ünsüzü	
P	p-b ünsüzleri arasında boğumlanan ünsüz	p
r	Düşmek üzere olan r ünsüzü	
S	s-z ünsüzleri arasında boğumlanan ünsüz	ʃ
T	t-d ünsüzleri arasında boğumlanan ünsüz	tʃ
y	Düşmek üzere olan y ünsüzü	

2.1.1. Ünlüler

Ünlüler, yalın ya da ünsüzler ile birleşerek anlamlı kelimeler oluşturmayı sağlayan bir dilin melodili sesleri ve dolayısıyla da dile estetik özellik katan öğeleridir (Korkmaz, 2023: 239). Türkiye Türkçesinde ölçünlü dilde a, e, ı, i, o, ö, u, ü olmak üzere 8 ünlü yer almaktadır. Yöre ağzında bu temel ünlüler dışında şu ara ünlüler bulunmaktadır: á, ā, ă, â, ȁ, ē, ê, è, ě, ĭ, ĩ, ĩ, ĩ, ĩ, ō, ó, ô, õ, õ, ū, ū, ú, ū, ŭ.

Yöremizde diğer Türkiye Türkçesi ağızlarında olduğu gibi, temel ünlülerden çeşitli sebeplerle gelişen pek çok ünlü bulunmaktadır. Seslerin birbirleriyle olan etkileşimi, vurgu, tonlama, eskicil özelliklerin etkisi vb. sebepler ünlü çeşitliliğinde önemli rol oynamaktadır.

Yomra ağızında yer alan ünlüler ve bu ünlülerin kullanım biçimleri, elde edilen metinlerden hareketle detaylı bir şekilde incelenmiş ve bölge halkının konuşma özelliklerini yansıtan örneklerle açıklanmıştır.

2.1.2. Yomra İlçesi Ağızında Ünlüler

Türkçedeki ünlüler, boğumlanma süreleri bakımından kısa, uzun ve normal süreli olmak üzere üç gruba ayrılır (Buran, 2008: 289). Trabzon ili Yomra ilçesi ağızında bu ünlülerin görünüşleri şöyledir:

2.1.3. Normal Süreli Ünlüler

Bu ünlüler, ortalama bir konuşma temposu içinde ve normal bir süre boyunca boğumlanan ünlülerdir (Buran, 2008: 289). Yomra ilçesi ağızında, derleme metinlerden hareketle tespit edilen normal süreli ünlüler ve türleri şunlardır:

2.1.4. /a/ Ünlüsü ve Çeşitleri (á, â, ǎ)

2.1.4.1. /a/ Ünlüsü

Kalın a ünlüsü, geniş, düz ve arka dil ünlüsüdür. Bir sözcüğün başında, ortasında veya sonunda yer alabilir:

ğadın “kadın” (1/1), olari “onları” (3/3), sora “sonra” (4/8), yığarduǰ “yığardık” (4/47), ğara “kara” (10/5), ğantar “kantar” (19/64), yanluz “yalnız” (11/14).

2.1.4.2. /á/ Ünlüsü

Açık (geniş), kısa süreli, düz ön dil ünlüsüdür. Genellikle /a/ ve /e/ arasında yer alan orta damak ünlüsü olarak değerlendirilir (Ercilasun, 2002: 51). Tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

gitmádım “gitmedim” (11/1), bárabar “beraber” (11/14), cánaze “cenaze” (11/82), Ķardášım “kardeşim” (12/48), baĝzán “bazen” (13/5), ğaydásı “kaydesi” (24/24).

2.1.4.3. /ǎ/ Ünlüsü

Yarı dar, yarı geniş, kalın ve düz olan bu ünlü, /a/ ile /ı/ arasında bir ses niteliğine sahiptir. Yöre ağızında yapılan derlemelerden elde edilen metinlerde nadiren rastlanan bu ünlü, genellikle /a/ > /ı/ veya /ı/ > /a/ değişimi sonucu ortaya çıkar (Demir, 2006: 135). Bazı durumlarda ise /y/ ünsüzünün daraltıcı etkisiyle kendini gösterir. Yomra ağızında tespit edilen örnekler şunlardır:

yaḲacaḡa “yakacaḡı” (16/4), aḡāt “aḡıt” (17/49), yaylāya “yaylaya” (2/4), káḡāt “kaḡıt” (11/76), orāya “oraya” (16/5), burāya “buraya” (3/6).

2.1.4.4. /ǎ/ Ünlüsü

Geniş, kalın ve yarı yuvarlak bir ünlü olan bu ses, /a/ ile /o/ arasında yer alır. Genellikle /a/ > /o/ veya /o/ > /a/ değişiminin bir evresi olarak ortaya çıkar. Derleme metinlerden hareketle tespit edilen bazı örnekler şunlardır:

ǎl “ol” (2/5), bǎbamın “babamın” (6/3), ǒndǎn “ondan” (10/20), pǎntol “pantolon” (19/62), bǎbasının “babasının” (11/27), maydǎnoz “maydanoz” (24/26), cımǎrtesi “cumartesi” (12/55).

2.1.5. /e/ Ünlüsü ve Çeşitleri (è, ê)

2.1.5.1. /e/ Ünlüsü

Geniş, düz ve ince bir ünlüdür. Açık /e/ ünlüsü bir kelimenin başında, ortasında ve sonunda bulunur:

çekersun “çekersin” (1/70), eKraba “akraba” (4/37), hevva “havva” (4/60), erazi “arazi” (6/44), severeK “severek” (13/59).

2.1.5.2. /è/ Ünlüsü

Kapalı è ünlüsü, ince, yarı geniş ve /i/ ile /e/ arasında boğumlanan ön dil ünlüsüdür. Kapalı e (è) sesinin varlığı zaman zaman tartışmalara konu olsa da, A. von Gabain “Eski Türkçenin Grameri” adlı çalışmasında bu ünlünün Brahmi yazmalarında ve Yenisey Run yazılarında yer aldığını belirterek Eski Türkçede mevcut olduğunu vurgulamıştır (Gabain, 2007: 257). Muharrem Ergin de kapalı e (è) sesinin varlığını savunan dil bilimciler arasında yer almıştır. Ergin’e göre, Türkçede özellikle konuşma dilinde açık e’nin yanında bir kapalı e bulunmakta, ancak İstanbul Türkçesinde yalnızca açık e kullanılmaktadır. Ayrıca, Ergin kapalı e’nin i-e değişiminin bir aşaması olduğunu ve açık e ile i arasında bir ses niteliği taşıdığını ifade etmiştir (Ergin, 2009: 57).

Tekin, Orhun Abideleri’nde yer alan beş/biş, et-/it-, yeti/yiti gibi sözcüklerin hem e, hem de i ünlüsü ile kullanıldığını belirtmiştir (Tekin, 1988: 117-190). Trabzon ili Yomra ilçesi ağzında ise kapalı e (è) ünlüsü genellikle sözcüklerin ilk hecesinde ortaya çıkmakta olup, bu sesin tespit edilen örnekleri şunlardır:

2.1.5.2.1. i>ë

ënişe “inişe” (7/29), ëndım “indim” (1/55), gëtmişler “gitmişler” (4/17), gëtıK “gittik” (11/94), êhtiyaÇını “ihtiyacını” (2/15), camëden “camiden” (14/37).

2.1.5.2.2. e>ë

ësKiden “eskiden” (16/3), dëyl “değil” (18/2), nè “ne” (5/34), tëyzem “teyzem” (13/25).

2.1.6. /ê/ Ünlüsü

Yarı düz, yarı yuvarlak, geniş ve ince olan bu ünlü, /e/ ile /ö/ arasında yer alan /e/ sesidir. Bu ses, genellikle /e/ > /ö/ veya /ö/ > /e/ değişiminin ara bir evresi olarak kabul edilmektedir (Demir, 2006: 139).

2.1.6.1. ö>ê

êldírecekler “öldürecekler” (4/18), êyle “öyle” (5/6), êmrumi “ömrümü” (6/38), nèbeTÇi “nöbetçi” (6/55), êldi “öldü” (8/47), êbir “öbür” (11/50), êteki “öteki” (12/65), êttırıřsın “öttürürsün” (18/47), ênceden “önceden” (14/2), êzlerini “özlerini” (14/46).

2.1.6.2. e>ê

yëvmiye “yevmiye” (6/43), êvlen “evlen” (11/33), tařêrön “taşeron” (15/39), eylülün “eylülün” (16/18), çëmber “çember” (18/45), gëtür “getir” (19/28).

2.1.7. /ı/ Ünlüsü ve Çeşitleri (í, î)

2.1.7.1. /ı/ Ünlüsü

Düz ve dar bir art ünlü olan bu ses, Anadolu ağızlarında farklı biçimlerde yaygın olarak kullanılmamaktadır (Sağır, 1995: 382). Sözcüklerin başında, ortasında ve sonunda bulunabilmektedir:

fındıKlardan “fındıklardan” (23/19), çıKın “çıkın” (23/28), çıkıP “çıkıp” (26/11), Pıçain “bıçağın” (24/21), Kaldığını “kaldığını” (26/26).

2.1.7.2. /í/ Ünlüsü

Bu ünlü, /ı/ ile /i/ sesleri arasında yer alan bir ara ses niteliğine sahiptir ve hem /ı/ hem de /i/ özelliklerini kısmen taşır. Derlemelerden tespit edilen bazı örnekler şunlardır:

nası “nasıl” (26/2), dedím “dedim” (1/3), mısır “mısır” (8/66), Kelín “gelin” (3/19), yèTmíš “yetmiş” (5/1), mevsími “mevsimi” (5/31), Keldím “geldim” (6/33), mezaríni “mezarını” (11/83).

2.1.7.3. /i/ Ünlüsü

Kalın, dar, yarı düz, yarı yuvarlak /ı/ ile /u/ arasında boğumlanan bir ünlüdür.

Yomra ağzında belirlenen bazı örnekler şunlardır:

furín “fırın” (1/29), yağmırTa “yağmurda” (3/17), diyèlim “diyelim” (4/17), altín “altın” (4/39), mısır “mısır” (5/8), yírmi “yirmi” (9/34), mehtîP “mektup” (10/21), fınduk “fındık” (11/3).

2.1.8. /i/ Ünlüsü ve Çeşitleri (î)

2.1.8.1. /i/ Ünlüsü

Düz, dar, ince bir ünlüdür. Bir sözcüğün başında, ortasında ve sonunda bulunabilir:

bıTTi “bitti” (26/15), şinTi “şimdi” (8/13), Kişi “kişi” (20/45), işTe “işte” (23/14), PişirirdıK “pişirirdik” (18/12).

2.1.8.2. /î/ Ünlüsü

İnce, dar, yarı düz ve yarı yuvarlak bir ünlü olan bu ses, /i/ ile /ü/ arasında yer alır (Demir, 2006: 147). Yöre ağzında ise sık rastlanmamaktadır:

istîne “üstüne” (18/10), köyî “köyü” (19/2), istî “üstü” (20/29), öldî “öldü” (21/6), çünkü “çünkü” (22/15), türki “türkü” (25/5), kaşisTüne “Kaşüstü’ne” (26/19), siliyman “Süleyman” (6/50).

2.1.9. /o/ Ünlüsü ve Çeşitleri (ó, ò)

2.1.9.1. /o/ Ünlüsü

Kalın, yuvarlak ve geniş bir arka dil ünlüsüdür. Dilin ağız boşluğunda biraz yukarı kalkması ve geriye doğru çekilmesi sonucunda ortaya çıkar (Demir, 2006: 149). Yomra ağzında tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

sora “sonra” (1/2), soni “sonu” (2/12), doKtor “doktor” (8/13), hoca “hoca” (14/15), olari “onları” (10/22).

2.1.9.2. /ó/ Ünlüsü

Yöre ağzında sıkça karşılaşılan bu ses, geniş, yuvarlak ve yarı kalın özellikte olup, /o/ ile /ö/ arasında yer alan bir ünlüdür. Yomra ağzında tespit edilen bazı örnekler şunlardır:

óyle “öyle” (1/21), bóyle “böyle” (3/14), kóy “köy” (4/17), dónüm “dönüm” (5/20), ónÇe “önce” (7/6), dórT “dört” (6/9), şöyle “şöyle” (7/40), sóyler “söyler” (9/21).

2.1.9.3. /ó/ Ünlüsü

Kalın, yuvarlak, yarı dar ve yarı geniş bir ünlü olan bu ses, /o/ ile /u/ arasında yer alır. Yomra ağzında tespit edilen bazı örnekler şunlardır:

ónnarun “onların” (1/9), óriya “oraya” (4/40), óni “onu” (6/3), bóbamın “babamın” (8/3), onun “onun” (10/58), ağóstoS “ağustos” (11/59), istanbóla “İstanbul’a” (12/27).

2.1.10. /ö/ Ünlüsü ve Çeşitleri (ö)

2.1.10.1. /ö/ Ünlüsü

Açık (geniş), ince ve yuvarlak bir ünlüdür. Genellikle ilk hecede yer alır:

döKer “döker” (13/29), dörT “dört” (14/1), Tökiysın “döküyorsun” (14/55), Kötür “götür” (19/48), böreK “börek” (20/35).

2.1.10.2. /ö/ Ünlüsü

Yuvarlak, ince, yarı dar ve yarı geniş bir ünlüdür. Yomra ağzında çok az sözcükte yer alır:

böyüklerimizi “büyüklerimizi” (3/11), böyük “büyük” (4/16), böyüme “büyüme” (8/19).

2.1.11. /u/ Ünlüsü ve Çeşitleri (ú)

2.1.11.1. /u/ Ünlüsü

Yuvarlak, dar, kalın bir arka dil ünlüsüdür. Bir sözcüğün başında, ortasında ve sonunda yer alır:

oğusun “okusun” (1/3), uyuşuKluK “uyuşukluk” (4/30), KuyruK “kuyruk” (7/13), Kuru “kuru” (5/7), KuruTuP “kurutup” (15/23).

2.1.11.2. /ú/ Ünlüsü

Yuvarlak, dar, yarı ince ve yarı kalın bir ünlü olan bu ses, /u/ ile /ü/ arasında yer alır. Ağız içinde, u ve ü seslerinin arasında yer almakla birlikte, ü sesine daha yakın bir biçimde oluşur. Ön damak kısmında daha fazla örneğe rastlanırken, Doğu grubu ağızlarında arka damak örnekleri de sıkça görülmektedir (Özek, 2016: 60). Yomra ağzında tespit edilen bazı örnekler şunlardır:

súleyman “Süleyman” (2/6), şúkúr “şükür” (3/9), úÇ “üç” (17/41), kúçüK “küçük” (6/52), büyüklerimizden “büyüklerimizden” (3/16), KaşúsTi “Kaşüstü” (4/1), dúún “dügün” (25/4).

2.1.11.3. /ü/ Ünlüsü

İnce, dar ve yuvarlak bir ünlüdür. Bir sözcüğün başında, ortasında ve sonunda yer alır:

döKüldü “döküldü” (10/56), Kün “gün” (11/70), bölümünü “bölümünü” (12/66), üzülürüm “üzülürüm” (13/7), büyüKleri “büyükleri” (17/16), büüK “büyük” (26/21).

2.1.12. Uzun Ünlüler

Uzun ünlüler, boğumlanma süreleri normal bir ünlünün boğumlanma süresinden daha uzun olan veya normal uzunluktaki iki ünlünün boğumlanma zamanını kapsayan ünlülerdir. Türkiye Türkçesinde, yabancı kökenli sözcükler dışında uzun ünlülere rastlanmamaktadır. Ancak Türkçenin eski dönemlerinde, hem aslî kökenli hem de ses değişimleri sonucu oluşan uzun ünlülerin varlığından söz edilebilir (Korkmaz, 2023: 235). Uzun ünlüler, birincil (aslî) uzun ünlüler ve ikincil (dolaylı) uzun ünlüler olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır (Buran, 2008: 289). Derlenen metinler incelendiğinde, Yomra ağzında birincil (aslî) uzun ünlülere rastlanmamıştır.

2.1.12.1. İkincil Uzun Ünlüler

İkincil uzun ünlüler, bir dilin bilinen ilk örnekleri itibarıyla uzun olmadığı hâlde zaman içerisinde ünsüz erimesi, ünsüz düşmesi, hece kaynaşması, ünlü birleşmesi vb. ses olayları, vurgu ve tonlamaya bağlı olarak uzamış olan ünlülerdir (Buran, 2008: 289). Yomra ağzında tespit edilen ikincil (dolaylı) uzun ünlülü örneklerden bazıları şunlardır:

2.1.12.1.1. /ā/ Ünlüsü

āşe “Ayşe” (4/59), mācır “muhacir” (6/1), lānayı “lahanayı” (7/9) pāli “pahalı” (6/43), āmeT “Ahmet” (10/65), Kāve “kahve” (12/96).

2.1.12.1.2. /ē/ Ünlüsü

ēvela “evvela” (8/37), nēsa “neyse” (12/55), mēmed “Mehmet” (25/10), ēlencesi “eğlencesi” (16/42), inēn “ineğin” (18/51).

2.1.12.1.3. /ī/ Ünlüsü

nasī “nasıl” (5/16).

2.1.12.1.4. /ī/ Ünlüsü

īy “iyi” (7/4), bī şey “bir şey” (7/43), nasī “nasıl” (11/75), iṣallah “inşallah” (17/37).

2.1.12.1.5. /ō/ Ünlüsü

ōrda “orada” (1/1), ōlar “onlar” (4/17), sōra “sonra” (5/16), dōri “doğru” (6/30), çō “çok” (7/4), alıyō “alıyor” (17/40), ōuz “Oğuz” (19/47).

2.1.12.1.6. /ō/ Ünlüsü

ōle “öyle” (17/23), šōle “şöyle” (18/10), bōle “böyle” (4/19).

2.1.12.1.7. /ū/ Ünlüsü

būlara “bunlara” (1/76), mūacir “muhacir” (4/16), Kūvetleri “kuvvetleri” (16/56), tūran “tuğran” (22/1), mūacirliKTen “muhacirlikten” (4/31).

2.1.12.1.8. /ū/ Ünlüsü

dūūn “dügün” (20/14), dūūni “dügünü” (10/9), bişirūP “pişirip” (23/10).

2.1.13. Kısa Ünlüler

Kısa ünlüler, boğumlanma süreleri normal süreli ünlülere kıyasla daha kısa olan ünlülerdir. Yomra ağzında yapılan çalışmalar ve derlemeler sonucunda tespit edilen kısa ünlüler şunlardır:

2.1.13.1. /ă/ Ünlüsü

Boğumlanma süresi normal süreli /a/ ünlüsüne göre daha kısa olan ünlüdür. Kısa /ă/ ünlüsü düz, geniş(açık) ve kısa süreli dil ünlüsüdür:

măşi “maaşı” (6/26), zăten “zaten” (22/10), tăze “taze” (25/2), âdeTler “adetler” (21/2), hăbile “habile” (26/12).

2.1.13.2. /ẽ/ Ünlüsü

Düz, yarı açık, boğumlanma süresi normal süreli /e/ ünlüsüne göre daha kısa olan ön dil ünlüsüdür:

mēmēt “Mehmet” (1/21), çekērsin “çekersin” (9/33), elēktirīK “elektrik” (11/17), teraziyē “teraziye” (15/42).

2.1.13.3. /ĩ/ Ünlüsü

Düz, dar ve boğumlanma süresi normal süreli /ı/ ünlüsünden daha kısa olan ünlüdür. Düşmek üzere olan /ı/ sesidir:

orīya “oraya” (12/74), var ĩsa “var ise” (11/36), oliyĩ “oluyor” (11/60), başlāyĩsın “başlıyorsun” (25/11), var ĩdi “var idi” (3/12).

2.1.13.4. /ĩ/ Ünlüsü

Normal süreli /i/ ünlüsünün boğumlanma süresinden daha kısa olan ünlüdür. Yomra ağzında tespit edilen örnekler şunlardır:

yemiyĩ “yemiyor” (10/51), metĩre “metre” (17/8), tutāyĩ “tutuyor” (9/34), var ĩdi “var idi” (16/42), hediye “hediye” (8/41).

2.1.13.5. /õ/ Ünlüsü

Normal süreli /o/ ünlüsünün boğumlanma süresinden daha kısa olan ünlüdür.

Yomra ağzında örneğine çok rastlanmaz:

sõra “sonra” (8/16).

2.1.13.6. /ũ/ Ünlüsü

Normal süreli /u/ ünlüsünün boğumlanma süresinden daha kısa olan dar ve yuvarlak arka dil ünlüsüdür. Yomra ağzında örnekleri fazla değildir:

oĥũsun “okusun” (1/3), yoĥũ ĩdi “yok idi” (6/48), habũle “ha böyle” (11/48), ģavurũrum “kavururum” (13/15).

2.1.13.7. /ũ/ Ünlüsü

Normal süreli /ü/ ünlüsünün boğumlanma süresinden daha kısa olan ünlüdür. Bu kısalma çoğunlukla ek fiilde belirgindir:

çũrũyũ “çürüyor” (3/18), õksũrtiyũ “öksürtüyor” (12/84), söylũyũ “söylüyor” (22/12), õlũyũ “ölüyor” (22/13), şũkũr “şükür” (14/61).

2.1.14. İkiz Ünlüler

Tek bir ünlü değerine sahip olan ve aynı nefes baskısı altında boğumlanan çift ünlülere ikiz ünlü denir (Özek, 2016: 72). Derlemelerden elde edilen metinler incelendiğinde, Yomra ağzında bu tür ünlülerin oldukça sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, ikiz ünlülerin yöre ağzında yaygın bir kullanım göstermediğini ve daha çok belirli sözcüklerde ortaya çıktığını göstermektedir:

2.1.14.1. Eşit İkiz Ünlü

Bu ünlüler, bünyesinde aynı yapıda iki ünlü bulunduran eşit ikiz ünlülerdir (Özek, 2016: 73). Yomra ağzında tespit edilen eşit ikiz ünlüler şunlardır:

2.1.14.1.1. /aa/ İkiz Ünlüsü

laana “lahana” (11/93), saa “sana” (26/23), maalesi “mahallesi” (11/100).

2.1.14.1.2. /ee/ İkiz Ünlüsü

deeri “değeri” (26/3), beenmeme “beğenmeme” (15/30).

2.1.14.1.3. /uu/ İkiz Ünlüsü

duuni “düşünü” (11/44).

2.1.14.1.4. /üü/ İkiz Ünlüsü

büüK “büyük” (26/21), düünler “düşünler” (25/4), büüKlerım “büyüklerin” (4/1).

2.1.14.2. Alçalan İkiz Ünlüler

İkinci ünlünün, birinciye göre daha dar ve kısa olduğu ikiz ünlülerdir (Ercilasun 2002: 64). Yomra yöresi ağzında tespit edilen örnekleri şunlardır:

2.1.14.2.1. /aı/ Alçalan İkiz Ünlüsü

ğuymaı “kuymağı” (1/22), Pıçain “bıçağın” (24/21), iştaimız “iştahımız” (8/22), aşai “aşağı” (15/53).

2.1.14.2.2. /au/ Alçalan İkiz Ünlüsü

haule “ha böyle” (8/4), austoS “ağustos” (1/70), uşauni “uşağını” (9/10).

2.1.14.2.3. /ei/ Alçalan İkiz Ünlüsü

deişiK “değişik” (10/64), ei “iyi” (25/13), deil “değil” (12/7).

2.1.14.2.4. /ao/ Alçalan İkiz Ünlüsü

saol “sağ ol” (24/26).

2.1.14.2.5. /ou/ Alçalan İkiz Ünlüsü

çounluKla “çoğunlukla” (24/2).

2.1.14.3. Yükselen İkiz Ünlüler

Yan yana gelen iki ünlüden birincisi dar, ikincisi ise birinciden daha geniş bir ses değerine sahip olduğunda, bu tür ünlülere yükselen ikiz ünlü denir (Demir, 2006: 159). Yöre ağzında yapılan derlemeler ve metin incelemeleri, bu ses türünün sınırlı sayıda kullanıldığını göstermektedir. Yomra ağzında tespit edilen bazı örnekler ise şunlardır:

2.1.14.3.1. /oa/ Yükselen İkiz Ünlüsü

soanı “soğanı” (25/2).

2.1.14.3.2. /ua/ Yükselen İkiz Ünlüsü

muacirlik “muhacirlik” (17/15).

2.1.15. Kalınlık-İncelik Uyumu

Bir kelimenin ilk hecesinde kalın bir ünlü varsa ondan sonra gelen hecelerdeki ünlülerin kalın olması veya ilk hecede ince ünlü varsa ondan sonra gelen heceler ünlülerinin ince olması durumudur.

Yomra ağzının kalınlık-incelik uyumunu çoğunlukla sağladığını söylemek mümkündür fakat kalınlık-incelik uyumuna uymayan örnekler de vardır.

2.1.15.1. Türkçe Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu

Türkçe kelimelerdeki kalınlık-incelik uyumunun Yomra ağzındaki görünümü şu şekildedir:

2.1.15.1.1. Şimdiki Zaman Ekinde

Ölçünlü dilde şimdiki zaman eki olarak kullanılan “-yor” eki, Türkiye Türkçesi ağızlarında genellikle uyuma girerek kullanılır.

şu andaki “şu andaki” (11/45), bu yanKi “bu yanki” (19/39), ordaki “oradaki” (12/28), zamanki “zamanki” (26/3).

2.1.15.1.5. +ki Bağlacı

Bu ek, genellikle kurallı bir biçimde “+ki” şeklinde kullanılmaktadır. Ancak bağlaç işlevi gördüğünde ve kalın ünlülü kelimelerle bir araya geldiğinde, ek ünlü uyumuna uymayarak beklenen kalıbın dışında kalmaktadır. Bu durum, Yomra ağzında +ki ekinin ünlü uyumu kurallarına her zaman sıkı bir şekilde uymadığını ve bazı istisnai biçimlerin ortaya çıktığını da göstermektedir:

diyelm ki “diyelim ki” (15/34), dèdi ki “dedi ki” (1/2), alıymış Ki “alıyormuş ki” (5/2), deduK ki “dedik ki” (8/26), dèrler ki “derler ki” (11/99), diyırım ki “diyorum ki” (8/46), celeceK ki “gelecek ki” (1/13), yoK ki “yok ki” (1/51), ona ki “ona ki” (4/14), bana ki “bana ki” (10/15).

2.1.15.1.6. ile Edatı

Yomra ağzında tespit edilen örnekler şunlardır:

dayımlan “dayım ile” (10/42), Kızmalan - küreKlan “kazma ile - kürek ile” (12/3), arabalan “araba ile” (12/46), taşlan “taş ile” (15/13), dèdèmlan “dedem ile” (20/1).

2.1.15.1.7. için Edatı

Yomra ağzında “için” edatı, ince ünlülü kelimelerden sonra geldiğinde kalınlık-incelik uyumuna girer:

istediğimiz için “istediğimiz için” (26/7), bizım için “bizim için” (14/48), ilerisi için “ilerisi için” (15/30), benim için “benim için” (16/27).

“için” edatı, kalın ünlülü sözcüklerden sonra kullanıldığında uyum söz konusu değildir. Yöremizde tespit edilen bazı örnekler şunlardır:

bakmaK için “bakmak için” (1/58), tanımadığımız için “tanımadığımız için” (12/6), Kuruduğu için “kuruduğu için” (13/51), Koyulduğu için “koyulduğu için” (16/44).

Korkmaz, “*Uçun~Üçün~İçin v.b. Çekim Edatlarının Yapısı Üzerine*” adlı çalışmasında, sebep gösterme edatı olarak kullanılan bu sözcüğün bazı ses değişimleri sonucu Türkçenin hem tarihî hem de yaşayan lehçelerinde “için”, “üçün”, “uçun”, “üçin” vb. biçimlerde kullanıldığını belirtmiştir (Korkmaz, 1961: 31-35). Bununla birlikte, Zeynep Korkmaz’ın işaret ettiği bu değişim, Yomra ağzında yapılan tespitlerde gözlemlenmemiştir.

2.1.15.2. Yabancı Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu

Yomra yöresi ağızlarında, diğer dillerden alınmış pek çok sözcük kullanılmaktadır. Bu sözcükler, Türkiye Türkçesi'nin diğer ağızlarında görüldüğü gibi, Yomra ağızında da ilerleyici, gerileyici ve hem ilerleyici hem de gerileyici benzeşme kurallarına uygun olarak uyuma girmektedir:

2.1.15.2.1. İlerleyici Ünlü Benzeşmesi

Yomra ağızında diğer benzeşmelere göre daha çok örneği bulunmaktadır:
nüfüS “nüfus” (9/25), mezeresini “mezrasını” (1/58), sahaPlandım “sahiplendim” (4/26).

2.1.15.2.2. Gerileyici Ünlü Benzeşmesi

Yomra ağızında örnekleri fazla değildir:
dene “tane” (8/65), nufus “nüfus” (4/41).

2.1.15.2.3. İlerleyici-Gerileyici Ünlü Benzeşmesi

Bir sözcükte hem kalınlaşma hem de incelme yönünde değişimler görülebilmektedir. Yomra ağızında bu duruma örnek teşkil eden bazı sözcükler şunlardır:
barabar “beraber” (24/15), cenezesi “cenazesi” (1/83).

2.1.15.3. Kalınlık-İncelik Uyumunun Bozulması

Yomra ağızında çeşitli ses olayları nedeniyle kalınlık incelik uyumunun bozulduğu görülmektedir. Bunlardan biri çok heceli kelime sonlarındaki i'leşme temayülüdür. Bu doğrultuda yöre ağızında kalınlık incelik uyumunun bozulduğu örneklerden bazıları şunlardır:

oKudi “okudu” (1/4), oldi “oldu” (2/4), vardi “vardı” (4/35), aldi “aldı” (6/2), durmazdi “durmazdı” (8/65), yıKmadiler “yıkmadılar” (8/42), attiler “attılar” (8/27), oynadiler “oynadılar” (10/10), olmamış “olmamış” (10/35), oni “onu” (10/4), buni “bunu” (1/17), ğızı “kızı” (5/2).

2.1.16. Dudak Benzeşmesi / Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Bir kelimenin ilk hecesinde düz bir ünlü varsa ondan sonraki hecelerin düz ünlülerle yuvarlak bir ünlü varsa, sonraki hecelerin ya düz-geniş olan /a/-/e/ ya da dar-yuvarlak olan /u/-/ü/ ünlüleri ile devam etmesi kuralıdır (Korkmaz, 2023: 117).

Yöre ağızında çoğunlukla düzlük-yuvarlaklık uyumunun aykırı durumları mevcuttur. Bu uyumun bozulduğu bazı örnekler şu şekildedir:

olmuş “olmuş” (12/65), görmüşim “görmüşüm” (10/47), öldi “öldü” (12/9), vurdi “vurdu” (14/4), duriy “duruyor” (21/31), ayluk “aylık” (12/21), hazırluklar “hazırlıklar” (19/24), olur mi “olur mu” (19/58), göriy “görüyor” (19/72), vuriy “vuruyor” (9/37), doli “dolu” (7/10), rahatsız “rahatsız” (1/16), dedemüS “dedemiz” (6/3), yazuk “yazık” (9/45), bişirüP “pişirip” (23/10).

2.1.17. Ünlü Değişimleri

Türkiye Türkçesi’ nin hemen tüm ağızlarında görülen bu durum, ünlülerde meydana gelen genel değişimleri ifade etmektedir (Caferoğlu, 1964: 1-33). Ünlüler, çeşitli nedenlerle, özellikle diğer ünlüler ve ünsüzlerin etkisiyle değişime uğrayabilmektedir. Yomra ağızında gözlemlenen ünlü değişimleri ise aşağıdaki başlıklar altında incelenebilir:

2.1.17.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi

Yomra ağızından derlenen metinlerde, kalın ünlülerin ince ünlülere dönüşmesinde en etkili faktörün, ünlü ve ünsüzlerin inceltici etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda kalın ünlülerin incelmesiyle ilgili tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

2.1.17.1.1. a>á Değişimi

Bu tür değişimler, çoğunlukla /y/ ünsüzünün inceltici etkisi veya /a/ > /e/ yönündeki inceltme ile /e/ > /a/ yönündeki kalınlaşma süreçleri sonucunda ortaya çıkmaktadır:

burayá “buraya” (1/66), oriyá “oraya” (4/6), oriyá “oraya” (13/21), Táne “tane” (19/53), árazi “arazi” (12/80), buriyá “buraya” (15/55).

2.1.17.1.2. a>e Değişimi

Bu değişimin yöre ağızlarında tespit edilen örneklerinden bazıları şunlardır:

dene “tane” (6/26), Tenesini “tanesini” (1/33), mezerluğumuS “mezarlığımız” (4/33), emicesi “amcası” (4/15).

2.1.17.1.3. a>i Değişimi

Metinlerden elde edilen örnekler, /y/ ünsüzünün inceltici ve daraltıcı etkisinin bazı sözcüklerde /a/ ünlüsünü /i/ ünlüsüne dönüştürdüğünü göstermektedir:

oriye “oraya” (4/10), buriye “buraya” (15/10), yayliye “yaylaya” (6/14).

2.1.17.1.4. ı>i Değişimi:

Yöre ağızındaki i'leşme temayülünün etkisiyle /ı/ ile bitmesi gereken kelimeler çoğunlukla /i/ ünlüsü ile kullanılmıştır:

mali “malı” (8/64), yapamadi “yapmadı” (20/41), Kalmadi “kalmadı” (9/33), parasi “parası” (10/62), onlari “onları” (11/98), siğır “sığır” (9/1), arKadaşı “arkadaşı” (4/19), ğalmış “kalmış” (1/18), almiş “almış” (4/6).

2.1.17.1.5. ı>í Değişimi:

Kalın /ı/ ünlüsü yarı ince /í/ ünlüsüne dönüşmektedir. Yomra ağızında tespit edilen bazı örnekler şunlardır:

mísır “mısır” (1/21), nasíl “nasıl” (3/4), ğızlarí “kızları” (4/4), odasína “odasına” (6/25), altí “altı” (11/70).

2.1.17.1.6. u>i Değişimi:

Yomra ağızında kelime sonunda bulunan dar-yuvarlak /u/ ünlüsü, genellikle /u/ > /i/ değişimi sonucunda /i/ ünlüsüne dönüşmüştür:

odunini “odununu” (11/49), turşı “turşu” (8/57), oğli “oğlu” (12/11), tuzi “tuzu” (15/30), oyuni “oyunu” (19/23).

2.1.17.1.7. u>ü Değişimi:

Yomra ağızında tespit edilen örnekler sınırlıdır:

nüfüS “nüfus” (9/25), usül “usul” (11/89).

2.1.17.1.8. o>i Değişimi:

Bu değişim Yomra ağızında genellikle şimdiki zaman ekinin kullanımında görülmektedir:

dèyim “diyorum” (11/18), vuriysin “vuruyorsun” (1/81).

2.1.17.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması

Yomra ağızında ince ünlülerin kalınlaşmasına yol açan çeşitli etkenler bulunmaktadır. Bunlar arasında ilerleyici ve gerileyici ünlü benzeşmesi ile /c/, /d/, /g/, /h/, /k/, /k/ gibi ünsüzlerin ünlüleri kalınlaştırıcı etkisi sayılabilir. Ünlülerin kalınlaşma süreçleri, aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir:

2.1.17.2.1. e>a Değişimi

yína “yine” (6/40), Çízarduk “çizerdik” (23/15), artvinda “Artvin’de” (9/13), Kardaşımın “kardeşimin” (8/61), barabar “beraber” (24/15), haman “hemen” (4/10).

2.1.17.2.2. e>á Değişimi

eviná “evine” (1/36), bazán “bazen” (2/2), vèrmás “vermez” (6/28), amáliyaT “ameliyat” (6/39), ètmá gitmá “etme gitme” (8/43), sarálle “sarelle” (9/3).

Bu değişimin, şart ekinin kullanımına yansımaları ise şu şekilde gözlemlenmektedir: dersán “dersen” (11/3), istersán “istersen” (11/65).

2.1.17.2.3. i>ı Değişimi

getırırız “getiririz” (13/51), geçınıdıK “geçinirdik” (11/74), bellıdır “bellidir” (14/19), pişırırđıK “pişirirdik” (18/13), gidın “gidin” (4/7).

2.1.17.2.4. i>í Değişimi

gelírler “gelirler” (1/84), evimín “evimin” (3/2), bizím “bizim” (4/1), ineKleríne “ineklerine” (5/23), Keldí “geldi” (7/36), vèrsín “versin” (8/21), senín “senin” (9/11), èşím “eşim” (10/61), mevsím “mevsim” (12/76), vèirsín “verirsin” (25/12), ÇizíK “çizik” (8/51).

2.1.17.2.5. i>u Değişimi

Yomra ağzında /i/ > /u/ değişiminin görüldüğü örneklerden bazıları şunlardır: bínduk “bindik” (4/23), rum udi “rum idi” (26/23), geÇuduğum “geçirdiğim” (5/24), geluduK “gelirdik” (8/46), Kiderduk “giderdik” (4/35).

2.1.17.2.6. ö>ó Değişimi

Yomra ağzında tespit edilen bazı örnekler şunlardır:

óyle “öyle” (3/3), kóy “köy” (4/17), ónÇe “önce” (5/7), óteKi “öteki” (6/2), dórT “dört” (10/21), Tókerım “dökerim” (7/15), bócek “böcek” (8/59), bóyle “böyle” (9/1), kómúr “kömür” (12/60), şöyle “şöyle” (15/9), şoförü “şoförü” (17/25), bóle “böyle” (5/3).

2.1.17.2.7. ö>o Değişimi

Genellikle Doğu Karadeniz ağızlarında görülen bu değişimde, “böyle”, “öyle” ve “şöyle” sözcüklerinin ilk hecesinin kalınlık-incelik uyumunu tam olarak sağlayamadığı

gözlemlenmektedir. Bu nedenle yöre ağızlarında bazen *boyle*, *oyle* ve *şoyle* biçimlerinin kullanıldığı görülmektedir. Yomra ağzındaki örneklerin sayıca sınırlı olduğu söylenebilir: oyle “öyle” (7/38).

2.1.17.2.8. ü>u Değişimi

musaiT “müsait” (1/34), nufusuma “nüfusuma” (4/14), büyüK “büyük” (19/53), otobuslar “otobüsler” (1/55), köyunde “köyünde” (6/17), gunum “günüm” (7/7).

2.1.17.2.9. ü>ú Değişimi

KúÇúK “küçük” (4/55), úÇ “uç” (6/26), büyüdüğüm “büyüdüğüm” (8/56), yúz “yüz” (9/41), túrli “türlü” (11/4), dúğünü “dügünü” (12/14), şúkür “şükür” (14/7), sút “süt” (14/42), núfus “nüfus” (17/61), KüçúK “küçük” (21/29), súleyman “Süleyman” (2/6), KaşúsTi “Kaşüstü” (4/1).

2.1.17.3. Geniş Ünlülerin Daralması

Yomra ağzında /a/ > /ı/, /a/ > /i/, /e/ > /i/ ve /e/ > /è/ yönündeki daralma örnekleri belirlenmiştir. Bu değişimlerde özellikle /y/ ünsüzünün daraltıcı etkisi dikkat çekmektedir. Ayrıca /e/ > /è/ değişiminin yaygın olduğu görülmektedir. Yomra ağzında bu ses olayı, aşağıdaki başlıklar çerçevesinde ele alınmıştır:

2.1.17.3.1. a>ı Değişimi

anlatıyım “anlatayım” (7/12), öriya “oraya” (6/3), yaylıya “yaylaya” (18/6), öriya “oraya” (4/40), başlıyacaK “başlayacak” (1/15).

2.1.17.3.2. a>i Değişimi

oriye “oraya” (18/49), yayliye “yaylaya” (6/14), buriye “buraya” (15/10), oriýá “oraya” (15/31), ori “ora” (6/30).

2.1.17.3.3. e>i Değişimi

şiy “şey” (2/2), söyliyim “söyleyim” (21/23), patatiS “patates” (4/50), bi şiyler “bir şeyler” (5/33), şiyisi “şeyisi” (7/27).

2.1.17.3.4. e>è Değişimi

dèdi “dedi” (1/2), yèni “yeni” (2/1), tèyze “teyze” (3/14), sène “sene” (4/12), Sèkiz “sekiz” (5/19), èrmeni “Ermeni” (6/5), èvi “evi” (7/2), dèyíl “değil” (9/45), yèdi “yedi” (10/60), yèmeK “yemek” (14/48).

2.1.17.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi

Metinler üzerinde yapılan incelemelerde, bu ses olayında ilerleyici ünlü benzeşmesi örneklerinin yanı sıra, /y/ ünsüzünün daraltıcı etkisine rağmen geniş ünlülü biçimlerin de ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Yomra ağzında bu ses olayıyla ilgili tespit edilen örnekler aşağıda sunulmuştur:

2.1.17.4.1. i>a Değişimi:

sahaPlandım “sahiplendim” (4/26).

2.1.17.4.2. ı>a Değişimi:

çıkay “çıkıyor” (1/81), aşağa “aşağı” (1/25).

2.1.17.4.3. i>è Değişimi:

èyi “iyi” (14/46), èndiyi “indiği” (18/37), gètmiřler “gitmişler” (4/17), nènè “nine” (4/18), ènerdim “inerdim” (1/58).

2.1.17.4.4. i>e Değişimi:

came “camı” (11/92), heç “hiç” (22/18).

2.1.17.4.5. u>o Değişimi:

istanbolda “İstanbul’da” (21/21).

2.1.17.4.6. ü>ö Değişimi:

böyük “büyük” (1/81).

2.1.17.5. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

Düz ünlülerde görülen bu yuvarlaklaşma, /b/, /m/, /v/ ve /f/ gibi dudak ünsüzlerinin yanındaki ünlüleri yuvarlaklaştırıcı etkisi sonucunda meydana gelmektedir. Yomra ağzında bu ses olayı, aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir:

2.1.17.5.1. a>â Değişimi

bâbamın “babamın” (6/3), bâba “baba” (11/21), cımârtesi “cumartesi” (12/55), maydânoz “maydanoz” (24/26), pântol “pantolon” (19/62), ôndân “ondan” (10/20).

2.1.17.5.2. a>u Değişimi

bubam “babam” (14/61), bubasinın “babasının” (12/16).

2.1.17.5.3. e>ö Değişimi

yövmiye “yevmiye” (19/41).

2.1.17.5.4. e>ê Değişimi

yêvmiye “yevmiye” (6/43), taşêrön “taşeron” (15/39), êylülün “eylülün” (16/18), çêMBER “çember” (18/45), êvlen “evlen” (11/33), gêtür “getir” (19/28).

2.1.17.5.5. ı>î Değişimi

altın “altın” (4/39), mîsir “mısır” (5/8), çorbalık “çorbalık” (7/14), fınduk “fındık” (11/3), artıK “artık” (12/50).

2.1.17.5.6. ı>u Değişimi

yazuK “yazık” (21/10), furunu “fırını” (5/33), funduk “fındık” (4/50), hastaluğum “hastalığım” (19/18), ûşuğum “uşağım” (21/12).

2.1.17.5.7. î>u Değişimi

benum “benim” (1/9), gitTuğumuz “gittiğimiz” (12/56), benu “beni” (6/41) getirdüğümüz “getirdiğimiz” (19/52), deduğuni “dediğini” (6/41), asKerluK “askerlik” (12/21), yerduk “yerdik” (4/33).

2.1.17.5.8. î>ü Değişimi

PişdüKden “piştikten” (5/8).

2.1.17.6. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

Yomra ağzında düzleşme bazı sözcüklerdeki yuvarlak ünlülerin çeşitli ses olayları sonucunda düz ünlülere dönüşmesidir. Bu ses olayının Yomra ağzında görünümünü şu başlıklar altında ele alınmıştır:

2.1.17.6.1. o>â Değişimi

kilât “kület” (19/62), âl “ol” (2/5).

2.1.17.6.2. ö>ê Değişimi

êldîrecekler “öldürecekler” (4/18), êyle “öyle” (5/6), êmrumi “ömrümü” (6/38), êldi “öldü” (8/47), êbir “öbür” (11/50), êlmeyen “ölmeyen” (11/73), êldi “öldü” (14/8).

2.1.17.6.3. u>i Değişimi

oni “onu” (7/4), yoli “yolu” (12/46), suyi “suyu” (1/81), buni “bunu” (1/17), olmiş “olmuş” (12/65), doğri “doğru” (19/70), oldi “oldu” (20/47), doli “dolu” (8/67).

2.1.17.6.4. ü>i Değişimi

güni “günü” (11/40), çünKi “çünkü” (8/2), tuzi “tuzu” (15/30), istine “üstüne” (1/38), müfTi “müftü” (1/5), ölmîş “ölmüş” (21/12), türli “türlü” (11/50), köyi “köyü” (11/99).

2.1.17.6.5. o>i Değişimi

diyiler “diyorlar” (1/76), istiyi “istiyor” (1/44).

2.1.18. Ünlü Düşmesi

Yomra ağzında ön, orta ve kelime sonundaki ünlülerin düşmesine sıkça rastlanmaktadır. Metinler üzerinden yapılan incelemeler, bu ses olayının birden fazla nedene bağlı olarak gerçekleştiğini göstermektedir. Ünlü düşmelerinin başlıca nedenleri arasında, konuşma hızının etkisi, vurgusuz orta hece ünlüsünün kaybolması, ön hecedeki dar ünlülerin düşmesi ve ünlü ile biten bir kelimeye ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde ortaya çıkan düşmeler yer almaktadır. Ayrıca ünlü düşmesinin, sözcüğün fonetik yapısı ve çevresindeki ünsüzlerin etkisiyle de ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, Yomra ağzından derlenen metinler üzerinden tespit edilen ünlü düşmesi örnekleri, söz konusu ses olayının özelliklerini ve kullanım biçimlerini daha net bir şekilde ortaya koymaktadır:

sırğan “ısırgan” (1/75), sırğanın “ısırganın” (15/25), burda “burada” (21/33), biliy “biliyor” (1/60), dışarda “dışarıda” (20/31), iy “iyi” (15/59), ediy “ediyor” (5/6), bunla “bununla” (12/32), ordan “oradan” (22/11), şurda “şurada” (15/61), nerde “nerede” (19/37), ilerden “ileriden” (8/63), yiyceK “yiycek” (9/42), Kõparatif “kooperatif” (19/37).

2.1.19. Ünlü Türemesi

Yöre ağzında, çeşitli etkenlere bağlı olarak kelimenin başına, ortasına veya sonuna ünlü eklenmesi sonucunda ünlü türemesi meydana gelmektedir. Yomra ağzında tespit edilen ünlü türemeleri ise, kelimedeki konumlarına göre ön ses, iç ses ve son ses olmak üzere üç başlık altında incelenmiştir:

2.1.19.1. Ön Seste Ünlü Türemesi

urum “Rum” (12/10).

2.1.19.2. İç Seste Ünlü Türemesi

filimden “filmden” < İng. film (16/7), eleKtirik “elektrik” < Fr. éleKtrigue (12/83), apartumanda “apartmanda” < Fr. appartement (3/1), kòmpile “komple” < Fr. complet (15/17), hepsi “hepsi” (8/63).

2.1.19.3. Son Seste Ünlü Türemesi

çalışiyKene “çalışıyorken” (12/67), giderKene “giderken” (13/57).

2.1.20. Ünsüzler

Türkiye Türkçesi yazı dilinde kullanılan temel ünsüzler -b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z- Yomra ağzında da genel olarak korunmuş ve aynı biçimde kullanılmaya devam etmektedir. Bununla birlikte, Yomra ağzında Türkiye Türkçesi yazı dilinde bulunmayan, yöreye özgü bazı farklılaşmış ünsüz biçimleri de tespit edilmiştir. Bu ara ünsüzler arasında  ,   gibi örnekler yer almakta olup, yöredeki fonetik zenginliği ve ünsüz çeşitliliğini ortaya koymaktadır. Bu ünsüzlerin Yomra ağzındaki görünümü şu şekildedir:

2.1.20.1. Yazı Dilinde Bulunmayan Ünsüzler

Türkiye Türkçesi yazı dilinde yer almayan fakat yöre ağzında kullanılan ünsüzler şunlardır:

2.1.20.1.1. /c/ Ünsüzü

Bu ünsüz /c/ ile /j/ arasında boğumlanan bir sestir (Demir, 2006: 214).

piçama “pijama” (16/50).

2.1.20.1.2. /ç/ Ünsüzü

Tonlu, patlamalı, diş eti ünsüzü /c/ ile yine katı, patlamalı, tonsuz diş eti ünsüzü /ç/ arasında boğumlanan yarı ötümlü bir ünsüzdür (Sağır, 1995: 393).

genÇ “genç” (2/15), úÇ “üç” (4/17), kemenÇe “kemençe” (24/23), hiÇ “hiç” (26/22), aÇıKöğretim “açıköğretim” (23/1), ÇığlıK “çığlık” (22/6), iÇinde “içinde” (26/10).

2.1.20.1.3. /ğ/ Ünsüzü

Patlamalı, tonlu bir arka damak ünsüzüdür (Sağır, 1995: 395). Yöre ağzından tespit edilen örnekler şu şekildedir:

ğadın “kadın” (1/1), ğız “kız” (2/1), ğışın “kışın” (3/17), ğumul “kumul-yığın” (4/12), ğına “kına” (5/16), ğama “kama” (6/11), ğurT “kurt” (6/34), ğoyarım “koyarım” (7/13), ğafatasını “kafatasını” (8/17), ğapisini “kapısını” (9/25), ğara “kara” (10/4), ğurandan “Kur’andan” (11/2).

2.1.20.1.4. /ğ/ Ünsüzü

Ön damak /g/ ünsüzüdür. Yöre ağzında tespit edilen örnekler şunlardır:

ğavur “gâvur” (1/13), ğuğúm “güğüm” (14/51), ğuran “Kur’an” (11/89).

2.1.20.1.5. /ğ/ Ünsüzü

Ön damak ünsüzü /g/ ile diş eti ünsüzü /c/ arasında boğumlanarak bir ses değeri kazanan ünsüzdür (Karahana, 2022: 100).

Yöre ağzında tespit edilen örnekler şu şekildedir:

ğünü “günü” (1/1), ğider “gider” (19/71), ğitmişler “gitmişler” (14/29), ğemi “gemi” (11/71), yenge “yenge” (11/35), ğittım “gittim” (10/60), ğelın “gelin” (7/6), ğün “gün” (1/84).

2.1.20.1.6. /h/ Ünsüzü

Bu ses sızıcı, tonsuz ve boğaz boşluğu ünsüzüdür (Sağır, 1995: 398). Yöre ağzında tespit edilen örneklerinden bazıları şu şekildedir:

hamsi “hamsi” (5/7), daħa “daha” (1/66), baħÇe “bahçe” (4/30), Taħa “daha” (6/3), musTaħfa “Mustafa” (4/13), haħurda “ha burada” (1/1), maħalle “mahalle” (3/11), laħana (5/7), inşallah “inşallah” (17/56), haħız “hafız” (19/47).

2.1.20.1.7. /ħ/ Ünsüzü

Arapçadaki /ح/ sesine karşılık gelen bu ünsüz; tonsuz, sızıcı bir gırtlak sesidir. İnce sıradan ünlülü kelimelerde orta damağa doğru kayan, kalın sıradan ünlülü kelimelerde ise arka damakta yer alan hırıltılı bir ünsüzdür (Sağır, 1995: 78).

allah “Allah” (2/11), rahmetli “rahmetli” (4/32), horon “horon” (2/16), ahlāt “ahlat” (4/25), sabah “sabah” (6/7), hoca “hoca” (8/38).

Yomra ağzında sızıcılaşma nedeniyle meydana gelen örnekleri ise şunlardır:

ohşun “okusun” (1/3), çoħ “çok” (3/11), alsaħ “alsak” (7/25), yoħ “yok” (8/66), ohıysin “okuyorsun” (9/31).

2.1.20.1.8. /h/ Ünsüzü

Tonsuz, hırıltılı ve sızıcı bir ön damak ünsüzüdür (Ercilasun, 2002: 100). Tespit edilen örneklerinden bazıları şu şekildedir:

eẖtiyaÇını “ihtiyacını” (2/15), iẖtiyaÇ “ihtiyaç” (16/24), iẖtiyatlıKa “ihtiyatlığa” (11/74).

2.1.20.1.9. /q/ Ünsüzü

Tonsuz, patlamalı, normal bir arka damak ünsüzüdür (Kürüm, 2021: 98). Yöre ağzında tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

yok “yok” (1/19), ḵompile “komple” (15/17), çok “çok” (1/32), torpaq “toprak” (10/48), funduq “findık” (8/57).

2.1.20.1.10. /k/ Ünsüzü

Ön damak /k/ ünsüzüdür. Yomra ağzında tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

hiḵayeler “hikâyeler” (22/13), gidiykan “gidiyorken” (6/10), Tükani “dükkânı” (1/3), ḵağıTsız “kâğıtsız” (8/1), ḵar “kâr” (14/45), muḵayese “mukâyese” (19/42), meḵani “mekânı” (1/5), şiḵayetçidur “şikâyetçidir” (19/42).

2.1.20.1.11. /K/ Ünsüzü

/k/ ve /g/ sesleri arasında boğumlanan bir ünsüzdür. Yöre ağzında tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

yemeK “yemek” (1/41), büyüK “büyük” (2/5), esKiden “eskiden” (3/15), eKmeK “ekmek” (4/3), beKir “Bekir” (6/49), seKsen “seksen” (8/1), asKer “asker” (24/20), yükseK “yüksek” (1/37), herKeS “herkes” (20/30).

2.1.20.1.12. /k/ Ünsüzü

/k/ ve /g/ sesleri arası oluşan ünsüzdür. Yöre ağızında tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

çoK “çok” (1/1), ilkoKul “ilkokul” (3/1), Kalmış “kalmış” (4/12), doKuS “dokuz” (6/1), KırK “kırk” (8/1), KuymaK “kuymak” (10/3), artıK “artık” (11/36), fındıK “fındık” (12/88), Kõnserve “konserve” (10/50).

2.1.20.1.13. /l/ Ünsüzü

Gevşek boğumlanmalı, düşmek üzere olan ve zayıf telaffuz edilen /l/ ünsüzüdür (Ercilasun, 2002: 101). Yomra ağızındaki örnekleri sınırlıdır:

belki “belki” (26/4).

2.1.20.1.14. /p/ Ünsüzü

/b/ ve /p/ arasında boğumlanan, yarı ötümlü bir ünsüzdür. Yöre ağızında tespit edilen örnekler şunlardır:

KaPidan “kapıdan” (1/1), yaPar “yapar” (5/29), Patlıcan “patlıcan” (7/15), heP “hep” (8/6), sePeti “sepeti” (9/33), PeK “pek” (6/58).

2.1.20.1.15. /r/ Ünsüzü

Düşmek üzere olan /r/ ünsüzüdür (Demir, 2006: 222). Yöre ağızında tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

gelmiyor “gelmiyor” (5/35), veriyorlar “veriyorlar” (9/5), dèyleğ “diyorlar” (11/69), Kadar “kadar” (12/32), oluğsun “olursun” (12/29).

2.1.20.1.16. /s/ Ünsüzü

/s/ ve /z/ arasında boğumlanan, yarı tonlu, sızıcı bir ünsüzdür (Sağır, 1995: 405). Yöre ağızında tespit edilen bazı örnekler şunlardır:

herkeS “herkes” (1/14), otuS “otuz” (20/33), biraS “biraz” (24/9), bilmiyoruS “bilmiyoruz” (8/17), yapıyoruS “yapıyoruz” (22/22).

2.1.20.1.17. /t/ Ünsüzü

/t/ ve /d/ arası, yarı tonlu bir ünsüzdür. Genel olarak Yomra ve yöresi ağızlarında tonlulaşmadan dolayı gelişme /t/ > /T/ şeklindedir (Demir, 2006: 223). Yöre ağızında tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

Tane “tane” (1/1), işTe “işte” (4/18), dörT “dört” (9/31), usTa “usta” (6/16), isTediler “istediler” (4/40), çoKıTu “çoktu” (5/31), rahmeTli “rahmetli” (11/10), limiT “limit” (15/55).

2.1.20.1.18. /y/ Ünsüzü

Düşmek üzere olan /y/ ünsüzüdür (Demir, 2006: 223). Yöre ağzında tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

böyle “böyle” (1/11), şeyler “şeyler” (4/60), öyle “öyle” (5/4), büyüklüğünde “büyüklüğünde” (24/21), neysa “neyse” (7/19).

2.1.21. Ünlü-Ünsüz Uyumu

Türkçe için sağlam ve genel bir kural olarak kabul edilen ünlü-ünsüz uyumu, ince ünsüzlerin ince ünlülerle, kalın ünsüzlerin ise kalın ünlülerle kullanılması ilkesini ifade etmektedir (Ercilasun, 2002: 104). Yomra ağzında bu kurala uygun olarak gözlemlenen örneklerden bazıları şunlardır:

geldiler “geldiler” (8/12), yemeKlerimiz “yemeklerimiz” (24/7), doKıSan “doksan” (5/20), ğazan “kazan” (8/38), severdi “severdi” (18/16), daha “daha” (1/66).

2.1.21.1. Ünlü-Ünsüz Uyumunun Bozulması

Türkçenin sağlam kurallarından biri olan ünlü-ünsüz uyumu, bazı fonetik sebeplere bağlı olarak yer yer bozulmaktadır (Kürüm, 2021: 104). Yöre ağzındaki örneklerden bazıları şunlardır:

küçüK “küçük” (6/52), gúzel “güzel” (7/14), kötü “kötü” (6/45), elimdá “elimde” (10/57).

2.1.22. Ön Ses Ünsüzleri

Türkçe kelimelerin başında /ğ/ ve /ñ/ ünsüzlerinin bulunmadığı bilinmektedir. Ayrıca, Türkçe kökenli kelimelerde başta /c/, /f/, /h/, /ħ/, /j/, /l/, /m/, /n/, /r/, /z/ ünsüzlerinin yer almadığı, yalnızca bazı istisnai durumlarda bu ünsüzlerin kelime başına gelebileceği belirtilmektedir (Kürüm, 2021: 104). Trabzon ili Yomra ilçesi ağız özellikleri incelendiğinde, yöre ağzının bu kurallara büyük ölçüde uyum gösterdiği; ancak bazı yöresel sözcüklerde kelime başındaki ünsüzlerin ölçünlü Türkçeden farklılaşabildiği tespit edilmiştir. Bu durum, Yomra ağzında Türkiye Türkçesi ölçünlü dil yapısının korunduğunu, aynı zamanda yöresel fonetik farklılıkların varlığını göstermektedir:

2.1.22.1. /c/ Ünsüzü

Genellikle yöre ağzında yabancı dillerden alınan kelimelerin ön sesinde görüldüğü söylenilebilir:

cenaze “cenaze” < Ar. cenāze (11/84), cahil “cahil” < Ar. cāhil (24/14), ceviz “ceviz” < Ar. cevz (19/38), çeyiz “çeyiz” < Ar. cihāz (8/41).

2.1.22.2. /f/ Ünsüzü

Yöre ağzında /f/ ünsüzünün, çoğunlukla yabancı dillerden alınmış sözcüklerin başında ve yansıma sözcüklerde kullanıldığı tespit edilmiştir:

fındık “fındık” < Far. funduk (9/33), filan “filan” < Ar. fulān (13/8), fazla “fazla” < Ar. faḍl (17/32), fasulye “fasulye” < Yun. fasúlia (20/8), faTma “Fatma” < Ar. fātima (24/2).

2.1.22.3. /h/ Ünsüzü

Yomra ağzında genellikle Farsça ve Arapçadan alınan sözcüklerin ilk sesinde kullanıldığı tespit edilmiştir:

hediye “hediye” < Ar. hediye (8/41), hafTaya “haftaya” < Far. hefte (3/5), hiÇ “hiç” < Far. hīç (26/22), havasında “havasında” < Ar. hevā (23/41), hemen “hemen” < Far. hemān (23/13).

2.1.22.4. /ḥ/ Ünsüzü

Bu ünsüzün, Yomra ağzında alıntı kelimelerin ön sesinde kullanımına ilişkin örneklerin sınırlı olduğu tespit edilmiştir:

ḥoca “hoca” < Far. ḥōca (14/14), ḥoron “horon” < Yun. horos (2/16), ḥarman “harman” < Far. ḥarmen-ḥirmen (26/1).

2.1.22.5. /j/ Ünsüzü

Bu ünsüz, Yomra ağzında alıntı kelimelerde sınırlı örnekte karşımıza çıkmaktadır: jandarmadır “jandarmadır” < Fr. gendarme (12/54).

2.1.22.6. /l/ Ünsüzü

Genellikle yabancı dillerden girmiş kelimelerin ön sesinde görülmektedir:

laḥana “lahana” < Yun. lakhano (24/5), lise “lise” < Fr. lycée < Lat. Iyceum < Yun. Lykeion (8/55), lastiK “lastik” < Fr. élastique (23/24), lokanta “lokanta” < İtal. locanda (15/34).

2.1.22.7. /m/ Ünsüzü

Bu ünsüz, Yomra ağzında genellikle alıntı kelimelerin ilk sesinde görülmektedir: müdürleri “müdürleri” < Ar. mudîr (12/66), muhtar “muhtar” < Ar. muḥtar (12/71), mahalle “mahalle” < Ar. maḥall (11/2), misafir “misafir” < Ar. musāfir (4/36), mevsimi “mevsimi” < Ar. vesm (26/1).

2.1.22.8. /n/ Ünsüzü

Metinlerde, çoğunlukla “ne” sözcüğü ile bu sözcükten türemiş kelimelerde /n/ ünsüzünün kullanıldığı görülmektedir:

neden “neden” (16/27), nasıl “nasıl” < ne+asıl (3/14), nedir “nedir” (12/9), ne “ne” (11/100), nerde “nerede” (14/42).

Tespit edilen aşağıdaki alıntı kelimelerde de kullanılmıştır:

nüfûS “nüfus” < Ar. nufûs (9/25), namazi “namazı” < Far. nemâz (12/19), nazar “nazar” < Ar. naẓar (18/3), nasiP “nasip” < Ar. naṣīb (5/14).

2.1.22.9. /p/ Ünsüzü

Bu ünsüz, Yomra ağzında alıntı kelimelerde sınırlı örnekte karşımıza çıkmaktadır: pantol “pantolon” < Fr. pantalon (12/50), peygamberimiz “peygamberimiz” < Far. peygām-ber (7/41), para “para” < Far. pāre (1/35), projeleri “projeleri” < Fr. projet (17/34).

Türkçe kelimelerin ilk sesinde b>p değişimi ile ilgili örnekler ise sınırlıdır:

PıçaK “bıçak” < ET. bıç-ak (1/54), Paklava “baklava” < ET. baklağı (20/9).

2.1.22.10. /r/ Ünsüzü

Yomra ağzında ilk sesi /r/ ünsüzü olan kelimeler, çoğunlukla yabancı dillerden alıntı olup tespit edilen örneklerden bazıları şu şekildedir:

rahmeT “rahmet” < Ar. raḥmet (2/11), reis “reis” < Ar. ri’āset (12/89), rüzgar “rüzgâr” < Far. rûzgār (16/25), radyo “radyo” < Fr.- İng. radio (22/13), resim “resim” < Ar. resm (8/37).

2.1.22.11. /z/ Ünsüzü

Yomra ağzında tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

zati “zaten” < Ar. zāten (26/11), ziyareT “ziyaret” < Ar. ziyāret (22/22), zevK “zevk” < Ar. zevk (22/18), zaman “zaman” < Ar. zemān (23/28), zaten “zaten” < Ar. zāten (15/28), zor “zor” < Far. zūr (25/16).

2.1.23. Ünsüz Değişmeleri

Bu bölümde; sızıcılışma, tonlulaşma, tonsuzlaşma gibi ünsüz değişmelerinin Yomra ağızındaki görünüşleri incelenecektir:

2.1.23.1. Ön Ses Ünsüz Değişmeleri

Yomra ağızında ön seste görülen ünsüz değişmeleri şu şekildedir:

2.1.23.1.1. Ön Seste Tonlulaşma

Tonlulaşma, ünsüzlerin boğumlanması sırasında ciğerlerden gelen havanın ses tellerini titreştirmesi sonucu, ünsüzlerin tonluluk özelliği kazanması olarak tanımlanmaktadır (Korkmaz, 2023: 228). Yomra ağızında ön seste tespit edilen tonlulaşma örnekleri ise şu şekildedir:

2.1.23.1.1.1. p>b Değişmesi

bişer “pişer” (8/31), bişirūP “pişirip” (23/10).

2.1.23.1.1.2. ç>Ç Değişmesi

ÇizKi “çizgi” (22/24), Çarliston “çarliston” (1/75), ÇünKü “çünkü” (23/40).

2.1.23.1.1.3. t>d Değişmesi

dane “tane” (8/1), daş “taş” (26/12), daTli “tatlı” (9/33), duzuni “tuzunu” (5/8), dene “tane” (6/26), deneyi “taneyi” (8/59), darTi “tartı” (6/41).

2.1.23.1.1.4. k>g Değişmesi

gendi “kendi” (24/3), gişi “kişi” (1/42).

2.1.23.1.1.5. k>K Değişmesi

Kendi “kendi” (1/15), Kendımız “kendimiz” (2/13), Kendım “kendim” (10/32), Kimse “kimse” (22/18), Kişiye “kişiye” (5/32).

2.1.23.1.1.6. ƙ>ğ Değişmesi

ğadın “kadın” (1/1), ƙızım “kızım” (2/1), ƙışın “kışın” (3/17), ƙumul “kumul” (4/12), ƙuşını “kuşunu” (4/53), ƙına “kına” (5/16), ƙurT “kurt” (6/34), ƙoyarım “koyarım” (7/13), ƙarnım “karnım” (8/29), ƙoca “koca” (10/38).

2.1.23.1.1.7. s>z Değişmesi

zebze “sebze” (1/24).

2.1.23.1.2. Ön Seste Tonsuzlaşma

Tonsuzlaşma, ses tellerinin ciğerlerden gelen havayı titreştirmemesi, ton vermemesi sonucu ünsüzlerin boğumlanma sırasında titreşimlerini kaybederek tonsuzluk niteliği kazanmasıdır (Korkmaz, 2007: 215).

Yomra ağzında ön seste görülen tonsuzlaşma örnekleri şu şekildedir:

2.1.23.1.2.1. b>p Değişmesi

paşında “başında” (4/51).

2.1.23.1.2.2. b>P Değişmesi

Paklava “baklava” (20/9), PıçaK “bıçak” (1/54), Pırakti “bıraktı” (8/4), PuhlarıK “buğularız” (10/5).

2.1.23.1.2.3. c>ç Değişmesi

çeyran “cereyan” (12/29).

2.1.23.1.2.4. d>t Değişmesi

tiken “diken” (11/57), tikiş “dikiş” (13/39), tikduK “diktik” (8/25), tükani “dükkanı” (10/63).

2.1.23.1.2.5. d>T Değişmesi

Tükani “dükkanı” (1/3), ToKuTmuşTum “dokutmuştum” (21/19), Tükanim “dükkanım” (15/34), Tik “dik” (8/53), Tiktırdım “diktirdim” (21/17).

2.1.23.1.2.6. g>k Değişmesi

kibi “gibi” (5/11), közü “gözü” (1/66).

2.1.23.1.2.7. z>S Değişmesi

Saman “zaman” (4/26), Samanında “zamanında” (5/2).

2.1.23.1.3. Ön Seste Süreksizleşme

Sürekli ünsüzlerin süreksiz ünsüzler haline gelmesi olayına süreksizleşme denir. Yöre ağzında ön seste görülen süreksizleşme örnekleri şunlardır:

2.1.23.1.3.1. j>c Değişmesi

candarma “jandarma” (12/54).

2.1.23.1.4. Ünsüz Türemesi

Bu ses olayı, kelimenin ön, iç ve son seslerinde, kelimenin aslında bulunmayan bir ünsüzün ortaya çıkması şeklinde tanımlanmaktadır (Korkmaz, 2023: 243). Yomra ağzında, ön seste ünlülerin önünde genellikle /h/ ve /y/ gibi ünsüzlerin türediği metinlerden tespit edilmiştir. Bununla birlikte, yöre ağzında ön seste ünsüz türemesine ilişkin örneklerin sınırlı olduğu görülmektedir.

2.1.23.1.4.1. Ön Seste Türeme

yiğnelerimi “iğnelerimi” (19/20), yucundan “ucundan” (18/42), heveT “evet” (19/4), yıрмаKı “ırmağı” (16/7).

2.1.23.1.5. Ünsüz Düşmesi

Ünsüz düşmesi, kelime içinde (bir ünsüzden önce), kelime sonunda veya kaynaşma süreciyle iç seste ortaya çıkan bir ses olayıdır. Bu süreçte /r/, /n/, /l/, /f/ gibi sızıcı ve akıcı ünsüzler ile /y/, /g/, /ğ/, /k/, /h/ gibi ünlüleşme veya sızıcılaşma eğilimi gösteren ünsüzler kaybolur (Korkmaz, 2023: 242).

2.1.23.1.5.1. Ön Seste Ünsüz Düşmesi

Yomra ağzında ön seste görülen ünsüz düşmesi örnekleri sınırlıdır. uکاری “yukarı” (6/9).

2.1.23.2. İç Ses Ünsüz Değişmeleri

Yomra ağzında iç seste meydana gelen ünsüz değişimleri şu şekildedir:

2.1.23.2.1. İç Seste Tonlulaşma

Yomra ağzının dikkat çeken özelliklerinden biri, iç seste görülen tonlulaşmalardır. Bu ses olayı kapsamında, yöre ağzındaki ünsüzlerin çoğunlukla tonlu veya yarı tonlu

ünsüzlere dönüştüğü tespit edilmiştir. Yomra ağzında iç seste meydana gelen tonlulaşma örnekleri aşağıda sunulmuştur:

2.1.23.2.1.1. ç>c Değişmesi

çiftTciler “çiftçiler” (12/88), KeciY “geçiyor” (6/52).

2.1.23.2.1.2. ç>Ç Değişmesi

kemenÇe “kemençe” (24/23), iÇine “içine” (4/18), hiÇbi “hiçbir” (8/45), úÇ “üç” (9/39), KeÇemeduK “geçemedik” (4/23).

2.1.23.2.1.3. f>v Değişmesi

ğavurlar “kâfirler” (1/13).

2.1.23.2.1.4. k>g Değişmesi

esgiden “eskiden” (1/6), bitgimiz “bitkimiz” (16/33), esgisi “eskisi” (26/11).

2.1.23.2.1.5. k>K Değişmesi

asKer “asker” (24/20), seKiz “sekiz” (14/6), ÇünKü “çünkü” (23/40), erKeKlere “erkeklerle” (22/22), eteK “etek” (4/34).

2.1.23.2.1.6. k>K Değişmesi

başKa “başka” (19/36), ÇaKılı “çakılı” (22/3), arKadaşlar “arkadaşlar” (24/17), daKKa “dakika” (15/19).

2.1.23.2.1.7. k>ğ Değişmesi

Ğorgay “korkuyor” (1/1), ğarmağarışık “karmakarışık” (11/39), başğa “başka” (1/21), ğuğar “kukar” (19/35), dakğa “dakika” (1/30).

2.1.23.2.1.8. p>b Değişmesi

yabardiler “yapardılar” (18/34), iltihablí “iltihaplı” (15/25).

2.1.23.2.1.9. p>P Değişmesi

yaPdık “yaptık” (6/19), KaPidan “kapıdan” (1/1), toPlar “toplar” (20/44), sePete “sepete” (19/36), sahaPlanmış “sahiplenmiş” (4/27), araPlar “Araplar” (5/4), dolaPlar “dolaplar” (7/10), dePremden “deprenenden” (10/63).

2.1.23.2.1.10. t>d Değişmesi

işde “işte” (24/25), Pişdikten “piştikten” (1/28), büyütüK “büyüttük” (3/10), PişdüKden “piştikten” (5/8), badumdan “Batum’dan” (4/21).

2.1.23.2.1.11. t>T Değişmesi

üniversTe “üniversite” (6/53), şarTları “şartları” (17/58), işTe “işte” (20/2), zaTen “zaten” (3/16), isTediler “istediler” (4/40), elbisTan “Elbistan” (12/24).

2.1.23.2.2. İç Seste Tonsuzlaşma

Yomra ağzında iç seste görülen tonsuzlaşma çeşitleri şu şekildedir:

2.1.23.2.2.1. b>p Değişmesi

sohpet “sohbet” (3/13), pempeleşinceye “pembeleşinceye” (1/28).

2.1.23.2.2.2. b>P Değişmesi

sohPet _ étmeK “sohbet etmek” (17/5), muhabPetimiz “muhabbetimiz” (19/17), aPdullah “Abdullah” (20/48), tenPel “tembel” (21/18), raPbim “rabbim” (1/48).

2.1.23.2.2.3. c>Ç Değişmesi

çoÇuKlar “çocuklar” (23/30), eylenÇe “eğlence” (24/5), görüÇü “görücü” (26/8), önÇe “önce” (23/16), inÇe “ince” (25/2), işKenÇe “ışkence” (22/3).

2.1.23.2.2.4. d>t Değişmesi

dèmeSti “demezdi” (4/45), çeKerti “çekerdi” (5/2).

2.1.23.2.2.5. d>T Değişmesi

arkaTaşlari “arkadaşları” (4/10), isteTim “istedim” (1/73), KağTım “kâğıdım” (4/41), oturTuk “oturduk” (5/19), KeçırTım “geçirdim” (6/38).

2.1.23.2.2.6. z>s Değişmesi

gitmessan “gitmezsen” (6/7) dokunmassa “dokumazsa” (6/54).

2.1.23.2.2.7. z>S Değişmesi

dèyemeSmiş “diyemezmiş” (4/13), dèmeSdi “demezdi” (13/36), biSi “bizi” (5/13), temmuSun “temmuzun” (2/12), ÇeySini “çeyizini” (3/19), leSSetli “lezzetli” (4/56), televiSyon “televizyon” (5/34), meSara “mezara” (6/12).

2.1.23.2.3. İç Seste Sızıcılışma

Yomra ağzında iç seste sızıcılışma örnekleri şu şekildedir:

2.1.23.2.3.1. ç>ş Değişmesi

iştiler “içtiler” (20/21), işKi “içki” (12/35).

2.1.23.2.3.2. k>h Değişmesi

ohūsun “okusun” (1/3), yohTu “yoktu” (7/40), bahtıḡını “baktıḡını” (9/21), ohıysin “okuyorsun” (9/31), çoḡmıḡ “çokmuş” (10/36).

2.1.23.2.4. İç Seste Akıcılışma

Akıcılışma; /b/, /g/, /k/ gibi patlamalı ünsüzlerden biri ile /ḡ/ gırtlak ünsüzünün /r/, /l/, /m/, /n/, /y/ gibi sesli ve akıcı ünsüzlerden birine dönüşmesidir (Korkmaz, 2023: 69). Yomra ağzında iç seste görülen akıcılışma örnekleri şunlardır:

2.1.23.2.4.1. g, ḡ>y Değişmesi

deyiḡtiler “değiştiller” (11/39), deyiḡiyor “değişiyor” (15/14), diyerleri “diğerleri” (26/25), diyer “diğer” (17/10), düyun “düḡün” (6/26).

2.1.23.2.4.2. k>y Değişmesi

vereceydi “vercekti” (12/86), gideceyduḠ “gidecektik” (12/22).

2.1.23.2.5. İç Seste Sürekli Ünsüzler Arasındaki Diğer Değişmeler

Benzeşmeler ve sözcüğün ses yapısından kaynaklanan bazı durumlar, sürekli ünsüzler arasındaki değişimin başlıca sebeplerindendir. Yomra ağzında, sürekli ünsüzlerin birbirlerinin yerine kullanıldığı iç seste bazı örnekler şunlardır:

2.1.23.2.5.1. l>n Değişmesi

onnan “onun ile” (10/41), milletiynan “milleti ile” (4/17).

2.1.23.2.5.2. m>n Değişmesi

şindi “şimdi” (26/3), şindiki “şimdiki” (16/1).

2.1.23.2.5.3. ñ>m Değişmesi

ğomşulardan “komşulardan” < ğonşu, < koñşu (11/67).

2.1.23.2.6. İç Seste Süreksizleşme

Söz konusu ses olayı, sürekli ünsüzlerin süreksiz ünsüzlere dönüşmesi şeklinde ortaya çıkan bir fonetik hadisedir. Yomra ağzında örnekleri fazla değildir:

2.1.23.2.6.1. j>ç Değişmesi

piçama “pijama” < Fr. pyjama (16/50).

2.1.23.2.7. İç Seste Ünsüz Benzeşmeleri

Kelime içindeki bir sesin, boğumlanma yeri ve biçimi açısından başka bir sese kısmen veya tamamen benzeştirilmesidir (Buran ve Oğraş, 2003: 89). Bu hadisenin Yomra ağzındaki görünümü şu şekildedir:

2.1.23.2.7.1. İlerleyici Benzeşme

Benzeşme olayı, özellikle ağızlarda yaygın olup, yan yana bulunan ünsüzlerden ilkinin, kendisinden sonrakini etkileyerek boğumlanma durumu bakımından kısmen veya tamamen benzetmesi şeklinde ortaya çıkar (Korkmaz, 2023: 160). Yomra ağzında ise benzeşme, yarım ve tam benzeşme olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir. Bu bağlamda bazı örnekler şunlardır:

2.1.23.2.7.1.1. Yarım Benzeşme

Bir kelime içinde yan yana veya aralıklı olarak bulunan seslerden birinin, diğerini boğumlanma özelliklerinden biri veya ikisi açısından kısmen kendisine benzetmesi olayıdır (Korkmaz, 2007: 241).

Yöre ağzındaki örneklerinden bazıları şunlardır:

2.1.23.2.7.1.1.1. nl>nn Değişmesi

annadın “anladın” (1/18), zamanna “zamanla” (8/17).

2.1.23.2.7.1.2. Tam Benzeşme

Yan yana veya aralıklı bulunan ünsüzlerden birinin boğumlanma noktası ve niteliği bakımından diğer ünsüzü kendisine tam anlamıyla benzetme olayıdır (Korkmaz, 2007: 207). Yomra ağzında tespit edilen tam benzeşme örnekleri şunlardır:

2.1.23.2.7.1.2.1. ly>ll Değişmesi

fasulle “fasulye” (8/22).

2.1.23.2.7.1.2.2. nl>nn Değişmesi

onnarla “onlarla” (24/1), onnan “onunla” (10/41), bunnı “bunları” (22/1), günnüg “günlük” (26/4), önnarı “onları” (26/15).

2.1.23.2.7.2. Gerileyici Benzeşme

Kelime içindeki seslerden birinin kendisinden öncekini etkileyerek çıkış yeri ve biçimi bakımından kısmen veya tamamen kendisine benzetme hadisesidir (Karaağaç, 2012: 121).

Yomra ağzında ilerleyici benzeşmeye nazaran daha çok çeşidi olan bu ses olayının yöre ağzındaki örneklerinden bazıları şunlardır:

2.1.23.2.7.2.1. rl>ll Değişmesi

yāmullu “yağmurlu” (18/30), yapallar “yaparlar” (5/5), mācillik “muhacirlik” (17/13).

2.1.23.2.7.2.2. hm>mm Değişmesi

memmeT “Mehmet” (14/31).

2.1.23.2.7.2.3. ln>nn Değişmesi

yannıS “yalnız” (26/21).

2.1.23.2.7.2.4. l...n, >n...n Değişmesi

milletiynan “milleti ile” (4/17).

2.1.23.2.7.2.5. Is>ss Değişmesi

ossun “olsun” (20/48).

2.1.23.2.7.2.6. md>nd Değişmesi

şindiki “şimdiki” (16/1), şimdi “şimdi” (23/1).

2.1.23.2.7.2.7. zs>ss Değişmesi

dokunmassa “dokunmazsa” (6/54), olmassa “olmazsa” (15/57), gitmessan “gitmezsen” (6/7).

2.1.23.2.8. İç Seste Aykırılma

Bir dil biriminde bulunan seslerin çıkış yeri ve çıkış biçimi bakımından birbirinden uzaklaşması hadisesine aykırılma denir (Karaağaç, 2012: 119). Yomra ağzında iç seste görülen aykırılma örnekleri şu şekildedir:

2.1.23.2.8.1. çt>çd Değişmesi

içdiK “içtik” (13/9), geçdiK “geçtik” (12/1).

2.1.23.2.8.2. kt>kd Değişmesi

yakdiK “yaktık” (12/59), gaynadikdan “kaynadıktan” (1/30), TökduK “döktük” (14/11).

2.1.23.2.8.3. st>sd Değişmesi

kesduK “kestik” (8/35), tarasda “terasta” (18/14).

2.1.23.2.8.4. şt>şd Değişmesi

işde “işte” (24/25), çıkmamışdi “çıkmamıştı” (12/20), anlaşduK “anlaştık” (18/16), KonuşduK “konuştuk” (12/96), PişdüKden “piştikten” (5/8).

2.1.23.2.8.5. tt>td Değişmesi

bitdi “bitti” (9/32), unuttum “unuttum” (7/34), artdıKça “artıkça” (6/24), atdıam “attım” (19/60), etdım “ettim” (14/23).

2.1.23.2.9. İç Seste Ünsüz Türemesi

Yöre ağzında iç seste ünsüz türemesi örneği tespit edilmemiştir.

2.1.23.2.10. İç Seste Ünsüz Düşmesi

Türkiye Türkçesi ağızlarının birçoğunda görülen bu olayın yöre ağızlarındaki örnekleri de oldukça fazladır. Yöre ağzında iç seste gerçekleşen ünsüz düşmeleri ise genellikle söyleyiş kolaylığı ile ilişkilidir.

Yöre ağzında iç seste görülen ünsüz düşmesi örnekleri şu şekildedir:

2.1.23.2.10.1. /ğ/ Düşmesi

düünler “dügünler” (25/3), deerı “değeri” (26/3), beēnmememe “beğenmememe” (15/30), dōri “doğru” (6/30), deişiK “değişik” (10/64), duuni “dügünü” (11/44), deil “değil” (12/7), austoS “ağustos” (1/70).

2.1.23.2.10.2. /k/ Düşmesi

Kaçacasın “kaçacaksın” saKlanacasın “saklanacaksın” koşacasın “koşacaksın” gizlenecesın “gizleneceksin” (16/14), soracasan “soracaksın” (12/94), gidecesın “gideceksin” (11/4).

2.1.23.2.10.3. /l/ Düşmesi

atmış “altmış” (24/1), māzeme “malzeme” (12/27), Kaktı “kalktı” (9/31).

2.1.23.2.10.4. /h/ Düşmesi

pāli “pahalı” (6/43), āmeT “Ahmet” (10/65), lānayı “lahanayı” (7/9), Kāve “kahve” (12/96), mājir “muhaçir” (6/1), memeT “Mehmet” (12/71).

2.1.23.2.10.5. /n/ Düşmesi

işallah “inşallah” (17/37), olari “onları” (10/22), bular “bunlar” (14/31), buları “bunları” (7/27), olardan “onlardan” (14/19).

2.1.23.2.10.6. /ñ/ Düşmesi

saa “sana” (26/23), ondan sora “ondan sonra” (18/10), soraKi “sonraki” (6/30).

2.1.23.2.10.7. /r/ Düşmesi

oludum “olurdum” (7/35), geluduK “gelirdik” (8/46), süzduruduK “süzdürürdük” (18/10), geÇuduğum “geçirdiğim” (5/24), vurudun “vururdun” (1/40).

2.1.23.2.10.8. /t/ Düşmesi

çiflıK “çiftlik” (12/13), raslamadıK “rastlamadık” (12/8), assubayımız “astsubayımız” (12/30).

2.1.23.2.10.9. /y/ Düşmesi

āşe “Ayşe” (4/59), òle “öyle” (17/23), şòle “şöyle” (18/10), bòle “böyle” (4/19), büüK “büyük” (26/21).

2.1.23.2.11. İç Seste Ünsüz İkizleşmesi

Bu ses olayı bir kelimenin iç sesinde iki ünlü arasında bulunan bir ünsüzün tekrar edilmesi durumudur. Ünsüz ikizleşmesi, Türkiye Türkçesi ağızlarında çok yaygın değildir (Demir, 2006: 259). Yomra ağzında karşımıza çıkan bazı örnekler şunlardır:

hemmen “hemen” (11/77), yanni “yani” (26/18), eşşeK “eşek” (6/49), iKKi “iki” (1/35), şekker “şeker” (6/40), ikki “iki” (26/7), Kaddar “kadar” (3/1).

2.1.23.2.12. İç Seste İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi

İç seste yan yana bulunan ve eşit boğumlanma özelliğine sahip ünsüzlerin, muhtemelen daha az çaba ile telaffuz edilebilmesi amacıyla, tek bir boğumlanma noktası ve süresi kazanarak tekleşmesi durumudur (Günay, 2003: 91).

Yomra ağzında iç seste tekleşmenin görüldüğü örnekler sınırlıdır:

evela “evvela” < Ar. evvel (12/49), Tükani “dükkanı” < Ar. dukkân (1/3), Tükânım “dükkanım” (15/34), vala “valla” < Ar. va’llâh (9/31), yövmiye “yevmiye” < Ar. yevmiyye (19/41).

2.1.23.2.13. İç Seste Göçüşme

Göçüşme, bir sözcüğün ses yapısı içinde bulunan komşu veya uzak seslerin karşılıklı olarak yer değiştirmesiyle ortaya çıkan ses olayıdır (Korkmaz, 2023: 146).

Yer değiştirme olayı, birbirine bitişik iki ünsüzden ikincisinin birincisi yerine geçmesi şeklinde ortaya çıkıyorsa buna yakın göçüşme veya komşu ünsüzler arasında yer değiştirme adı verilir. Bazen birbirinden uzak iki ünsüzden ikincisi, birkaç boğumlanmayı atlayarak daha önce boğumlanması gereken birinci ünsüzün yerine geçip onu kendi yerine atar. Bu yer değiştirme olayına da uzak göçüşme veya komşu olmayan ünsüzler arasında yer değiştirme adı verilir (Gülensoy, 1988: 69-70).

2.1.23.2.13.1. Yakın Göçüşme

Yöre ağzında tespit edilen yakın göçüşme örneklerinden bazıları şunlardır:

- ml > lm** : çölmeK “çömlek” (23/33).
pr > rp : torpak “toprak” (10/48).
sk > ks : püksül “püskül” (14/17).
rv > vr : sevrıs “servis” (17/25).
br > rb : Kırbıs “Kıbrıs” (11/80).

2.1.23.2.13.2. Uzak Göçüşme

Yöre ağzında tespit edilen uzak göçüşme örneklerinden bazıları şunlardır:

- l-r > r-l** : ireli “ileri” (16/46).

2.1.23.2.14. Hece Kaynaşması

İki ünlü arasında yer alan yumuşak /ğ/, /y/, /h/ ve /v/ ünsüzlerinin düşmesi sonucunda, yan yana gelen iki ünlünün diftonglaşması, diftongun tek bir ünlüye dönüşerek uzaması ve uzun kaynaşma ünlüsünün normale dönmesi ile hece kaynaşması meydana gelir (Günay, 2003: 99).

Yomra ağzında tespit edilen örneklerden bazıları şunlardır:

mâcir “muhacir” (6/1), yapacaz “yapacağız” (1/6), gidecem “gideceğim” (13/13), verecem “vereceğim” (6/27).

2.1.23.3. Son Ses Ünsüz Değişimleri

Yöre ağzında, ön ses ve iç seste görüldüğü gibi, son seste de bazı ünsüz değişimleri gözlemlenmektedir. Yomra ağzından derlenen metinlerin incelenmesi sonucunda, başta ve ortada görülen ünsüz değişimlerinin çeşitliliğinin son seste azaldığı anlaşılmaktadır. Yöre ağzında son seste görülen ünsüz değişimleri ise şunlardır:

2.1.23.3.1. Son Seste Tonlulaşma

Türkçe kelimelerin son sesinde genellikle /b/, /c/, /d/, /g/, /ğ/ ünsüzleri yer almaz. Türkçeye giren yabancı kökenli kelimelerde ise son seste bulunan tonlu ünsüzler, Türkçenin ses yapısına uyum sağlayarak tonsuz karşılıklarıyla kullanılmıştır. Yazı dilinde görülen bu durum, Yomra yöresi ağızlarında da geçerliliğini korumaktadır. Yomra ağzında, son seste tonlulaşma örneklerine de rastlanmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

2.1.23.3.1.1. ç>c Değişmesi

Kılıc “kılıç” (17/1), genc öldü “genç öldü” (14/8).

2.1.23.3.1.2. k>g Değişmesi

günnüg “günlük” (26/4).

2.1.23.3.1.3. k>K Değişmesi

Küçük “küçük” (23/28), erkeK “erkek” (21/6), işçiliK “işçilik” (11/95), çeliK “çelik” (15/5), büyüK “büyük” (26/21), evciliK “evcilik” (10/38).

2.1.23.3.1.4. k>K Değişmesi

yazmaK “yazmak” (15/1), ğuymaK “kuymak” (16/36), artıK “artık” (17/21), fındıK “fındık” (18/30), çubuK “çubuk” (21/30).

2.1.23.3.1.5. p>b Değişmesi

sebeb “sebeb” (7/41), heb “hep” (22/17).

2.1.23.3.1.6. p>P Değişmesi

geliP “gelip” (1/11), heP “hep” (4/2), toP “top” (6/2), alıP “alıp” (22/2), tiP “tip” (22/22), getiriP “getirip” (25/3).

2.1.23.3.1.7. s>S Değişmesi

herKeS “herkes” (21/13), domateS “domates” (1/24), patateS “patates” (19/46).

2.1.23.3.1.8. t>d Değişmesi

armud “armut” (4/25), damad “damat” (1/42), şehid “şehit” (16/55).

2.1.23.3.1.9. k>ğ Değişmesi

çoğ “çok” (25/7), yoğ üdi “yok idi” (6/48).

2.1.23.3.1.10. t>T Değişmesi

āmeT “Ahmet” (10/65), dörT “dört” (26/2), çift “çift” (23/23), ziyareT “ziyaret” (22/22), şehiT “şehit” (16/14).

2.1.23.3.2. Son Seste Tonsuzlaşma

Yomra yöresi ağızlarında son seste görülen tonsuzlaşma olayının, ön ses ve iç seste meydana gelen ünsüz değişimlerine kıyasla oldukça sınırlı sayıda örnekle temsil edildiği görülmektedir. Türkçenin genel ses yapısında, kelime sonunda tonlu ünsüzlerin bulunmaması yönündeki eğilim, Yomra ağızında da büyük ölçüde korunmuştur. Bu nedenle, son seste tonlu ünsüzlerin tonsuz karşılıklarına dönüşmesi biçimindeki değişimler, yöre ağızında yaygın bir özellik olarak karşımıza çıkmamaktadır:

2.1.23.3.2.1. z>S Değişmesi

biraS “biraz” (24/9), sêkiS “sekiz” (7/1), karadeniS “Karadeniz” (17/51), beyaS “beyaz” (12/50), yüs “yüz” (26/27), biS “biz” (4/49).

2.1.23.3.3. Son Seste Süreklileşme

Süreklileşme, süreksiz ünsüzlerin sürekli ünsüzler haline gelmesi olayıdır. Yomra ağızında son seste süreklileşme örneği tespit edilmemiştir.

2.1.23.3.4. Son Seste Sızıcılışma

Yomra ağızında son seste tespit edilen sızıcılışma örnekleri şunlardır:

2.1.23.3.4.1. ç>ş Değişmesi

aaş “ağaç” (15/14), hiş “hiç” (19/49).

2.1.23.3.4.2. k>h Değişmesi

çoḥ “çok” (1/36), yoḥ “yok” (4/25), alsaḥ “alsak” (7/25), yasaḍiḥ “yaşadık” (18/4), hayvancılıḥ “hayvancılık” (26/14).

2.1.23.3.4.3. k>h Değişmesi

yoḥ “yok” (10/20), çoḥ “çok” (4/42).

2.1.23.3.5. Son Seste Süreksizleşme

Sürekli ünsüzlerin süreksiz ünsüzlere dönüşmesi sonucu oluşan bu ses olayı Yomra ağızında son seste tespit edilmemiştir.

2.1.23.3.6. Son Seste Ünsüz Düşmesi

Yomra yöresi ağızlarında bazı sözcüklerin son sesinde /l/, /n/, /r/, /t/ ünsüzlerinin düştüğünü söylemek mümkündür. Derlenen sözlü metinlerin incelenmesi sonucunda, bu ünsüz düşmelerinin belirli ünsüzlerle sınırlı olduğu ve sistemli bir yaygınlık göstermediği anlaşılmaktadır. Yöre ağızında son seste görülen ünsüz düşmesi örnekleri şunlardır:

2.1.23.3.6.1. /l/ Düşmesi

nasi “nasıl” (6/45), nasi “nasıl” (17/50).

2.1.23.3.6.2. /n/ Düşmesi

zate “zaten” (19/21).

2.1.23.3.6.3. /r/ Düşmesi

Ḳada “kadar” (23/13), hiḲbi “hiçbir” (1/47), hiḲbi “hiçbir” (13/44), bi “bir” (21/25), bi “bir” (1/1), ğada “kadar” (12/97), geldile “geldiler” (4/40).

2.1.23.3.6.4. /t/ Düşmesi

serbes “serbest” (15/36), üs “üst” (18/15).

2.1.23.3.7. Son Seste Ünsüz Türemesi

Yöre ağızında son seste ünsüz türemesi örnekleri az olmakla birlikte /k/, /K/, /n/ ünsüzlerin türediği görülür:

2.1.23.3.7.1. /k/ Türemesi

şimdik “şimdi” (18/49).

2.1.23.3.7.2. /K/ Türemesi

şimdiK “şimdi” (19/38).

2.1.23.3.7.3. /n/ Türemesi

dahan “daha” (6/27), gihin “gibi” (19/33), keren “kere” (1/42).

3. METİNLER

Derleme Numarası: 1

Anlatan : Fatma ÇİÇEK / Yaşı: 54 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : Ocak

Konu : Genel Konular

1 / nazar var. / haburda geçen günü birisi celdi. buraya celdi. buraya bi gadın “çoK müşteri var burda vay anasını.” orda o citmeden müşterinin biTdi. üç Kün müşteri KaPidan içeri cirmede sanKi Korgay cirmeye buraya Korgay 2 cirmeye burā. ondan sora bi Tane oğlumuz vardır celdi bura şeye dedi ki “Tost yiycem ben.” Karşısında bi Tane gene ayni onun yaşında oturiy dedi ki “habu var ya.” dedi habu sanKi allah KonuşTiriyi. dedi “habu var ya habu 3 seni ohusun olisan dirilirsin.” dedim ki sefa ben dedim var ya kaç Kün oldi dedim Kafayi yiycem haburaya geldi bi gadın bi Tane birisi benim müşteri var yoK daha. bana de bi akıl okusun bu Tükani o gitTi. okudi, ne 4 ohudi. bilmiriy cirdi hourada okudi. ne okudi bilmiyrim herhalda fatiha okudi. ondan sonra başladı cene müşteri 5 celmeye. var bu bi gerceK mesela benim tanıduğumun arKadaşın eşinin arKadaşı müfTi sormişler. “ona nazar derler var mi?” demiş “var.” bazısı çoK haves eder ki burda bunun mekani var benim da olsa cibi biliyosun hayaT 6 şartlarını. haule bi şey geldi başıma. / köyümüzde yaşam zor geçTi. büyüklerimiz vardı. esgiden biz deyemezduK ki başımız ağrıy kadınların başı ağrımaz. deyemeyriK ki mesela afedersin doğum yapamaz doğum ağrılarımız 7 var. mesala hastaneye cideceğiz. hastane mi vardı? ben mesela ikinci çocuğumi üçüncü çocuğumi köyde doğurdum getirmediler beni hastaneye. ölümden döndüm ben. hele da büyüklerle duriysan yani yaşlılarla 8 gayınpederin falan hayatun çoK zor. mesela hakan bi gardeşi hastaneye getirme yüzünden öldü. Kocaman bi 9 doğumda öldü cansız. onlar bizim akrabamız annesinla ayni akrabayız. / benum babaannem onnarun gününden 10 gelmişler rumlar. babaannem on yaşlarında kaçmışlar heP şeylere Taşların aralarına, ormanlıKlara, gafulların altlarına kaçmışlar. habule çocuklari ellerine geçurduKlerini ataymışlar yuKariye doğri süngüyü tutaymışlar 11 altuna çocuk geliP geçiymiş ondan sora. yāni çok böyle kaçmışlar kaçmışlar galan galmış ölen ölmüş yani. çoK 12 acımasuzmışlar gız çocuKlarını şeker veriymişler, taciz ediymişler. ondan sonra babaannem onlar gaça gaç onlari yaşamış. babaannemin dedesi hocaymış. demişler ona babaannem dedesine “Korgayrık bular

celeceK cene **13** bizi öldürecek ğavurlar celeceK bizi öldürecek dedè.” demiş. “ğızım ular celdi citdi. daha celmeyecekler onlar yapacanı yaptı gitdi ama zaman celeceK ki insanlar yerinde ğavur olacak.” “zaman ğeleceK ki kimse **14** babasını tanımaycaK, babası çoÇuğunu tanımaycaK, ramazan bilmiyceK, din bilmiyceK, iman bilmiyceK herkeS **15** Kendi yerinde Kendi Kendine zarar vermeye başlayacaK.” demiş. yani daha celmez. ular celdi citTi. ulari ğeçin cendilerinizi Keliştirin. ğendileri insanların ıladı mı yavaş yavaş ğeçiyor. / hâşimdi ben veya bi başKasi çoçuğuna dese oğlım beni niye aramaysın? anne senle mi uğraşayım? işim başımdan aşmış. sen desen Ki oğlına **16** bu aKşam hastayım bu aKşam sen de ğalayım Korgayırım. anne eşim rahatsız olur. eşimle aramı açma. var mı bular? var. yüzde doKSan doKuSunda var. baK ben çoÇuklarımı köyde doğurdum. çok zor büyüTdum. ben ufaK **17** oğlumi kemer ile dövdüm. haKân dedi bana “öldüren ını fatma yenge biraK.” dedim ben buni oKula yollamışım okulda biliyrim. milletin ğaful diplerini ğazimişim habı ellerime baK. bu adam oKula citmemiş, **18** ğalmış oKuldan atılmış. buni ben öldirecem dedim. annadın mı? oKumadı. büyüğü oKudi dâ ne oldu. yani **19** çoçuklarımız hayır yok. hayır yok. /valla ğız çoÇuklarına şimdi esKisi gibi deyil. esKiden ayşe, fatma, emine **20** herkeS ıstediği ismi ğoyabiliyor. erkeKlerde aynı şimdi baK benim çoçuklarımda isimleri deyişğ. esgiden **21** mêmèt, ramazan, ali, hasan, hüseyin şimdi deyişdi. ben Koymadım ıyle bi şey. benim bi Tenenin adı güney bi Tenenin adı arıKĦan. deyişğ adları var. /ğara lağana, mısır eKmeKi başğa hamsi, fasulya yâni ğuymak. **22** ğuymaı da çok biz çok yapmış yemişğ sor bağa hâburada yapar yer misun? asılda menüm da var buKün yapdum **23** uÇ Tane ama ğendumuz sevmiyoruz. çünkü çok haşır neşir olduk ya ben mesela şimdi on beş sene yaylaya **24** ğitdum. hep ını yedıK. o zaman var mıydı ki? sana bi zebze ğelsın bi domates bi salatalık Kelsın. yaz, baharın ğelır **25** idi ya şey ederdı ya çıkardı domates şimdi ki gibi ğışın ılmazdı o zaman. yaz başı ğelirdı derdıK Ki aşığa ğiden bi kilo salataluk ğetuse, bi kilo domates ğetusa da yeseK bi Tane. ucuzdu da yokdu ğışın ılmazdı. benim **26** annem ğardaşıme aşerdı domates ğeldı aKlına bulamadıK./ ğara lağanayı tarladan ı alırız. aldığımız zaman yıKarız. Küçük Küçük keseriz. ondan sora ını suyu ğaynatırız. onun içine Koyarız, bastırırız aldığı ğada **27** ğabımız aldığı ğada onun üsTine yarım saat Pişiririz ını o su da. ğaynadıktan sonra Koyarız lağanasını. ondan **28** sonra o orada yarım saat Pişdikten sonra süzgeç gibi bir şeye dökeriz. acı suynı alırız. ondan sora yağni yaparız. Kuyruk yağa, tereyağa, zeytinyağ, pul biber, soğan yaparız. yaKarız ğüzel şeye soanları böyle pempeleşinceye **29** ğadar. sonra lağana Koyarız, fasulya Koyarız ona. mısır

yarması Koyarız. ğışın biz furın mısırı yaparız. furunlarız **30** mısırı sonra çorbaluk yaparız. ondan ona ğoyarız. tuzini ğoyarız. suyuni ğoyarız. suyuni yüzlenene Kadar ğoyarız. suyini ğaynatılmış Koyan daha güzel olur daha lezzetli olur. ğırk dakğa Pişer. önce ğaynadıktan sonra **31** ğırk dakğa Pişer. ondan sora bi de bi mısır ekmeği yaparsın onun yanına çok güzel olur. / haşimdi mi? . / önceden önceden bizim zamanımızda ben evlendim üç gün düğün yapıldı bağa üç gün. bi Tane ğına geÇem **32** yapıldı çok güzel esKi düğünlerimiz çok güzel ğızım çok güzel. esgiden düğünler çok güzel olurdu. yemeK yedırırdıK herkeSe düğüncü hep yemeK yerdi. bi Tane Koyun keserdi, hayvan keserdi alırdı ya alırdı. en az yirmi **33** kilo et giderdi o düğünde, sarması sarılırsı üç dört gün ğazanlarla büyüK tencerelerle sarması sarılırdı, etli yemeKi Pişerdi, ğavurması, pilavi ğavurma ğoyarduk pilavun üstine yāni esKi yemeKler esKi düğünler yāni haşimdi hiçbir şey deyil. ben çok istedim çocukların bi Tenesini yemeKli yapam düğününü ama olmadı yerimiz **34** müsait deyil. köyümüz da var mı? bi güzel yer yapasın. çok istedim çok. şimdi benim ğaynatam bize var benim **35** zamanımda iKKi Tane koyun kesmişti. hep millet ğovurma yemişti. bi düğün yapıldı babamın evinde orda yapıldı. düğün gündüz saat üçlerde düğüncü gelirdi Kapiya. Kapini keserdi ğardeşin. ordan bi para alırdı senden **36** az çok. ordan seni alırdı, ğardeşin teslim ederdi adamlara, sen giderdin yürüye yürüye. / araba yok. araba olan çok az. yürüye yürüye giderdin yol yokTi ki. araba yollarımız yokTi yürüye yürüye cidedin. geçerdin evinā **37** evinā geçmeden habule yükseK bi yerden bi avuç buğday, şeker, leblebi şemşiyeye açardılar başına bi yükseK **38** yerden öni atardılar şemşiyenin istine dökülürdü yerlere çocuklar orada beklerdiler ölar toplardılar alırdılar. **39** öndan sonra ğiderdin evine ğirende Kapının önüne ğoyardılar bi bardak mesela ona tekmeK vuracan Kıracan. **40** vurudun ğıradın. ondan sora gelirdin Kapının önüne ğardeşin gine odanın Kapisini keserdi. öndan sonra **41** ğoyardılar seni içeri nişan KıyılacaK. evde toplanırdı herkeS yemeK yerdi. ğene aynen yemeKini yerdi o nikah on **42** ğişi olurdi bi keren. senin yakınından da biri olurdi orda. seni aldığın adamla eşin olacak olan adamla içerdesin odanda bi ğelinin tarafından bi de damad tarafından gelirdi bi adam gelirdi. sorardı sana bunu adın **43** ğabul ettin mi? üç sefer adım ğabul ettim. aldın ğabul ettin mi? aldım ğabul etdim. aldın ğabul ettin mi? **44** aldım ğabul etdim. üç sefer o sana soracaK sen diyen. ondan sonra dērdler ki on Tane ne istiyi geline mühür ğoyarlardı. gelinin mühri vardı. ister bi haÇ ister bi altūn ister bi māl ister bi yer ister bi şey işde. bi deyerli bi **45** şey işde. buna dērdi ne istıysın sorarladi sağa. / ben ne istemişTim biliy mısın? ben demişTim ki teyzemin eşi. ben ben Karişmam sen söyle amÇa. / o dā demişTi ki buna on Tane dane

altın edecen elin başına yettikÇe. / **46** māğlesef Kendimizinkileri de aldiler. yok yā yok yā yoḥ. bizi ğızım ğari diye Kullanmadiler ki o evlerde bizi **47** köle, hizmeTçi, hizmetKar. bizim hiÇbi haKkımız olmaği çi. yō yoḥ yoK annen Kıurban olsun hiÇbi haKkımız **48** olmağı. yani hāle da olmağı. bizim erkeKlerimin yāni alaḥ olari afēylesın. allah olari afēylesın. / ğayinvalidem ile çok iyi anlaşırdım. / yoḥ hiç öyle dēyildi. / hiç öyle dēyildi. allah mekânını cennet ēylesın. raPbim ona **49** o tarafta şefahatini hiç eKsık etmesın. benim ğayinvalidem o ğada yāni anlatılmayacaK şekilde iyiydi. yani sana bī faydasi olmazdı ama hiç da zararı olmazdı. yatsan, kalKsan, gezsен demezdi bi şey. / yōk ğaynatam çok **50** işi severdi dērdi dünya işi için deyer mi? / hiç tanışmadım babam vērđi. hiç tanışmadım. / yoḥ ğidene ğadar bilmem. ğitTım da tanıdım işde keşke da tanımasam öyle./ ben rahatsızım böbreKlerim rahatsız. / tansiyon **51** hastasıyım, sinir, sitres. / yani ne yoK ki. bizde geçmişimiz çok aci geçTi ğızım. geçmişimiz var yā ğızım yani./ **52** boşvēr anma zaten./ hē ben Kendi ekmeğimi burada Kıazaniyirim. her ğadına da dērim ayaKlarınızın istinde durun boşvērın. erkeKler on iki aylık dēyil onlarda bizim gibi doKuz aylık. / ya köylerde işde babamdan çok **53** KıorKardım yoKsa onlara Kıatlanmazdım yine gider yapardım. babam bizi yumruK altında yaşıatığı için Kıorktuk **54** işde. yapacaklarımızı yapamadık en son ne zaman ki PıçaK kemiğe dayandı çocuKlarımızı sırtıma yuKlendım ğeçe ğaştım o köyden ğaştım ğaştım. / ikisi buyuKTiler gelebilirdiler jkisi KıuçuKTiler gelemездiler. öyle yağmur **55** yağmış sel gelmiş hiç ğidilmez. ḥabura Kıadar çamur endim deremiz var çocukların biri bi tarafıma o çamurlardan bata çıKa endim sahila. geçen otobuslar zaten çamurum almaz beni ḥabu aylar bu aylar. soğuK **56** yağmur yağar adamlar almaz beni arabaya alır mı? ha ğada çamuri. ondan sora bi tane ğene tanıdıK geldi üsTen **57** aşı esKi bi arabası var, aldı beni endidi yomraya. çocuklarımızı Kıurtardım. / eşimlan mı? ayrılmağım ama o aydında belediyede çalışıyđı ben sürüniyđin. şimdi sen af eder misin? benim yerimde olsan. / yoK yollasa öyle **58** olurmuyduK tuturdım bi taksi enerdim yomraya. yazın babasının yaylasını edecen, mezeresini edecen, köyünü edecen babasını baKacan anası yirmi dōrt sene ğaynanam fençli yaşıadı. sadece beni o evde olara bakmaK için **59** sakladı. ğomara satılan ğariya nē Kıadar deyer vērilir ki. babam beni ha köprüünün istinde ğomara vērđi ğomara. / **60** yā o Kıadar aci hikayem var. hikayem çok aci haKan beni biliy da ondan sana söyledi. / on yıl çalışmışlığım var on yıldan beri çalışıyırım. / burayı ben oğluma açTım. oğlum çalıştırdı üç sene. sora evlendirdim oni. ēşi **61** hemşire kaşüstüne atanmış. nagihan ile orada tanışmışler. ondan sora şey etmiş. istemedi burada eşinin **62**

çalışmasını ōndan sonra başKa iş Kırdiler gelin. beraber birlik ōldiler. ben da yardım
etTim ōelimden geldiği **63** Kıadar aldıK ōna bi araba. o hau Kıolay gelsin. / Kıargo taşıy.
/ güzel Kendi işi. / çoÇukluğumda ne oynardı bili mısın? şey saKlambaÇ oynardıK çoK
bi de Taşlardan ħabile fotuK yapardıK yapardıK beş Taş oynardıK. / **64** şimdi diyelim ki
beş Tane şey yapardık her birimize iki Tane eşerdıK topraK yuvarlaK her birimize iki
Tane. **65** dönerdıK Taşları dağaltırdıK nerde çift Taş Kıalmıssa onu alırdın dağıtan alırdı.
nerde çift Taş Kıalmıssa. Taşını **66** Kıoydun bi Tane Kıoydun bi Tane daha Kıoydun ōiki
Tane var ōni alırdın. bura ğelırdın diyelin ğene dağaltırdın ğelırdın burayá dörT Tane
Taş var ōnlari alırdın. öyle kim alırsa kimun Taşı azalısa onun bi közü kör ōlurdu. o **67**
yani çoK şeydi bizum ōçun sevilen bi oyun. / saKlambaÇ oynarduk ōndan sora, körebe
oynardık ōndan sora birbirimizi Kıovalamaca oynardık. kim vurud isa ona ěbiri onun
Pesine düşer idi dokunduğu zaman. / **68** hayvancılıkTı önceden. / şimdi hiÇbi şey yok
herkeS gurbet. / şimdi köyler ōinsız. // abla merhabalar merhaba hoş **69** geldın hoş
buldum. // esgiden hayvan çiftçilik vardi hayvan vardi. şimdi köyumüzde Kıafasını alan
gitti. / tarım ōolarak hiÇbi şey yok sade arada fındık işde yāni o da yoK . / herkeS KıaçTi
köyden hayaT bezdurdu **70** milleti. / çeKersun dali aşıKa toplarsun bóyle. / austoS
ayında toplanir. / onlari daldan çeKersun toplarsın ya da **71** yere Tökersın yerden toplar
gidersın. ondan sōra patoza vurusun çuvalar koy Kıapiya Taşırsın ōndan sora patoza
vurursun. patozlarımız var ondan sora harmana Kıoyarsın seresin Kıurutusun. / vardi ben
yetiştıKTen sōra **72** vardi el patozu eleKtiriğe Takardın ōni sırtımızda Taşırdık bi
Kapidan diyer Kıapiya iki yüz kilo vardi. Taşırdık kimi altTan dökerdi üstTen dökerdi
altTan alırdı. Kıarıştırırdı öyle el patozları vardi. / babannem bize anlatırdı **73** ama ben
oni biraz ōunutTum. şey hiÇ gelmiyor ōaklıma. ben ōni oğluma ğızıma anlatmak
isteTim ōama **74** unuTmışım. he unuTum ōevet geçmiş ōolsun. / esKi adi bacılar. / ben
ne bileyim biri dēmişse da unutmışım. / rumlar Kıoymış adını. / tarlada mısır, fasulya,
pırasa, maydonoS, marul. yazın yazın da ben köyuma diKiyrim, **75** benim köyumda
dolma biberi oliy, Çarliston oliy, ōndan sōra patlıcan ōoliy, domatiS ōolmay. / sırđan. /
sırđandan **76** yapayrız da çorba. / sırđan Kıanserlere iyi dā. / tābi tābi Kıollostrola bóyle
hastalıđı olana diyelim ki şey ne hastalıđu diyiler būlara. / he olara iyi gelir. ciđer
hastalarına iyi gelir. benim Kıayınpederi mesela Pişirirdi onun **77** suyuni içerdı. balKamını
söktı. /peştimal bağlarlardı keşan ōatarlardı. / KıuşaK vardi. KıuşaK bağlarlar hiÇ hasta
78 olmazlardı bili mısın? tābi sıcak tutardı. / erkeKler da ne giyerdi. erkeKler da aynen
pantol. / yoK normal Çeket, pantol. / var idi evet. / dantel vardi işleme Kıanaviçe,
çarçaflarımız çoK güzeldi. havlularımız çoK güzeldi. **79** bi Tane havlum gelinluğumdan

birisi gördi de çok havas etti. eski havlular ne aray. çorap çok yaparduk Tokurduk, boncuğ yalari yaparduk. beyaz türbent vardı, esgiden ondan sora hase alırdık, o dantelleri verirdik 80 dikTırdık. piko soradan çıktı. önceden normal maKinaya çekilirdi. sonra piko çıktı. yapardiler götürürlerdi verirlerdi. saran hanımlar vardı. olar sararlari verirlerdi. / götürürer seni yaylaya hayvanlari sağaysın. maKinaya 81 vuriysin peynirini ayri yapaysın yağın ayri yapaysın ayranını ayri Pişiriysin. büyük variller var basaysın olari ayri yapıp Tuzladıktan sora duruyo Taş Koyaysın üzerine aÇı suyi çıkay onun ondan sora basTırıysin oni 82 varile. ondan sora sataysın yiysin. / çok çok çok ben küçüK gızımı yaylada doğurmuşım. / evet cénaze evinde üç 83 gün Kuran okunur. ondan sora yemeK verilir. ya pasta içeceK ya da yemeK verilir. / cenezesi olan yök yök goli Komşi. ama şey diyelim ki yâni genelde goli Komşi yaKinlari. / PişmeS Komşular getirir. / iKi üç mezara 84 giderler gelirler. üç gün sora herkeS hayatına devam ediy. ölenle ölünmiyi gızım. / ben de teşekkür ediyım gızım.

Derleme Numarası:2

Anlatan : Ayşe ALKAN / Yaşı: 53 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : Namıkkemal

Konu : Genel Konular

1 / ayşe alkan. / elli üç. / evet beş. / güneyzazana./ güneyce olmuşTur yeni ismi yoh. / ne biliyim ne diyim sana. / gızım mesela Küçük gelinim bi tane gız etTi büyüğü bi tane daha ikinciye etTi ondan sora o büyük gızım 2 Konuşmuyor ablası. ondan işTe bazán da şey ediyorum yâni ne biliyim. / görmüşTür bi de çok küçüKken 3 Konuşturdum oni. bebekKen Konuşirdi benlan. / sora sonra Konışmadi işTe ne biliyim öyle. / ordan buraya 4 evlendim ama. / ne biliyim iyi geçiyodu. / vardı. hayvanlarımız vardı. yaylaya giderdik. / yok gelmedi gelmedi. / ya ne biliyim Çok esgiden babam mesela rahmetli oldi. biz yaylaya gitTiğimiz zamanlar ben on iki, on üç 5 yaşlarındaydim. babam araba Kazasından öldü. / sağ ál ne biliyim iyi Keçerdi. / büyük baş öle fazla yokdu. / evet ineklerimiz vardı. / evet ablam, ben Kardeşlerim. / ben o gada derinleri bilmem. / yok yok ben öyle. / 6 okunan ayşe, fatma, reyhan, serra, fatma, ayşe ne biliyim esma, asiye yâni. / erkeK çocuKlarına da ahmet, suleyman, mustafa yâni. / bayramlar nasıl geçiyor. bayramlar normal bayramlaşıyosun. / yani evet. / baklava 7 başKada bi şey yok işde baklava hazırlıyon. gelen yani bayram şekeri alıyon dağıtıyon çocuKlara. evet mezarlara gidiyon. / büyükleri ziyaret ediyon. / fasulye, lağna ne biliyim. / Kuymak bak sen

benden _iyi biliyon. / lağanayı **8** haşlıyon. / lağana Katisını. / lağanayı haşlıyon yağını
Koyuyon savanını tekrar lağanayı Töküyon tencereye suyuni Koyuyon salÇasini suyini
ondan sora yarmasını Koyuyon Pişiyoyon. / düğün _adeTleri. / gızım yok **9** gelinim
var. / yoK hiÇbi şey da isTemediler. / ben her şeyısını yapTık. eşyasını, yataK _odasını,
altınıni olar hiÇbi şey istemedi. hiÇbi şey dèmedi. yāni şuni şuni yap. / hiÇbi şey hiÇ
hiÇbi şey gızım, hā bu tarafTan gēne bi şeyler _**10** ordan da Çeyizim var _idi. bulaşık
maKinasi, çamaşır maKinasi öyle bi şeyler yoK _idi. sora burda eşim _aldi. / Kına geÇesi
sonra úÇ Kün dörT Kün sora düğün _olur _idi. / evet. / olur _idi arada ama yoo şey
èTmezdim yani. **11** / iyiydi, allah rahmeT _eylesin. / Keçirdiğim hastalık yoK gızım.
goğatıra ameliyatı olmuşım _o şekil. / iP _atlarıK _ondan sora bēş Taş _oynardıK ne
bileyim. / evet. / fındıgu oluyo fındıgumuz var mesela bi de çalışıyon **12** gızım çalışmağla
fındık _ineK baKān baKıyoğ öyle. / fındık _ağustoSTa başlanır. mayıS, haziranın soni
doğri mayıS, haziran, temmuS temmuSun sonunda başlıyo. mesela bu sahiller _o zaman
başlıyo sonlarına doğri **13** ağustoSun biri biz de başlıyoS. ağustoSun soni yere dökiliyo
dallari silkeliyon yerlere Tökülüyo yerden topluyoz. / yoK Kendımız topluyoS. / sora
harmana KoyuyoS zulufli patoS vuruyoS gen ediyoS KurutuyoS satıyoS. / yok **14** yok
her şey pahali ama fidiKğa para yok. / ev yapan _ēve yatırırđı. mesela ben geldiğimde
bizim samsunda arsamız vardi mēsela toplar _oraya yollardıK. öyle yani bi şey yapan
yapardi yapmayan geçimi bi şeyi çalışmayan **15** almasa mesela satar satar ihtiyaÇlarını
görürdü. evın _ēhtiyaÇını. / ben esKileri bilemeycem _esKiden. / gitTım _ama normal _
oynarlardi. baK mesela Kaşık _oyuni bi şeyler vardi ama ben _onlari bilmiyorum _ama.
/ genÇ gız **16** olduk normal _oyun ħoron, Köçek _öyle gol basTı mol basTı gaydeleri
yoKTi. / olar daħa sonra gaydeleri çıkTi. / fasulyamıS, mısır, marul her şeyimiz oluyor
gızım./ bahçem patateSTe diKsem _olur _ama yapmıyorum **17** ben. / patateS yapmıyom.
/ bezelye külür dēriz biz dēriz. külürün mesela habule doruğuni toplarsın Tavasını
yaparsın. başKa da otTan ben yēmeK yapmıyorum. / sırğan _sırğan _ondan da olur _ama
ben yapmıyorum _oni **18** yoK yoK. / çoħ sağ _ol.

Anlatan : Feride PALA / Yaşı: 50 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : Kaşüstü

Konu : Genel Konular

1 / feride pala. /yëTmiş _úÇ doğumliyım. / gitTım biliyorum gitTım. / bēşe. / ilkoKul _o zaman bēşe Kaddar var _idi. / yomra kaşüstü./ çoK güzel yani şehirde yaşa dersan bana yaşamam _apartumanda asla yaşayamam. / sabah 2 KalkıP çoÇuklarımın Kahvaltısını hazırlayım. onlari işe gönderiyım. évimín _ işini yaPayım, aKşam yemeğimi o tür _işleri. şey yapayım her _ işi yapayım. şu an masa örtisi yapayım çeyizlik, örgü öriyım, bahÇeye iniyım, 3 tavuKlarım var olari yediriyrım _ öyle. / ineKim yok benim. ineKim vardı rahaTsızlandı satTım. / yirmi dörT yaşında evlendim. / ben halamin oğli ile evlendim. ben de isTeme yokTu ben de. hikayem çoğ komiK. / sabah ineKi 4 çıkardıK babamla beraber ē Kıpının önüne çıktıK tabi ineKimizi çıkardık. halam geldi. halamın geliniyım. abi dedi biz Karar _etTik ferideyi gelin götürücüğK. babam da olsun Kardeşim nasıl Karar _etmişsanız. babam _5 ablami Çağardı. feridenin Çeyizini hazırlayın hafTaya Çarşamba düğünü var. öyle Kelin _oldum _isTeme falan yok. aKraba olduğu için bizde öyle şeyler hiÇ _ aranmadı öyle yāni. arsin güneyciK köyünde düğünüm _oldi. 6 buraya Kelin geldim kaşistine güzel yani ne bilëyim her şeyim güzel KeçTi. / çoK şükür tabi muhakKak olıy bazı yönleri ama çok şükür. ondan _ iyisi olamaSdi yāni. / yā iyi yönü de var kötü yönü de Kayınvalide Kelin _arasında. 7 / ya ne biliyim _ablası anlaştığım hiÇ bi yönü olmadı. / Kayınvaliden çoK böyle işKüzardı. / çoK _ iş yapTırırdı bize. ineKimiz vardı. tabi tabi. / sabah erKenden KalkardıK çoÇuklari hiÇ umursamaSTık zaten. çoÇuklar vardı 8 yohTi. çünkü çoÇuklarımıza hizmeT hiÇ _ edemeTık. Kayınvalide ne dediyse oni yapTık. ineKlere oT PiçTık sabah saat beşTe, dörtTe hani hiÇ Kimse şey deyıldı. çoK zor KeçTi gelinlik dönemlerimiz _ama yapacaK bir şey 9 yoKTi. idare etTik geldiK bu döneme Kaddar çoK şükür. / çoK şükür büyüK _ eltım _ile burda küÇuK _eltım burdan _iki sene önce bozTepeye Taşındı burdaydı. onun çoÇuKlarını baktı. Kayınvaliden biraz zorumlu tutTı 10 bizi. o çalışTi onun çoÇuKlarını baKtıK büyüttük _ aldı gitTi çoÇuklarını. tabi hiÇ bi sıkınTımız _ olmadı yāni. bi Kavgamız hiÇ _olmadı. / bayramlarda sabah Kalkar _évimizin _işini yaparıs, Kahvaltı hazırlarıs. erkeklerimiz 11 bayram namazına Kider gelirler. ondan sora büyüklerimizi ziyarete çıkarıK, mahalle arasında geSerıK. / çoK farKlıydı esgiden daha güzeldi. / tabi ki esgiden daha çoK gezerdıK büyüKlerimize aKraba ziyaretlerine daha çoğ 12 var _di.

geniş aKraBa mesela babamın Kayınvalide tarafı aKraBa olduğu iÇin daha çok büyüklerimiz var idi. heP gider görürdüK onlari ama şimdi yoK yani onlar yoK . zaTen çoÇuKlarımız artıK aKraBa bağlarını hePTen 13 Kopardı. hani çoÇuğa mesela dediğın zaman bu benim teyzemin gızı çocuK bi anda şey yapay tuhaf oliy. yani biz mesela tēyzemın gızlarını, çoÇuKlarını gördümüzü sevinirdiK oturuP muhaPet, sohpet ama şimdi 14 çocuKlarda yoK gençlerde. / hayır hayır asla şu ellerindeki telefon sayesinde çok her şey yani bağ kopuldi gibi yāni. tēyze, amca, hala çocuKlarıyla sanKi böyle yani bilmiyım nasıl anlatacağımı da bilmiyım ama çok tuhaf 15 yani. biz esKiden heP beraber otururduk. amcamın gızlarıyla, halamın gızlarıyla oturur el işi yapardıK. ÇeyiS, dantel, tülbenT işleme kanaviÇe yani ama onlar yoK yani. şimdi genÇ gızlar bir arada oturuPTa bunları 16 yoh. / valla yoK biz zaTen büyüklerimizden nerde aKşama Kadar çalışTılar çalışTılar yorgun düşerdiler herKeS. / şimTi benim torunum olmadığı iÇin bilmiyım. torunları olanlara sor. / Konservalar yaPayrık reÇerler 17 yaPayrık turşılar Kurayrık odun haSırlayrık gışın sobada yaKmaK iÇin böyle yani. / fındık. / yoK. bizde yoK o. / fındıkağıStoS ayında fındıKa başlayrık toPlayrık Kurutiyrık tabi meşakaTli çok yağmırTa toplamın 18 KereKiy Çünkü toplamaSan çürüyü yitiy. öyle yani tabi agostoS ayında toplaysın Kurutiy sataysın parasini da o 19 gışın yiysin. Kelin edeceKsen Kelin götüriysin o parayla. gız vereceksen gızın ÇeySini hazırlaysın tabi onun parasiy bi yerlere bi eKsiğini Kidiy tabi o da bir Kelir Kaynağı. öyle. / bi şey deyil ablası eysallah faydam 20 olmişTır.

Derleme Numarası:4

Anlatan : Helime DIŞLI / Yaşı: 60 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : Kaşüstü

Konu : Genel Konular (Trabzon'daki Rum - Türk İlişkileri ve Savaş Maceraları)

1 / helime dişli. / atmış yaşında. / biliyorum. / gitTım biraz tam deyıl yani. / KaşusTi yomra, evet. / büyüklerim ben he babannem benim babamın babanesi onlarla çok güzel Komşuluk yapmışler. babanemin bizim deyelim ninem 2 ona yardım edermiş. gızı yoKmış üç Tane oğli varmış. heP yardım ederlermiş ona. ondan sora bi KocaKarıcık varmış. o ölemiş buni benim ninemin ismi şe ulve bu gadıncağaz öliRkan şey yapmış. çağariymiş ulve ulve 3 sıcak ekmeK verirmiş ona sobadan ateşTen çıkarırmış da ulve ulve demiş gadının adı da bi şey mariya mı? bi şey deyler unutTum da gitmiş

oriye helalıK  alacak  ondan SıcaK eKmeK SıcaK  eKmeK v riydın bana da. **4** esah ger eK yaŗanmıŗ bir  olay.  yle iŗde onlarla  oh g zel şey yapmıŗler. dedem  onlar  ineKlerini beKlermiŗ. bizim   o taraflar biz tam bozTepeye baKarız. o taraflarda ineKlerini baKarlarmıŗ rum gızları baġararmıŗ  ineKlere **5** “gel  oha oha” d ruK ya onlar d rmıŗler “aravere aravere riiiv riv.” benim dedem  ondan sora vurulmıŗ bi rum gızına benim babamın babasi. gızın  ismi sıranK. / sıranK haŗidi benim babamın  evi o sıranKın babasının yerinde **6** onun  aŗKına orayı almıŗ dedem. tabi şey yapmıŗler  ama dedem Kelmiŗ bi K n    eve ki rumları Toplamıŗler bozTepede bi yere yıġmıŗler. sıranK sıranKıda almıŗ giTmiŗler  oriy . yollamıŗ  abisının hanımını K ne k yden **7** birini d  “gidın sıranKı alın da Kel n.” giTmiŗle tabi y r me tabi bizim   ora y r me inilir tabi yaKındır deġirmendereye bunlar  inmiŗler  in ymiŗler ki şeyleri rumları doldurmiŗlar Kemiye gemi ayrılmiŗ limanda **8** Kidiy. sırank gitTi yani. / sıranK gitTi rusyaya. hee rusyaya. ondan sora iŗde bu dedem  onlarda tabi rus savaŗına **9** Katılmıŗler benim babam, annem n babasi, babamın babasi bu şeyde KafKaS cephesinde ordan  annemin babasi onlar biraS yuKarda bi Kulibe varmıŗ  orda ordan yani onlarla savaŗıymıŗ. babamın babasida aS daŗa **10** aŗaġdaymıŗler bu ruslar bomba ataymıŗle oriye orda arKaTaŗları bi Tane o bomba haman Patlamaymıŗ y re d ŗT ġ  gibi arkaTaŗları haman  alıy  ataymıŗ bu yana Tıŗarida bomba PaTlaymıŗ. ondan sora anlamıŗlar Ki bu **11** atay bonbayı patlay bunlar şey yapay. atTuġu gibi bomba Patlamıŗ dedem n hab rasi yanmıŗTi o şarapnelden yani iz vardi onda. ondan sora teslim  olmıŗle bunları almıŗ Kitmiŗler rusyaya. s rmiŗler   iŗde rusyaya dedem n **12** habu fo ada habu trabzonun tam Karŗısında da    s ne esir Kalmıŗ.  ndan sora ordan  o uK  olmayan zenKin bi rusun yanında bunı almıŗ şey d yel m hizmeT ar   şini yaPTiriy  iŗde. bu dedem  orda tarlalarını biz ġumul **13** d r S burda horon d rler. ġumul  Tmiŗ m s rlerini ondan sora ineKlerini bakarmıŗ   iŗlerini yaparmıŗ. bu dedemi  yle severmiŗ Ki dedem n  ismi da musTafa musTafa d yemeSmiŗ “musTa fa” d rmıŗ.  ndan sora şey d miŗ  **14** ona ki “sen Kitm ” yani bi şey Kelmiŗ Ki esirler toplaniy yollanacak t rkiyeye “sen Kitm ” d miŗ “seni yazdıray m   stime benim  o uK m  ol” y ni “benim  ocuġum yok nufusuma K  ireyim.” dedemde  istememiŗ, **15** dedem  olarda    Kardeŗ  en b y Kleri gitmiŗ bu şiye haleP, çam  o tarafın savaŗına ha şindi d yler ya baġdaT  oralarda savaŗmıŗ doKuS s ne   tine Kelmiŗ  ordan b y K  emicesi babam n, ortanca olanda o zaman **16** Ki zamanda zabit  ıKmıŗ. o da azerbaycana gitmiŗ   o d nmedi şehiT   oldi. bu d d m de d miŗ Ki “geride kimse yoh” annesi, o b y k   aġb si  vli onunda var      Tane g z  onlar g tmıŗler m acir  ıKmıŗler bu Taraflara **17** nevŗehir  o Taraflara o diy l m k y milletiynan Kitmiŗ heP ġ tmıŗler  olarla.

bizum _oralara celaPoğli dèrler ya bu dèdèm de dèmiş “ben burada nasıl Qalayım.” “biz _
úÇ Qardeş uçumuz de savaştayız _ annem nenem _olar **18** ne oldı.” nènè dèrlerdi da
esKiTen. işTe bulari toPlamışle getirmişle batumda bi binanın _ içine yığmışle esirleri
burayı iyi dinle ha ha ha . / bular işTe Qorkay ki bizi èldírecekler mi ne yapacaklar yırmi
otuS Kişi belKi da daha **19** da fazla bóyle dèdèm de bóle Kısa boyli o Qadar _uzun boyli
dèyildi. habu Çoşara dèrler ya sayvan köyına ordan da bi arQadaşı vardı o daha bóyli.
dèmiş _o dèdeme şiy nebeTÇi habile uyuymuş QaPinın tarafında. esKiden **20** camlar
KüÇüK de habile demir Qoyardiler dèmiş _ona Ki “musTafa dèmiş nebetÇi dèmiş uyidi
habırdan Kel QaÇalım.” sen dèmiş boyun kısa şey zayıfısın habırdan sen Kir _adam güjli
ya demirin birini yuQari birini aşağı **21** çıQarmış dedem de belinden Qayışını çözmüş
kemerini Takmış demire Süzilmiş açmış Qapiyi iKisi Qaçmışler. batom badumdan _o
tarafTan Kelmışler Çoruh nehrine Keç bakayım köPrunun _o yanında türk _asKeri bu
yanında **22** rus _asKeri KeÇemíyler da şey yapmayle. aScuK gítTuk yuQari doğri órda
dīy _ işde sığır beклиyle çocuKlar bi Qaç Quriş vardı paramiz vèrdík _olara “bizi
habıradan _atla KèÇın.” atlari, eşşekleri vardı yanlarında biz **23** Keçelim burdan bınduk _
atlara atlar Kidiy Çoruh nehrínın yarısına dönıyle Keri. neysa oradan KeÇemeduK yine
bir, iKi aQşam _oralarda QaldıK _ormanda mormanda. ordan bi tanıduK bulmışler işTe
ne èTmişseler _o rus **24** asKerleriná para yedírmışlar _o KèÇe oradan geçírmışler. Çoruh
nehrından Keçmişler bu yana. órda _o şeyde hābu artvinTen zafonoSa on beS Künde
Kelmışler yürume. gece dèrdi yürürduK günduS _ormanTa yatarduK. **25** aḡlaT _armuTi
dèrler _ahleT _armud yiye yiye Kelmışle bizim zafonoSa. Kelmış kī evleri yanmış,
ortaluk tarumari Kimse yoḡ teK bi Kişi dönmiş şiyden mācir Qitmişler ya ordan bi Kişi
dönmiş _o da benim _annemın **26** tarafından daha yakın _aQrabamız. onun bu dedem şey
yapmış sıranQıda seviy ya o sıranın yerini hāhā şimdi o Saman bizim _oranın çoḡi èrmeni
yeri. o zafonoSun çoḡu èrmeni yeri ben Keldím habıraya sahaPlandım **27** alabiliysin ne
Qada şey yapabiliysa. bu dedem giTmiş babasının _adı arakel gızın _adi sıranQ. arakel
giTmiş _orayı sahaPlanmış dedem. ebilerden haber yoḡ _işde giTmiş Kelecekler mi
Kelmeyecekler mi bilmiy yā annesí **28** milletle Kitmişle öndan sora bu dedem _işTe úÇ
orda şey yapmış. önÇe dèdím ya o bi Kişi Kelmış _onun yanında **29** yatmış _alTımıSda
ne hiÇbi şey yok yarmaÇa odun başumuSun _alTında “bi çuval _isTimiSde” // giTiy
mısın? **30** Küle güle KörüşuruK sevilay. // “órda úÇ _ay yaTmışım bi Qalçamín _isTine
sane derım Ki o uyuşuKluK burda QalmışTır.” öyle yāni orda şey çekmiş. ondan sora
dedem bağ bahÇe yaPmış _èTmiş bu ondan sora dönmiş **31** bu nènèm _olar dèyelım.
şeyden mūacirliKTen Kelmışler Ki dèdèm her şeyi yapmış. olar hiÇ şey Çekmemişler
buraya KeldükTan sora yāni öylē. / öyle anlatırTi bize devamli anlatırdi ölari. / bayramlar _

esKiden çok güzel 32 olırTi da şimTi o Kada Küzel deyil yavrum ne bilim. / esKiden şimTi Kırbani bayramında biz babamla dedem işTe biz Kıyın iki Tane Kıyın keserTi rahmetli amcam KelirTi keserdi iki Tane biri babamın biri dedemın. o 33 Kırbani keserTi harmanTa onun etinden haman şeye Kavurun yerduk mezarluğumuS yuKarda soğuksuyi biliy mısın? orda oKul vardır. / orası bizim köyın baş Tarafı orda mezarluğumuS oraya yaKun. ordan yuKarı alıTiler 34 bize yeni ayakKabi, eteK bi şey amcamın kızları halamın kızları sevine sevine çıkarduk mezarluKa. ordan 35 sorada şey mezarlara Kiderduk. halam vardı. halamın evine Kiderduk. babamın amcalarının çocuKları oraları 36 Kezerduk Akşam işTi Kelurduk eve. halam olarda Kelirdı bize misafir. oları hiç unutmam KerçekTen olar hiç unutulmay. ordan sora işTe Konuşırtık içerdık bayram işTe ne biliyım yavrım. / aynen öyle şimTi 37 eKrabalar habule birbiriyle. / senun olmaSun benun olSun. / öyle işTe yavrum KünlerimiS öyle Keçmiş. ben 38 annem iki erkeK bi kız ben Tabi KüçükTen beri ben heP yemeği eKmeği ben yaPardım annemın orda buraya Keldim gine ben devam. burda kimse yok idi işTe öyle. / bizüm burda haşinTi yok ama esKiden daha 39 çok var idi. o olacaK şu olacaK şu Kadar altın yapacan benüm zamanım deyil ama annem oların zamanında bu Kada baKır yapacan bu Kada altın yapılacaK ona diretirlemişler yıkılarda ondan da iş bozulan var. / var yâni 40 tanıTıklarım var benim öyle işi bozulan şeyde. / benim düğünüm benim KorumÇem vardı zafonoSTa. burdan öriya Kitmiş gene akrabalarımızTan beni buraya yapTi. Keldile isTediler ordan sora geldile gördiler bi daha 41 Keldiler isTediler. bi daha Keldiler nufus KağTım. önceTen üç Kereydi ama iki Kere gelTiler. ordan sora nufus kağıdımı verdiler. haule aramızda bi nişan yapTık. dört ay durTum sorada nişanım oldu işTe. / oldu oldu. / 42 Kına geçem dedem rahmetli yeni ölmüşTi Kıranlı yapTık oynalı olmadı. / he Kıranlı yapTık. babam bana bölindan eşya yapmışTi. işTe haşindiKinden bile daha fazlaydı benim eşyam hâ. bizüm oranın milleti çok güzel 43 eşya yapar. eşyayı yapTi etti. bunlar da yapTiler olarda yapTiler. illa da bu altın bu altın yapılacaK diye bi şey demedi biz da demedük işTe. Keldular gelin alıcı aldılar beni Keldiler arabayla. sonraKi Kün cumaluK 44 derler burada ha yuKarı Kı harmanda yengem, amcamın ora daha düS orda cumaluğumi yapTiler. ordan sora evlendiK ne biliyım yavrum. / Kayınvaliden baK hala benimle hala daha ha ha ha ha. / bi sorun yok illa ki arada 45 ufaK tefek tartışmalar olmuşTır illa ki olmamış desem yalan derim ama. / var. var. / yok illa ki habini da yaP habini da yaP demeSti. yok yok. / iKimuz beraber yaparduk. / anlaşırdık aynen öyle ha ha. haşimdi var 46 işTe bi Tane ineKım var haşindi. daha ne deyim. / çocukKen yaylaya yaylaya giderTık.

çoÇukKen yaylada ğızlarla yakar toP _ oynarduK bi da şey dunbala dèrduK bilmem
haşimTi var mi o? . / habile düS bi Taşın ĞisTine **47** bi şey yığarduK KüÇuK gucuK toP
bulsaK topla atarduK bulmaduK mi? lastiKla atar yıKılıdı. diğelim ben _ebe ya o yıkılıdı
şimTi ebileri KaÇardi. ben _oların Peşına şey yapar _olar _onlari Kurardi. olar Kurdile
mi? bi çul **48** dèrduk. bi de lambaza. / lambazada gène ayni habile düS Taşın Ğistine bi
Taş Tikiysın _oni da gine ataysin düşiy. guggu oynardıK, yakar toP ğızlarla otururduk
dağlara Kiderduk Piknik yaparduk. gezerduk tezeK toPlarduk çoK **49** güzel. / hayvanlari
yaylaya önceTen biS çoÇukKen yurume KetirirTi babam _olari. biz yetişKin _olduKtan
sora meryem _ananın dibine Kadar _arabayla ordan yuKari yürume. şinTi direK yaylaya
araba ile çıkayle yāni. / **50** bura işTe funduK var. fasulye, mısır Kendumiza yetecek Kadar
yapayruK _işTe. patatiS dikeyoruS. lahanam, PaSım. / esKiden daha verimliydi çok güzel
verimliydi. şimTi o Kada dèyil bence. / fınduK işTe. ağıSToSun **51** paşında toplaniy.
ağıSToSun bēş, altısında burda başlaniy. / toplaniyor harmana bizim fazla yok yani
harmana seriysın, işTe patoSa vuriysın, ondan sora bi KaÇ Kün Taneyi KurutuP
çuvalatıP Kaldiriysın _işTe. / satıyosun **52** parasini aliysın Koyaysun ÇePine hahaha. /
karadenize özgü yemeK hamsi Kuşu da sabire hamsi Kuşu işTe Kara lahana dolması,
sarması, çorbası sizinKiler der da Katısı bunun zazanalar katısı dèrler biz lahana yemeği
dèruK **53** olar katısı dèrler. ondan sora işTe daha ne var. fasulyemiz var _işde. / hamsi
Kuşının tarifini vèriyım sana. hamsi ğuşını mısır _ıla biraz beyaz _uni KarişTiriysın. öni
bi KüSel geldiriysın. ondan sora öni mayalamaya **54** bırakıysın. hamsi ğuşını ħabi ğarılara
sor. olar bilirler ħabınların Kaynanalarına. ondan sora tarladan yeşulluK _alıyorum.
maydonoS, PaSi, taze soğan, nāne olari bi güzel dağrayım harmanlayım. ħamsilerında
KılÇıKlarını **55** çıkariyım. ħarmanlayım ya olari ondan sora yumırta Kırayım bi KaÇ
Tane o ħamırın _çine öni Katayım. ħamurlanda ħarmanlayım. ondan sora böyle KúÇúK
KúÇúK _alıyım Tavada Kısartıyık. / o Çok güzel _oluy. / **56** çok leSSetli oliy. / eşimTe
herkeS çoÇuKlarım seviy ha KúÇuK _oğlım bile seviy. annen Kurban _ossun _onun
ciyerlerine. yoh burda şeye yalinÇağa Kitmiş. / ğışa Konservamızı yapayruk yavrum
reÇelimizi yapayruk turşimizi **57** yapayruk fasulyemizi patatiS burda köye ben
Tikmiyım patatiS _ aliysaK da parayla. reçel yapıyoruz funduğumuzu ayırıyruk her
şeyimizi hazırlayık ğışa. oTunumuzu Kömürümüzü alıyoruz KoyuyoruS _aşağıya **58**
yavrum. / öyle bi şey yok Safra Kesesinden _ameliyaT _olmuşım. / belimda rahaTsızlık
var tābi. o her Karadeniz **59** ğadının şeysi. ağı var tabi ağır bi hasTalık Keçirmemişim.
iki Tane doğun yapmışım. biri sezeryan biri normal hahaha. / ħaūrdan aşıKa dağ gibi

uşaKlarım var. / benim babamın tarafında şimTi âşe, emine öyle daha çok da bu 60
taraflarda daha çok _ arsin marsin _o taraflarTa hevva, elmaS bi şeyler bizim tarafTa
yohTur. erkeKlerde ise muhammeT, ahmeT, ali, hasan babamın ismi mesela hasandi
benim _ annemin emineydi. öyle yâni isimler. / heP 61 köyde yaşaTım şehirde
yaşayamam yavrum. / şehir Kapaniysın _evın _iÇine da köy daha KüSel. ya ben seviyrim
köy hayatını yavrum. / ben da sana helal _ossun. baK ne güzel KonuşTum sabire.

Derleme Numarası:5

Anlatan : İrfan ALİYAZICIOĞLU / Yaşı: 76 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : İkisü

Konu : Genel Konular

1 / irfan _aliyazıcıuoğlu. / yêTmiş _alTı. / gitTım beş yıl _oKudum. / ikisü köyünde.
/ iyi fena dêyil alışKınığ. / evet doğduK doğali köydeyim. / ben o Kadarını bilemiyorum
da ama babanne var idi burda. işTe onların 2 döneminde bi gızı bi oğlu varmış babannenın.
o rumların Samanında mâcir çıkmış. Kideymişler burdan çok dikKatimi çeKerti. babanne
gızı aliymiş Ki dedem gızı atar. oğlani aTmaS gızı aTar diye. ha şimTi bu savaşlar 3
çıKay bu çocuKlari görüyorum da o Keldi aklıma ki bizumkiler da bóle ortamlari
yaşamışler _o zamanlar da 4 çoÇuKlari KurtarmaK _iÇin Kaştiler buralardan. öyle fazla
bi şey bilemem biS buralarda geldiK geleli öyle bi şey _olmadi. yabancı insanlar şimTi
Keliyle araPlar bi şeyler. olarla da bi şiyimiS yo. / bayramlar gıSım. / geleneK 5
bayramlarımızdır. aynı şiyleri yapallar bayramlarda bizTe Tatlılar, süTlaÇlar, sarmalar
bi şeyler yâni o tür şeyler. / esKi bayramlar daha güzelTi. daha çok Kelen Kiden _olırTi.
insanlar birPirine daha bağlı _di. şimTi insanlar çoğu 6 birbiriyle Konişmuyo. valla eyle
yani esKi bayramlar daha iyiydi. e biS da yaşlandıK bi yere giTıP bi yeri ziyareT _
edemiyoruS. / bizi ziyareT _ediyle şimTi háyaT devam _ediy bi şeKilde. / KaradeniSın
yemeKleri ne 7 olur işTe Kuru fasúlye ne bileyim yeşulluK Turu Kara lahana sarması,
Kavurması, Çorbasi hanKisini yaParsan yaP ha ha ha. / hamsi, baluK _eveT. / süli lanayí.
/ lana Çorbasına önÇe Kabani Koyarız Çiğ KabaK yarma KoyarıS 8 mısır yarması
efendim soğa Kaynar biraS lanasını inÇe inÇe doğrar basarıS. fasúlyası KoyarıS. Pişmiş
fasúlye varsa yoKsa Çiğ KoyarıS. Pişer işTe o Saman Pişer yarması fasúlyası PişdüKden
sorada yağani duzunı KoyarıS. 9 biPerli isTeyen biPerli Koyar. yanide işTe iKi türli
KuyruK yağı Koy Tereyağı Koy zeyTín yağı Koy. yağlida olur yağınida biraS faSla
Koyarım. gúSel _olur yâni. haşlı haşlı bi TabaK _olsa içerdım hahaha. / allah seni iyi 10
eTsín gızım. beni oli olmaS şiyilere Koniş. / Tuğun adeTleri şimTi salonlarda oliy

düğünler. esKiTen évlerde olurTi. Kına gècesi cuma dèrler cuma yaPardiler soRaKi Küni
şimTí Kına KeÇesi salonda duğun salonlarTa óyle işTe bi **11** KálabaluK. esKi duğunler
daħa iyTi. benum duğnum óyle dèdiğum gibi olTi işTe. hē Kına Kecesi yaPTiler babamın
evinde. / yoh óyle bi şey yaPTuğumuS yoK . biS allahın emríyla isTemuşuK benum
eşum sèkís **12** gıSın bi erKeyídır. efendım çocuKluğumuSTa yāni Kayınvalidem ile
annem Konişmişler Ki annem gız oğlım olur **13** isa annemin dèğişeceklermiş biSi.
allahın taKtiri. sèkís gızdan sora beni bunlan dèyişecekler diye olí erkeK o zamanda
utlaSyon falan yoh idi. çocuK doğar da belli olur ne olduğu. bu oldi erkeK ben oldım
gız bu seferde **14** KayınPederım dèmiş Ki bulari düşuneces Samanla allah nasiP eTersa
evlendiK bula işTe. şimTi sèkís gızın bi erkeği buTur. benumda olTi bēş Tane çoCuğum
úÇ gızım iki oğlum var. / búyuK gızım burdaki haşindi giden **15** ötekilerde
buralardadır işTe iki Tane oğlum var. búyuđu polistir habu yuKarıda evde daħa emekli
olmaTi. Kuçúğumda çimāta fabriKasında çalışır. evli o da bi çoCuğu oldi yirmi sene sora.
olmaTi çoCuKlari yirmi sene **16** sōra yaPTiler bi oğlımız var. büyüK oğlımın bi gızı bi
oğli var. oğli savÇi anKarıda Çalışıy gızı da ünivesTeye hazırlanıyor. óyle işTe hayatımız
bóyle gızım. / Kına geÇelerımız nasī olur idi işTe. gına yakarTiler eylenceli **17** oyunlar
yaPılırdi. yani güğüm götine vuracayTın ÇalacayTın. sonralari teyíPler bi şeyler çıKdı.
yani amān yine haşindiKi düğünlerden daħa iyi. / bana göre óyle. bóyle erkek merkek
Karişık yoK idi. bu gada insanlar **18** açılmaSTiler mesela Kapanıydi. daħa iyi da o
yönden yāni. / Kayınvalidemin Kayınvalidesi de yaşaydi ben **19** Keldiğimde. on Sèkiz
sene yaşadi ben KeldikTen sora iki Kaynanaya bakTım ben. öndan sora bunun annesi
da bunun annesiyle da otus sene Kaldım bi arada. bi evde de oturTuk. başKa gelin yok
idi. benlan Kaldiler. sèkís **20** Tane gorumÇemda var idi. hePsiTa gitTi Keldíler ama
bunların burda var idi sèkSen doKSan dönüm **21** arasileri KimSe yer almadı hiÇ
almadı burdan. Kardeşlerine vèrdi o gızlar seKıs gızTa haklarını anladın mı? **22** yāni
bizTe onların annelerini, babannelerini baKduK. rahmetli olTiler geÇunTuK. nasıl bi
şeyluğumuSTa olmadı şimdiKiler gibi dèğulduK. şimdiKilere onlar buyuKlerumuz bize
ne dèse biz ona baKarduK. sormaTan bi **23** şey yaPmazduK. şimduKiler sormaSlar sana
bi şey dèmeSler óyle. öyle olsaK anlaşılamazduk zaTen. / bi da Kaynanam rahmetli çok
düşKündü ineklerine. Kendine hizmet etma inekine yaP. yāni óyleydi rahmetli. ne **24**
biléyim işTe. / bóyle bi şey geÇuduğum hasTaluğum evlenene Kadar bi şey yoKdı.
evluluKdan sora işTe gene da şükür olsun doğumlarım heP şey oldiler sezeryan olmadı
normal doğum yapTım heP. yaşlanmaya durduK **25** şimTi başladı bi şeyler sağdan soldan.
hiPerTansiyon, şeker hasTasi efendim ne biléyim var bi şeyler. Kalbumde pıroblem oldi.

anju oldum. / KaP damarım birbirlerini teTiKliymişlerde çarpıntı çok ılıymiş. Tamarımı yahtiler. **26** herKeS aÇTıriy benimKini yaKTiler. darlanTım Kene. iyim ama allaha şükür. / onın Ki daha çok geliy deKıl mı? / çocuklarımla mı? / çocuklarımız zaTen okur yanımlıSdaydi alTi yaşında oldile yollarduK onlari. / ha ben **27** çocukKen benim çocukluğum gurbanım ne bilëyim ben de çocuKluğumuzda düğünlerde milleti biz oynaturduK. turkiler radyolarTan öğrenurduK söylerduK oynaturduK milletu düğünlerde. nedir adi? horon oynamayı çok **28** sevmeSduk da. / çocuK oyunCaKlarını bize çok yaşaTmadiler ki gızım iş yapTırilerdi bize çocuKluğumuzTan beri. ineKe git buzağa git eyle okula gitTık işTe ama illa Ki bebeKlerle bi şeylân şimdikilar **29** gibi oynucaK mı vardı? yaPma bi şeyler bebeK yaPar oynarduk. arKaTaşlarım heP rahmeTli oldilar oynaTuğum arkadaşlarum. / gış hazırluklari odunlarumuzi, kömürlerumuzi KoyduK yiyeceklerimiz var allaha **30** şükür. / tarla bi şey yapamayruk daha. / biz heP hazırdan aliyruK adamın mâşi var aliyruK alaş razi olsun devletten. funduklari yeri verduK çocuklarımıza gızlara oğlanlara. / var var idi da verduK çocuklara. / funduK **31** nasıl toPlanur gızım ? funduğun bi mevsimi vardır. ausToSun onunda beşinde başlarsın Kendimizi toplayamazdıK çokTu fındık içÇi alırız. onlar da işTe gelir giderler her arabalan bile. gene iKi oyun yemeK **32** verirdiK sabah KahvalTi öyle yemeği işTe çok da funduğumuz olurdi. on ton funduK yaPTuğumuS zaman olurdi. otuS KırK Kişiyeye yemeK Pişırırdım ben. furunda ekmeK yapardım. soralardan alduk hazır ekmeK. ey **33** gitTi ne gunler yaşaduK. / furunu yaKmaKTan mı? / işÇilerlan mı? olurdu illa ki ne biliyım yani bi şeyler Konuşulurdi. ama nasıl deyim geçTi zamani. / eveT. / Kurban olTuğum esKiden vardı büyüklerimiz öyle bi **34** şeyler anlatırdiler televiSyon yok idi da öyle bi şeylerden ama aklımda yok anlatayım ne derduK ne gülerduK. / benim kendi annem böyle çok fıkralar KonışırTi. hikayeler çok anlatıdi ama şimdi da sana anlatacaK **35** şekilde de bi şey bilemiyorum aklıma gelmiyor. / gelmiy. / sen de saol gızım şey olan yerleri sil heP KonışTum.

Derleme Numarası:6

Anlatan : Cengiz ÖZTÜRK / Yaşı: 59 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : İkisu

Konu : Genel Konular (Trabzon'daki Türk- Rum- Ermeni Hikayesi)

1 / elli doKuS. / cengiS öztürk. / tabi ki. / yomra ikisu köyü. / benim yaşadığım bi olay yok ama büyüklerimiz mâcir gitTığını benim babamın halasını yeşil ırmağın kenarında ağbisinin elinTen toP mermisi aldığını söylerler. **2** ismi merziye merziyenin

birini toP mermisi aldı óteKi Qardeři öldü onın ismini ona vërdiler. onı sóylerler oraya Qada bilírum işTe. boyuQ nenémın baQırlari gömduğı yeri ben da buQun giTsam bulurum. oraya gömmişler 3 məcirTen sora Kelmiş çıQarmışler. büyüK dedemuS yeşil ırmağın Kenarında ölmüş öni öriya gömmişler ama Taħa sora buyuQ bābamin mezarini alıP Ketırmaya giTmiş bulamamış. mısır tarlasi ölmüş. o Qadarini biliyım 4 ondan sōrasini bilmiyım. / işTe olacaQ meliha yēngem da anlatacaQ yahuT Qaniye halam. biS rumlarla burda 5 yaşadığını hiÇ KörmadıK bilmiyırQ tanımadıQ. rum, ěrmeni bilmıyırQ. // rumlarla yaşayan var burda ama bi 6 şıyler anlatırdi aqlımıSTa QalmaTi ya. // ónÇeTen anlatırdi işTe. isTari dēnen isTari dēnen işTe ěrmeni varmış 7 burTa bağırmış Ki yaşın sabah on Kiři bellemeye geleceK ónTe Keleni isTersan KiTma gitmessan ěvTa ne var isa QalTırır. // Qafani keser. // / tabi ki. / meÇbur gidecen azınlıQTa túrkler burda o zaman. /// TeK PaSar 8 hikayesini biliy misin? TeK PaSar hikayesini biliy misin?/// //biliyım tabi.// burdan giderKen ne Qada rum, ěrmeni 9 ěvi varsa yaQTiler zaTen. benum dedemın ěvini yaQmışlar mesela. //baQ şurda bi mezar vardır. řu ileride bir mezar var. dōrT Tane ineKi varmış. ordan uşari olari çıkariy řu QarşıTa ěvi bu tarafta dereden Qarşıya KeÇmiş 10 ordan yuQari çıkayiKen ěrmeniler öni durduriy mallari vereÇen ineKleri vereÇen diy tamam mi? / ineKleri vermiy biraz yumruğune gúÇli bi adam bu tabi bi ıslaTiy döviy yani ama sonında ne oliy gidiykan gidiykan 11 arQadan ġama yani o zaman Qama dēyla öyle anlatılar yaşlılar. Qamalayle öldiriyle adami. búتون mallarini ali 12 gidiyle. āh o mezari orda işTe. öni orTan alıP meSara ġetíremedilar Qorkudan yani. QortTuQlari iÇin alı 13 Ketíremedilar öni oraya gómTiler. /// mezari ahan orda derenin Kenarında. / ben asKere nasıl gitdım öni da 14 anlatayım. ben yaylacılıQ yapaydım. ineKleri yayliye ġetídım geri dōndum çantamı aldım asKere gitTım. Pēřime kimse gelmedi. zaten kimse yoQTi öyle gitTım. denizlide acemi birliğı yaPTım. hiÇ Kelmadan ordan 15 Kıbrısa gitTım. hiÇ izin Kullanmadan asKerluğumi biterdım. / acemi birliğinde aleykum selam. acemi birliğinTe 16 yaşamadım usTa birlüğunde yaşadım. / beşParnaQ dağlarında yanQın çıkTi. yanQın sōndurmaya gitTıQ ama yanQın yanQına paTlamayan bombalar yúzunTen yanaşamadıQ hiÇ yandi bitTi. onun Tışında bir olay 17 yaşamadım yani ama ben nil buraQın kōyunde asKerdım. nil buraQ var idi ya. sanaTÇi onun kōyunde 18 asKerluğumi yaptım. / ěvliyım. / ġızım bizim düünler o zaman dul Qarí düğünü gibi oliydi Qusura bakma. ġeÇe 19 düğünü yap ġeÇe ġeÇe bir ġına Kēcesi yaPdıQ gitdiQ aldık hanımı KeldiQ. / yoh isTeme normal isteme. yani o Qún tabi yoQluQ. ben ěvleneli otuS beř, QırQ sēne oldu. yani o ġun yoQluQ yoQ zaman. bi Tene ceKyaT bi 20 yatağın bi gugumun oldi mi? tamam. şınTi öyle dēyil. şindi seni isTesela Qusura baQma gider

misın? / şindiki önÇeden ğinsanlar şinTi bizum malede maħalleye ilK televiSyon bizım ğ
ève KelTi. ben bazen ğotutmaya yer **21** bulamaS Kider yatardım. onlar ğo zaman ğ
insanlar çok daha samimiydi. bi aKşam birinin ğevinde bi aKşam **22** birinin ğevinde.
mesela benum Kõmşım mesela. öyle dèyıl miydi yusuf? yani insanlar birbirine çok daha
23 samimiTi. şimTi bayramlar camide daha iyi görüy. camide herkeS herkeSle görüy.
saf tutay ğama o Kún ğinsanlar **24** birbirine daha yaKın daha iyi ğidi. para milletTe
artdıKÇa insanlar birbirinden ğuzaklaştılar. //// ya da teknoloji. //// teknoloji ve para.
teknoloji çok dèyil de teknolojiyi engellersın. mesela benum ğevumde kimse telefonla
bile **25** alıy da oturma odasına KiremeS yeri vardır. öni Koycan telefonun çalarsa Kider
gonışısın tekrar ğora Koycan. öni enKellersın ğama şeyı engeleyemeSSın. ēy yani parayı
engelleyemezsin. her ğève şimTi emekli mashi Kiri. **26** her ğève emekli mashi girdiği için
adam ğevde hanımıyla bile telefonla Kõrişiy. o da var yani siS bendan daha iyi bilirsınS.
/ şu anTa fındık ğama şu anda fındık ğile benum zamanımda ben ğıÇ Tene úÇ dene düyun
yaPTım. **27** her sene üst üstine alışveriş yaPTığım ğadama her KitTuğumda dèdım ki
paranı bir dahan Ki sene verecem. tamam dèdi vèr. tamam dèdi vèr. şimTi funduğa
giTsen da fundukÇi ben funduk ğayında bana yüz bin liralık **28** bi şey vèr vèrmeS. bi
liralık vèrmás sana. //// fındık şimTi yan gelir. //// o bitTi yani. şu an bizum burda yani
fundukTan bir gelir var. onun dışında hayvanÇılık yok. yok ben yaylaÇılık yaPTım
ğızım. on Tane ineğum **29** oldığı zaman ğoldı. şindi hiÇ yok. / gece çıkardıK geÇe
çózerdik ğneKleri geÇe beki çağliyi mağliyi biliysin? **30** / hē. geÇe çıkartTık sabah sabah
çağliya veya úÇ bahara Kada yúrurduk. Kún ğaçarTi soraKi Kün sürme ineKlerle dõri
biS Taş kóPriye Kiderdik. ori yaylamıs ğora işTe. erKen çıkarsan bir günde çıkamazSan ğ
illa bi **31** yerde KonaKlaman laSım. genelde giTemeyenler süremeyenler gúmişKilde
Konaklardı. öndan sora sõnraKi gün çıkardı sürerTi yaylaya. / mesela arabanın giTmáTığı
zamani bilırım yaylaya araba giTmeSTi yaylaya yol **32** yoKTi. sene bir ğaraba giTerdi o
da yakın merkeSi bir yere. Taş kóPriye vèya cami boğasina. / şöyle bir şey yani **33**
ineKleri súrTık çokTık çağliya. bir Tene yāni dana dèrler doğurmamış ineKe. sen kóyli
ğızı isān bilısın ğölari hē. çağliTan Keri dõndi keldi eve bir daha Keldım ğöni aldım
KitTım. onda daha aCı yani çok ğo yorKunluKta **34** hiÇ ğunuTamam ğıCımdedır yani
o ğada yormışTır beni. / yok ğurT yaylada Kódum ğama öyle ben ğöyle bi salsırma
maldırma öyle bir şey görmeTım ğızım da ayıyı çok yaKından ben ğaracıyım ğayni
Samanda çok **35** yaKından Kórdum ğayıyi. bir metreden bir metreden ğarKadaşım silahi

dayadi ayının arabanın ÇamınTan dedim 36 ona ki “nê yapmış sana da buni öldirecen.”
“biş şey yapmamış.” “bıraK giTsın o zaman.” / domuS var gızım domuS balkonun alTına
Keliy. ayi var. domuS var. her şey var. / evladım burda şımTi odununi yaPTími çok év
37 Kaliferli şehír díye biş şey Kalmadi. köy díye şehir diye. şehirde aParTman dayresinde
zaTen duramam. ben 38 alışmışım ėmrumi burda KeçırTım ama yani şınTi duraların
şehírdan bi farkı yok. yani benim yaylaya gitTığım 39 zaman yüz yüz ėlli tane yüz KırK
doKuS tane ineK vardi. şımTi sêkís tane ineK var Kırugöl yaylasında. / ya işTe nasıl
díyım biş amáliyaT oldum. aPantísım paTladi. ameliyaT oldum. / şu an işTe tansiyon
hasTasiyım. 40 şekker, KolosTurol sınırda ilaÇ Kıllaniyım ama şúkurler olsun Kene
gêne çalışabiliyım yani. / yani harekeT ėTmáK iÇín. yüz otuS kiloda Keliyım. / o
kiloya rağmen yına da çalışmáya çalışıyım. tabi doKtor birazda daha 41 yêni doKtora
KitTım. biraz gózumi korkitTi biş bayan doKtor “yema” dedi. “yatağa düşecesın.” dedi.
dedim Ki “benu korkuTmaya çalışıysın anlaTum da dedüğuni yaPacağım. üç ay sora
Keleceğim.” darTi beni ğantarda 42 yüz otuS kilo not alTi bilgisayara şiy bilgisayara.
bakaÇım işTe benda onlara uymaya çalışıyım. benim iyiliğim için sóyliy. / bizum
funduK genelde sêkiSinci ayın beşinde başlar yani sahilde daha erken başlar. yuKari 43
doğri devam ėder. şey yaparaK genelde yemiye ile toPlanır. / ė pâli gızım kaç lira bu
sene yêdi yüz ėlli lira mı vêrduK? yêdi yüz ėlli lira yêvmiye çok Kişi mesela yêdi yüz
ėlli liralıK funduK toplamay. //// sabah yêdi aKşam 44 altı. //// toPlamay yani ama bizum
bu erazilerde de maKina ile funduK toplanmaS mecbur ĩnsanla yani Kelí toplayle allah
razı olsun. Kelmesálar o da toplanmayacaK. yani o da var. mesela gız uşaKlari Keliyle.
genelde 45 bizum buralara gelenler şeyler çayKaralılar. nasi bıraS daha Kırsal mı? işTe
olar bıraS daha beceriyler. altTan toPlama işi daha iyi onlar iÇün ama iyi kötú biz
onlara razıyuK toPlayle. çayini iÇ. / //// alemdağlardan 46 alemdağlardan.//// //
alemdağlardan kimden? // // // // alemdar var alemdağ da. // // / bekir sen taniy mısın? /
47 sen taniysın dâ. // // // hoş geldın. nabêr? // // // / sen nerden atandın bu işe? // // // / hê
hayırlı olsun. // // // önceden gızım bura merkeSTi. burda üç Tene dörT dene Kave vardi.
ikisu, sayvan, pınaralTí, yeşilyurt, kaşisTi burdaydı. 48 herkeS herkeSi tanırdı. bekir abi
şımTi sonlarından oyle dèyil miydi bekir abi ? // // // bura merkeS idi biş de çataK
merkeS idi. // // // he biş de çataK. // // // daha başKa yoğ üdi. // // // benum çoÇuKluğumda
burda yirmi Tene 49 eşşeK olurTi. // // // hê at, eşşeK. // // // her yerde eşşeK bağıır biri bir
yerde biri bir yerde. bana soraysın ona sor beKir abi benTen búyuKTur. // // // seni de

biş yerde görmüşüm ama. ///// ///// hamzanın kızımı. ///// ///// 50 boK canlı sen iKi numara mi? ///// siliyman biş çay vèr. ///// senin ismin neydi. ///// ///// sabire. haydar maydar var olar benim halamın uşakları. benim halamın oğlu. / yukarta benim halamın uşakları onlar. / sürekli 51 köydeyim. yazın arıçımı dağa Kiderim gışın burada. ///// cengis. ///// efendüm abi. ///// burası bizim köyden 52 ayrılmadır ha öni da bilesin. ///// abi öni biliyorum zaten. ///// biliysin dâ. ///// büyük samaruska diye Keci. ///// büyük samaruska ondan sora küçük samaruska Keci. ///// büyük samaruska ayrılınca küçük samaruska 53 geçiy. ///// hê hey. ///// ///// buğa mı abi? ///// bura küçük samaruska. bu rumça biş isim gızım. sen daha iyi bilisin yani. üniversite öğrencisin ben ilkokulu zorla bitirmiğim. / bizim zamanımızda şey vardı. ateşli vardı 54 ateşli. yani Koşacan bi çizki çekarsın o çizkiyi Keçene Kadar biş sana dokunmасса oyini sen galip geliysin. bi de lambaza denen biş oyun vartı. Taşları bişbir istine düserduK genelde dús kiremit Taşlarını belli biş 55 Çizgiden taş atarduK ona. öni devirisan ben devirdim ben Kazandım. devirene Kada atardın. son gala nebeTçi 56 Kalır onın başında işte Taş atacaK alacaK. şinti şey olsaTa şey yapsaK gızım yani. oynarduK heP biz aynı 57 boydaş hê beraberuK aynı mahallenun uşağı heP beraber oynarduK yani. onları oynarduK ateşli, aras kesme. 58 aras kesme ne demek yani tutulmaTan sana dokunmaTan geçecen biş Çizki var o çizkiyi Keçtin mi oyini sen Kazaniysin. öteki nebeTçi olıy. yani PeK anlatamayım ama sen anlamaya Çalış. / ben teşekkür ediyım. 59 helal olsun ne demek.

Derleme Numarası:7

Anlatan : Yıldız PALA / Yaşı: 58 / İlkokul Mezunı.

Derleme yeri : Kaşüstü

Konu : Genel Konular

1 / yıldız pala. /elli sêkiS. / evet. ilkokul mezunuyım. / yomra Kaşüstünde. / Kına geçemdeki biş animi anlatayım sana. / tabi aKşam herkeSi çağardıK düğune Keldiler. ben diyelim düğune gıderdım hiç oralarda biş köşete oturu 2 dururdum. millet toplanTi benim düğünume ses göğ yúzinâ çıkay dedim oturun aşaka bakayım kim ben hiç Kimsenin düğünde sesimi çıkarmamışım. ne oldi size burayı Kaldırıysınız evi. ev yıkılacaK sanKi. milleT öyle 3 bişaz otidi bişaz kimine darildi. öyle şey etduK işte o animi hiç unutmam yani. milleT öyle söylediğime pişman oldum soradan yani dün bu dâ düğune Kelene hiç öyle söylenir mi? düğünune seni sevmişle düğune 4 Kınaya gelmişler. oni hiç unutmam yani. / iy Kayınvalidem halam zaten çok şükür zaten şu an

hasta yataKda 5 oni bakayım. Kanser hastası. / otuS SèkiS sene olTi benlan biledır. oni bakayım. / sabah Kalkayım ilK onÇe o 6 sèkSen yaşındaKi Kayaınvalidemi ilk önÇe oni yedirİP içèriyım. yaralari var olari temiSliyım. onTan sora ineKimi şiy yapayım. Keliyım Kavalımı yapayım. evde yemeKler hazırlayım. çocuK torunlarım var. gelin 7 okula gitTiğınTan onlari bakayım. oKuldan geldiKlarından onlara bakarım baSan. öyle yani haıyile gunum öyle 8 Keçer aKşam olur. / he hayvanım var ineKım var bİğ Tane oni bakarım. oni yedururum. onlanda uğlaşıyım yanİ. / bizim KarameniSde en çok hamsi eşime sorsan hamsiyi çok sevâr diyelım hamsi. ondan sora lānayı çok 9 sever eşim ben da severım. lānanın her ÇeşiTini severım. genelde karadenizliler demeK lānayı mi çok seviy? 10 bizda aynen öyle ama tabi eT şeyi olaraK her şeyımız var. şimTi esKisi gibi deyil allağa şükür dolaPlar doli 11 etTan ne ararsan. tavuKundan etından çok şükür ama biz lānaya bİğ de sarmaya çok düşKünüK. / hē lana 12 çorbasını anlatıyım. he lana çorbasini önÇe soğanli bol soanni ben yaparım oni. soğaninla yağını bİraS Kavarurum 13 ondan sōra tereyağını Koyarım. ondan sora şiy iç yağ biz deruK bilmem bilİR mısın? herkeS bilmeyebilir ama karadeniSTe genelde herkeS bilİR. iç yağ. / he KuyruK yağı oni Koyarım ondan sōra biber gōyarım ē suyuni 14 Tōkerım lanasini inÇe inÇe Kıyarım oni ona Koyarım. çorbalık Koyarım. öyle Pişirım yāni çokTa güzel olur. / sever sever severler diyırım sana da biSde lananın her çeşiTİ hemen hemen sevİLİR. / mēsela ğışın ē diyelım 15 odınıni Taşırsın odununi yığarsın. ondan sora baTa baÇede neyİN olur sa onlari Koyarsın. buSluğu dolduruşun işTe. mēsela diyelım fasulyeni Koyarsın. ondan sora biber, Patlıcan melemen yaparsın. bi süri 16 melemen yapayruK mesela. ondan sora çok bi şeyler yapayruK da şimTi aKlıma Kelmedi. Konserve çeşiTleri 17 yapayruK çokreÇel çok incir reçeli Pişiriruk çok severuk oni. hē turşımıS olur. fasulyá turşisi guraruK. / evet 18 yapayruK. / mısır ekiyım fasulye ekiyım. patlıcan, biber, domatis ē diyelım laana dikiyırK. / 19 esKiden çok vèrimliydi gızım. şimdi şimdi da vèriy çok şükür esKiden neysa daha çok berekeT var idi. / esKiden daha çok 20 tabi bereket var idi her yerde. / ya bizim çok fındıgımıS olmaS ama genelde fındıK olan var. ama eşim çalışiy diyelım onlan çok şükür. o emekli onlarla geçiniyırK yāni. fındığımız çok yoh bizim çok olmaz. / 21 sèkiSinci ayın başında başlay burda fındıK işTe toplayırK. / ondan sora oni seriP Kurutup KaldırıyırK. çuvala 22 KoyuP satmaya yollayruK. / aSlında çok var idi da şu anda diyelım asans bizim başKa bi köy var idi. biz orda 23 çocukKen bunun Kaynanasiyle amcamın gızıdır diyelım. onunla mart bakKAl

var idi. esKi baKıKallardan var idi. biz toplardıK fındık baKıKalımız ortak idi. zaten birlikte yaşıydıK. o bunun Kardeşi başka şu anda 24 almanyadadır. onun diyelım baKıKalda o durıTi. isTerdıK ından o zaman nerden bi şey alıP da yiceydıK. 25 bakıKalda olan şeyleri çoğ seviydıK. şinTi alsah yemiyırıK onlari. şey biS fınduK götürüyrık ona topladığımız 26 fındıkTan aynı ortaK fındıktan götürıydıK sataydıK alıP yıydıK. öyle çoğ şeylerimiz vardi diyelım. / masal yoğ da ben sana bi tane şey anlatayım. bizim babannemiz var idi da. onun diyelım iki amcası bir babası haymanada 27 şehiT ı olmış ını anlatayım. / dardı ki diyelım bular dedeleri yaşarmış. üç üç dedi şıysı var. oğlı var ımış işde. ē buları Kitmiş işte seferberlık vemişler o zaman Kitmişler harPa üçüda harPda ölmüş. birının ı iki ızı 28 varmış. birının ı üç ızı. biri beKarmış çocukların. dedem dedi öyle bağraraK habile évde yenişe yoKuşa koşaraK bağarıP ı ağılarmış ki ben hāla da dərken bile yüreğim dolar. “āmeTım ı ameTım, mıkTadım mıkTadım, 29 alibúm ılibúm.” dərmiş. koşa koşa ağılarmış ınışe yoKuşa. ben hala hiÇ ı omrumde unuTmam ını. dıyrım gēne bu Kada bu vatanda böyle güzel yaşıyırıK. allah binlerce şükredıyırıK olarada çok rahmeT dilememiS lazım. 30 / var ıKi tane oğlum pek ı ağılamamışım. / ben Kuran ıokutTum. ben öyle gendi aralarında çocuklar şey etti ama biz Kuran ıokuttuK yani. öyle başKa bi eyence çocuklar Kendi aralarında haule pasTa falan şeyler ıaldi 31 yediler. biS yapıdıK. bi da Kuran ıokutTum diyelım. olar ıasKere gidiyken. / biz beş Taş dardıK. / beş tane Taşımız 32 var idi. ē diyelım ınce birler dardiler. birer birer taplarduK Taşlari yerden. ondan sora sererduK ını yere iki tane iki tane alırdık ına da ikiler dardıK. bi de üçler dardıK üç tanesi bir, bir tanesini teK ı alırdıK. ondan sora 33 dörT taneyi yere Koyar ıalırdık. habile elimızın ıistine şey yapar. ne biliyim habile KurardıK elimızın bi şey ıordan ıatardıK biS kazandık ıoludi yāni. / cızıK Taş dardıK. habile Çizgi çizerdıK yere onda oynardık. haule 34 oyunlar şindi unutmada unuttum yāni. / yoğ. benim geçirdığım hastalı. yani doKTora ıitdım ıama böyle belırlı bi 35 hasTalığım yoK yani. hani bu hasta ama doKTora çoğ ıitTım. ıırıP ıoludum ıittım. mesela şey ıoldum nedir ının ıadi. korana oldum. öyle ıitdım yani. çoğ ıidıPda hastanelerde çok şukur öyle bir sıkıntı ıolmadı. / koronayı 36 zaten hiÇ ıanlamayacağdım oğlum gelmeseydi şeyden bursadan oğlum geldı da anladı. bursadan dırım mersından oğlum Keldı. ıidıyken tesT yaptırdiler ki olar korona biSde ılara sebeP yaptıdıK ki biz de korona oğlan 37 gelmeseydi hiÇ ıanlamaycadıK korona olduğuni. hani bi ılaÇ bi şey kullanmadıK. / ne bileyim. çok esKi ē mesela benim ıismımden peK yoKTur. ama genelde çoğ emine, ayşe öyle isimler daha çok. fatma. / erkeKlerida 38 ne bıleyım çoğ yusuf var. fatih var. benim oğlum enes öyle isimlerde var. ómer öyle

yani. / ēvet. óyle hiç bilmiyım. hiç bilmiyım _oyle. yōh _oyle ben bilmiyım. / óyle bi şey bilmiyım. / önÇe bi tatlılarımızı yapayruK. **39** ondan sora bayram ğeldımı hep birbirine ğidiyırK. hep beraber geziyırK búyuKleri ziyaret _ediyırk. bizdan búyuK _olanlari. küÇuKler bizi ziyeret _ediy. óyle çoK güzel geçiy bayramlarımızdan. / şimTi esKi bayramlar **40** şöyle esKiden _arabamız yohTu. pek gidíP ziyaret şinTi araban _olduğundan her yere gidíp yani o yónden daha **41** iyi diyelım _esKiye oranla. / ulaşım daha Kōlay. / hē var tābi. / inanmayım olur mı? / yoh batıl. nazara peygamberımız dedíğı için “hayvan _insani mezara hayvani Kāzana.” peygamberımız demış Koyar. ona sebeb **42** nazar var. dínımızda nazar var. / óyle bi şey _anlatamaycım. olmişsa da şu _anda aKlımda yoK . hiç yāni bilmem. / **43** bī şey dēyíl. saol. teşeKKur _ederim ben da.

Derleme Numarası:8

Anlatan : Pamuk BORAN / Yaşı: 84 / İlkokul Mezunı.

Derleme yeri : İkisu

Konu : Genel Konular

1 / ğızım sēKsen, sēKsen bir, sēKsen iKi. o KırK, KırK iki baK _ilK nufús kağTımdan KırK _iKi yazılmıştı. öni soradan niye dēyişdiler. ablama ben elti gelmişim. ablam da şeysız nufús kağıtsız büyümiş. evlendi bir dane nufús **2** kağıTı çıkardı ona ēşi. yā ondan dēyım çünKi biSi iKiz gibi şey yaptı. / çünki o ğada değıldım _ama KırK _iKiydim KırK yaptılar. ama yapamazlar dēyler nasıl yani onun _için yani onun _için _olabilir. / adım _adım benim **3** bōbamın _evinde pamuK dişliydi. buraya Keldım burda hau Kārşıda deli bi Kari vardı. ğızının _adi pamuKdi. bular dedi ki biS senin _adını dēyişecuK. dilden dilden dēyiştiler. halide Koydiler. halide. / he ama baş yazılışı şey **4** pamuK. / soy _adım burda boran. / orda dişliydi bura geldiK boran. / işTe biliyorum ben bēşte çıkar beni abim bēşten çıkardı. gencecuK girdi toprağa. bēş Tene çocuğu Pırakti. girdi toprağa. / haule çoK şiyi ğaldıramazle. / **5** nēy diyim ne yapayım ğızım. işte ben _ölseydım da dēyım _ölmeseydi. / köyün buranın esKiden küçúK samarusğa **6** dērdiler. bu köylerin isimlerini dēyişTile. şinTi bura ikisu köyí. / ē he ikisu köyü. / heP köyde yaşayruK _aşada ben durumuyuK biz _aşada. durulumu orada dórT duvar _arasında. hē burdan türkleri sürmişler. benim bōbam _**7** on altı yaşındaymış _ordan Kaşústinden Kelmişim ben buriye. tam hastanenin _aS bu yanındayım bōbamın evi. **8** ya sürmişle da gelmişler burda hep baK buranın _adi esKi rumlar banÇo. şinTi yuKarlarda dēseler nereye gidiysın? **9** banÇoya gidiyım. yāni şinTi baK bōbamın _orda var. onun Kārşısında banço var. totonun yeri var. bilmem hepsi aKlımda Kalmaz. yāh ya o rumların _isimleri orda. / tabi o macurluKtan sorarsan tabi ordan çoğ síkinti çekmiş **10** bōbam. on _altı yaşında

çocuK birine çobanluK yapmış. ėbirine iş yapmış işTe idare ėtmış _annesínlan. bi de bir **11** gız Kardeşi varmış. ėni vėrmış bir _adama şey ne dėydi. diyemem Ki kelkiT kelkíT. kelkite vėrmış _ėni. bi adama vėrmış. işTe baKmamış ki neyín nesídır. óyle yā annesiyle bila işte Kėne ordan gelmişler tabi rumlari **12** sũrdiler. gėne geldiler yerleştiler buraya. o Kada biliyırım. anlatıdı da anlatıdı babam. gözũmde şey vardı. katarak **13** vardı aldıldım. dėdí doKtor ki “göz Kanalın yaş kanalı tıkalı. çizip _açTiracasın.” dėdi. gitTím bi defa soktı ineyi sokti buralara. sokti sokti akTi ağzıma yutdum. bi defa gidecekTım gėne da şinTi onun _için gözlerĩmdan **14** heP yaş akay. bu gözũmden ebir gözũmden katarak. / başKa hastaluKum _allahıma řükũr şindi. KũcuK Kelíne gėldim bu sabah da dėykí “anne sen de bir şey yoĥ benim annem çok hastalıKı var.” KalP hastasi genÇ ġadın **15** genÇ ġadın ama genÇede bakmay yā. úzuldum yāni allah şıfasını vėrsin. ne yapalım ġızım. Kaktım gitti. o da **16** çıkTi isTine da ġızım var ėvde benim. en bõyuK çocuKum. oldu bõyũdiK. bõyũdüKten sũra bõyũmesi oldu. boyu **17** uzadı. ayaklari, ėlleri bõyũdi. bilmiyruK ya o zamana óyle bi şey bilmiyoruS. Ketidiler _ėni doKtora doKtora ki bõyũmesi var. işTe tedavi oldu. kestile baş ġafatasını açtiler. o beynin _altında bõyũme organi var. salKi bėzi **18** ona salKi bėzi dėyler. yāni o búyítıy. kimisi da ĥani cũce Kaliy da. şindi onun _için Kaldı gitmedi. isTedisilar da **19** almanyadan _emeKli istedi ėni gitmedi. yapay hízmetimizi ama biraz Kalçalari ağrıy. ama ne yapayım. gitTi doKtora ama ilaÇ vėrmış ona ama bilmiyırım yiy _ilaçlari. kendi ilacı var zaten _ėni temelli ġullanacaK _o bõyũme **20** ilacı. / óyle işte. / bayramlar ġúzel _olur. ne bileyim. herkeS gider _adamına şeyine. yani nē bileyim. has ġúzel _olur. hē. / ne bileyim ne dėyim sana. ne ne yõnden. / giyinme giyinme ilerden giyinme var mıydı? ne giycez ġızım. **21** ėy gidi ġızım. ne giyeceduK. haule kötü mĩti bir şey giyerduK. / ne bileyim. gėne allahım saġluK vėrsín da řinTí da yaşlandıK işTe arabalar var. araba var. KideyruK işte mezarlarımıza babamızın annemizin mezarlarına. **22** āhan istiyşim gėne gitmeye oġluma diyım da dėycım ki ġetí beni oraya dõnũřte alısın. / ne biliyim. Kuru fasulle, sulı fasulle, maKarna ne bulısaK PiřiriyruK. neye iştamız çekiyse ėni pişiriyruK. hē. bu sene yani gėne geçen **23** senekine raġmen bir şey daha iyi oldu yāni fasũlye bışaS daha da. geçen sene hiç _olmadi hiç. şindi mėsela burda **24** iki ėviyuK buna da biz yapayruK. ne yapaysaK _ona da vėrurum. saġ _olsun. allah razı olsun. o da bi şey dėmeS vėrmásam da bi şey dėmeS. işte buraya domateS dikeyruK. bĩ teK burda domateS _olur. hābırda olmaz. ĥabıraya **25** dikelım. hāũ tarafa dikelım _orada fasũlye olur. burda biber, Patlıcan _olur. buraya TikiyruK domatiS. çoĥ ġúzel _olíy. bu sene tikduK parasine alduK bi kaç tane. habile haule olmiştile. yamur yaġdı soġuK _ėtdi. onlar **26** habile Kaldi bi teK saPlari. deduK ki

“bunlari bari koparalım da dikelim fasúlya.” dediler ki “bırakın onlar 27 oluler.” onlar bir oldiler bir oldiler çubuğu attiler gitTiler. bağladuK bağladuK yèduK işTe haşindiye gada 28 yèdıK. bir kaç tane vardı hamlari yapduK onlari turşı. yedim onlardan aKşam haves etdim yedim. dokindi 29 bana biraz garnım o yana bu yana yorzaladi ama daha da yemem deyrim he he. / suli lana suyuni Koyarsın 30 üstine. yarmasini dökersin. mısırden yarma yapıyoruz ya biz. öni TokeriK ondan sora. gabak da Koyarik biS. 31 gabak Koyarız. he hē seni yabancı bilmedi ablası. gabak Koyarız o bişer. fasúlye Pişmiş. mesela haşindi bişirir 32 Koyarum dolaba. Pişimediysen sobanın yan tarafına Koydunmi orda hemen bişer. öni da bi lanayı doğrar KoyariS içine. hePsi bir Pişer. fasúlyayı bişmişsa daha geç Koyarız ki dağılır da he he ondan sora ne isTersan 33 Koy. yağlıni iste guyrux yağı Koy ister tereyağı Koy. guyrux yağı daha iyi yaKışır ona. / guyrux yağı çoğ pāli 34 alamayrıK ki. alamayrıK gızım. deyrim eşime da diyki şey ne gadaymış kilosi. ēy bir yemesine değer. bağriy bana. şimdi burda ablamın gızı, halasının Kelini oldi. halası da hollandadaydı. hollandalı o şimdi gurbanini verdi 35 bize göyünü kesti. kesduK guyruxuni alduK. erittim göydum KavanoSlara. ben beyaz güzel. ondan al Kaşıkla 36 göy. / he hē yiyle yiyle çocuklarda yiyle. ama habırdı bi Kaç gızım var o yemez. o da gitti çıktı istine halasına. 37 resim yapaydı. bu sene ana okulına başladı. daha haule işte. dünya dünya boş, boş dünya. yeter ki allam imanımı benden aldirmasın yeter. başKa hiÇbiş şey istemem. / düğün adeTleri ēvela yemeK yapardiler. kóy 38 düünü yemeKler gazan gazan milleti hep yedirile. en sevabı hoca zaten deyki en sevabı o. ama şimdi giyiyler 39 salona dambara dam dambara dam çoğ günah erKeK oldimi günah. erKeKler ayrı olsa dey o günah deyil ama 40 erKeK gadın bir. / ben gitmem. / düğünüm işTe haule haurda aKşamdan geldim sabahtan haurada harmanda ayam iyiydi otudum. orda oynadile oynadile oldi gitti. Keçti gızım. / nāsi? / para bağaşılandı da hē. para verán 41 hedıye verán mesela neysa tabi óyle oldi. / çeyiz ēvela çeyiz yohti ki çoğ. / nēde ileri bi ganatli halılar vardı da. 42 birbirine Tikerdiler da dā ondan serdiler. serdiler hāuyan ki tarafa bak o esKi ev hala duriy. elli beş seneyi geçti. hau hauni yıKmadiler. yıKın deyrim öni ordan yıKmayle. hau aşıKi búyuK oğlumun oğli da tavuK 43 saklamış. hinT horozlari hinT tavuKlari oğlum Kaybet bunlari etmá gitmá sen git bi mesleK edin. okumadı çalış 44 bi mesleK edin da dā ne bileyim yoğ. giriy bi işe ben çoğ geç çıkacım da yoğ bilmem ne geliy uğraşır onlarla bile. allahım yarebim. on sēkiS yaşında. gayret etTi gayret etTi çalışdı bi şeyler etdi. aldı bir şey. / 45 rahmeT olsun ruhuna. onun yeri cennetir gızım. / ne gaynatam ne o bana hiÇbiş şey demediler. hepisini yaptım. 46 hepisini yaptuK beraber. giderduK tā burdan yuKari uzaklarda ormanlar var. gider odun

yaparduK. yúkleni gelurduK hauradan aşığı geluduK. haşindi diyırım ki nasi geluduK. yā gız vardı. gorumum vardı évde gorumum. **47** úÇ dene çoCuğum vardı. gorumum evlendi. Kaynatam ıldı. gaynanam ile çabaladuK işTe ne yapayım. aha baK eşim almış omzina odun geliy. // onunda sağlığı yerinde. // / saklambaÇ oynarduK lambaza Taşı **48** oynarduK. / /// hoş geldınız. /// baK habu gızlarımıza hoş geldin desena. / dedi mi? benim Kulaklarım duymay da **49** bağriy arada bana. / şimdi habile bi Taş Koyaysın habiriye bi Taş habiriye bi Taş habiriye ordan o mesela **50** atacaK buni burdan yuvarlandığından ordan Taşı alıP Kaçabilusa Kaçamazsa ebe. çoğ severduK oynarduK. **51** çocuklarla oynarduk gız çocuKlar erkeK çocuKlari o ğada sever ki. beş Taş oynarduK. Çizik Taş oynarduk. **52** Çizik Taşı haşindi hiç görmiyım. kimse oynamay. o ğada okulda bile oynardım. anam yakındi okula habile **53** Karşımızda. haule oKul bize haule hâu ev gibi ama o ğada Tik deyil düz gızım Çizik oynaysın Çizik oynama. **54** senin ğada gız. Kızardi bana oKulun arka tarafına geçerdım da. şimdi oKulı yıkmışlar yapayler. işte şey çocuklar da hâu yuKarda Kuran Kursı var ya hâu sırtlamada göriniy burdan. ordaymış oKul. sordum da dediler **55** ki “ o okul şimdi orda.” o oKuldan çocuKlar ordan gidiy oKula aşasi yapiliy. hem ortaoKul hem ilkoKul yâni. lise da olabilir. ğat ğat atacaKlar şimdi ne biliyim nasıl yapacaKlar. epiy zamandır gitmedım. gitmeK **56** istiyım. doğduğum yerler da. doğduğum büyüdüğüm yerler. / e ne biliyim gızım bi şey işTe ne var isa yeneceK **57** bir şeyler turşi gızım doğradi. domates doğradi. bostanlardan baK Kuriy idi asmalari Kalmış haurada. yapduK turşi yiyruK şimdi işte yemeKlerlân. yapabildiğune var isa yapaysun işte yok isa ne yapacan. / hê tabi / funduk **58** he bu sene az oldi ama ne edecesın gene sağluK olsun da. / ne bilëyım gızım. finduK agosto Eylülü bitiy yani Kuriy. ğuritiyruK ğalduriyruK. bu senede funduK seyrekı ya yiri oldi. yani içinde çoğ çuruk oldi. ha bi şey **59** bócek var da bi kokuli bócek onun adi batsın. perdemde benim iki Tane vardı bu sabah vurdum vurdum bi deneyi öldürdüm de bi deneyi Kaybettım. bi yere Kaçti. ne pis bir şey buni buraya Töktiler. allahtan bulsınlar. / **60** nası? hê tabi ben da durmuşım. ey gidi gızım. ey gidi gızım tabi. geldi bize bir ğadıncağaz funduK döşimeye. bir **61** Küçük gızı var. onlan bir Kardaşımın ölen Kardaşımın ğarisi bubamın evindeykan bi de anam ağlaya ağlaya yaptiler ne yaptisalar. o gızcuğaz ışığı yakti ki yatTuğu odada ışık da mesela bezini deyişecek çışı geleceK **62** sabalan KalKti ki gızcuğazın hâbiralari hâbiralari ğap ğara. Korom ışığın şeysi buralari ğap ğara güliyruK haşindi **63** deruK da güleruK. ey gidi yâ. / el işi ben yapmadım da. yapardım bubamın evinde ama günize yapabilisem yapardım akşamdan bayili düşerduK aş. bir süri iş yap. günüz yap. uğraş uğraş hepisi ilerden. çali şinTi çalilari **64** mesela yakayruK hauralarda bahçede yakayruK. ileri çali mali yığarduk Kapiya ateş

yakarduK. ineKlere yal yaparduK. gidiyKen çoĥ zordi tabi. haşindi ne iş yapayruK ne iş yapayruK. / hē bubamın ħevindeyKen var idi. **65** burda da var idi da. / habu bubamın ħevindeyKān benim ħanam durmazdi. úÇ dene dört dene ineK olur idi. ama satardi. yağ satardi. peynir satardi. yemede yerduK. bahçelerde fasúlya, mısır yetişi yaparduK. ben da mısır **66** eKmeKini sevmezdım. dērdım ki bubama “bi çuval mısır sat da al bi çuval buĥday.” “yoK ĥızım mısır almayleĥ.” yoĥ halbu ki ĥandırıydi beni. almazlar mi ama araba yoĥ haşindi ki gibi at ħarabaya nerde. ne arabasi **67** at ħarabasi vardi. gelı gezerdi biĥ doli yaĥdi biĥ doli yaĥdi. hau funduKtan yiri at ħarabasi da gidiy. bōbam baĥırdi ona ki getır dēdi ati getirdi. Koydi ahıra ama ölür at. hiç aklımdan çıkmaz o da. / at arabasi vardi. işde haule **68** dünya işi ĥızım. / dünya işi bitmez. / çoĥ saol.

Derleme Numarası:9

Anlatan : Necati YILDIRIM / Yaşı: 60 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : Kaşüstü

Konu : Genel Konular

1 / necati yıldırım. / atmış. / evet. ortaokul terK. / mamut çam mahallesi. / bizim bizim köyümüz ne köy ne şehir. mahalle gibi böyle yani. ama köy hayati da var. ama köy hayati ĥakti bitti. şimdi gençler siĥır bakmay. gece on **2** birden teS Kıkmayler. Kavalتي hazirlaysın Kavalتيya geliyer ne yiĥcuK dēyer. yirmi çeşit var ama beĥenmiyle **3** hiçbirini. eĥer salam varsa bi dilim ħndan aliyle sarálle varsa eKmeĥin üstine süriyler. böyle yapacaK biĥ şey yoĥ. / o ĥada tarihi bilgım yoK. / yoK yoK. / yāni dediKodi gibi bi şey. bilmediĥum biĥ şeyi nasi Konişayım. **4** karadeniz doĥal şeysi ayşe, fadime, emine. son zamanlar dēyişTiler. aleyna işTe atıyorum muhammeT hazreti **5** muhammeTin ħisini vēriyorlar daha çoĥ. ali esKiden ħ ali işTe böyle daha çoĥ vēriliydi. şimdi onlari peK ħesKisi **6** gibi vērmiyleĥ genelde artıK. // ĥarma oldılar ĥarma olunca o isimler Kaktiler hemen hemen. // şimdi heP yeni nesil ħ isim. // alya dēyişik dēyişik. benim yeĥenime alya Koydiler. ben iKi senede zor ħ öğrendim. alyanın **7** ne olduĥuni alya isminin ne olduĥuni. dēyişik yāni. // özden uzaklaşmaK. // şimdi yöresel peK biĥ şey Kalmadı. // temel çoĥ Kalmadı. // teze eklemá. // o rum yazısını niye Koymuşler ki oraya. // o zaman Ki zamanda buni **8** yazan ħadam daha iyi bilmesi lazım ħoni. // şu anda onların varlıĥından zaten kimsenin haberi yoĥ. // benim **9** hanımın köyünde var. // geçmişi dönmişle türk kimliĥine kim? nedır? belli dēyil ki. // anlatır babannem ħ işTe rum, **10** érmeni uşanı ahıra saKlamişle görmesin diye. he he maçKa tarafi. // bu sahilde rizeden bu tarafa çoĥ nādir bulunan Kişiler burda. // tonyada olabilir. // rum dēyil de érmenilerden ħolabilir şey pardon rumlardan ħérmeni **11** yoKtur. // o dönem baK şey

bin doKus yüz yirmi üçten önce. // /// senin dediğin KırK doğumli Kışilerde geçerli o. ///
// cumhuriyetin Kırulduğu bir sonraki dönemde burda vardı yâni. // /// elli sonrası bir şey
bilmiyor **12** bizim gibi. /// // bize de anlatıdi babalarımız dedelerimiz yâni. // yani bunlar
genelde de yükseklerde yâni çıkar ırmış. **13** sahilde de fazla yoh yani. // o savaş esnasında
olan şeyler. // // göç vardı burda. // //öyle bi vatandaş ile Karşılaştım ki annesi onlar Kaldı
gürcistanda kendi Kaldı burda maçKada. // artvinde var o. artvinda bi nehir var **14** Karşisi
taraf gürciStan köy köy bu yani türkiye ama azeri onlar gürci çoğu gürci. // gürcilerden
türk olanda var biz de gürcide var. // benim asKer _arKadaşım var mesela. // hopa tarafı.
// boçKa tarafı. /// bizimdi zaten **15** govaladılar bizi ordan. /// gürci çoğ var mesela o
boçKa tarafında gürcice Konişiy. gitTım _onunla Pazara aynı **16** habu şeylerin yapığı işi
yapay. halı işi var ya buni yapay. kemer kayada yapay. nedir? kemal paşa midir o? //
kemal **17** paşa. // hala orda bir yeri var. orda Pazarlık yapay. gitTım yanına bi gızciğaz
var. o zaman on beş, on altıyaşlarında var yanında. bir şey Konişdi babasınlan. dedim
“mustafa ne Konişiy ?” dedi ki “biz gürci Konuşırsız **18** necati.” // gürcice ayrı baK rumca
ayrı. // gürci Konişiy gürci. // çayKaranın bi yüksek kesimleri rumca çoğ **19** Konuşur. //
// özleri o asıl _orda gâlanlar soradan türkleşmişle. // // ama kökeni rumlar. // // yâni
onların kökeni **20** öyle. // kim _onlar ? /// çayKaranın yüksekleri. /// // yomrada öyle bir
şey yoh. // yükseklerinde belki. yirmi kilometre yuKarsına gâdar ben çok samimiyim. //
hiç duymadım. // hiç duymadım. oymalılarda duymadım. ama **21** benim hanım çağlayan _
akoluK gamışli köyündendir. o anlatır. o zaman _ işte ruslar, ermeniler oraya Kelduğu
zaman iç içe yaşadıkları. babannesini anlatırmış _ona. hatTa bir ermenî çocuğunu türkler
bahtığını söyler _orda **22** yıllarca. iç içeydiler hē. // maçKa maçKanın mesela köyleri var.
// // galyan var. // //esKi ismi ulasan diyelim şintî. // // oranın zaten rum köyü olduğu
belli. // // adamların su aKarları tâ belki iKi yüz sene önÇe hala orda **23** duruyorlar. // //
onun _ için _orada heyelan çoğ olur. // // bilmem farkında mısınız? gâlağınıza geldi mi?
afetlerde **24** konutlar _oraya verilmıştır. // // o köy Kayar yani her zaman. // // onlar _orda
yaşadıkları belli. // // zaten diyorlar. // // ordan göç _etmişler. // // yuKari yuKari ordan
gitTiler. // // varlığı var _ama içimizde mi? maçKada da var. // **25** // şu anda var. // // ama
nüfûS yandıKtan sora silindi Kittiler. // büyüK _adada kiliseye ben gitTım. orda polis _
eniştem vardı. Ketti beni gezdiriy. kilisenin gâpisini habile çaldı. tabi kilise açıldı. papaS
çıktı. onlar tanışiy tabi **26** polis _orda birbirini tanıyler. dedi ona ki ispinayT _abi dēy _
ona. trabzondan gâyincom Keldi. // hem da mikrofona da yakın dur. // aynen bana şu o
benim hemşom gelmiş. türkçeyi çoğ _iyi biliy hâ. hē onlar _ öyle **27** Kabul _ ediyler.
orda da oni demışTım _ondan. // yaşadiler. // // şimdi bu savaş _olunca haliyle gitTiler
yani. // // **28** neticede bizim buralarda bizim dēyildi. // // savaş _ esnasında savaşla

ğazanılan şeydir bu yani. // // çok esKisi var. // // kimler yaşıdı? türklerin hangi ortaK _
onlarla beraber iç içe. // // oni dedim az önce. // // köyde heP **29** beraber yaşardiler. //
// ama böyle bir şey aralarında sürtişme olmazdı. // // çok da iyi geçinirdiler. // // dedem _
oni **30** babam onlar iyi anlatiler. // // başlarından geçen olaylar. // // çocuklara KılıÇ
sokmaymış bilmem ne o kars tarafında geçiy. // // ermeniler kars tarafında yaptıkları
olay. // // buralarda öyle pek nadir olay olmadı. // // o da **31** bir duyum gene gelmiş bizim
burda anlatiler. // // bizim yaşay elli beş. // sen ne olıysın orda. dört yıllık midir o?
orda mı? hē güzel. vala burda bayram Kakti. bayram diye bir şey Kalmadı. ne büyükler
küçüklerine **32** küçükler büyüklerine ziyaret ediy. küçükler büyüklerini. o esKiden _
idi yani. haurada bayram namazına gider. orda sıradan birbirinle bayramlaşır. en yakın
büyüğüne gider. bayram bitdi. mezar Kaldı. başKa bir şey yok. **33** o esKidendi abisi. daTli
yiycesin, oturacasın. bir büyüğün şeker verecek, para verecek. o işler heP bitTi yani. ben
Kideyim zamanım Kalmadı. karadenizin geçim Kaynağı fındık fındık. fındık dali
çekersin aşı sePeti takarsın **34** golına. agostoSda toplanır. bāzen çok sıcak tutāyī buğa.
temmuzun yirmi beşinā ğadar düşer. genelde agostoSun beşinde başlanır. genel olarak.
eylüle ğadar Kidebilir. /// burda bir yıl önce ğar yağarken funduk toplayler. /// **35** yok.
ğar yağar. /// geçen sene yağıyordu topladiler da yukarıda. /// çok serindi ya yukarıları
bıraK çok yukarlar **36** belki yani onlar tabiy ki agostoS sonunda doğru başlay. yirmi
beşinden yirmi sekizinden sora başlayınÇa adami **37** olmadimi adam bir ay toplay. adam
olan aliy on günde döniy on beş günde döniy aşı hemen. hē. patosa vuriy. ya şimdi
funduğu beş (...) yedi (...) olan kendi toplay. ama bir ton, iki ton, iki buçuk ton _ olan
mecbur amele **38** alacak. aliyor yirmi Kişi on beş Kişi oni on günde on beş günde beş
günde toplatıyor yani. şimdi funduğu önce **39** getiriysin harmana zulufu bi serer bi yayar.
güneş ona biraz vurur üç beş Kün. ondan sora patosa vurur. ondan **40** sora oni serer
betona. Kuruyana ğada orda oni Kurutur ama havanın durumuna göre bir hafta kurur. üç
Künde beş Künde yirmi Künde ne zaman Kurur isa. oni gırsın bakarsın içine eğer serT _
ise Kuruduğuni anlarsın. **41** Kurudu ise çuvalar ğaldırsın. şu an memnun tabi. bir avuç
funduk altın. yüz lira. bir ton fundukyüz milyar daha **42** ne olacak bu. ē bundan fazla bu
insan nası yiyecek. hani bugün ceviz yüz elli milyon olmuş. funduk olmuş. sen almaya
kalK adam sana yüz otuS yüz kırK lira dey ğabuğla beraber. içinden alsan üç yüz
dört yüz **43** dey nasi yiycen buni. bence pālidir. ama hayat pāli. yapacak bir şey yok.
hayat pāli. bu insanlar funduk da yemeli **44** yani. biS tamam toPladuK funduğu ayırduK _

otuS kilo bi kenara kendimize bádava yiyceK belki. ama olmayan da buni yemeli. yemeli ki tükensın. ama bi (...) úÇ yüz lira oldi mi nasi yiyceK _ oni. yiyebilecek mi? /// toplayan _ 45 adam yiyemiy _ oni ğaldi ki başKası. /// bilmiyorum. ğari dèy ki bu ğada funduk niye ayiriysın. ne yapacam _ ayırmayacam da. bu yazuK ğünah dèyíl mi? satalum. neye satalum biS yémeyelum mi? haKlı. esKiden bi çuval 46 ayırabilsen şindi on kilo anÇa ayırabiliysın. fazla ayırdın mi sora ğariyla dógüşıysın.

Derleme Numarası:10

Anlatan : Nejla PALA / Yaşı: 53 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : Kaşüstü

Konu : Genel Konular

1 / nejla pala. / yètmış doğumlıyım. / ilkoKuli bitirdım. / ilkoKula ğittım. / yomra kaşústinde. / çoğ güzel. / kóyde ğünúm sabah kalktığimde évimun biraS işini toparlayıp ineım var _ ineKmi yedurup ğidiyım _ ineyi yeduruP 2 ğeliyım _ eve ondan sora torunuma baKayrum. doKuSdan _ üçe ğadar. Keliní çalışıy. torunumla beraber évde év 3 işi. ondan sora iniyım bahçelere bahçelerde işim var. Kene iş oliy. öyle ğünlerımız çoğ güzel geçiy. / evet. hí hí öyle ğünúm geçiy. hafta soni kóye ğiderım. öyle yani. / karadenizde yapılan karadeniz KuymaK var. muhlama 4 dèyle ona. Kaymaktan ben yaparım. ineğım var. oni yaparıK. ğara laana yaparıK mısır _ ekmeKi yaparığ. ondan 5 sora hamsimiz var. hamsi PuhlarıK KızartırıK. olari yaparıK. karadeniz yemeKleri olar benim bildiKlerım. / Kuymağı vèriyim. hepsini vèrebilırım. KuymaK Kaymaktan yapayırım _ ineKimden. maKinaya vuriyırım _ oni 6 Kuymağını aliyım. Kuymağı Kaynatıyım. ondan sora mısır _ unini vuriyım _ ona. òndan sora yağı çıktıktan sora 7 peynirini atayım. ondan sora tamam Pişiy. ğoyrım masaya yiğrıK. Kuymağın tarifi o. / ēvet evet herkeS de seviyoğ _ oni. kesínluKle öyle bī şey yoğ. / önÇeden _ esKiden _ olurmiş. esKiden bu ğada altın _ olacaK. şimdi 8 bizden sora benum dünümde öyle bir şey _ olmadı. yani bu ğada bana olsun diye bī şey yoğ. bizde ğenelluKle öyle 9 bir şey yoKTur. bu ğada olsun _ o ğada olsun öyle bi şey yoğ. ne ğada ğüÇi yetersá o ğada. / benim düğünüm ğışın birinci ayında oldi. ğışın kóyde oldi. köy düünü oldi. ğınam _ oldi. ondan sora e bi ğün sonra da ē dünüm oldi. 10 eşimín tarafında. oynadiler _ evinin _ istinde beton _ istinde oyun oldi. öyle Keçti. yedi sene eşimlá bile sevdiK birbirini. severeK _ evlendiK. o var. / oldu oldu. ağilem istemedi. çoğ güzel _ oldu Kına geÇem. aiylem _ istemedi. 11 biraS zor _ oldi düğün. yani düğünüm _ oldi ama zor _ oldi. aiylem _ istemedi. annem, babam dayımın _ oğliyla. / aKıraba evluluğ

istemedi. abim var. istemedi. / dünüme Kelmedi abim. / tabi tabi barıştıK. soradan çoĥ _
iyi oldi. **12** evet _aKraaba evluliĝi olduĝundan _istemediler yāni. istemeye da dayım _oĝli
benim _istemeye da ĝelmediler. çekindiler. babam vėrmem dēdī. / yoĥ yoĥ Kaçma
Kaçmadım. düünle oldi Kēne. / evet KüçüK _abim şey yapTi. **13** her şeymi yaptıK. ē
düünlá oldi yani. ben _illa da o olsun bu olsun dēmedim. ne yapabildiysá eşim. / evet
seviydiK yā. pıslıK paklansın diye bir _an önce olsun. / tābi tabi telefon bir şey yoĥ _idi.
KaçaK KaçaK.telefon şey **14** yapTi eşim. ĝablo çeKti benum durduĝum babamın _
evinden geldi evun _istine. penÇereden _aşa vėrdi bi ĝablo. onda bi şey vardi gece
KonuşurduK _onla bile. telefon yoĥ _idi. tabi tabi. buluşabildiĝimiz yerde KonuşurduK. /
15 havada sudan. bizımkiler _istemeSdi işTe o da olacaK dērdi. soradan korkardım.
duyarsalar ne ēderim diye. / hiç Kaçma düşünmedım. düşünmedım. dayımın ĝızı Kaçma
gitmişTi. dēdī bana ki ne ĝada seversen sev sakın **16** Kaçma dēdī. / tabi tabi dēdi ki hau
Kapıdan çıkTıktan sora hemen pişman _oldum dēdi. ablası ne ĝada seversen **17** sev sakın
şey yapma. / ama nişanlandıKtan sora eşimi istemedım ben diyelim. **18** nişan severák _
oldi ama başKa şeyler vardi işTe. nişan _olduktan sora eşim _almaSam daha çoĥ
sevinirdım _istemedım hiÇ. asKere ĝitti. **19** ayilelerden dēil da nē oldi anlamadım
soĝdum. / evet _evet. asKerdeydi eşim ben nişanlananda eşim yoĥ _idi eşim **20** yanımda.
asKerdeydi. / he he. o asKerdeyKen geldi başKası beni istedi. illa çocukluĝumdan beri
almak _istiydi. Komsı vardi. öndān sora bu asKerdeydi nişan yapıldi. eşin haberi yoĥ.
nişandan sora da ben _istemedim. **21** istemádım. meĥtiP da önceden meĥtiP vardi. meĥtiP
bir şey yazmadım dórT _ay hiÇ. istemádım nişanlandıKtan **22** sora. / asKerde mi? yazdıK
yazdıK yazdıK. tabi tabi heP _attım _olari çöpe. / nasısın? iyi mısın? sevgili işte da. tabi
tābi istanbul hep _attım _olari çöpe. gelirken _istanbulda attım _olari çöpe. burdan _
evlendım. yēdi ay sora **23** istanbula ĝittım. ondan sora istanbulda on _altı senem bitti. on
yēdi sēnede trabzona dónduK. ĝelirken meĥtiPlari ĝoydım _orda evun yanında çöp var _
idi. alı ĝelmádım. nē bulmuş da yazmışım bilmiyırım _artıK. o **24** bana yazmış ben _ona
asKerde. ē hiçbiş şey _aramızda olmamıştiy yani ĝaynanamla bile. ben búbamın _evinde
25 daha sesız _idim. biraz sonradan daha şey _oldım. ama ĝayinvalidemi son zamanda
ben baktım bēş sēne. yatalaK _oldi. ĝaynanam başKasiyla duriy _idi. eltímlān _otuS sēne
onunla durdi ben _evlendiKtan sora. ondan **26** sora hasta olduĝunlan ben _aldım _oni. al
da baK beni dēdī. ben dá aldım bēş sēne yataKta baktım oni. benim burda öldi ĝaynanam.
/ ĝaynanam Kılçası Kırıldı. çoĥ da yaşlı dēyildi. yētmış úÇ yētmış dórT yaşında yāni. **27**
ĝaynanam yaşlıluKtan dolayı Kılçası kırıldı. şekerı var _idi. tansiyoni KılPi var _idi. ama
ayaKtaydi, bir _anda **28** öyle çöKti. ayaKta doKtor dēdī Kırılmış Kılçası. / eşimín abi iKi
Kardeşi ölmüş. eşimín _abisi öldi, KırK doKuS **29** yaşında KılP Kırizi. bir de on dórT

yaşında Kardeşi öldi. başKa kız Kardeşi var _ iKi tane. eşim teK başKa yoĥ. / bana ğalmadı ben _ aldım baKtım. baKmadiler ben _ aldım baKtım hē. baKmadiler ben _ aldım baKtım. aramızda **30** da bir siKinti olmamişti. ğaynanamla hiçbir sikintim yoK _ idi. / he he. / yapayler _ ama yoĥ benimla bi sıKıntı olmadı. ben bi şey dēmeSdım _ ona. / tabi önceden tabi tabi. / zor oliy mesela halam _ işTe ğızlarla şey _ ettin ya **31** olar da halasina Kelín. halam _ olara daha çoĥ şeyliK yapmış _ eziyeT. yani çalıştırmiş _ olari daha çoĥ. / hē tabi **32** tabi tabi öyle şeyliK olmuş. ben Kendim _ ineK _ aldım da baKtım. istanbuldan Keldim. Kendim _ ineK _ aldım baKtım. şu anda da var _ ineKım bi tane. yani bana ğaynanam _ illa ineK _ al baK dēmedi. o bana o yönden ben bir **33** şey görmemişim ğaynanam yani. / evet bahÇe mahÇe yaparım. ineK baktım _ onunda o zaman _ ineKi var _ idi. ineK bakarKen ğaynanam da eltimle duriydi. o da ineK _ orda bakaydı. yani o da bakaydı ineK süt sağay _ onun **34** çoÇuklarına yeduriydi. ben Kendum baKtım kendi çoÇuklarıma yedurdum. / evet yani orda bana ğaynanam yardımcı. ğaynanam merhameTliydi ama bana bir şeyliK yapamadi. yani yardım bir şey yapamadi bana. anladın **35** mı? öyle. başKa sıKıntımıS _ olmamiş _ allaha şükür _ onla bile. / tarlaya laana diKerim mısır diKerim fasúlyá diKerim maydonoS, marul diKtim şimdi soğan diKtim. öyle bī şeyler. kürúl ektim. / fasúlyám esKiden daha **36** çoĥmış. domatēS _ esKiden çoĥ _ olimiş. şimdi çoĥ _ olmay. bi salatalara KoyabiliyırK _ o ğadar. fasúlyem _ oldi bu **37** sene benim. esKisi gibi verim yoĥ _ ama. dēmelerine esKiden daha çoK _ olurmuş. öyle dēyler he öyle dēyler _ esKilerimiz öyle dēy. burda büyük _ ablalar var _ olar öyle dēy. daha çoK _ olurdi. / he esKiden _ oynardıK. evciliK _ **38** oynardıK halamın ğızı vardı. evciliK oynardıK. birimiz şey _ olıdı. Kelín _ oludı. birimiz ğaynana, ğari, ğoca da oluduK. birbirini evciliK _ oynardıK çoÇuKKen hatırlayırım _ olari. öndan sora beş Taş _ oynardıK. aKşamda **39** oturuduK. hep bi arada oturuduK. ğara lanba ile bile. el _ iş yapardıK. işleme yapardıK. o zaman da. / ışık yoĥ _ **40** idi. / elektrİK yoĥ _ idi ki. elektrİK geldiKten sora zaten bilmiyırım daha öyle işleme bi şey yapmadıK. ğara lanbayı **41** koyarduK _ ortaya hem da KonuşurduK. annelerimiz babalarımız yatdıKTan sora halamın ğızı vardı işte onnan bir de bi arKadaşı vardı. úÇumuz ya benum _ orda KaldıduK ya da onun _ orda KaldıduK. heP beraberdiK. otururduK **42** KonuşurduK _ o öyle oldu bu böyle oldu. çocuklukta ğızlı ğızlı Konuşurduk. / ninem annánem vardı. annánemi doğru dúrusT görmeSdım. annem duriydi dayımlan. dēsem ki çoĥ görmişim çoĥ görmemişim yoĥ. böyle **43** büyüduKten sora dēyelım çoÇuklarım _ olduKTan sora geldim. istanbuldan ben Kaldım, döndüm buriye. annanem **44** bi kaç sene durdiy. yani yaşıydi. ğeldi buriye dēdı “ ğızım dēdı ben dēdi nenemíz var _ idi.” “nenemízın Kólunda tutupta dēdı tuvalete götürüyırK.” oni nenem dēdı ki “başım başım başım _ ağriy.” biz de dēdı “nenemi gülerdiK.” **45** teyzemın ğızınlan

“başıım başım başım.” “başTa ağrır mı? dedí gızım.” “ama benim da başım çoğ ağrıy.”
annanem dedí şimdi benim da başım ağrıdımı rahmetli annanem böyle dedí. yani ağrıy.
o zaman ağrırdı da **46** dèrdi öyle. o da annesini annanesini gülermiş. ben da şimdi dèyrim
annanem böyle dèrdi. annánemi çoğ fazla **47** görmüşim desem yoK . o gada görmüşim. /
esKi evler var kóyde Kène. benim bábamun babasının evi. ondan sora **48** annemín
annánemín evi. esKi yani böyüK evler. esKi odalari küçük tahtadan evler. o evler duriy
bizim. şimdi bizim dèyil da başKasının. / üstí torpağ dèyil kèremiT _ altıda döşeme
girişleri torpağ. / torpaqtı evet. şimdi döşeme **49** yaptılar _ olari. / evet evet he he hē. ben
öyle evde hiÇ yaşamadım. hiç yaşamadım. yaşamadım öyle evde. / burda gışa nasıl
hazırlıK çoK _ odun yaptıK. bu sene Kène odun yaparıK. kömir alıyırıK _ ama çoğunluKla
odun _ **50** áraziden işte. kóyümüz var. köyden gidiy alıyırıK. öyle alıyırıK yani o yandan
bu yandan toparlayırıK gışa hazırlık. kómúrumızda biraz var öyle. turşı evet evet. turşimi
yaptım. ondan sora Kónserve yaptım. Kónserve **51** dedíğın esKiden fasúlye yapaydıK.
oni yemiyi şimdi tayfa. çocuklar yemiyi. ben biz yemiyırıK. Kavonozlara gör **52** PişiridiK.
esKiden _ evlenmeden ben oni yapardıK _ annámlan. şimdi öyle dèyil. şimdi domatiS
melemenlık **53** yapayırıK. ondán sora Kavaltılık yapayırıK daha çoğ. esKiden _ oni
yapmazdık öyle şimdi oni yapayırıK. öyle bī **54** şeyler yapayırıK. yani gışa hazırlıK oliy.
turşimizi öyle bī şeylerimizi. çoğ da gış _ olmay şimdi zaten. / geçim kaynağı ne ineKım
var. ē sútumi, yağımi, peynirimi ondan _ alıyırım. eşim da çalışiy. Kuriy şeyleri o aliy. öyle
55 geçim. burda finduğumuz yoğ gibi bi şey. kóyde de az var. / var biraS var. / oni kóyde
burda yèdinci ayının bēşinde **56** toplayırıK diyelım _ oliy bī Kova finduğumuz burda. o
toplanmasi tabi finduKun zor o güneşlerde. olan öyle zor toplay. kóyünkini toplayırıK bu
sene oldurduK. altına döKüldü altdan topladıK. ondan sora oni seriyırıK patoSa **57**
vuriyırıK. bu sene vurmadıK geçen sene vurmadıK elimdá ayıtladım ben _ oni. az _ oldu. /
evet evet. öyle Kène bi az **58** da olsa gelir yani. bi deliK tıkadıK. ineKımın çayırını aldım
ondan. / esKiden finduKu kóyde satardılar. onun parasiylan gışın yerdiler. kóylerde ē
yapılacaKsa bi şey yapardiler. yani finduğun parasiylan geçinilirdi. esKiden **59** daha çoğ
gurbeT çıkardi ama ondan da bi şey yapardi. / tabi dúğúnleri onlan yapardiler. çoğ
finduğu olan dúğúnuni onlan yapardi. tābi. / ev yapılacaK dúğún yapılacaK heP
finduKlan. tabi tabi iki ton, üç ton finduğu olan **60** var kóyde olar heP _ onlan yapar.
dúğún _ olacaK finduğu satalım dúğún yapalım öyleydi. / ben sürekli bu kóydeyim. evet _
ē ben _ on _ altı sene istanbulda Kaldım _ evlendim. yèdi aylıK evliydim. istanbula gittim.
on yèdi **61** sene de oldu bu kóydeyim. evet. he he. / düşünmedim Keldim _ istanböldan _ on
altı sene ağladım. on _ altı sene ağladım. / istanbula gitTım _ eşim ē eşim _ ablası aldı. orda

evi var idi. “bu evden haberin olsun.” dedi. “burda 62 gir işe.” bende mecbur eşim gitti. eKmeK parasi ben da onun peşine gittim ama hiÇ istemedim. istanbulda durmak istemedim. / yoK . / avÇılarda durdum. avÇılarda durdum. çocuKlarım istemedi. ē çocuKlarımı geldim 63 burda doğum yaptım tekrar İstanbula gitTım. ē Kendi evim yoK idi. görümÇemin eviydi. istemedim durmak orda. eşim mobilyaÇıydı. çalıştı. mobilya tükani açtı. dePremden üç sene sonra büyüK dePremden üç 64 sene daha durduK. şey olmadığı taTi tuzı yoK idi. KeldiK bu tarafa. döndüK bu tarafa. evet. / trabzona döndüK. yāni önceden esKiden ayşe, fatma daha çoK idi. heva, hava daha çoK idi. şimdi deyiK deyiK isimler. yani Kēne 65 haşındi biraz biraz dönülmüş esKiye. evet evet. şimdi yani herkeS yeni isimler. yeni isimler ayşe, fatma daha yoK. / erKeK çocuklarına da işte muhammet, āmeT Kēne var burda bir iki muhammet, āmeT. erKeK çocuklarına 66 da yeni isimler yoK. Kēne Kēne biraz biraz esKi isimlerden veren var şimdi. / evet evet biraz var. verilmiş. / bir şey deyil.

Derleme Numarası:11

Anlatan : Hasan AYAS / Yaşı: 71 / Okur-yazar değil.

Derleme yeri : Ocak

Konu : Genel Konular (Trabzon’daki Türk- Rum- Ermeni Hikayesi)

1 / adım hasan ayaS. / ben asans doğum tarihim KırK altıyım ama nüfusa yazilişi elli iKili. / yoK Kula gitmádım ilkoKula gitmádım. yanlıS haule şurdan burdan öğrendim bir şeyler yāni. ben asans hafisluKa 2 çalışmışım da gurandan da onun için şey etmemişim yā. / köy yomra ocaK köyi. / ocaK mahalle şimdi mahalle 3 oldu orası. öyle yani. / köydeki yaşam şimdi tabi haliyle çarşidakine uymaz gızım. mesela orda bağ bahÇen var. anladınmi onlarda çalışacasun. mesela dersān mahsül desān finduK, mısır ekersin. finduK edersun finduK 4 toplarsın yani o. başKa türlü hayvan bakarsın. yaşayışın o başka bir şeyi yoK. gurbete gidecesān gurbete gidecesin. 5 mesela almanyaya malmenyaya giden çoK var mesela. biz öyle almanyaya malmenyaya gitmádıK yani. / dönenda var dönmeyanda var. kimisinin zaten elisi Keliy ordan yani. / nasi hē esKiden öyleymiş öyleymiş 6 yani rumlar o zaman ki zamanda bizim mesela köyde rum evleri mesela diyelim ki orda var idi. bi iKi tane var idi. tabi soradan olari yıKtılar geldiler yaptılar adamlar. yani o zamanlar varmış yani esKiden. iki iki ya da 7 üç Tāne yani. / yoh benim onlarla beraber duyduğum rumlarla beraber öyle yaşaduklerini rahmetli babam şöyle dērdi. mesela o zaman babam rus burayı alanda altıyaşındaymış. babam

diyelım ki hani o zaman 8 altı 8 yaşındaymış. onun ıçun babam dèrdi mesela “ruslar burayi alduğu zaman bizum bu yomra deresini bóyle dē 9 yuKariya doğri onların ıafèdersun ıonların hayvanlarını aT, Katana efendım ıeşek dère yani şey ıetmezdi 10 sıkımazdı.” dèdi soradan tabi ıçlerinde Kendi ıçlerinde bir şey çıktı dèdi rahmetli babam. hani KavKa diyelım 11 biraS KaruşuKluK tabi olarda rum var ıidi. èrmeniler mesela diyelım var ıidi. olar ruslarla båraber biraz şey ı12 etduKleriyle düştiler birbirine. düştikleri zaman çekildiler. yani bizim ıo kóyden dereden rahmetli anlatığı ı13 rahmetli. babam diyelım ki ruslar haKıKi ruslar çoCuKlara şeker dağaltıymışler. şeker veriymişler yanluz ı14 èrmeniler ıonlar ıafèdersın mesela hamile ğadınlara süngilån båraber ğarınlarını yırtay çocuKlarını alıymışler bu 15 yana èrmeniler ıóyleymiş yani èrmeniler. ondan sora bóyle çoğ asabıymışler vuruP ıldırıymışler. hakiki ruslar bir şey dèmiymışler yani. sadece çocuKlara şeker yani. ufaK yani habırda evde bırakmış Kaçmışler ıolara şeker 16 veriymişler. ama en ıasabi onlar ıèrmenilermiş yani. óyle anlatığı rahmetli ne biliyim ben ğızım yani. óyle bir 17 şey ıo Kada bilmiyirK ıama köy yaşıyıklar köyleri mesela bizim ıorda orman mesela diyelım ki odun yapayız. bóyle elektırıK seksen ıkide geldi. sekseñ bir, sekseñ ikide Keldi. elektırıK ıışide köylerde yāni. 18 başKa túrli bir şey yoğ yani. / şindi burda ben sana dèyim çocuKlara çeşiT çeşiT ıisim veriyler. isim çoK çeşiT 19 mesela diyelım ki óyle okunaKlı isim fazla vermiyorlar. diyelım ki mesela baK ıasiye, āşe, fatma, hatiÇe mesela bunlari var mesela. esas okunaKlı isim bunlar mesela diyelım ki. habibe, sude, ayşe, zeyneP, memnune, 20 civriye, reyhane onun mesela hanımlari ğocalardan bunlari şey etdiK ama her çeşit takayle. elif Koy mesela adını 21 ğız çoCuğunun ismini. ē yani ne bileyim ıóyle. isim ıışi çoğ dèyişik çoğ ıokunaKlı isim ıaz ğoyuyorlar mesela ğocalarımız dèyler ıokunaKlı isim ğoyacaksız diyorlar. yani o çocuğun ıismini bāba koyacaK ıana dèyil ıana 22 sadece bakmasına mesela diyelım çocuğu yapması bakmasına ama çocuğun ıismini baba ğoyacak. oni da babanın 23 diyelım ki hani sóyle babanın şindi evledın haKKı var. bu evladında babada haKKı var. ama çocuğun babadaki haKlari şu birincisi doğduğu zaman ıisim ıokunaKlı bir ıisim takacaK ona. ikincisi dini islamiyeti óğreteceK 24 namaz Kılmayı, oruç tutmayı bulari óğreteceK. úÇúncisida babanın ğörevi evlendireceK. onun yuvasını 25 KurduracaK. babada olan haKKı çocuğun ıama bu babada çocuğun babada, babanın çocuKta olan çoğ haKKı var 26 yani olari biz sayamayruK yani. hepsinin birebirinde haKKı var ıama dèrsan çocuKlara yani isim ıolarak dèyrim sana ben çoğ çeşiT çeşiT mesela. / yā ne bileyim mesela baK ıen çoK mesela diyelım hasan, húseyın mesela 27 diyelım ki erKeKlerde mesela hasan, húseyın mesela yusuf, muhammeT yani bular mesela ğoyulması lazım ıokunaKlı ama KıyametTe eğer bāba evlaTina tam ı

okunaKlı isim goymasa kıyametde evladi bâbasinin yakasını **28** tutacaK niye efendim _
ismimi doğri Komadın. / tâbi niye mesela diyelim ki okunaKlı yani islamiyetde uygun _
isimler _ama gımayle işte evellerden ğene bir şey _araştırdılar şimdi oni da araştırmıyale
doğri. / şimdi bizim _esKi **29** esKi adeTlerimizde esKi kóy _usullari zaten şimdi deyişiy.
esKi usullari mesela düğün _adeTlerinde diyelim ki hâni ana boba diyelim ki ğideceK
ğız _isteyecek diyelim ki KelınlıK _isteyecek. ana baba oni beğenısa oni şey **30** eder _isa
oğlını oni teklif _ederdi. oğlum felanlının bir ğızı var _oni KelınlıK _isteyelim. yani oni
da diyemez ki istemiyım diyemeS. evlaT diyemiy. böylelikla razı olursalar _ondan sora
gider _ilk _önce diyelim ki hani söz **31** keserler. diyelim ki Konışirlar söz keserler. ondan
sora da ne zaman ğelın götüreceğini ayarlar. o zaman ğeldimi oni götüreceK. o zaman _
eşyasını iKi taraflı ederler. evini mesela donatılar. ondan sora diyelim kóyliyi çağırılar.
32 esKi bizim _usulı deyrım ben. çağırdılar _ondan sora efendim _o düğün yapacaK
olandan yani erkeğin taraflı evinde yemeğ ettür idi. her çeşiT yemeğ her çeşiT yemeğini
ettür idi. ondan sora diyelim ki çağırdı. kóyliyi çağırdı. **33** Komşisini çağırdı. o ğün ğelır _
efendim herkeS efendim ğelır. ē evlen zamanları evlını Kadar diyelim ki ne oynarsa
oyunda vardi tabi. ondan sora yer içer ondan sora giderdi. dúuncú düğün sahibi diyelim
ki geçerdi **34** dúuncúnun _önüne giderdi ğızın Kapsına. o zaman mesela diyelim ki
şindiki gibi deyil ki damaT geleceK da **35** ğelını evden çıkaracak. öyle yoğ _ordan
giderdılar _o zaman _orda ğardaşları mesela var _isa ğardaşları emicesi var _isa emicesi
dayısı var _isa dayısı ğızın yani. olar ğızı çıkartırdılar. ordan bir yenge diyelim ki yenge
derler bi bayan. **36** bi da bu yanki taraftan _erKeyin tarafından _olar alırdılar _öylelikle
báraber Kötürür. efendim diyelim ki oğlanın Kapsına diyelim ki gótürüler _oraya.
gereken _efendim ne istekleri var _isa ne yaparsalar _orda artıK Kelın **37** artıK şey nédur
adı? ğardaşlık derdiler onun _adı üç beş Kuruş var _isa para veridiler. o zaman _efendim _
oni hani gótürürler hani oni yengeler gótürürdiler Kelını odaya. damaTla bárabar
görüştürürler ondan sora çeker **38** çıkardılar. soraki ğün soraki ğünü ğadınlar _
oynarlardılar yani düğün yapardılar. soraki ğün _evlerde yani. böyle **39** çarşıda salonda
malonda yoğ. şimdi hep deyiştiler. heP ğarmağarışıK. / cumaluK. nâsi? / ha cumalıK _el _
öpmeye **40** mi? cumaluK. cumasi derlerdi cumasınâ. yani diyelim ki cumasına burda
bugün diyelim ki cumasi Kına düğünü derler _ona cumasi bugün yapardılar oni soraKi
günü düğününü yapardılar yani. o cumasi o ben _öyle biliyım yani. **41** / nasi? benim _
evluluğum ben Kendim sevdım _açıK yani. ben Kendim sevdım _ondan sora tabi
isTeduK vermediler. kaçıldıK yani. / ya kaçıldıK mesela dedim mesela diyelim ki ğıza
dedim ki. / he ben _onla iki günde bir **42** Konuşurdım. / öyle Konuşurdım yani telefon
melefon _işiyale deyıl mesela konusurduK. mesela gayreT _etduK ki babası vermiy. ne

yapalum vermiysa Kaçalım. adıK efendım götürduK Kendi évumize. öndan sora efendum **43** topladile babam, amcam neysa gızın dayısı mayısı toplandiler. onlar da Konişti halaştiler. ondan sora efendum **44** hazırluğuni yaptiler. duuni yapduK başKa bir şey yoh. / hē barıştıK tabi tabi he he. yani sevmişte almışım yani. / benim mı? bēnım hastaluK şu midemden amelıyat olmışım. yetmiş sēKizde yetmiş sēKizde midemden **45** amelıyat olmışım. başKa hastaluğumda şu anda öyle bir şey ım yoh. Kan düşüklüğü şu andaki hastaluKum o **46** var yani. / Kan düşüklüğü var. onla uğraşıyım. başka bi şey yoh allaha şükür. / çocukKen hē oynadığumuz şeyler **47** diyelum ki oyunlar onları sayamam ki nasıl sayayım sana yāv? / şimdi oyunların bi Tane şey diyler habile diyelim ki ē istanbul tahtası dērlerdi ona dōrT kişi diyelim dōrT kişi diyelim ki habırdan iki kişi haböyle iki kişi **48** sırtlarını çevirdiler habüle birbirine onların istinden atla geçelim. ona istanbul tahtası dērdiler. istanbul tahtası. oyun dērsan çelik oyunu dērdilar mesela çelik oyunu esKi mesela úsul öndan sora tuz habuKada habuKada **49** odunlar yapardiler. úC dōrT kişi Koydiler hauraya hauraya habile bu yandan habile atardiler ona yerde vurusalar dēmeK o zaman yenerdi dēmeK. böyle bir oyun isim olarak tuS dērdiler. oyun odunla báreber ā **50** ēbir türli ne bileyim her çeşit oyun var idi yani. o şeylerde yoh çok bir Kaç çeşit var ama esKi usullar. sen şimdi çelik oynamayı ne olduğunu bilmezsin. çelik oynamayı ne anladın mı? habile keserdile iKi Tāne odun **51** soba odunu gibi habiKada habiKada ondan sora habırdan ona diyelim ki dēynekle ona bir Tāne vurur giderdi haū öteye doğri. işte böyle ne bileyim ben. / gışa gışa hazırluK odununi hazırlayacaksın gızım. odununi **52** hazırlayacaksın. yiceğini mesela diyelim ki hazırlayacasın. ē hayvanın var isa hayvanın yiyeğini ayarlarsın. / **53** benim şimdi şu anda bir Tane var yani bir Tane. / ineK hē. / yāv haliyle yoh bi Tane zor dēyil da edecek olan **54** haşindi hanım biraz rahatsız yani da o biraz şey ediy da. / yani yoKsa o da bizim zamanımız geçti gızım daha **55** hayvan edemeyiz. uşaklar zaten efendım iki Tanesi öğretmendir. bi Tanesi izmirde o orda çalışır. göcú mócü **56** ordadır. bi tanesi rizededir. çayesinde öğretmen. ufağuda hābu şey nedu çimenlide din kúlturi öğretmenidir. enver **57** oni tanır hakan zatēn yabancı dēyil. hē bi şey hazırluK o. mesela diyelim ki hayvanın yiycēğ işTe onlardır. başKa ne bileyim. başKa hanKileri. / şimdi finduK finduKla başKa burlarda olur çay. bizum oralarda mesela tiken **58** var ama bizum oralarda yoK da bu taraflara rize taraflarına onlarda ē arsán taraflarda var yan çay işi. ē benum çoğu finduKtur gızım ya. / var biraz ederiK bi ton ederiK yani. / o dā aşağı yukarı oKullar

açılıy 59 eylülde ē eylülde önce hanKi ay? / ağostoS mu? haziran, temmuS, ağostoS, eylül. ağostoSta yani ağostoSta yani 60 eylüle yakın hau arada toplanmaya başlay. sêkiSinci aylarda o aralarda. bazen geC oliyĩ yani bazen geC oliyĩ. eylüle girmeden toplanıy gızım toplanıy. ellán toplanıy maKina bi şey yoK . / ondan sora hani diyelim ki hani 61 esKiden patoS yoĥ idi yani. şimdi patoS var. veriysin patoS. / esKiden oni sererdiler harmalara güneşlere 62 sererdiler. güneşde Kırurdi. Kıruşturirdiler çıkardı Teni diyelim ki çıkmasa oni diyelim çubuKlardiler 63 çubuKlardiler öyle çıkartidiler. ondan sora efendim oni savurudiler böyle Kol sebeTleriyle báraber hafifden 64 rüzgar esmeye başladı mi oni Tókerdiler habile yükseKten o zaman efendim o şey ederdı, o savruldi o 65 zaman alırdiler oni. hē / şimdi patoS diyelim. maKina diyelim onla bárabe vuriy temizliy. ondan sora sen ister oni Kırut istersán efendim yaş saT. o senin bileceğın. / çokTan satmıšım ben. o zaman ki zamanda ilk zaman 66 ki elli, elli beş liraya yaş olarak. / yaş yaş tabi hiç patoStan temizlemeden haule sattuk ama haşindi sêKsen, sêKsen beş haule aliyle Kırusini yani. / biz Kendımız toplanız çocuklarla beraber yani. bizim öyle Kálabalık 67 olmadığı için günlüKçu alıp da öyle toplamayız. Kendımız gómşulardan bazıları gelir efendim. onlar bize gelir 68 biz onlara. benim zaten çocuklar geliy. çocuklar geldimi efendim toplay gidiy. toplayle he. / askere mi? ben mi? / asKere gidišım. ilk gidišım tabi o zamani gelduğú zaman onun bi şeysi vardır. seni çağriyle mäneye. o 69 zaman efendim seni çağriyle mäneye. o zaman sana mesela dèylek ki mesela sana gün veriylek. bi sene sonra 70 yahut altı ay sora seni alacuk asKere. o zaman seni çağriyeler. o zaman efendim gidiysin oraya gidiysin o da sana bi Kün veriy. o Kün efendim onlan báraber ister arabayla onlar şey veriylek. bazi diyelim ki nereye 71 gidecesın? anKaraya gidecesun. bazısı para veriy. bazısı ğemi ile báraber burdan istanbullara. ama ben arabayla 72 gittum burdan. / ben direKmen manisaya. / manisaya gitTum. ordan manisadan yétmiş iKide martda üçüncü ayın iKisinde burdan gittim ben. direKmen gittum manisaya. manisada Kalduk üç ay. üç aydan sora dağıtum 73 yèduK orda. āsas āsas edirne de asKerluğú bitèrdim. / askerde yaşadığım yav iyisi da var kötüsü da var gızım. / arKadaşlarımla báraber çok iyi geçinduk. arKadaşlarımızla báraber ya haşindi elmeyen var onlarla görüşüyüm 74 ğene. komutanlarla da iyi geçiniduk ama bazısı tabi haliyle biraz disiplini fazla asKeriyenin sora ne şey olduğı belli dèyil. ben sora ikinci bir dönem kıbrıs olayında ihtiyatlıKa gittim ihtiyatlıKa. KırK beş gün gittim. 75 / nası? / o o zaman birinci ordu. / hē kıbrıs olayı. / o zaman bir anda işte bir an finduk ayı zamaniydi işTe sêkizinci aydı. finduk toplamaya daha yeni

başlanmıştı bular. bir _ anda muKtar _efendim şey _etTi. háman bi **76** kâğat gönderdi bize ki yarın şube istiy sizi. yarın trabzonda şube. o zaman gelduK. yol mol yoK burda yaya yol. **77** araba maraba çoK yoK . / yaya yol _ama araba yolu da var _ama o zaman devamli bóyle araba işi yoK . geldiK _ordan şu nedir _ onun _adi. şubeye gelduK _ataparkın _oraya. orası bizi hemmen gönderdi. direkmen ihtiyatluKa **78** yani gitduK kırK beş gün Kaldum _orda. kırK beş gün _ama gece gündüz _uykumuz yoK. çadırlarda çadırlarda bóyle ama kibrisa girmeduK yani. Kibrisa girenler da var _orda gazi olanlarda vardı _ama biz _öyle olmaduK. **79** gazi olmadıK biz sadece KırK beş gün _orda ama tabi haliyle çoK zorluk gördük yani. esas _asKerluK o zaman **80** yapTuk yani eğitim verdiler _adamlar _eğitim. mesela Kırbıs _o zaman dediler ki efendim ki eğitim yani görülecek eğitim _öyle tam ehil _etmadan yollamayla seni oraya. ama biz Kırbısa girmedıK. sadece _öyle bi árazide **81** siper _aldıK. orda KaldıK KırK beş gün. tabi dediğün gibi istediğün gibi yoK yoK eğitim çoK. eğitim mesela nasıl burda okulda eğitim yapay ya çoCuKlar ya eyitim yāni. / on seKıs _ay. haşindi asKerluK bir şey yoK ki. **82** bizim zamanımız _úÇ sene iki buçuK seneydi asKerluK. haşindi _öyle deyil ki. / cânaze. / ilk başta cânazānın **83** mezarını yani ölünün mezarını köylü hemen keser. bazen yerlerde tabi hani paraylan kestiriler ama bizum orda **84** yoktur o bizum _orda. Komşılar gider hemān keser hazırlarlar. ondan sora efendim cenaze eğer köyde yani evinde **85** yıkanacaKsa Komşular bi kişi iki kişi ayarlarlar kefinlerler _ondan sora efendim tabi beklerler yani. evliğinde mi KaKacaK kindiğinde mi KaKacaK ondan sora oni ayarlarlar. eğer evliğinde KaKacaKsa sela okundimi söyleniy **86** zaten. hani evliğinin Peşine mesela KaKacaK diyelim cēnaze. namazi mesela nerde KılınacaK _ona göre oni ayarlarlar. ondan sora alı götürü milleT _efendum mezarlığa oni defn _ederler. ondan sora efendim guranı okunur **87** orda. herkeS _ondan sora āmin dēr. guran _oKunduKtan sora herkeS KaKar gider. ilk hoca baş sağlığı diliy zaten herkeS mesela adam _ıldı mi baş sağlığı dileniy başKa _öyle bi şey yoK. / şindi onlarda _öyle bi şey bizum **88** hocalarda vardı. oni bana da sorayle ama onin KırKı mırKı yoK. elli ikisi dērler _ elli iKinci gece bilmem ne _öyle bi şeysi yoK. / yoK yoK ben hocalara sormışım. yani biz _o meselelerle çoK _uğraşmışım da o elli iKinci **89** gece KırKıci yani gendi adetleri onlar kōylünün gendi gendine gendi köyde oni bi usul _etmiş diyelim ki kitaplarda _öyle bi şey yoKtur. sonra guran _okunur mesela diyelim ki KırKıci

günüğuran  oku bilmem ne oni **90** o ursan her zaman  oku. oni bi seferlen  iki seferlen  
o uma. ama bunlar var yani  uran  o utular mesela **91** diyelim ki yani c naze olduğu
zaman c naze evinde sahabinin  evinde yani c nazenın sahabinin  evinde  uran **92**
okutturular yani v ya came ya ınsa camede okutTururlar. anladın m  ba  a  
adeTlerden   birleri kitaPta  yle bi   y yoh  yani. anladın m . / bitKi yani yenecek bi
bitKi mi? / y w genelde d yelim ki patatiS  olur. m s r  olur. **93** fas lye olur.  aana olur.  
efendim diyelim ki maydonoS ekersin olur. marul olur. anladın mi fındık olur. d  n 
d yim sana ba  a bunlar  i Te olur yani. / ben m mesleKim ben   y   y ustaluk yaparım
yani.  alıp   i lerinde **94**  alı ırım. in aatTa  alı ır. ben ordan   emekliyim zaten.
sigortadan  emekliyim da sigorta o zaman sigorta in aatlarda in aat. / o i e diyelim ki
geti  habile bi  om iya aldı gitTi bizi in aata orda ilk zaman   efendim **95** diyelim ki
i  iliK  amelecilik yapmaya amelecilik   i  ilik yava  yava  yava  yava    onlardan  
 yle  ğrendim. **96**  ğretiler bizi  yle ba ladı  h . /  l me. h  o zaman   y vardı.  antar
 antar vardı.  antar  antar vardı. ondan sora terazi terazi. mesela diyelim  iki K z   yle
ama o  antar dediğum   asilidi  antar   olarak  ara  antar **97** d rdiler  esKiden mesela
diyelim ki  indi hep d yi tiler  antar  i leri da ba  a bilmiyım. / esKiden yani esKi **98**
ismi bacila   ama  indi orayı  eviridiler   oca  maallesini  indi yazili oca . / ben n 
bileyim. o zaman heralde onlari ben bilmiyım. ama rum  adı mıdır  onlari ben bilmiyım.
sincan  arka tarafta mesela bizim  arkada sincan **99** ma allesi k yi var. mesela onlar
d rler ki onlar rumların  isimleri sincan  ama bizim k y bacila   ama bu ne anlamıdır.
ben  oni bilmiyım. esKi yani ilk   nce bacila  d yle soradan  evirdiler  oca  k y  
olarak.  indi da **100** oca  ma alesi k yler   y e bağlandı ya b y k  ehir  oldi ya  ar i
onin   i in   oca  k y  oca  ma alesi yani. ama anlami oni siz bilisiniz ben  oni
bilmiyım. helal  ssun tornum ne d mek. ba  a n  biliyim benim bildi lerim **101** bular.

Anlatan : Rüstem Ali YAZICIOĞLU / Yaşı: 75 / İlkokul Mezun.

Derleme yeri : İkisu

Konu : Genel Konular (Trabzon'daki Rum - Türk - Ermeni İlişkileri / Askerlik Anıları)

1 / rüstem _ ali yazıcıoğlu. / yétmiş bēş. / ortaokula da gitTuK biraz _ ama okumaduK. geçduK gelduK köye. / burası iKisu. / iKisu tābi mahalle olarak geçiy. burası da sırT mevki diyelim. / yani mevkimiz diyelim. mahalle 2 olaraK yani. / kóydeki yaşam _ işTe bildiğün gibi kóyde çalışır adam şehir gibi dēyil. kóyde temiz _ elbise olmaz 3 arkanda. lastiK _ ayağanda işte Kızmalan, küreKlan, bellán bóyle çalışsın kóyde. ama kóy hayatıiyidir. bilahSa bizim yaşlılar _ için. sade hayat gürúlti yoK bir şey yoK. / bazı bir şeyler _ anlatılar _ ama yani biz tabi bu devire 4 yetişmeduK. benim şimdi KırK bēş, KırK bēşte dedem öldü. KırK sēkizde ben doğdum diyelim. bizum şimdi sēkiz 5 Tane gız Kardeşim var benum. erkeK bir Tane olduğı için rahmetli bóbamla çok _ ū ó yana bu yana giderduK _ o vesiyle anlatırdı yani. efendim _ işte fēlancı mahallelerin _ ismi çok rum, ermeni ismi. haşindi ordan Kalmıştır 6 onlar. işTe başka da kimseyi tanımadığımız _ için bir şey da bilmiyoruz _ işte. ama bu rumlar çok şeymişler _ 7 ermeniler _ óyle deil. ermeniler gaddardır. rumlar çok _ insancıl yani. / dērler _ óyle şeyler ama bilmiyoruz tabi. 8 biz _ óyle bir şey raslamadıK. habı şeyler var. ē şey _ arayle ne dērler ona. / yoK yoK . para arayle. bilmem ne ēderler. var bazıları. bizim bir _ arKadaşımız var _ idi. hafız _ idi hem da. öldi o. geldi hāu yuKari ki meşede gitTi 9 Kaldiler. bilmem para arayle nedir Taşların _ altında bilmem ne bi şeyde bulamadiler. rahmetluKda oldi. öldi geçTu gitti. ben _ inanmayrım _ óyle şeye adam parasini oraya gönmez. efendim _ işte. habı yuKarda hāu 10 gördüğümüz dağ var ya oraya kürdün dağı dērler yani. o da urum _ ismidir. orda eren _ eren varmış _ isim yani 11 urum _ olarak da . habı deredeki muhtarın dedesi var _ idi hayri emice o anlatıdi oni. orda iKi Tane oğli varmış. 12 onun davul zurnali düün yapay _ orda baK _ urum. orda bir su da vardır. evide varmış _ orda adamın. habı yuKarda 13 bi çiftlik var. orda dereden Karşıya cevdeT var. etrafi çevrilmiş. onun yanında bī rahman _ emicemiz vardı. biz _ oni tanıdıK tabi rahman _ emiceyi tabi. onun bi şeysi ölmüş. ama bu tābi ben doğmadan _ önce bu olmış beki var 14 yúz sēne ēvela. ölmüş _ adam gelmiş _ elini Koymuş Kapiya dēmiş ki “felan Kómşimiz _ öldi. dúğünü çalgıyı davul zurna.” fesK _ etmiş yani daha ondan sora iki Tane oğl var. ikisini da bir _ evlendiriymiş _ adam. gitmiş 15 çalgısız _ almış Kelini getmiş _ eve óyle da gelmiş gitmişler. bu rumlar _ o derece

éydiler. ama érmeniler kötü onlar **16** yaramazlar. / õ neler yapmışler burda. habının bir şeyi var _idi. bubasinın dedesi vardı. oni kesme bile kesmişler. haū yuKarda meşede. vurmuş _atmışler başaKa. óyle işte rumlarla bu mûsliman türk halkın şeyi **17** diyalogu éydi. / érmeni yoh. érmeniler zaten kóyün içinde déyil haule yüksekte تنها yerlerde yani. onlar bi yere **18** yaramadıgu için onlar haule uzaklarda durmışler _anladınmi. / yā bayram _işte sābalan KālKaysın. Kılaysın sabah namazini. bir kısmi gidiy camide Kılāy namazı. biz mesela KılāyruK sabah namazini vaKıta bir saat Kala **19** biniyriK Kıpıdan _ arabaya ben zaten yürüme gidemem rahatsızdır bir _az dizlerım. KılāyruK bayrami namazi efendim bayramlaşıysın. mezarluKlarına gidiysın. geliyruK _eve o Kadar. / yav _ esKiden tābi bir _az şey _oliy daha **20** KālabaluK _oliydi. şimdi köylerde o Kadar fazla insan yoh. esKiden dışariya çıkmamışdi milleT. bundan _elli sene ēvela şimdi hep dışari açıldı. / asKer yapduK tabi yapmaduK _olur mi? biz _asKere gitduğumuz zaman yirmi **21** dörT _aydi asKerluK. altı ayduK düşTi yirmi aya. // ēvlenduKtan sonra gitti asKere. // bir _anda on _ayluK _asKer _olduk. nāsi seviniy _insan. ben bahriye asKeriydım. istanbulda şeye gideceyduK biz yassiy _adaya **22** gideceyduK _aslında orda şey vardı. nedir? bariyenin Kursori ordaydi. bariyenin _acemi birliğı sora askerluK düşeceK **23** diye istanbulda rumeli Kavağında açtiler. rumeli Kavağına gitduK biz _orda eğitimi görduK. ordanda anadoli Kavağına tayin _olduk. efendim _işte. / yāv yoK _işte asKer _ocaKı. asKerde var tabi yoh _oli mi. bir Tāne şeyli **24** ē bölük Kōmutanımız rizeliydi. betmen _astsubay _antiKa bir _adam _idi. acayıP bi adam _óyle bir _insan _olmaz. o şimdi Kāradenizli yā tabi bariyeda hep Kāradenizden _işte. maraşin _elbisTan Kāzasında adil soysal diye **25** bir oğlan var _idi. o bizden bir, iki devre daha şey. iki ayda bir he iki ayda bir _aliniy şey zaten _asKer diyelim. o bizden iki, üç devre önceydi yāni. oni bölük çavuşı yaptı. bu pēzevenk Te bir tatbiKāt _oldi. tābi biz telsizdeydiK. **26** yani bu istanbulun _aKdenizin telsizini bāriyenin bizim _orda ki birluK veriydi şeye anKaraya. genelKurmaya bağlardi. efendim bu bir _aKşam _işte tatbiKāt _oldi. aldi şeyden _óyle çoğ da muazzam bi yer déyildi. baraKalarda **27** maraKalarda şey _ediyruK. arabaların _arKasına takar getirisin rómork _ordaydi cepaneluğumuz. efendim adi ordan yēdi atmişbēş tabi devleT māzeme ofisi yazay. Koydi cebine gitTi istanbōla. gittiler bir pavyona otudiler **28** aşaya yaKalandiler, anladın mi? ordaki anımız _óyle ama ondan sora da ona bilmiyrim vurdu mi? ne etti çok _aksiydi. bir dēğneKi var _idi. habile dērdi ki aç _elini vurur _di ki eline iki Tāne yanardın. / dayaK gēne de vardır. **29** dayaKsız _olmaz. // oKullarda var _idi. // bi de o şóyle yapardi. ēğ derdi Kāfani aşaya habıraya ensenin habırasına vurur _di. insanın

damarlar burdan geiy ya eyran arpmış gibi oluşsun   o sana vursa. betmen   **30** assubayımız    yleydi ama  y bir herif  idi. / yoh pek dayaK y mediK yani. yav verilen vazifeyi yapduK yani **31** asKer  ocaKıdır. asKer  ocaKında acemi birliğinde gitduK  et soyduK, patatiS soyduK  anladın mı? hePisini **32** yaptıK  onların. tabi usta birliğine gelince orda orda o Kadar şey  etmediK yani. y meK işleriyle onla bunla **33** uğraşmadıK. ama askerluK nedir bili mısın? askerluKde verilen vazifeyi yapacasın bir d  yalan s ylemeycesin. **34** asKer  ocaKının şeyliği odur. ben burdan giden  uşaKlara hep tenbe  derim. yalan s ylemeyin. bir da ne v erisalar “git ha  tuvaleti yıKa.” git yıKa. senin gibi biri yıkayacaK  oray . en  azından yıKamasan g ze arparsın. **35** herif eker sana iki tokat. ama yıKarsan bir şey yapmaz sana. yani  yle işTe askerluKda  yle. / y v d ğun burda esKidan davul, zurna oludi. işKi oluş idi diyelim d ğunlerde şindi t bi o işKi işi KaKti. biraz da p landi oni da **36** kimse K olay K olay   iemez. ben hi   işKi Kulland ğum yoKTur. bi Sigara imişim   da oldi otuz s ne b raKdıK. **37** efendım  işTe  yle d ğun  esKiden b yle telefonla yahuT davetiye dağat git herkeSın baS ziline ge git. **38** esKiden  yle yoh  idi. ıkardi on, on b ş yaşlarında deliKanlı uşaK gider ağrıdır d une. felancının selami var. **39** d ğuni var. buyrun gel n felan g n .   şimdi davetiye işi var z ten. k yde d ğun yoK. şindi salonlarda. e  , d rT **40** s ne oldi ki ben salon  işini Kaldıdım. ben biraz rahatsız olduğum  iin  anlatdim  oni. bizim nefes yollarımız  h randımanlı d yil. g riP  lunca birisinden  lırsan bir g riP mikrobu balęam oliy  oni da anlayamaysın. **41** anlayamayınca oksişen harcaysan bir T ne aliysın. baz  da  yle Tikand ğun zaman d şiy  oksişen y tm şe **42** aslında doKSani aşa d şmeyecek yani. sağlam şindi sizde y tm ş seksene d şse zarar  etmez  ama birde y tm şe **43** d şse ne oliy. ęan basınc  artay fırlay gidiy ęan g yden yuKari. ben zaten  h terlerim. neler ekduK biz biliy mısın bir bir buuK  ay  vel. ierde bi şeyimiz var. nedir o? k limamız var. aayruK  oni on s kize bizde buz gibi **44** geiyrim  onun Karşisına bir havlu peşkiri ęafam  siliyrim terliyrim. // neys   K  ayrintiya. // anlatiyrim  ona o şeyin durumu o. // h . //  h ile ekduK. ondan sora gitduK da d zeldıK. şindi da bir şey yapmayrim. // kısa kes. **45** // efendım  abile gidiyrik ne bileyim. / ya bizim d ğunde alg  malęı yoKdi işte. toplandı b ş, on, yirmi Kişi y meK m meK y diler. gitTi aldiler geldiler   arabalan. esKiden  at var  idi. ata bindiridiler. sonra at  işi kalKtı. **46** her tarafta şindi araba yoli var. arabalan şindi zaten  oldi şindi şey. bir da şindi esKiden gider  isterd n  adamın ęızini. şindi  yle bi şey yoh. ęızlan  ğlan  anlaşiy. geri bu daha  y. iysi bu ama  h da

boşanma oliy. aslında 47 yapmamaları lazım ını. çünkü esKiden kız oğlanı görmezdi ki. kör midir? sakat midir? anladın mı? ana baba verdi 48 mi? verdi. bitTi. şindi öyle deyil. efendim benim püşime olan bir kız Kardaşım vardı. rahmetli babam ı diyelim ki kız Kardaşının oğluna istiydiler ını. kız istemiydi. ben dedim ki vermá ona. vermáduK ını ona. istemeduğu 49 yere niye vercesun adamı. ama aslında şindi daha iyi da şindi boşalmalar çok yani şindi. / bizim habu aşağıda bi fındıkçumuz var ıdı. onlan bir kızcuğaz Konişmişlár meydan parkında iki, üç sene evela. demiş ona kızcuğaz 50 ki “beyaS pantol giynácasın.” demiş. “saçlarını uzatacasın.” üçüncü da “annenlân bubanla durmayacuK ı ayrı duracuK.” işte artıK çay içTiler ırdı ne içtiler Kâve içtiler. vurmuş omzuna demiş “gızım ıllah senin bahtını 51 açıK ıtsın.” o o yana bu bu yana. o oğlan bu sene evlendi da ben rahatsız olduğum için ufaK oğlan var neşat çimento fabrikasında yollayacadum ını düşününe ını. kızcağaz evlendi. kızcağazın var ıki, üç Tane oğlu. iki 52 Tane mi? üç Tane mi? ne oğlu var haşindi. yâni şindi bazı de öyle oliy. e canım hâ o uşak aKıllı uşak aşakâ yuKari 53 KırK beş yaşlarında var o. iyi uşaktır o. ırdı fındık alır şanadan, anladın mı? o da bu sene dörT beş ay ıldı. bilmem nerdândır hanımı Kaşústunden mi? bilmiyım. düşününe gidemediK. // haurda üç Tane araba durdı. trafiK 54 durdı ırdı. // hâ peki trafik jandarmadır. // yoh candarma arabası deyil. // arkadan giden ıosmanın pikaPi dey midir? // bilmem. yoh. // o araba çıkamay öndeki araba habırdan yuKari eşene eşene gidiydi. hau arkadanki 55 osmanın pikaPidır beki dá. nêsa gidiy yoldur canım cimârtesi ya hafta sonı ya Kalabalık ıluğ yoğun. / çocukKen 56 peK ıynaduğumuz yoh ıoyun moyun. bizim habile esKiden yaylalara gitTuğumuz zaman ıoynardıK. habile bir deynek yere çıkarsın. habile çelik kesilir bi Kariş Kadar ını oynardıK diyelim yaylalarda. / top oynardıK bir 57 da. // Taşlarla habile araba sürerlerdi Taşlarla. hâ // / yâv yoh piyasa Kendi Kendimize oynardıK Kıpılarda. yani şindiki çocuklar gidiyleş şey ıediyleş. benim bi tornum var haurada haşindi deminceK gitTi habu kızlan ıaşâ 58 yüzmeye gidiy. havuza gidiy habu haşindi. / bôbasının arabası var ı işTe alır gider. getiriler. hem da o şeyâ oKula da gider. trabzonda dururlar ımış bunlar. / neye? gış odun keser hazırlarıK işte odun. geçen sene aldıK şey bu banka 59 deyiştirdiK. bizim zıraaT bankamız var. emekli olduK olalı üç yüz lira, iki yüz lira, yedi yüz lira veriy ın son. aKbank veriy yedi bin lira. gitduK ılduK ırdan yedi bin lira aldıK ıotuz kilo kömür. yirmisini yakdıK ını 60 duriy. habırdı bugün doldurduk. biraz kız da getidi içerden.

búyúK bi kutu var  ona  omu uK.   k m r  odun k m r. esKiden  odun yapardık.  indi t bi teknolojiye biraz  ey  oldi. biraz da bu rahmetli  zal s Ksen y dide **61** bizi  ey yaptı  if i ba  uri. ordan da  piy  arımız oldu yani. do tor parası v rmiyru . ila  parası yo . maa    **62** aliyru . oni da her namazda dua ediyrim. / burasi f ndu . ge im kayna ı f ndı . nere gidiysin? / bak h u. /// **63** arabada var  arabada. /// bizim sularımızda fena d yil. neysa tamam tamam  al. a  kapiyi a  a . /// sen ge im **64** kayna ını anlat bize. /// ge in kayna ı f ndı  i te. burda gurbet  i i yo  da  indi esKiden yo   idi. bi   vde var   **65** idi altı ki i. hepsi bi  vde duriydi.  indi mesela hep yeti en benim  indi b y   o lan      l harekatTa polisTir. olmi   emeKli ama bi  iki sene daha duraca .  abu yu ardaki  vi yaptıran  udur.  teki de ufa  da sanat  o ulu **66** mezunudur. tornacıdır  . efendim sanat  okulini   teK teknisyen b l m n  o kudu. d rT s ne mi? b   s ne mi? o kudu. ha imdi ordadır. eyt den  emeKli oldu. m d rleri var   onların. o da emeKli oldu. bırakmadılar  oni **67**  alı iyKene. efendim y ni herke    yana bu yana tabi esKiden y     idi.  indi imkanlarda var. efendim esKiden **68** benim habu yu arda torunlarım var bi Ka  tane efendim   ortaokul , liseyi a a da yomrada okidiler. bizim  akrabalardan biri aliyazicinin helim vardı. habırda bi   elli iki  avroli kamyonu var  idi onun. ayazmadan yu ari **69** yol yo . hac  malleye yol yo .  eyde var yol.  a ı inde var yol. ruslar buraya Keldi. //  ızım su getireyim sana. // su var mı arabada? ruslar burayı i  al  etdi i zaman yolları he  yapmi  yol. anladın mı? b t n millet **70** ayazmaya gel r toplanırdı. sab r dayı mabir dayı var   idi.   yd n caminin yanında b y   samaruksada. efendim **71**  ara memeT vardı. mu tar  orda mu tar  esKi mu tar.  ana ayazmaya gel rdi onlar. i te  yle yani esKiden  ordan yu ari yer yo Ti. hamsi arabasi mamsi arabasi  amyon  oraya  adar giderdi. /// benim babannem **72** anlatıyor. esKiden diyor “ y r me giderdik  eye.” trabzona t bi ya. “s rtımıza y klerdik hamsileri y klenirdik **73** ordan y r me gelirdik.” diyor. esKiden habile bi  y kse e  ıkıp bori  alardiler  ordan. hamsi hab   adarcukmi  **74** biz yeti medu    devire. n  olur  ondan nesini keseceyin, nas ?Tuzlayacasin ama o zaman  yleydi ama ha indi de n rdeyse or ya d  iy. ha indi biraz daha yirilendi hamsi. /// peki r stem  amca hani ka ınc yda f ndı  **75** toplanıyor? ne zaman ba lanır? nasıl  urutulur? ne yapılır? /// f ndu  a ustos  ayının. / a ustos  ayının birinde, **76** i isinde,    nde, b  inde. bu s ne d yi ti. mevs m hava mevs m bu s ne yaz  i i ay sonradan

gitTi. ben bi ay dëmiştım ama soradan iKi aya çıktım. anladın mı? işte burda finduK işi bı da mesela árazisi az olan 77 esKiden ey finduKlularda çoğ çalıştı adam çalışturuduK. /// yöğmiyeci olaraq. /// ē on Kişi on bēş Kişi ğazıma 78 yaparduK. şindi óyle bir şey yoK . adam habile taraklı ğazma ile habile çalışıdıK. şindi al hauradan bi kepçe bi 79 Künde sana Koşsun on dönüm yer ama kim işleyecek orayı. çalışacaK adam yoğ. /// çoK arazin var mı? /// 80 hā. /// çoK arazin var mı? /// árazimiz var. aşaka yuKari sēksen, yúz dönüm vardır. árazi dağatmışuK. dağatduK uşaklara. /// baya varmış. /// he he. biraz árazimiz fazla idi. biraz çoğ çalışmışız. /// günlüKçü alıyor musunuz 81 fındıK ayında? /// he he aliyler. aliyler uşaklar bizim arsēnin çardaKlı kóyü vardi. ordan bana gelirdi adam. bize 82 çoK sēne otuz sēne, otuz bēş sēne devam etTiler. ayrıldiler daha gelmediler. bayan erkeK Kelir idi. arabayla Kelidiler. sabah gelir aKşama giderdiler. ondan önce dá gelirdiler da habi sırande iki Katlıdır haúrdaki. habırdaki 83 sırande tahtadan. eleKtirik meleKtirik bağlamiştıK. işÇiler orda yatardi. bayan yoğ idi. soradan bayan olunca arabalan gelip gittiler işTe óyle dōşurduK. // sen da gırıpsın dā ğızım. // şimdi dá aliyle tabi. işçi aliy. // 84 Konuştuğın zaman ğıcık yapay öksürtiyü seni. // kimisi az aliy. kimi fazla aliy. iki Tane daha ğız var. efendım 85 onlara on ikişer dónum burdan vermişıK. ēbir ğalan yeri ikiye bölmişıK burda. oğlanlara fazla verduK yer. /// senin sağığın el vermiyor toplamaya dēyil mi? /// elımi bi yere sürmiyım. benim maaşım var. aliyım aşaka 86 yuKari yēdi buçuK bin lira maaş. haşindi habırdı artacaKti biraz. biraz da bēşer bin lira para vereceydi bize. árazi 87 parasi aldığımız için tayip hata ettiler yani. tāminin onı verecekler yine. /// benim babamda alacaktı da o sebepten dolayı alamadı. /// yāv şimdi iy bu milletin túrkiyenın şimdi ğaradeniz diyelim finduK samsundan bu yana 88 sēKiz milyon nüfuz var burda. túrkiyenın yarından çoğ zaten fındıK, üzüm, incir, çay herkeS devletTen bir şey aliy. canım bu belli zaten alan. /// çiftCiler alıyo. /// yav alsı fındıK ne olur. ben alídım on üç milyar on 89 bēş milyar fındıK árazi parasi aliydıK biz. ē adamın var üç dónüm yeri ne alacak o ordan. hiÇbi şey. sora dēysın ki reis cumhur olarak efendım “ben vatandaşa bi refah payı bēşer milyar veriyım.” e sen bilmiysın ki 90 dünyada haberin var. Parmuğunun isTinde dolandriysın dünyayı. bilmiysın ki herkeS devleTden bi şey aliy. // 91 doğıri Koniş lā. // doğırisi eğırisi yoğ óyle. oy vermişıK ona Kaç sēneden beri o ğada dēmeye haKım var benim. başKa adamda yoğ vermeye mecbur. bi Kılıçdar oğlumuz var idi. o da gitti. bi Tene geldi o da ondan 92 kötü. Kēne Kılıçdar oğlu iyiydi. /// gelen gideni arattı. ///

onda da iş yoK hiÇ. o da anca selahatTın demirtaşa **93** selam yollay. lâ anlamay mısınız? gittiniz onla iş birliğı yaptınız zaten zarar gördün ondan dā. /// siyaset işi stresli **94** iş. /// ben zaten siyaset Kõnuşmam. /// tansiyonunu çıkarma boşvêr. /// öyle. // Kapat konuyí. // daha bir şey soracasan sor. / belki iKi, üç sene önce olsa bi şeyler olur idi. haşindi haşindi sanki habi agzeym başlangıcı var **95** ya. biz şimdi yaşılanınca olduk böyle. mesela birinlân ben Kõnişiyken telefonla KõnişiyruK. diyelim birinin ismini dèycím aKlıma gelmiy ki söylüyüm ona ismini. / uy yani unutiyruK. dèyrim ki Kâvede bazen. // gızlar **96** hep KõnuşduK. ğarnınız aç miydi? nêrden geliysınız? /// êvden geliyoruz teyzeciğim. /// // bi çay, Kâve bir şey **97** yapmaduk size ğızım. // /// allah razı olsun. êvden geliyoruz teyzeciğim. /// helal olsun. o ğada KõnuşacuK.

Derleme Numarası:13

Anlatan : Müzeyyen PALA / Yaşı: 60 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : Kaşüstü

Konu : Genel Konular (Bayramlar / Yöresel Yemekler / Düğün Adetleri)

1 / müzeyyen pala. / altmış yaşında. / he he tabi hê bêşinci sınıf ilkoKul mezunu. / kaşüstü köyü yomra. evet. / burda. / çok güzel isteye göre dışarda bahçeye çıkarım. orda toprakla eğlenir gibi yani êv işleriyle güzel çok **2** güzel mutlu, huzurlu bir günüm geçer. / yoK. vardı yâni daha yapamadım. satdıK onî. / yoK hiç inanmam. yani **3** nazara bilemem öyle bi şey başıma da gelmedi. / yâni yoK . êvet batıl inanç bazıları şöyle oldu, böyle oldu. **4** ben onlara hiç dikKat êtmem. / allaha sığınırız yani. / valla bardaK ğızım her zaman kırar o da nazar bilmem. **5** yani bağzân Kırır. köye gider gelirim ki hani ya bağzân borcamlar olur bir şeyler olur. eKsilmiş zaman zaman **6** sôra bi hatırlarım onî bakarım ki yoK. “ê ğızım sen mi Kırdın?” “bilmem anne heraldâ yani.” bakarım hiç onun **7** umrunda olma. ben Kêne biraz üzülürüm ama kıзма Kızmam tabi. yoK. öyle şey yapmam da. / bayramda baK, ramazan bayramında çok güzel geçer. tatlılar birbirine girer çıkarız. şekerler, tatlılar birbirimize iKram êder. **8** oturur Kõnuşur. çay filan her şeyle çok güzel. ğurban bayramında desen o da aynısı. artık biz bu sene kesmediK **9** hep verdik hani ya şey ğurbanlarımızı verdiK hani ya bu deprem bölgelerine ama Kênede kesenler geldi. otuduK, yedıK, içdıK. yani her şey çok güzel. / esKiler daha farklı canım. esKiler çok daha güzeldi. ya şimdi **10** gelinlerin êvine randevúsüz gidemiyorsun. öncede öyleden dèyil çaT Kıpı. benim şimdi bu êvimde ê bu bitişik **11** êvlen ikisiydi. ben êvlendim o iki êv burdaydı. bizim o arada Kıpı ordan oraya terlik bile giymezdik ayağmıza. Koşa Koşa atlardık onun êvine. o ne yiyecek ona iKram êder. bu aKşam

biz ne Pişirelim. yani **12** birbirine ama şimdi öyle deyil. şimdi esKi şeyler yoK daha yani yā. esKiye göre çok yani geri. şimdi baK ben **13** sabireye gidecem _ ama baK çok seviyom _ ama bak randevu alacam, çalışıyor. evde midir? var. yoK . öyle yāni **14** ama önceden _öyle yoK deyildi ki. / burda en çok bu aylarda hamsi bi da Kara lanasi meşhurdur. Kara laana böyle sarmasini yapar, yaparsın. valla başka diyer yemeKlerin _ özel _laraK _onlar daha çok. hamsi balığa daha **15** düşKünüz biz. yani Kara laanaya da bu yaşlılarımız daha çok düşKün, sarmasini yaparız _oni. öyle bi şeyler. / sarmanın mesela he hē. / sarmanın mesela ben şimdi bunun soğan bol bol soğan doğrar _ oni ğavururum. ondan sora **16** teKrar _üstünü artıK salçası Koyarız bol böl. onun _üstüne tereyağ da Koyarız valla et KoyacaKsaK _et etli böyle küçüK küçüK _et kuş başı kuş başı miniK miniK Koyarız. onun _üstüne fırın yarması deriK mısırdan ğavurur **17** böyle fırınlara vēr, ğavutTururuz. oni yarma halinde inceciK _inceltir _oni Koyar yapraKıda haşlar sararız böyle. tencerenin _altına da büyüK büyüK kemiKler Koyarız, o da ona lezzet versin diye di mi? ben şimdi et **18** yemediğime göre ben sevmem _ama yaparım yāni. bunda üç sene önce Kaynatam _öldü. onun gününde ben her **19** şeyi bol bol yapardım, o severdi diye. ben Kendim _et yemem, beyime de yasaKladı doKtor. o da öyle ama Kene dá bulundururum, yaparım yani. misafirim geleceği zaman yaparız yani. / laanalarda Kullanırım _ama çoluk **20** çoÇuğum yemediğine göre hi hi gizli KaçamaK Koyarım bazen. / valla önceden vardı. / önceden valla gelinin önünü keserdi, Kardeşi ayrı para alacaK bilmem dayısı alacaK bilmem babaya analıK haKıdır, çok fazla. şimdi **21** öyle şeyler KalKtı. ben şimdi sivasdan gelin yaptım, gittim _oriyā yani da yüzük keserler, bi bahşiş tepsiye Koyarsın, _asla öyle bi şey yoK _orda. hiç böyle gelinime beş lira dahi bi şey vērmedıK. bahşiş birine olsun, **22** Kapıdan çıkarırKen _aha bunun Kaynanasi hep gelmişlerdi, asla öyle bir şey yoK _ama önceden çok vardı. gene **23** dá bu yüksek köylerden yapan var var yani. / mesela Kapıdan gidersin gelini almaya Kapıyı hemen keser kardeşi şu Kadar vereceKsin, biş milyar vereceKsin. adam zaten düğün yapıyor, bakıym var mı? de mi? yani ona illa da **24** diretirler. onun önünü keser, tabi o bi geleneK _onu seve seve yani bi şey vērısın geçersin. yāni öyle bi şey ler _onlar hep Kakti, zaten salonlar düğünler valla bi şeyler yapıliy. / yoK şimdi daha yoK de mi sabire? daha yoK yani, **25** yoK _öyle şey yoK . / benim düğnüm nasıldı anlatsam gülersınız. / bak şimdi benim düğnüm burda téyzem var, téyzemin ğızını biz _abime gelin yani abimlá evlendi, geldim buraya gelin _almaya geldiK. beni bunlar gördüler **26** bunlar _arsinin bi köyünden gelmiş buraya yerleşmişler. burda geldiler gördüler tābi gelin _almaya beni orda **27** gördüler, benden _önce da ablam vardı, ablam _ama nişanlıydı, néysa beklediler _ablam _

evlendi ondan bēş ay **28** sonra Keldi bunlar beni istediler, illa da istediler. ben dā yaşıım   on altı daha kü    . / yo   y   . hi   hi  . ondan **29** sora o d nemlerde bir   y var. benzin yo  , benzin  ara borsa o zamanlar  arabalar hi   b yl  hareKet d nen bi   y yo   yani hi   yo   benzin. bidonlarla bi yerden  alı   arabasına d  er. o zamanlar ben d    y yapTım, **30** Keldiler beni istediler, tabi biraz   y  etTı . gelinim d  buraya   y  oldu una g re tanıyor ya bunlari,  o     y **31**  ettiler, “ o    iyler.” d di, “ o    iyiler m zeyyen hi   sorma sen k    s n ama hi     y   tmeyelim.”  y nasi mi .   y   tmedim, sonra gitdi , bu cuma g n  s z m  kestiler, g r    memi iz hi  . bi da a cuma a  amı da ben geldim. **32** o diyelim ki   ye gidece dı , hazırlı  yapmaya oralarda g r      tabi. artı  b y   ler v rince biz de bir   y d medı . yani ama allah razi olsun,   k  o    iyiler. / oldu t bi. /  ına g cem  ldu, tabi k yler hep k    k ya ta **33**  vleniyorum diye herke  toplandı. mera   n b yle herke  bana   y  ediy ki bu n reye gidiyor? k    k ya ım  o   **34** k    k, bu n reye gidiyor? diye o  adar  alabalı   ldu, tabi g zel bi   yle oldu i Te. sonraki g n geldiler beni almaya, iki araba bir taksi     araba yo     nk  benzin,  ani ya kimse arabasını   y  edemiy ki yo   yani  yle geldi, **35** aldılar beni. bi sonraki g n da hani cumalı  d rler  nu da yaptı , tamam bitti. ondan sora durdum  i leri yapmaya, h  ha ha. h  sonra i g n gittim  odun ta ımaya ba   elerden tabi. / he he tabi tabi  ayınvalidemlen  o   **36** iyi  o    iy. / yo   yo   hah , yo   yapacan  yle bi   y d me di ama  v  i i mecbur yapılacak,  vdeki bir  i , dı arda bi i   olsa y ngem  ile  ayınvalidem beraber giderlerdi, bize de ba  zen d rdiler biti i teki gelinle **37** beraber  i te ikimiz  amca gelinleri da d yil  ama b yle uzaktan  akrabalı ımız var  ama amca gelinleri olsak daha **38** da ya  n  olamazdı , o  adar men  re y ngen. siz gelin i Te bi yerde bi   y hazırladı , b yle ine  yiyce i gibi onlar  gelin  alın. illa da buni yapacan    yle asla yo   yo   yani beni  aynanam,  aynatam  o    o    ydiler. / **39** ge irdi im hastalı  valla  yle. // her yıl bi yerini keser. // o ba   a canım, dizlerimin  ikisinde pilatin var. / h  ondan sora d di i gibi ayda bir bi yerimi kesmi , diki   atırmı ım. burami kesmi  tiki   atırmı ım, bu ellerimin **40** i i he   ameliyatTır. y ni o t rl  bi   yler  allahıma     r  o   b y  k bi   y ge memi   ama o t rl    yler ge mi . /  nceden  oyunlarımız b yle d rT tane yer    elerdi , fotu  gibi yapardık yuvarla   oraya yirmi tane **41** ta tan  ar ılıklı yirmi ta   ynardık. b yle ellerimizin   st nde tutardık, bilmem bir   yler yani.  ızı   izerdi , ip  atlardı ,  ızı   izerdi   a  amdan gelirdi   ve annem d rdi “tabi atladınız  atladınız  ip  indi ba  akların **42** a  rır t bi.” yani  yle yatar, dinlenirdi   yle. / anlatırdı tabi. / mesela ne biliyim b yle nasretTin hocadan b yle bi   yler  o    anlatırdı ama a  ımda da  almamı ,  yle bi   yler anlatırdı annemiz a  amdan sonra annem  uran **43**   retirdi, annem  o   bize bak bu “inna enzennau”  o   se a   okunan bi

ğurandır. oni annem böyle yataırdık, bizim babamız çoğ erkenden ölmüş, otuS üç yaşında. annem böyle bizi yatırırđı yanında hep bize ğuran öğretirdi 44 gece. hep ezberluğ da haşindi aklımda hiçbi şey kalmaz, o zamanlar öyle deydildi, ezberlerdiğ. yani çoğ güzel tabi babasız yaşadığ ama annemiz bize çoğ sahip çıktı. annem çoğ çoğ yani bize şeylık yaptı, üç ğızdığ 45 bir erkeğ, hepimizi çoğ güzel evlendirdi, allahıma şükür hep iyiz. çoluğ çocuğ büyütTüğ hep evlendirdiğ, bi tane ğızım var şimdi evde beğar o kadar. / ğışa turşı yaparız, melemenler bilmem o Kavonozlara. sen de 46 bilirsin herhalde oni? / bu Kahvaltılığ türü patlıcan, biber közler Kavonozlara doldurur, Kuru fasulye Kuruturuz, 47 öyle bi şeyler yani. / he tabi odunumuz tabi, biz soba yaktığımız için odun, Kömür zaten. çoğunluğla Kömür alırız. / var bahçem. / bahçemde haşindi bak bezelye dikmişim. patlıcan, biber, mısır, fasulye bunları hep dikeriS 48 yani. diKerim böyle, bağ bu sene şey ekdım, ē nohut o bile oluyor burda. patateS yani öyle bi şey bāmya bile oluyor yani. ekTinmi her şey olur. tabi az az yaptığ, yani yaparım. / yoğ yōğ haha esKinin üçTe biri 49 dörtTe biri yoğ esKi verim yoğ ki. / benim he bizim. / beyim emekli, ondan sora kira alırız, ē bir da fındığ var, 50 öyle bi şeylān. / fındık yedinci ayın sonunda sekizinÇi ayda burda toplarız. doğuzuncu ayda da köyümüzde toplarız, arsinin bi köyü orda toplarız. / ya fındığ topladığın zaman tabi biraS zor bi işTir, yağmur çamur oni gidip 51 toplayacağsın çünkü döKülür, bilmem Kaybolur, onu topladığın zaman gelip böyle depolar evimizin üstünde çatıda depolarız. gelir artığ patoS vurur, alıp getiririz buraya burda daha rahat Kuruduğ için evin başında serer 52 onu KurutuP Koyarız çuvallara. / tabi tabi. / yapıırdı. tabi, öncelerden öyleydi. çalışan da çalışırdı ama çoğunlukla fındığ. / tābi fındığ beklerledi şimdi öyle bi şey yoğ yoğ yani. burdayım burda dururum sürekli. / 53 valla düşünmedim yoğ. / valla köy. / köyümün özelliğ çıkarım Kapımın önünde çayımı demler semaveri 54 yağarım o orda bi otururum, her tarafa seyredirim, özelliğ o ama şehirde öyle deyil ki di mi? benim köyümüzde 55 bile Kapımın önü KosKocaman bi alan. sabire sen geldin mi oraya hiç? gelmedin. o orda KosKocaman çay yaparız, sabamızda bi köşesinde yanar evimin önünün Kuzine, orda da çoğ güzel zaten köyleri seviyoruz. biz 56 yaşlandığÇa zaten köyleri seviyoruz. biz yaşlı insanlar daha zaten şehirde durmaz, duramayız biz da, durmadım 57 duramam da yani. / evet. / he he tābi o anlatırdiler gidermişler bilmem ineKleri yola Koyduklarında yürüyereğ iki günde üç günde yaylaya çıkarmışler giderKene böyle yollarda bi küçücüğ ahır gibi duvar aralarında 58 ineKleri orda yatırır, Kendileride bi batTaniye batTaniye yoğ da esKi bi şeylerle Kapanıp sabah eder, teKrar

sabah yola girermişler. öyle bazân yağmur yağarmış _ ıslanmışlar. yanî önceden perişanlıK çokTu ama çok da 59 böyle severeK yapardiler. mutlu, huzurlu olurduler. yani öyleydi önceleri. / çok saolasın, ben teşekkür ederim.

Derleme Numarası:14

Anlatan : Emine AYAS / Yaşı: 64 / Okur-yazar değil.

Derleme yeri : Ocak

Konu : Genel Konular (Nazar İnancı / Bayramlar / Yöreye Ait Yemekler)

1 / merhaba. / emine ayaS. / atmış dörtT, atmış beş. / oKula moKula gitmedim, biz _ işlân güçlân uğraştıK. ineK baK, yük Taşı, büyüklerlá bile. /ocaK köyü. / he. / nazara yani inanmayacasın diyelim bu nazar boncuKlarını da 2 yasaKladiler, diyelim da önceden nazar bocuğu takaydiler, önceden çocukların böyle ziflan bile yapıştırıydiler 3 gâfalarına, habile şey ederdiler saçını, yüzine. önceden nazar işi çok var idi. çocuklarda böyle ablaK güzel diyelim 4 çayır biçiyruK salıncak yapmışuK çocuğu ya yanından geçti birisi, baKtı çocuğa salıncak Kopti, uşak vurdi yirmaKa. ondan sora amcamın _ iki Tane çocuğu nazardan yürekleri çatladı. / öldiler tâbi. önceden diyelim biz 5 olmadan ama çocuklar haşindi çocuklar _ ufaK _ insanlarda. onlar boylı posli, amcam _ onlar bóbam _ onlar. / çok 6 büyük diyelim, amcam vardı, benim o da otuS sekiz yaşında mi öldi? yani kırKa yakın, genç şeyde gitTi, haule ama omuzlarının _ eni iki metre, bi metre var idi. yani böyle büyük _ insan dal Taban. bizim bóbamın tarafı 7 öyle şeydir yâni. / boyli keresteli. / kimse Kalmadı bi tek bi halam kaldı üç Tene halamdan. akşam gittiK halama, işte o da allaha şükür benden iy. / kimi insanlar böyle cins çok _ iş var. Kaynanam genç_ öldi, genç_dediğün _ 8 da gene genç_ öldü, büyük gaynım _ onun Peşine biraz yaşlı_ öldi, benim beyim _ elli bir yaşında_ öldi, ebir fransadaki 9 gaynım elli iki yaşında_ öldi, üç gaynım _ öldi, bi tanesi duriy şindi. / halamın Kocasida o bôbasına çekti, seksen yaşına Kadar yaşadı ama iki bi sene bi sene maKinaya bağlı Kaldı. halamın _ oğli da elti uşak bu arada, öyle ne 10 biliyim _ eskiden çok çekmişik. bóbam _ almanyada çocuklar diyelim kardeşler _ ufaK, hepsinlân ben _ ilgilenmişim. ineKler _ ahırda . / vâ. / ben diyelim yomrada endim, çayır biçer, orda gaynım _ almış beş dönüm 11 yer, o çayırı götürür, Kamyonla gapiya yıkardık, tosun düşTi pantiye oni zor Kurtardık, pantiyi mantiyi Kırdık yani çıkardıK. nazara inanmaycasın, buna ama öyle yani. öyle her tarafTan baKayle bi Kamyon çayır TökduK 12 gapiya yıkardıK. / nazar deydi böyle ineKlerimizin _ allaha şükür tayfaya bi şey _ olmazdı yâni. tosun diyelim 13 gitmiş bi yaşını dönmiş, bi şey yoh KaKtıK çayırı

ğapiya yıktığımız günü arka ısti pantiya düşti. pantidan **14** çıkaramayız, büyük tosun. /
pantiyi kırdık, çıkardık onı ordan, sora hep yaralandı. nazar diyırım işte, bizim hocamız
vardı, allah rahmet etsin, rahmetli oldu, yani nūman hoca eski hocamız, yani öyle
hocalar yok şimdi **15** daha. o hoca derdi ki “yani mezarlığın yarısı gözden dersâm başım
ağırmaz.” göz vardır. / vardır. / nazar **16** boncuğunu şimdi diyelim çoluğ çoçuklara
eskisiler nazar boncuğunu çok severlerdi. kızların kollarına takardık, **17** hayvanları
püsçüllerdi, boncuk böyle püksül takardık boynuzlara, yaylaya yola çıkardık ya
süslerdi ineKleri öyle çıkardık yola dağ yoluna girerdi. / onları süslerdi, göz
gelmesin diye da tabi yani şey yapılırdı, **18** demek istiyırım ki o Kâda biliyırım yani. /
ben illa çocuklara takmamışım, çocuktu moncuktu sevmezdim öyle bi şey. / buni yani
ben eskilerden duymışım, o hocamızdan da göz derdi yani “yemin etsâm derdi başım
19 ağırmaz, habı mezarlığın yarısı gözdendir.” amçanın çocukları olardan yengemden
şeyden öyle konuşulmuş, yürekleri çatlamış, gözden. şimdi böyle bazı insanlar da
diyelim nazar göz değen da bellıdır. onı sınavsın, felanci **20** gördi beni, gene bi şey
olacak, herkes bir deyil, herkesin gözi bir deyil. onı bilerek şey etmiy, gözi çarpay yani.
/ onı bilemiysın yani herkes ben diyırım şimdi ne Kâdağ milletin varlığı olsa kendimin
yarım var mı? ona **21** inanırım. ne Kâdağ busı var, bağı uşağı ne güzel, ineKi ne Kâda
güzel. buni hayatta yapamam yani ama böyle **22** yapanlar, merak edenler var. / var yani.
/ köyde fındık ayında **23** haşindi çıkayrık, şimdi çocuklarda zamani köyde sevmiyleğ,
kendim yani haves etdim, oralar şenlik. fındık topladım orda beş, on gün on beş gün
Kâdağ **24** yedim, içtim, kalktım, topladım ama şimdi gızın çocuklarını bağıyırım.
hemşiredır hastanede, habı Kaşistinde o götürdü beni bu saba (...) onlara sebep çok
duramayırım, bu sene işte kime izinde miydi? Kaynanası **25** mi burdaydı? neysâ beş, on
gün köyde durdum, fındık topladım, işte hağan hocaya yardım ettim yani, öyle köyde
hâvesli daha hâvesli durıysın, eskiden durudum, şimdi da bi yerden ses geliy korki oliy,
yani daha **26** duramayırım gibi, işte korkayırım yani. / hı hı. / onı sadece duymışık ğurani
okumayı gizli okıydiler camêde, **27** Kaçâydiler. / onlardan Kaçâydiler diyelim gizli
okurdiler, yasağdı yani. / yasağı idi, istemiydiler demek yasağıdı, **28** okumağı öyle ğuran
muran şey gizlin. / yok çoğ duymadım. / işte. / tabi çok eziyetler, çok şeyler yapmışlar
o zaman. / hiç aklımda hiç dikKat edip da şey yaptığım yok. / çoğ bunlar diyelim
yerlerini yurtlarını bırakmış, **29** başka tarafa kaçmış diyelim. / tâbi. diyelim

büyüklerimiz var, çok bunlardan yani Kaçmış, bir şey almamışlar, başka köye gitmişler diyelim. yani çok eziyet etmişler ona onlara, büyüklerimizâ, çok eskilârimiza, **30** dedelerimizin bubalarına diyelim, çok eski öyle duymışım yani. / işte geri döndüler öyle. / esKiden âyşe, fadime, hatiÇe, hava, emine, bunlar şimdi da delmâ takma isimler yani. / erKeKlere da ben hasan, hüseyin, ali, **31** ameT, memmeT yani bular şimdi da şey erKeK hakan hakan ben şey etmiydim, okunur isim okunur, okunmaz mı? bilmiyrim. bubasi Koydi yani. / bilmiyrim. tam araştırmadım, istemedim. Kaynatam istemedi onı, Kaynatam **32** ne koycaydi ona? Kaynatam bi şey dedi da unutTum yâ. ilhan da istemedim, ilhan da bi oğlumun ismi. / oni da bubasi koydi, aslında ilhan ilhâmi daha güzel. / biz de ilhan dedik, öyle allah hayırlısını etsin. / esKi bayramlar **33** haşindiKinden çok güzel idi. / bayram gelir, Kene haşindi da ben bayramda ayni devam ederim. / bayramda yaparım bî tenÇere dolma, diyelim böreK, tatlı (...) yoK ne yapacasın, fınduğu munduğu hazırlarım, tatlı **34** yaptırırım onlara. şey ederim, bayramda mezarlığa gider, gelirlâr yâ Kardeşlerim, şimdi kimse da Kalmadı, **35** esKiden bubam gelir, beyim gelirdi, şimdi kimse Kalmadı doğru. kardeşlerim geliy işTe, üç Tene erKeK Kardeşim **36** var, benim uşaKlarım, işte akrabalar yani böyle yakın torun morun toplaniyle, ben Kene ayni devam ederim köydeki gibi, köyden beri yomrada öyle durduğum zaman esKiden beri bayram sabahı evde yemeK veririm, hala **37** devam ederim. / onun için. / geliyle evet illa Kavaltıya bana. / geliyle, öyle devam ediyrik inşallah. / he he. esKiden Kaynatam yatalaK, diyelim büyüklerin yanına hep toplanır, giderdiler, bayramda diyelim cameden **38** çıkanlar, Komşılar hep o. haşindi KomşuluK Kalmadi, KomşuluK KalKti, kimse kimselân Konışmay zaten, **39** telefon elinde var mı? tāmam bitti. / esKiden uzaKta bi hasta olidi ya diyelim amcamızın bilmem nesi onun **40** Kaynatasi, toplanır o zaman biz köyde bi ineK sağardık ya bi sürü ineK bakardıK, gışın bi Tanesi kısır kalırdı, **41** ona moziKa. / moziKa, he ondan toplardıK biraS süt, o çok sağılmay ya yeni doğurmamış ya biraz süt olurdi, **42** haşindi ki gibi nerde öyle bol yediresin, kepeKti eKmeKti sade laana yali mısır hudişi onlan etTiği süt toplar, **43** yaparduK bi gavonoz yoğurt, bi da şey biliy misin? ziliktar deriK biz, oni yapardık bi tabak, bi de yoğurdi alır, **44** hastaya giderdik. o zamanda bakKaldır. / marKetdir ama doğal beslenirdiK yani o zaman gerçekTen bundan iy **45** di. gara laana tarladan alırdıK, gışın kar yağardi, böyle küreKlerlân açardıK, laananın tepelerini yukari çıkardi böyle. onlari vurur, keser, ezlerini keser bi sepet toplardıK, bi boy karın istinden. bi sepet çıkarıdıK eve, **46** o ezlerini keser, güzel

temiz yıka silkele onlari, habile böler bi tencere haşlardıK, atardıK ına tereyağını, mısır ı
eKmeKi ile alırdıK bu yana, etTen iyi yerdiK yani. / şimdi anlattım ınlari ama bilmiyım,
sen ınlari bilmezsin, **47** annen bilebilir. / öyle esKi kötü günlerimizi arayım yani, haşındı
ki düzen bana sarmay. / esKi diyrım hau kötü günlerimi arayım, adamda önündeydi, şimdi
zor. / en çok ben laanayi severin, şimdi da laanayi yasaKlamişle biliy **48** misın ını? / hē
bizim için en iy yemeK laana. / laana yani. / ē diyelim esKiden mısır çorbası, hau
Kırmalı aliysin diyelim hazır, mısır çorbası, laana diyelim et da ineK keser, doldurur,
Tuzlardiler, suya KorduK o aynı **49** bugün kesilmiş gibi taze et gibi, o Kadar güzel
olurdu ki haşlama o zaman et habından bol yani, milleT keser ineğini. / et sen
duymamışsın, esKiden hı. / ama eti Tuzladın mi Koyusun ını suya diyelim bi günde
hámán çıkmay, **50** iki gün deyişecesin süreKli suyuni aynı yeni kesilmiş gibi onun tadı
buzlukTan daha güzel. büyük bubam ınlar esKiden büyük bubam ınlar ineği keser,
varıl tuzlar Koyardiler, bi varıl Tuzlardiler, haşındı gibi nerde **51** öyle gaplar, kutiler,
diyelim çayırılıKlara gidende bakır güğümleri alır, gider de su alır bi yerden de aPtes
alırdıK, Koca güğüm ağır da ne kadar küçük olsa, şimdi bi sürü pilastik şeyler var,
yenlik ama o zaman doğal **52** idi, yani her şey çok güzeldi. / laana çorbasını diyelim
yağını mağını yaKay soanını yağını fasıyasını Koyaysın, suyuni Töküp laanayi ince ince
doğraysın, ondan sora ını o teK yıKaysın, ezip ezip o aÇı suyu gidiy, ondan sora **53**
süzgeçle ını suya tutiP o Kaynadığı zaman fasıyesini Koymışsın ya ını Tökiysin
Kaynamış suya diyelim aynı ne Kadar yapacan ama Kati oluşsa biraz daha eklersın
Kaynamış su, ondan sora biraz Kaynadımı inÇelik de **54** çorbalıK çekiy, inÇe yarma yani
biliy misın ını? ondan da bi göş atarsın ına, Pişer geri alması da unlı vuriysin ına,
soğuk suya tabakta unlı sulaysın bi Kaşık, şey ediyсын düğüm olmasın, düğümlemesın
yani öyle **55** Tökiysin Karıştırıp içine. / hē guyrük yağ ını unutTum yani. guyrük yağı
ben gene kullanırım. / bunlar yer da sade ha hemşire olan gızla ufaK olan uşak yemez. /
biz alışmışıK ına, ben severim, laanalara Korum ını. / **56** he he. / benim düğünüm ne
biliyim, bubam almanyadaydı yani oldu haule, aKşamda gına aKşami yapardiler diyelim
soraki gün gelin alçakla gızın evinde düğün oliy idi, ordan gelir gızı alır, giderdiler.
ondan sora uÇ **57** aKşam istide yeduluKa çağrıdiler ını bubasının evine, orda da ister
oyun ister şeyli ama yemeKli yapardı. **58** yemeK dá nasi? büyük gazanlarla yal
yapardıK ya büyük yayla gazanları olur, sen bilmezsin annen duriy mi? / ınlar büyük

tenÇereler diyelim bakır tenÇereler bakır gazanlar, onla bir konposta onla bir sarma işte dolma ē 59 ondan sora tulunma tatlısı. / duğun yemeği, öyle K'alabalık gelidiler yemeK vėrıldıK yani yėdilikTa. / bilereK 60 yabancı dėyil. / he he bubamın halasına ben gelın gitmişim. / tanıyaraK dėyil ğistemiydım, zorla morlan ğoldı yani 61 bubam. / he mecburi oldu, o da çoğ yaşamadı işte (...) öyle allaha şükür zor şey ğoldi ama o Kadar sorun bi şey ğolmadı. /

Derleme Numarası:15

Anlatan : Mustafa KAYA / Yaşı: 52 / İlkokul Mezunı.

Derleme yeri : Taşdelen

Konu : Genel Konular

1 / ē şimdi benim ğismim mustafa, yani asıl ğismim mustafa ama toplumda kemal ğ olarak söyler, genel ğ olarak mustafa soy ğisminde kaya. / elli iki yaşıdayım. / okuma yazmaK biliyorum, evet ğilkoKulı beşe Kadar bitirdik. 2 / ē şimdi köy ğ olarak ē yomra taşdelen köy ğ olarak ğkametimizde orası. // hoş geldiniz. // sağ olun hocam. ē şimdi kaşüstinde da bunların mahallesinde da oturuyoruz, orda da ēvimiz var, asıl taşdelende de ēvimiz var, iki tarafTa 3 da oturuyoruz yani. hē. / hı tabi şimdi çocuKKen örneğēn bizim dönemimizde bu beş Taş vardı, beş taş ğabile atıyorsun, alıyorsun öyle oyun vardı. ē bir de işTe biz ğerkeK ğ olarak hep misKet oynarduK. ē saklanbaç gibi 4 bunlar ğoluşdu. meselā bi ağaCın gerisine girerdıK, herkeS saKlanışdı, Kişi aradı onları. / e işte bulduğ zaman 5 o oyunları ben bāya unutTum yani. o zaman ne yapıyoduK? ğ onları ya bu gibi oyunlar, e çelik ğoyunu oynardık. / yani e bi oyunun tepesine şöyle bir şey koyuyorsun, çalı gibi odun gibi bi şey ona şurdan vurduğ zaman fırlayıp 6 gidiyoş. ē bi de böyle lastikli şeyler vardı, e mesela diyelim ki bez parçasından şöyle yaparduK ona oduna, ē (...) lastikli şeyler vardı, böyle tutardın ğonı şu şekilde buraya taş Koyardın, e böyle çekerdın bunı bıraktığın 7 zaman ğonun ağzındaki taş fırlar gider hedefe vurur ğidi. / yani bu şekilde oyunlar var ğidi. ē başKa ne şekilde 8 oyunlarımız vardı? işTe böyle tek ayaKlan taşları bi oda oda Çizık taş diye bi şey dەرler bilmem ğonı siz 9 bilmesiniz. / şöyle bi käre düşün, şöyle oda oda yapardık ğ onları, şöyle yani bu Çizğının üstünde kalmamaK 10 şartıyla böyle bi kareli taş burda teK ayaK ğistinde bunı buriye atlıyorsun burdan buriye atlıyorsun, geliyorsun 11 böyle böyle dışarı çıkarıyorsun ğonı. tabi siz onları bilmesiniz ğ ama sana belki farklı gelebilir yani bizim ğesKiye dayanaraK olan oyunlardır bunlar. / e işTe çoCuKKen ne yapardıK? işte yani bi iy ğeşyalardan bi ēv bi 12 Kule gibi bir şeyler yapardıK çünkü bu günkü gibi oyuncaK bi şeyler yoKtı. / o zaman

nelerlân? taşlarlan işte **13** efendim lastik parçasıyla ē terlik parçasıyan veya bi sandalye parçası işte bu tip ev eşyalarınınlan veya taşlan e **14** aas Çalırlan, yapraklarınlan böyle bi oyuncaK şekil kurardı, bi ev yapardıK. /// evciliK. /// he he öyle bi şeyler yaparduK yani penÇere yaparduK ona. /// uzun eşeK. /// he yani tabi bu yöre yörede deyişiyor, şimdi baK **15** bunların mesela yöresinde farklı çocuK e oyunları var idi. bizimki farklı sizinki farklı olabilir çünkü bu yöre yöre deyişir. / benim köyümün adı taşdelen köyü. / eski adı hamo yani rumlardan kalma. / şimdi o yeni isim **16** mesela taşdelen köyü olarak mesela hamo mesela ğalafga diyorlar, ğalafga e aşaki taraf hamo yukar ki taraf, yani **17** bunlar işte hamō, ğalafga bunları veren insanlar rumlar ama işte o zaman ki ğalafga, hamō ne anlama geliyor? / işte şimdi bu iki yeri birleştirip kombine taşdelen olarak verdiler burayı. / ama tabi anlamını bilmiyorum. **18** / ē taşdelen ne anlama geliyor? / yok öyle bi. / yok deyil. e çünkü bazı isimler verilen şeylere göre olabilir. / ē çünkü karlıova var, mesela geçen adıyamandan gelirken orda bi erzurumda dört saat beklediK, ondan sora **19** bizim yolumuzu açtılar ama gerçekten o karlıova adını andırıyor. / yani oranın adı gerçekten hep karlıova fırtınasıyla ē o anda orda insan on daKKa yaşayamaz dışarda, orası öyle bi yer. / yani öyle bi şeysi algısı yok, **20** algısı olsa bilmem lazım. / köyümüzde genelde hanKi bitkiler yetişir? ē tarım olarak mısır, fasulye, patates e **21** patlıcan, salatalık e bazı yerlerde domates biraS olur, olamaz. / yani köy yemeklerinden mi? / ha köy yemeklerinde **22** mi? ha köy yemeklerinde neler olurdu? işte o zamanlar ē eskiden şu vardı. mesela laana yemeğini bilsin yani ğara laana yemeği vardır. onı yapardiler. e ondan sora e işte çok eskiye dayanırsan mesela o mısırın fırında **23** kurutup da şey yapıyorlar e öğütiyle onı e Kavut gibi bi şey derler oni yapardiler. önden sora mısır çorbası **24** yapardiler, ē işte şimdi halâ gene var. mesela sırğan yemek yapardiler bildiğim. / var. çoh faydası var. / şimdi **25** sırğanın insanın bağışıklığını güçlendirir, iltihablı Kurutur, bağırsakları ē iletirir, çalıştırır yani e damar açma **26** açar, mesela damar otı vardır, bildiğin hau şeylerden baK şimdi ben bunu içtiğimde anladım, zaten hissettim. damar otu, ğuşburnu ē bi da o sırğan bunların üçünü birbirine katıyorsun, e kaynatıyorsun suyunı içiyorsun çay **27** gibi. yani gerçekten e yani benim vücútmunda onun deyişikliğini hissediyorsun. yani hafıza kaybına Kadar e yani hafızayı yeniliyor. e yani damarlarını açıyor, inÇe kılcar damarlar vardır. insanlarda belirli bi yaştan sora işte **28** onlar tıkanıyor. e işte ne oluyor? insanın elini tutaysın, soğuk mesela deil mi? yani kılÇar damar çoh inÇe insanda damar çok yani bu damarların e bi kısmı zaten belirli yaştan sora e iptal oluy. çalışsa da az seviyede **29** çalışıyor, e / tabi onlara iyi geliyor yani o damar otu çok önemli, onı her insanın kullanması gençlikte kullanısan **30** yaşlılıkta

doğrı daha da iyi olur. beenmeme gibi istemeS ınsan yle bi şey ıçmeK tadı yoK tuzi yoK gibi şeyleri diyoruz ama onlar bizim ilerisi için oK nemli. / kilosunu nasıl tartıyorlardı? eskiden bu Paskül vardı. **31** e şöyle bir demir e etrafında kiloluK var, e diyer ucuna da anca var, ē o ancayı he anca şu orta noktasında PasKül burda bi da şurda kiloluK koyma yeri var. kiloluk mesela koyarsın oriyá e bi kiloyu oraya koyarsan e **32** buraya da ancaya takıyosun onı e burda o yana bu yana gittiğinde bi şeysi var, ayar noktası var, rakamları gösteriyor. o hanKi tarafa hanKi rakama geldiği zaman e kiloya göre uvalın e tartımı çıKıyor ortaya. / o şekilde **33** bi de işTe küçüK terazılar vardı, böyle denge küçüK şeyleri da onlan tartardiler. / e evet o gibi şeylerle tartı olurdu. / asıl mesleğim ben ilk başladığımda loKantacıydım, aşÇıydım yani. e trabzonlarda bir oğ lokantalarda **34** çalıştım. doKsanlı yıllarda yomrada Tükánım vardı, lokantam var idi. e işte ondan sora ē doKsanlı yıllardan bi Kaç sene sora diyelım ki doKsan, doKsan beşlerde e bıraktım lokanta işini, inşaat işine girdim. inşaat işinde **35** da e duvardan başladık, yani duvar ustalığına duvar ıraklığına diyelım o dönemlerde, o duvar işini öğrendık, ondan sora sıva işine gitdik, sıva işini öğrendık, duvar  işini öğrendık. ondan sora e şantiyelerinde çalıştım maaş **36** olaraK ama oK aS zaman çalıştım yani diyelım ki iKi üç sene gibi bi şey, ondan sora serbes piyasada senin gibi bi vatandaş geliyor diyor ki benim e şu évimın bi odası var, sıvanacaK veya birisi geliyor diyor ki şuraya bir **37** duvar örüleceK e bu şekilde aşağı yuKarı otuz sänenin  üstünde bi piyasa yaptık yani oğ şükür şindi inşaatı elektriK hariç hepsini ben kendi adıma yapabiliyorum. / tabi hepsini yapıyorum ama tabi ē şimdi hepsini yapmaya **38** KaKtınmi başaramazsın, yetiştiremezsin. e ben genelde e şimdi benim ekibim var. işTe beş, altı kişi yedi kişi bazen on kişi olduğu zamanlar  olmuştur. e tabi şu an ıladıK, yani şu an bu arkadaş  ile beraber çalışıyoruz. e **39** yani piyasa da bi taşeron gibi diyelım ş yaptık aşa yuKari otuS, otuS beş seneye yaKın. e şimdi de emekli olduK, biraz tempo düştı. / tabi gene çalışıyorum. / tabi tabi. şindi ē örneğen bizde bildiğin tírazi var. bir e köşeyi **40** téraziye almak  için veya bi sıvayı masterın üzerine Kayup o duvarda onu harçlan beraber teraziye alabilmen için. / tabi sıvı olan şey. / bi düz yatay olan bi göz vardır, bi de diKlemesine şurda olan bi gözü vardır. e bu **41** diKline alan bu yuKarda olan o ortasında olanda şöyle Kodun, şu masanın istini masayı teraziye alısın veya **42** masa gibi herhanKi bir şeyi teraziye alacasın, onı buraya koyarsın veya mermer takıyorsun, mermeri takarken bu **43** şekilde bunun istine koyduğun zaman şu şekilde onı ayarlıyorsun yani. bu da o işi yapıyor şu anda. / tabi bunu tam anlayamazsın, onun bi noktası var, gözi var. Çizgisi

var, iki Tane o iki Çizgının arasına geleceK o 44 dalga yani sū iki Çizgının arasına gelmesi gerekiyor. o tam iki Çizginin arasına geldimi tırazdadır yani. / tırazi 45 tırazi. / ē başka e tırfıl vardır. yani perdah mālāsı diyelim pārdah malası biz ona tırfıl diyoruz bazıları tırfıl diyor bazıları da e perdah mālāsı diyor. işTe bu perdah mālāsı nedir? inÇe sıvayı bu elinde bi küreK vardır, sıva 46 küreği gibi bi şey bi sapı var tutuyorsun harÇi malayla ona koyuyorsun, çekiyorsun onı malayla şöyle düzeltiyorsun, öndan sora o biraz kurudukTan sora onı o perdah malasıyla şöyle döndürerek sırayla böyle 47 çevirdiğin zaman o farklı bir hale geliyor o. ondan sora da ē onun tamamını o çektiğin yere meselâ inÇesini 48 çektiğin yerin tamamını o şekilde tırfillediKTen sora bi miktar sora o belli bir kuruma aşaması vardır. o aşamaya 49 geldiği zamanda onı süngerle beraber bildiğimiz sünger ona sıva süngeri diyorS. o süngerle döndürereK bi duvarı konpile bi duvarı sona Kadar döndürereK şey yaptığın zaman o da onun o üzerindeki ē defoyu alıyor. 50 yani o Çizığı tozı kumun fazlalığını boşluğunu alıyor. e tertemiz işte bu masanın üstü gibi sıva çıkıyor. / 51 pürüSsüz hale geliyor yani evet. / hı e işte hortum tırazi vardır. mesela hortum terazi bildiğin beyaz bi hortum 52 tırazi bir ucunu öriya tutarsın, bi ucunu buraya tutarsın, oraylan eşitlenmesi için içini su dolduruyorsun tabi. yani 53 iki tarafı da açık oluyor onların. e şu şekilde bakıyor birbirine, yani orda bi işaret koyuyorsun en limit nokta bura. onı ordan o su duruyor, bu yanı aşu yukarı şey yapıyor yani iniyor çıkıyor iniyor çıkıyor ordaki 54 şeyi ayarlıyor. e suyun limiti nere? mesela diyelim ki orda tam Kafadaysa burda şuralara düşebiliyor, gelebilir 55 yani bu KoT. yani buranın Kotini almak için ordan buriyâ Kot alıyorsun. orda bi limit Koyuyorsun, işaret Koyuyorsun yani burdan da nereye gidiyosa. / ya yukarı çıkar, ya aşağı iner. tabi o koT farkıdır. / e o da öyle bi 56 hortum tırazi diyelim. e bizim az önce bahsettiğimiz tırazının şeysi geneli diyelim yani. / keser iki sefer aklıma geldi, söylemedim dedim onı bildiği için söylemiycem. / şimdi keser tabi ki yukarı olacaK. / marka. / 57 yukarı olacaK, en iyisi o. şimdi meselâ beş ona çivi çakarKen keserin iy olmasa vurusun, elini parçalarsın veya çiviye eritirsin, olabilir yani. burda keserin o arkadaş şeyler vardır, delikli delikli şeyler vardır. bunlar 58 çiviye vurduğın zaman kaydırmaS ama o çok şey olmuşsa tahrip olmuşsa düzlenmişse keser çividen kayar ya 59 eline vurur ya çiviye eğritirsin ya artıK uğraştırır seni. / ē tabi biz keseri her aşamada meselâ e çatıda keserin ağız biraz daha iy kesmesi gerekiyor. / çünkü alıyorsun bi beş onı şu şekilde çakaÇaksın, ne yapman lazım? şurayı 60 az bi şey yonman lazım. ne yapıyorsun? alıyorsun bunu bi şeye bu şekilde vuruyorsun, burayı kesiyorsun. ondan sora geliyor o da denkleşiyor. yani burda çaprazını alıyorsun orda e bazen ne oluyor. tahta çakıyorsun geliyorsun 61 şurda tahta eğrilmiş az bi şey yontarsın, onı alırsın ordan şeye çakarsın yerine. / yani ē keserin çok

tabi biz iskele akıyoruz mesela. āhşap iskele akıyoruz. / gemi mi? yoĥ öyle bi şey yapmıyoruz. yoğ . / e gemiyle **62** alāĖalı bi şeyimiz yoğ . / he tabi alışanların yanında durdum. o Ėayık damlarında oğ alıştığım iin ē onlardan **63** yapanlari gördüm ama. / onların işi zor. / zor ünkü o kayığın e şu şekilde şeysi var ya kavīs diyelim, kavisi birlānbir vėremiyorsun tabi o ağa ünkü şey vuriyeler onlara bōyle ē ayarlı sıkıştırma şeyleri var. onlarla bir, **64** iki gün bekliyor, o şekilde mengene diyelim yani mengene ile beraber  onlari uzun sürede yapabiliyeler ünkü birlānbir o ağa o kavisi vėremezsın. zaman iinde o mengineā ile beraber e şekil alıyor. o şekilde e yapılması **65** zor olan bi iş e tabi haliyle su da almayacağ, aği önemli, tahtası önemli. işte ona vurulacağ olan boyalar oğ önemli e ünkü devamlı suyun iinde olduğu iin dayanıklı uzun süre dayanıklı olması gereKiyor. / helal **66** olsun Ėardāşım.

Derleme Numarası:16

Anlatan : Ahmet TEZCAN / Yaşı: 49 / İlkokul Mezunı.

Derleme yeri : Tepekōy

Konu : Genel Konular (Bōlgeye Verilen Rum Adları / Trabzon'daki Türklere Karşı Ermeni Tehdidi / Eren Būlbūl ve Başavuş Ferhat Gedik'in Şehit Edilmesi)

1 / ahmeT Tezcan. / ĖırĖ doğuz yaşıdayın. / biliyorum, evet ilkoğul mezunuyım. / yomralıyım, síftire. / köyde yaşam yani şimdi köyde yaşam dēyince şindiki yaşam ile önceki yaşam arasında oĥ fark var. / nası bi farklar **2** var? esKiden günlük ihtiya giderildi işte odunıydı, e beslenmesi günlükTü şimdi aynı trabzondaki gibi **3** marketTen  alıyorsun, kenara koyuyorsun, yiyorsun yani esKiden  öyle dēyildi. esKiden her şey günlüktü, **4** yağTığın yağacağa bile günlük tedarik  ediyordun yāni. / evet. tabi yani bizim esKiden nası dēyim? hemen **5** köyün karşısında bacılağın Ėutuva dērler orāya yerleşmişler, ordan dağalmışlar mahallelere ama rumlardan e **6** ziyade ha bu şey ruslar geldiği zaman rumlardan ziyade ruslar geldiği zaman. tabi köyde şey var, mesela bizim **7** orda hala var. sinamoli, Ėozna efendime sana söyliyim corciya yıрмаĖı bizim esKi Ėizgi filimden bi hatıramızdır **8** ama köyde de öyle bi yıрмаĖ olmasđ onlardan Ėalması tabi bizlerde hale da vardır köylerde. tabi tabi bizim mesela şey vardır, ermeni zūlmünden şeylerimiz vardır, şehiTlerimiz vardır, köyde dōrt bēş tane şehidimiz vardır. **9** Ėōcacik taşlari deriz, yayla yolunda yolunu kesmiş bunların ve katletmişler ya köye defn ētmişler, ordan bilinen şeylerimiz var, bizim şehiTlerimiz var. / tabi tabi evet evet ermenilerin mezarđ daėa fazla. / ayşe, fatma ön planda **10** ayşe, fatma mesela bizim  orda ön

plandadır. benim  annem, e imde ay edir. / erkeK d eyince d a temel, ahmeT, mustafa. / esKi bayramlar, esKi bayramlar  onceden hazırlıK yapılır, en g zel sarmalar sarılır, y resel y meKler **11** yapılır. yine de  yledir ama esKi bayramların tadı bi ba Kadır yani. / bayram namazı e geleneK nasıl diyelim, bayram d eyince  ekeriydi i Te bi har lıydı.  o uKlar  i in  oK  onemliydi yani o zaman Ki zamanda bi  ekerin **12**  oK  onemli bi de eri var  idi.  indiki gibi d eyil yani. /  orf, adetlerimizde bizim d   nlerde y meKler d   nlerde d   n yeme i farklıdır. onun  i in  on plana  ıkar yani.   g z  istemeden ziyade bu y di yani d   n **13** d enin e d  nden  on e y meK  aKla gelirdi yani  zel y meKler pi erdi, sarmasıydı. evet  evet. / var. ben  e aynı zamanda g ziyim doKsan  altı hazıranda kuzey  ıraKTa yaralandım, bir  aya ımı orda bıraktım, gazi oldum, **14**  indi de  ehiT  ilesi ve gazinin derneK ba Kanıyım. / yani e   k  en K olay  oyun guKgu. / o nasıdı? i Te Ka acasın, saKlanacasın, ko acasın, gizlenecesın  e ne bileyim yani g zel  eylerdi ger ekten. / tabi tabi k yde **15** genelde atl   arınca yapılırdı b yle ta tadan  a a tan bi yerle tirisin  on , bi ucunda biri bi ucunda biri ko  babam **16** ko . / yoK yoK he do aldı her  ey, e erkeKlerin  en  oK  ynadı ı  eliK  omaK. / k   K bi oduna uzunca bi sapı var diyelim vuruyorsun, o  ekilde oynanırdı yani. / k yde  ı a nasıl hazırlık yapılır? /  abandan, fındı ından **17** ne bileyim her  ey hazırlanır ve  ı ın  onlar  e peyder pey yenir. yani b yle elma, armut K urutulur. / fındıKlan. yoK y ni bizim b yle mısırımız kendimize yeter, e biraz K alı  isa da hayvalar yer  on  hani  o  bi  ey  olmaz **18** yani. / fındıK  olgunla ması beklenir, e er yeterli sayıda toplayacak  adamın var  is  Kendin toplarsın. / genelde a uStoSun sonunda yani a ustoSun son haftasından   yl l n  ilk haftasına  adar s rer bizim   rda. / **19** b yle baz n birisi erKen ba lar bi de baKmı sın  erKen ba lanmış. bi yarı tır yani b  nevi yani fındı ın   ysine **20** baKılmaz  ama son zamanda fındıK y re d   p de y rden toplayle yani esKiden   yle d yildi. esKiden  erKen **21** y re d  mesini beKlemezlerdi yani. toplanır fındıK, harmana getirilir, esKiden  ubuKlarla zulufundan  ırılırdı  imdi. / b ya yani ben e randıman  olarak da daha iy  olurdu yani fındıK zulufunda da  ey yapıyor yani **22**    , b   g n s rerdi onu zulufdan  ayırarak  ondan sora da bo  vakti olan  nsan bi  uval iKi  uval se erdi, nas  olsa zaman var yani fındıKlar b yle hemen  aciliyete g re yani bunu d rken de baz  insanların  acil  olur **23** da a i i sıkı tutarsın yani ama diyer t rl   ı a  adar yolu var, yani acil bi durum d yil yani   nk  fındı ı da birden **24** satsan ge inemezsin. esKiden mesela herkeSin K apısında  oynu vardı. o da bi i tiya  kar ılamak  i in gereKirse hem de Kendi i tiyacını kar ılardı hem de satardın bi i tiyacını kar ılardın. / tabi tabi o zaman   . / **25** genelde elde se ilirdi, r zgarlarda g zel r zgar  oldu mu savrulurdu, K urutulur  ambara

Koyulurdu, ihtiyaç olunca **26** satılırdı. tabi bizim arazi şartları fındık için birşeydir böyle bayırdır yani benim hep kullandığım bi şey vardır, bizim orda tavuk yuvarlanır. / tabi tabi biraz arazimiz şeydir yani bayırdır, tabi. / şimdi benim askere **27** gitmem biraz farklı, neden farklı? bu bi sevgiden dolayı e üç günde erken teslim oldum yani e ayrı bir şey benim için yani ne bileyim, anlatılmaz bi mutluluk, üç gün erken gitTim teslim oldum. / doğsan beşin **28** ağustos ayında, yani askerliğim kayseride erciyesde gittiğim zaman askere iki, üç gün söra erciyes dağına **29** Kar yağmıştı. ağustosun yirmi birinde çok iy hatırlarım. bizim askerliğimiz başından sonuna kadar şeydi yani **30** e gerçekten her insanın isteyip de yapamayacak olduğu bi askerlik yani. / tabi yani asker uğurlama var ama ben o kadar Kendimi Kaptırmıştım ki yani bir an önce gidip birliğime teslim olmak için üç günde **31** erken teslim oldum yani o şeyi yaşayamadık, o curcunayı yaşayamadık. / eski adı sifter yeni adı yeni adı **32** tepköy. / valla eskiler sifter demişler çok da araştırmadık ama sifteden geliyor belki birbirleri ile yomranın en **33** baştaki köylerinden biridir. hatta sifter dağı diye meşur bi dağı da vardır, çevre köylerde kullanır orayı, sifter dağı diye geçer. yomranın bi köyüdür yani. / köyümüzde en meşhur bitgimiz lahana peşine mısırımız, gabağımız, **34** fındığımız, fasulyemiz fasulyemizde meşhurdur yani. / lahananın ne özelliği var? valla bizim lahanamızdan hamsidan ne biliyim yani yapılmayan bi yemek yoktur yani bizim sulı laanasından tut, Kuri laanasından, **35** sarmasından, gavurmasından, haşlamasından, turşısından, çorbasından ki bilemediğimiz şeyleri de var, laana dēyip **36** geçmeyelim. / lahana, sulı lahana derler Kuri saydığımız gibi. onun haricinde Kabağı, pilavı. bizim orda mesela eskilere gittiğin zaman armut bile pişirilir. armutTan bile yemek yapılır. omaç derler guymak derler **37** çorbalık lapası, gavut lapası e yöresel yemeklerimiz. evet evet öyle tabi eskiye baktığın zaman et bile bizim **38** mutfagımızda köylerde çok boldu yani çünkü kendi hayvanını bakar, kendi hayvanını keserdin yani gerçekten. / tabi tabi hayvancılık eskiye nazaran da çok azaldı. eskiden herkesin beş, on tane inēy dört, beş tane Koyunu **39** bizim orda eskiden fazla orman yok idi. bir tona kadar bal yapan insanlar idi. köylerin eski hali yok, köyler hep orman oldu. / tabi tabi ya şimdi yaz yani gışın hayvanlar e köylerde bakıldığı gibi otlar yani doğa **40** canlanmaya başladığı zaman mezire mezire yüksek daha yüksek az daha yüksek yere taşınır, yayla yoluna **41** yakın olur diyelim ordan akşam üzeri yola çıkılarak bir gece bir gündüz yol giderek yaylaya varılırdı ki **42** bunlar bizim güzel şeylerimiz. o yolda hayvanlarla geçeli gündüzlü yürümek ayrı bi elencesi var idi. / tabi **43** doğal olarak o şeyleri görüyorsun, şey yapıyor hayvanda sizden önce fark ediyor. onun telaşlanmasından sizde şey alıyorsunuz o şeyisini. / tabi tabi eskiden çocukluğumuzda düğünden ziyade

yemeK aKla gelirdi. özel 44 maKarnalar yapılırdı, ğavurmalar özel olurdu, sarmalar evde yapılan sarmalar mesela fasulyası, mısır ğırması olur ama düğünlerde içine et Koyulduğu için ayriyetTen sen senin evinde de yapılırdı ama o düünde farklı 45 olurdu, düğünden ziyade bi yemeKli buluşma olurdu yani. / iki ayaK denen kemenÇe ile oynanan bi oyun o 46 oynanırdı. / evet evet. horon iki ayaK dërler iki ireli bi geri hesabı yöresel bi oyun vardır yani. / genelde horon 47 yani. / genelde biri véfaT edince yaKın komşuları yemēKni taşır, işte bizim orda yaKın zamana ğadar kabirler Komşiy tarafından açılırdı ama tabi o şeyler bitti tabi şimdi ücreti Karşılığında açılıyor. her türlü şeyi yapılırdı, 48 işte cenaze denilince Komşun her türlü yardımına Koşacaksın, gerekirse işini yapacaksın, cenazede ayrı bir şey 49 vardır yardımlaşma. / ya esKiden kıyafet farklıydı dediğin zaman esKiden her çocuKun bi pantolu bile yoKtu. 50 ben çok iy hatırlarım çocuKluğumuzda piçama giyerdik, annem bize piçama dikerdi. ben on üç, on dört yaşlarında pantolla tanıştım. / eren bizim yavrumuz diyelim, eren ē her trabzonlu gibi vatanını seven, kahraman bi 51 genÇ ama burda şunu hiç unutmayalım ki erene siper olan bi feraT gedik komutan var. / KırK bir yaşında KırK bir mermi ile KırK birinci doğum gününde KırK bir mermi ile şehiT oldu. / ferat gediK de gerçekTen 52 vatanını seven, başarılı bir Komutanımızdı. / tabi tabi bölgede o dönemde şeye de uygun diyelim yardım ve 53 yataklıK yani şöyle bi şey vardır, bunlar yardım ve yataklıK olmayan hiçbir yerde barınamazlar. işte e ister 54 istemez maçKa bölgesinde de bi desteK almışlar ki o bölgede konuşlanmışlar ki ve uzun zamandır fâliyetde 55 bulunup e ferat gediK Komutanda gerçekTen çok akıllı, zeki olduğu için onları orda belki o an da şehid oldu 56 ama onların orda deşifre olmasını sağladı. / daha sonra da hiçbir tanesi Kalmadı, türk silahlı Kûvetleri hepsini 57 teK teK aldı. / amin. ailesinlen da görüşürüz, feraT Komutanın ailesinlen da görüşürüz. / ben teşekkür ederim. / helal olsun.

Derleme Numarası: 17

Anlatan: Ali KILIÇ / Yaşı: 41 / Lise Mezunu.

Derleme yeri: Ocak

Konu: Genel Konular

1 / merhaba hocam. / ali Kılıc. / KırK bir yaşındayım. / evet evet biliyorum. / hocam lise bitirdim en son ben, lise mezunuyum. / hocam ben şu an yomra merkeSde yaşıyorum. / ben köy işi şöyle dëyim ben ocaK 2 köyündenim, anne tarafı özdilden, babannem kıraTlı mahallesinden gelme e ben de oymalı mahallesinden 3 evliyim, dolayısıyla dört mahalleye hakim tam yomralıyım diyebilirim. dört köy bağlantımız var

şu anda yani. / 4 köyde artık çok eskisi kadar gidemeseK de köy benim için çok kıymetli, köy bende çok önemli yeri var. haftada bir gün ben köye gitmediğim zaman kendimi nefes alamıyor hissediyorum. köyde gidip bağda bahÇede 5 uğraşamak, fındık bahÇesinde tarlada uğraşmak toprakla uğraşmak bana her zaman iyi geliyor ama en çok sevdiğim şeyde gidip köye yaşlılarla eski insanlarla sohbet etmeK oluyor. unutulmaya yüz tutmuş 6 geleneKlerimizi göreneKlerimizi onlar tekrar hatırlatıyor bize. biz de yeni nesillere geleceK nesillere elimizden 7 geldiği kadar aktarmaya çalışıyoruS. ben o yüzden köy hayatına alışkınım, zor bi çocukluK zor bi gençlik 8 dönemi geçirdim. e okula köyde gitTİM. eskiden bir metre Karda okula gitTiğimiz zamanları da hatırlıyorum. 9 şimdi öyle kar olmuyor. buzun üstünde kayarak okula gittiğimiz zamanları da hatırlıyorum. e zordu ama neşeli 10 eylenceli günlerdi. arıyor muyuz o günleri? arıyoruS. tabi yokluK vardı, her şey böyle bol deyildi, her işTediğimizi alamıyoruS. ders çalışma ortamı böyle uygun deyildi, evin bir odasında soba yanardı. diyer odalar 11 soğuktu, uyumaK bile zordu ama KalabalıktıK. e bi iş olduğu zaman bütün mahalleli toplanır, o işi beraber yapardıK. e yani komşuluK bağları insan ilişkiler o zamanlar eski zamanlarda çok daha iydi. o yüzden köy 12 benim için çok kıymetli hiçbir zaman köyü aklımızdan çıkarma şansımız yok. ordan kopma şansımızda yok. e 13 köyleri çok seviyorum bu anlamda. / şöyle e tabi o zaman macillik dönemi deyilir, deyiliyor. eskilerimiz benim dedemden annânemden dinlediğim gadarıyla onların bi büyüKleri zaten artık babaları anneleri falan e 14 yerlerinden köylerinden göç etmek zorunda kalmış. hatTa göç ederken ölenler, bebeği doğanlar, bebeği doğup 15 ölenler e yerinden yurdunlar olanlar bunlar hep anlatılırdı. heP kaçmış başka bölgelere şehirlere başka bölgelere göç etmişler. e tabi o zamanlar yiyeceK sıkıntısı bi de üzerinde bu muacirlik dönemi gelince e çok zor 16 şartlarda geçinmişler. bunları biS yaşamadıK ama dinlediK büyüklerimizden. dedelerimiz, annânelerimiz, babannelerimiz deyil dâ onların bi büyüKleri bunları yaşayıP gördiler. kıtlık dönemleri olmuş, tabi o zaman bi 17 ekmeği on kişi bölüşüp yiyebiliyordu ve birbirlerine sen hanKi siyasi partidensin hanKi görüşTensin sormuyorlardı, 18 bir sofranın etrafına toplanabiliyorlardı ancak bolluk artınca bereket artınca değerini bilmiyoruz artık dönemde insanlara birbirini böyle siyasi bakmaya başladı. düşünceler fikirler değişTi, ayrımcılık başladı. e hiç 19 zorluK yaşamıyoruS biraz ona bağlıyorum bunu. o rumların döneminde o insanlar işte mecburen birbirine kenetlendi. herhalde kaç gün yolculuk yaptılar, yerlerini terk etmek zorunda kaldılar. dolasıyla o birlik bütünlük 20 yıllar boyu devam etti ama çok zor günler geçirdiklerini biliyorum. dedemden, annânemden dinlediğim kadar bunları

söyleyebilirim. / yāni aslında tabi yomrada da karadeniz bölgesinde de genelde āyşe ve fatma meşhurdur **21** yani. bizim küçüKluğumuzde de bu devam _ etti bóyle ayşe, fatma hatta fadime falan _ olur ama günümüz şartlarında o algının _ artıK kırıldığını düşünüyorum. şimdi insanlar artıK hiÇ _ olmayan _ isim _ arıyor çocuklarına. **22** bazen sırf hiç _ olmayan bi isim _ olsun diye e hiç _ anlayamadığımız değüşuK _ isimler ortaya çıkıyor, buluyorlar. dolasıyla ayşe, fatma diyebilirim _ ama günümüzde şu an bu algı kırıldığını düşünüyorum. / çocuKKen körebeyi **23** hatırlıyorum, ē bóyle topla can _ oynardıK, e ÇiziK taş herhâlde dēyilirdi küçüKKen _ öle kalmış _ aKlımda seKseK _ oynardıK, misKet _ oynardıK ama benim _ en çoğ bóyle hatıramda kalan sevdiğim büyüklerimiz bóyle **24** dedem _ alırdı bana bi tane kamyon bóyle arabayı çoK severdım, o zaman ben bóyle kamyon tabi dedem kamyon **25** şoförü olduğu için sonra otobüs şoförlüğüne geçti, sevrıs atTı yıllarca esKi şoförlerdendir. onun yanında büyüünce şoförlüğe özentı oldu bende. o yaylaya gidiP, gelirdi. yaylaya yük getirirdi insanlara. o kamyon _ almıştı **26** bi tane, onu hiç _ unutmuyorum büyüK bi kamyondu. onu bóyle yüklerdım, yük _ ayarlardım _ ona küçüK _ odun parçalarıyla iplerle bağlardım _ aynı büyüKlere özenirdım. çayırlar bóyle küçüK küçüK Çayır balyaları **27** yapardım kendimce, kamyonu yüklerdım. yollar yapardım _ öyle köydeki tıraflarda bóyle e o kamyonla beraber **28** yaylaya yük getirir gibi dedeme özenmişTım _ o zamanlar. yine kamyonla yaylaya yük taşırdım yani çocuK _ **29** aKlıyla işte o ğadar. o kamyonla şoförlüK _ onu çoK seviyordum yani o zamanlar şu an _ aKlıma o geldi, en belirgin **30** olarak o kaldı aKlımda. / yani karadenizin geçim kaynağı şu an biraz sıkıntılı. e fındık dışında yoK gibi. / toprağımızda arazilerimiz çoğ _ engebeli bayır olduğu için _ e çoK her şeyin yetiştiğı bi toprağımız yoK . burda her **31** meyve her sebSe mālesef _ olmuyor. e dolasıyla köylerden de artıK _ uzaklaşınca yēni nesil şehirde büyümeye başlayınca e esKiden mesela KaşıKçılıK, demirÇiliK, KalaycılıK gibi bi sürü mesleğimiz da artıK dedelerimizi **32** kaybedince esKilerimizi kaybedince onları da kaybetTiK. en az on tane belki daha fazla mesleK gurubunu biS bıraktıK yapmadıK şehre inince. dolayısıyla mesleK _ azaldı, e bunları biz bıraktıK bu sefer _ işÇilíK _ iş bulma **33** konusu daha sıkıntılı bi hal aldı. bugün bi KaşıK yapan yoğ bi sepet yapan yoK KalayÇılıK yapan yoğ bugün bi balta, öraK, keser, kazma bunları yapan yoğ. onlar da bi iş yükünü alıyor mesela bunları da bırakınca fındıKta **34** esKisi gibi artıK küresel _ ısınma olabilir belki nedeni e insanın kendiyle zarar vėrdiğı taş _ ocaKları, hes projeleri olabilir. bunlardan dolayı da e çoK yaygın _ olan burda fındığımızda artıK son dönemlerde az _ olmaya **35** başladı, çıkanda çoK randıman vėrmemeye başladı. dolayısıyla bi geçim sıkıntısı sorunumuz _ oldu. trabzonda öyle **36** çoK _ önemli fabriKalarımızda yoğ yāni karadeniz

bölgesinde yoK . o yüzden geçin daha zor ve insanları gurbete artıK sevk  etmeye başladı bu durum, ben de yaşadım  aynı durumu, insanlar genelde yurT dışına şehir 37 dışlarına heP gurbeTlerde çalışmaya gidiyorlar. dolayısıyla geçim Trabzonda şu anda o bağlamda daha zorlaşmaya başladı diye düşünüyorum. işallah köylere biraz daha döneriz, esKilerimizden kalan meslekleri 38 devam  ettiririz ama şu anda zor gibi görünüyor  yle bi eğilim yoK benim gözlemlerime göre. / fındıK  . / fındıK 39 tenmuz   ayında bazen   olabiliyor şehirlerde daha sıcaK yerlerde ama ağustoSa sarkıyor, tenmuSun sonu ağustosun başı gibi şehirlerde başlıyor  ama köylerde yükseK kesimlere çıkıldı daha geç   oluyor. bu bazen ağustos 40 sonunu bazen eyl l başını bulabiliyor. tabi kurutma konusunda da şehirlerde güneş daha iy  alıy , köylere biraz yüKseldiK e duman, sis   oluyor. dolayısıyla güneş çoK   erken kayboluyor. şehirde daha kolay kuruyup 41 kaldırılabiliyorsun. köyde bazen bir  yda fındıKı Kurutamıyorsun. şehirde bu iki,    güne ğadar  nebiliyor. şehir 42 ve köy   arasındaki en büyüK sıkıntı fındıK konusunda bu. toplam ya gelince kimi güçlü olan  erkeKler  zellikle kol sePeti var, kol sePeti takıyor kollarına, bayanlar   için  uvaldan yapılmış bel  antaları var, bi da bizim 43 ğuğar dediğımız e ğuğar dediğımız fındıK dalını eğmeye yarayan bazen  odundan son dönemde artTı. demirden yapılıyor bu   iki tarafını eğiyorlar bi tarafına  yanı basıyorsun bi tarafıyla dal  ekiyor sun. yine o ğuğarın  st 44 kısmına  tığına kü  K hortum takıyorlar ki dalı  izmesın. bu da önemli dala zarar v rmesın diye. fındıK toplamaK 45 tabi eziyetli  zellikle bizim y remizde arazimi hep bayır  lduğu için me a atli bir iş. baş a olan şehirlerde düz   alanlarda genelde duyuyoruz. fındığın   artıK son döneminde bekletiyorlar, fındıK d   lmeye başlıyor, onlar 46 fındığı silkeliyorlar   altTan topluyorlar. bazıları  rt  seriyor  ltına onlar   için tabi daha  olay  ama bizim  razimiz   engebeli olduğu için bi yağmur yağdığında yerdeki fındığı alıp gidiyor. dolayısıyla bizim   onu bekleme 47 şansımız yoK . o yüzden biz daldan toplamaK zorundayız. bizim bu bölgede daha yorucu oluyor fındıK toplama işi. / yani   şu an çoK hatırlamıyorum  ama atma t rk  bizim genlerimizde var. benim  ann nemin çoK  atma 48 t rk s  destanları var. hatta şiir yazıyorum, bende bu şiir yazma sevgisi ondan kaldı.   köyde böyle bi v faT    tse 49 ona    lse onun   i in bi ağ t yazardı. s ylendi bana ben yazardım veya hangi torunu varsa yanında. bi mutlu sevindirici bir şey  olsa e ona bi ağıt  ona bi şiir yazardı. hatTa ben  asKere gittiğim zaman bana da yazmıştı, 50 hepsini hatırlamıyorum ama   le bi d rTl K vardı.   “alim gitTi asKere, nasi geleceK nasi, o gelmedin silinmez, 51 y reKlerimin pasi.” şimdi bunlar çoK değerli çoK kıymetli yani bu d rTl Ke belki bi kitaP yazılabilir y  o ğadar  nemli çoK şey   anlatıyor. g n m zde bu atma t rk ler   artıK karadeniS t rk s  haline geldi. aslında 52 çoğu atma t rk d r. baktığınız zaman

çoğu dörtlük şeklindedir. sadece müzikler farklıdır. / müzik farklı müzik 53 yapıyor hepsine ama çoğu karadeniz müzikleri aslında atma türküdür, dolayısıyla bunlar hep geçmişlerimizden bize kaldı, ninelerimizden dedelerimizden bize kaldı. yani çok atma türküler çok var, tabi dinledik şu an fazla 54 aklımda kalan yok . onu hatırladım söyledim ama dediğim gibi atma türkü geleneği bizim düşünlerde de bazen müzik kapatılır teyip kapatılır, bi halka oluşturulurdu. önceden böyle birbirlerine insanlar atma türkü 55 söyleyip bi yandan onun ritmine uyup oynadıklarını ben hatırlıyorum mesela o halkada. dolayısıyla atma türkü 56 kültürü bizde geçmişten beri var. inşallah unutturmadan bu geleneği ileriye doğru taşırs çünkü onlar çok şey anlatıyor bize. eskilerin yaşadıklarını anlatıyor. hepsi yaşanmış şeylerdir. hayal ürünü olmadığı için çok 57 kıymetlidir onlar. / başka şu an yok, hazırlıksız geldim hocam şu an atma türkü yok yani. / yani asıl ben ocağ 58 köyündenim ama özdilde okul şartları daha iy olduğu için dedemle annemle kaldım. yani lise bitene kadar hemen hemen özdilde büyüdüm diyebilirim. orda o yüzden daha çok hatıram var. / özdilin eski adı uz. uz 59 dördiler uz. / yani tam şehre olan uzaklığından dolayı çok hakim deyilim, şu an eskilerden de çok hatırımda kalmadı. büyüdükçe artık biz de yavaş yavaş unutmaya başladık maalesef ama uz denirdi özdile. / eski adı 60 uzdu, uzaklığından şehre olan uzaklığından dolayıdır ki tahmin ediyorum. e sonra deyişere özdil halini aldı. önceden belediye idi şimdi trabzon büyük şehir olduktan sonra mahalle haline geldi. / bu da nüfus kaybına 61 neden oldu. belediyeler taşınınca belediye personeli taşındı, bankalar taşındı. tarım Kooperatif, Kooperatifler taşındı ve benzeri dernekler Kooperatifler. dolayısıyla nüfus azaldı, mahalleye döndü malesef böyle bi sıkıntımız 62 ortaya çıkmış oldu. / ben teşekkür ediyorum hocam.

Derleme Numarası: 18

Anlatan : Nuran KAZANCI / Yaşı: 54 / İlkokul Mezunlu.

Derleme yeri : Kıratlı

Konu : Genel Konular

1 / ismim nuran Kazancı. / bin dokuz yüz yetmiş doğumliyim. / elli dört oluyor herhal da. / biliyorum. / beşe kadar. / okul anılarımız çok güzeldi. o zaman öğretmenim bana sarma sardırırdi. derslerim de güzeldi, fena 2 deyildi ama çok sarma sardırırdi, bana el becerim yani varmış. / öyle yok öyle deyil de biraz da öyle. / Kıratlı 3 köyü. / köyde Kıratlı köyü ocağ köyünün karşısında yaşıyordu. / inanırdık eskiden çok vardı. nazar

şimdi öyle 4 fazla yoh ama esKiden çok vardı. / mesela çocuklarımız nazar almış, ineKlerimiz nazar almış. öyle bi şeyden çok diKKat ederdiler. / ē tāvli ineK gösterişli ineK olduğu zaman nazar alırdı, söylerdiler yani. / yasadıh 5 ineKlerimiz vardı. iki tane goynumuz vardı. tavuKlarımız vardı. biz üç kardeşTik işte iki abi var bi da ben. / 6 benim babam goyun çobaniydi. yazın biz yaylıya çıkardıK. / sarı taşa çıkardıK. goyun çobaniydi. / benim babam 7 goyun çobaniydi işte. / annem ev hanımıydı. / ben onları bilmem ben fazla onlara Karişmadım. / hē ben Karişmadım o zamana. / āyşe, fatma, emine öyle bi şeyler denilirdi. / hasan, hüseyin, āmet, mēmēt. / bayramlarımız 8 çok güzel olırdı, çok heyecanlı olurdu. mezarlara giderduK, büyüklerimiz ellerini gider öperduK. misafirlerimiz çok olırdı. bayramdan bi kaç gün önce e temizluK yaparduk evimizde Kıpımızı bacamızı temizlerduK. yani 9 çok güzeldi çok güzel geçerdi. / her bayram için temizluK e aKra gezme aKra ziyareti hasta ziyareti her şey yaparduk çok güzel oludı. lahana yemeğini gara lahana yemeği, sarması. / veririm, lahana çorbasi laana 10 yemeği şöyle olur. istine suyu Korsun, e azcuK tuz atarduk içine acı olmazsın diye Kaynasın TökerduK lahanayı oriye süzdürduK ondan sora dibinde böl soğanlı yağ guyrık yağ o zaman guyrık yağ KorduK. 11 guyrık yağı soani moani güzel eritirdik sora dökerduK yarmasını, mısır yarması o zaman vardı. şimdi da var. 12 şimdi gene mısır yarması yiyiriz laana yemeKlerinde. bi da fasıye KorduK biraz da su KorduK ona PişirirdiK çok 13 güzel olurdu. dolması da şöyle olurdu, dolması da o zamanda yarma dolması daha çok yapılırdı. bol soğanlı yine biraz suda pişirirdiK onı yarmayı ondan sora güzel sarardıK, bol soğanlı güzel maydanozlı baharatlı güzel 14 yapardıK. / hē çok güzel yapardıK. / ben on sekiz yaşında evlendim. / düğüm güzel oldı. kır düğnü gibi oldı. / köyde olmadı, çarşıda oldı da evin tarasında oldı. / tarasda oldı, gına gėcesi Kıpımın önünde oldı. düğünde 15 düğünde evin tarasında oldı, üs Katında oldı. / biz mi? bizim evlerimiz bitişikti bitişikti. severeK aldım. işte öyle 16 üç Tane çocuğum oldı. / çok iyi anlaştım Kayınvalidemlān. allah razı olsun, meKanı cennet olsun. çok iy çok iy anlaştuk çok beni severdi, ben da onı severdim. / nası mesela? / geçmişte Kayın Kayınvalidem çok 17 iyi bi insandı, beni severdi yani benim dolmalarımı çok severdi. yapardı onı gönderirdim olmadığım zaman. o da beni gızı gibi görürdü. ondan sora benlān çok derTleşirdi. yani her sırrını benlān paylaşan bi biriydi yani çok 18 insandı. ben de ona aynıydım yani. / ben hastalık aslım boronşit geçirdim diyelim. bir da burun ameliyat oldum. / burnumda tikanıklık vardı. varis ameliyatı oldum. sınırsı sıkışması ameliyatı oldum elimden. başKa bi 19 şey önemli bi şey yoh ufaK tefeK şeyler yani. / sağ olasın aynen öyle. / şu an iye gidiyorum inşallah. biraz rahatsızlıklarım var ama iye gidiyorum inşallah. / sağ olasın. allah razı olsun. / miskeT oynarduk, ip atlarduk

20 hep öyle bi şeyler yani gıkıgı derduK esKiden onlari oynardık. / ip iki iki arKadaş iki kişi ipin ucuni tutar idi, ebiri biri ortada atlardı. / başKa misKet biri Karşıda olur idi. ebürü öbürüne atardı. biri gizlenirdi, ebiri 21 öbürünü aradı. öyle oyunlar oynardıK yani. / veriyordu, benim annem çok uysal idi. bi şey demeSdi yani. / en küçüğüm. / hē iki oğlan bi gızdıK. benimdā iki oğlan bi gızım var. ben de öyleydım. / esKiden gışa odun e 22 odun keserduK keserduK yığardıK. gış hazırlığı yapardıK öndan sora fasilya fasilya yapardık, KuruturduK gışa hazırlıK yani ayarlardıK biraKıdıK. un tavada mısır mısır keserduK, un yapardıK gışa hazırlıK yapardıK. her 23 şeyi yapardıK yani. / o zaman buzdolabı fazla yoKti. / yoKti soradan oldi soradan. / ben beki da beş alti yaşlarında anca vardı, yani geldi. o zaman yoKti. / şaşırdıK televizyon geldi, şaşırdıK. / mutluluKtu mutluluKtu 24 çok yani ē çok mutlu olduK. / geçim kaynağı işte babam çoban idi. yaylada çoban idi yazın, öndan sora benim babam üniversiteye girdi. üniversitede haTeme olarak çalıştı. ordan emekli oldi. / çobanlıKTan 25 çobanlıKTan bir gün köyden çarşıya indi, iki Tane abim vardı, olari götürdü çalışmaya bi loKantaya gitti. orda 26 dedi ki “ sen ne yapıyorsun?” sordı ona o adam “ben çobanım.” dedi. “çocuKlarımı çoban yapmak istemiyim.” 27 dedi. “habı loKantaya alır mısın onlari?” ölarda KüçükKtiler o zaman dedi ki “ onları biraK onları da alırım ama seni üniversteye Koyayım.” dedi ki “benim okumam yazmam yoK.” dedi ki “ okumam yazmam yoKsa 28 habıKada imza atamaz mısın? şey yapamaS mısın?” “atarım.” dedi. öyle aldılar oni haTemeliğa, öyle ordan 29 emekli oldi. allaha şükür, güzel iş güzel o zaman indıK trabzona. köyde oturuyorduK o zaman o zaman indık 30 trabzona işde. merkeSde oturuyoruz hē. / şu an mı? / babamın babamda mı? öncekini mi deysin? / hā şu anda çayımız var. fındıKımız var. fasilyemiz oluyor işte biraz. / fındıK ē fındıK güzel bi havada yani yāmullu 31 olmayacaK güzel dalları çekiyorsun aşaya guğar var. odundan guğarımız var idi. / o dalı aşağıya almaya yarıyor. / he he evet. / sora topluyorsun onı biraz Kurutuyorsun az bi şey zulufini öndan sora patoSa vuruyoşun ondan 32 sora tamamen Kurutup satıyorsun. / yerine göre yani. bizım fazla yoK fındıKumuz çayımız daha fazla vardır. / esKiden elde ayıKlarmışler biz ben ona şey etmedim de bize patoS Kavuşti yani bizim yaşımıza şiyimize. / 33 atma türkü mü? / ne söyliyim şimdi size du baKayım ne söylesem. “elimizde eKmeği oturu da yiyelim, söyleyelim 34 beraber KarşılıKlı diyelim.” öyle yabardiler esKiden. KarşılıKlı söylediler. / çok çok benim annem benim annem esKiden düünlere giderdi. annemi almışler ortaya e herkeS halka şeklinde oynarmışlar. annem ortada 35 oturuP türkü atarmış. çok güzel oynar yani türkü söylemiş. ben de türkü çok bilmem, annem gibi bilmem ama e düğünlerde en önde ben giderdim. elimde bi mendil sallayaraK oynardım. / horon çok güzel yapardıK 36 he he. / masal. / neyi? /

ha ninni ha “uyusun da büyüsün ninni.” he mi? / hatırladığım bi şey ninni derduK ne biliyim başKa. “uyusun da büyüsün ninni tıpış tıpış yürüsün ninni.” öyle derduK çoÇuKlara he. / kıratlı evet. / **37** yomranın Kıratlı köyi özdiİ ile az kilometresi az. e ocaK köyünün Karşı tarafıydı. köyümüzün arabadan İndiyi **38** gibi ğuran Kırsumuz var İdi. ğuran Kırsumuz az bi kilometre çıkardık patika yol vardı, ordaydı İvimiz. İimdi araba yolu vurulmuş, Kırsumuz o zaman yoKti esKiden. / esKilerden İ öyle verİlmiş Kıratlı onİ bilemiyrim yani neden? **39** / köyde misİr, fasulya, fındık İorada yerİşir. / taze fasulye oluyor, Kuru fasulye oluyor, ikisi dá oluyor yani misİr İoluyor, Kara lahana oluyor, bizim İorda var, lahana olur. pâzi olur, maydânoz İolur, marul İolur. / armut, elma **40** daha çoK İolur diyelim. bi da eriK İolur. çoK çoK İöyle yüksek bi köydür İonun İçin İolmaz çoK şey. / esKiden **41** hep İeteK giyerduK, pantolon soradan İıktı. bizim zamanımızda eteK İeteK vardı yoKti vardı pantolon yoKti. sonradan başladı, herkeS pantol giyinmeye bayanlar. / yoİ köye şey yoK İesKiden İannelerimiz mendil İesKiden **42** peİtemal derler ben İona Kavuşmadım yani. / tartma mı ölçme mi? / tartı tartı derduK İonlara tartı. / o nasıdı biliy misin? bi Tane odun vardı, odunun bi yucundan biri tutardı, bi yucundan biri tutardı. arasından tartı tartı **43** yapardıK. İöleydi yani. / he ğız İeyizleri her şeyi ğız İeyizi o zaman Kara lambanın İaltında İişenin lambanın İ**44** altında İeyizler çoK İolurmuş, pikeler İolurdi, o zaman pike yoKti. pike yoİti. Kırsumuz eteKleri vardı, yastıKlar vardı. sabunluK, lifler yere sermeye paspaslar İolurdi. esKi zaman paspasları. / yaptıK. / ben çoİ lif yaptım. **45** sabunluK yani ondan sİra İember İyisi ondan sira paspaslar, dantel dantellerde vardı bizde, İİleme vardı. İİleme **46** İİlerdıK, dantel İİlerdıK İİndan sira Kırsumuz eteKleri İİlerdıK. çoK vardı esKiden. dolap bezi İİlerdıK. / düİünlerde köİeK köİeK İoyardıK bi de halay İoyardıler. ondan sira horon horon dediİumuz bi oyun. / köİeK **47** habile iki elİnlİn habile yaparsın, İttırıİsın ama Karşında biri olacaK. İbir horonda beİ, altı kiİi ile daha iyi oynanır. köİek İki kiİiylen de oynanır. / İalıİmıyorum. İev hanımıyım. / cenaze cenazemiz cenazede mi ne **48** yaparlar? / esKiden cenazeler İevde İİldükleri zaman İevde bi aKşam yatardıler. sabah KaKardıler cenaze yıKanırdı, **49** İİğlen defn İolurdu. İİmdik cenazeler e İİtürüyorlar başKa bir yere gares gassashane mi? bi şey diyorlar oriye diyemedım. oriye İİtürüyorlar bi aKşam Kalıp. / he gasilhane he İoriya gidiyor, sabah geliyorsun Kırsumuz helallik **50** alınıyor. İİndi İöyle. / esKiden mi? / he her İeve yemeK mesela verİlir. cenaze sahibi de cenazesinde zeytin, peynir, helva, İetmeK bi masaya Kır, aÇ İolan İordan alır yer. İvlere de yemeK yani İİyle sulı yemeK getirirler. **51** / bel tarla bellendir, kazma kazır, kürekte topraİı atar İo yana bu yana, tırımıK da

kermeyi yayar, kerme yayıyorsun ya. / inēn kermesi. / sağ  olasın.  usura ba ma belki hatalarım  olmuştur. / hayırlı g nler.

Derleme Numarası: 19

Anlatan : Yılmaz ALPINAR / Yaşı: 73 / Ortaokul Mezunlu.

Derleme yeri :  zdi

Konu : Genel Konular

1 / yılmaz  a pınar. / yetmiŗ     yaşındayım. / biliyorum. biliyorum. / ilko ulu da o udum, ortaokulu da o udum. /  zdiiliyim, yomra sanca  ma allesinde yaşıyorum.  zdiide de yaşıyorum, yaylada da yaşıyorum. / 2 Şimdi bizim k ydeki yaŗam esKi yaŗamla Şu andaki yaŗam  arasında  o  fark var. yani k yli insanlari k ylinin 3 yaŗama Őeklinden  cıkTi, hep Őehirli hayatına ulaŗti, herkeSin Şehirde dairesi oldu. Şimdi  zdiide bi o ul var. olu 4 idi orda d rT y z,    y z talebe Şimdi  lli tane talebe var, o ul  apatılaca . mesela  zdi bir y di y z haneli bi k yd r.  ıratlı iki, oca  k y     onların taŗımalı   rencilerinla  lli Tane   renci var   orda. / heveT. /  rmenilerle 5  o  bahsetmezlerdi da rumlar mesela ruslar burda oldu u zaman e ruslarla beraber  alanlar ruslar bi aza  edici s kinti yaŗatıcı pozisyonunda insanlar d yildiler ama  rmeniler s ylenmeS onların ayari s ylenmez. / yani onlar 6 af ders nuz i z d ŗmani sen benim  ızımsun onlar i z d ŗmani ama Ő yler  yle d yildi. / rumlar ruslar  yle d yildi. 7 bunlari hakanda bilir. ha ana bi yer var ya ın rumların oturd  i m hiT idi. ha an onların k y yle Ő yle  arŗi  arŗiya aradan bi dere ge er. / anlat  ım konu iŗte baŗ a bi  zverili konu olmamiŗ. / yo . biz onların yetiŗti i 8 d nemde rumlar gitmiŗti. bi tane   adun vardi oymali k y nde o da   , d rT s ne falan oldu  leli. / yo  yo  o 9 burda kalmiŗti t rklerl n  almiŗti. t rkl n  evliydi,  ocuklari hep ha a gitti. / he. / valla bizim bu civarda  ız  ocu larına en  o  isim ayŗe, fatma, emine, m nevver, hati e yani bu esKiye d nu  isimleri daha  o  severler. 10 Şimdi yeni yeni iŗte dilan Şu bu olan isimleri y niden v rmeye devam  ediyorlar. yani esKi zamandan beri var da habi son zamanlarda artTi. yani o dedi im isimler unutuldu. / ama esas isimler onlar. / erKeK  ocu larına da o 11 da ayni konu  zerine yani onlarında hasan, h seyin,  meT, memet, ali, veli b yle isimler  o  olur idi. Şimdi atacan bilmem ne  yle b yle isimler yani. / bizim orda bayramlar camiden  ıkıŗta bi halka oluŗturulur, herkeS 12 bayramlaŗır, ordan da ıldı tan sora  vlere giderler, mezarlu lara giderler, mezarlu tan d nuŗte  vlerine gider 13 y meKlerini yerler.  omŗularla beraber diyalo lu olurlar. bayramların vasfi o ayni bizim oranın d  nleri da 14  yledir. / esKi o d   n  detleri Şimdi zate yo . Şimdi  vleneceKler Kendi aralarında konuŗu  anlaŗıyorlar babaya, 15 anaya bi y zeyssel bi isteme d ŗ yo .

başKa bi şey yoK . / benim düşünüm ben halamın gızı ile evliyim. babam, annem gitti, gız Kardeşinden gızını istedi. okeylediler biz dá birbirini KabullendiK. o şekilde düşünümüzün **16** başlangıÇi Kuruldi, birbiriylán diyaloK Kurmaya başladıK ama daha önceden dayı, hala gızlari olma nedeniyle **17** birbiriyle beraber istişaremi vardı, muhabPetimiz var idi. var idi yani. / kimlen? / görücü usulü görmeden hanımini tanıyıP da almadan alan görmedim duymadım. / yani en azından birbirini böyle Karşılıklı görürler. / ama **18** senin dedığın gibi sade görücü usulü olan var ama onun sonucu yoKtur. / ahlaki yönden ne ben seni tanırısın, ne ben seni. onun için görücü usulü olması eKsiKluK veriyor. / benim geçirdüğüm hastalugum şu bi Kalp Krizi **19** geçirdim. fakültede yatTum on, on iKi gün. bana sitent attiler, öndan sora iyi oldum, ondan sora şeker hastasi **20** oldum, onlan da mücadele ediyım. ilaçlarımı, yiğnelerimi Kendi Kendime vurulurum, birini aramam. / yememe **21** diKKat ederim. / valla bizim çocuKluğumuzda oynadığımız oynadığımız oyunlar şu anda zate yoK. / mesela **22** şu Kadar uzunluK Ta bileğim gibi bi odun yaparduK, ona tuS oyunu derdiK tuS bir şey dikeduK böyle ona atarduK. kim vurur isa o kazanırdi. vuramayan kazanamazdi. bi ikincisi da çeliK oynarduK, dèyneKle beraber **23** şu Kadar bi çeliK yaparduK, o çeliğe vururduK, arkadaş vurduğumuz yerden alır buraya dèyneK dikeduK ordan buraya atardi. vurur isa o oyunu kazanırdi, vuramazsa Kazanamazdi. / gış için mali var isá malının yiyeceğini **24** teğmin etmenin pèşinde olur. yaprak toplar, çayır biçer efendim altına sereceği yaprağı hazırlar. bu gibi hazırluKlar olur. insanların yiyeceği de tarlaların toplanması ambara Kor. sèrander vardır. biz de esKiden **25** yiyecekleri muhafaza etme yeri şimdi onlar Kakti. şimdi onlar yoK . yani bizim çocukluK dönemimizde onlar var **26** idi. onlarda muhafaza ederdiK e onlan beraber gışı çıkaracak, idame edeceK yiyeceğimiz olur idi. babam dèrdi ki rahmetlisi “ bir yıl benim tarlamın yiyeceği KabāK, fasulyási, mısırı çoluK çocuKuma yetersá ben her yere **27** gidebilirum, istikbālimi Kazanmaya.” o gibi tutumlar var idi. şimdi onlar yoK . / şimdi ben yapıyorum burda **28** günlüK alışverişimi hanıma “alo ne getireyim gelirKen.” “e götür iki kilo mandalina, işte götür bi kilo elma, **29** eKmeği al gel veya bi yoğurt al gel.” / yani şimdi öyle tarla tarlalarımız o esKisi gibi yoK. paylaşı paylaşa **30** babamın vardı diyelim beş dönüm tarlasi bi dönümünü gızlara vèrdi, dört Tane oğullari vardı, birer dönümde **31** oğullarına vèrdi. onla da ne olur; taze fasulyási, mısırı, KabaK onı yapar. marulini, taze soanini öyle bi şeyler. / **32** şimdi sahil kesiminin insani funduK gelirilen geçinir, sanayide olan çalışma ile geçinir, sanati olan sanati ile **33** beraber benim gibin mesela ben ayaK KabiÇiyim, sen marangoz, ebiri mobilyaÇıdır, ebiri demirÇidir. bu gibi **34** sanatlarla beraber barınarak hayatlarını idame ederler. / benim fındığım yoK . / tabi bilirim. fındığı hem bilirim **35** hem yetiştirmesini bilirim. /

fınduK bi meyve ağaÇi ağaÇ gibidir. kısa boyli ağaÇ büyümez çoğ bóyle. sen dalını aşğ büküP toplayabileceğin dal olur. fınduK dali olur, takarsın sepetini onun şèysine gúğar vardır sePette. **36** iki elínlá funduğunu toplar doldurur sePete döKersin çuvala veya başKa bi sePete onlan taşırsın. / genelde burda ağustoS ayında fınduK toplanır. / ondan sora harmanlanur, Kúrutulur. KúrutulduKtan sonra çuvallanır, fınduK **37** sezonu açılır. isteyen Kóparatif vérir isteyen tmoya vérir isteyen tüccara vérir. fiyatı nerde iyi bulursa öriya vérir. **38** / ben sana doğrusunu söylèyim baK benim funduğum yoK ama bugün sèKsen bèş, doKsan liraya funduğun kilosu satılıyor. zeytin Kaç lira? yani onlarla beraber múkayese ètTuğumuz zaman ceviz Kaç lira? / baK şimdiK **39** nè fıstığın fiyatını funduK buluyor, nè o zeytinin buluyor, nè o incirin buluyor bulmuyor. o bakımdan hesaplarsaK yeterli dèyildir ama gel bu yanKi aKıla adamın var on dönüm funduKluğú yapar bèş dönüm bèş ton **40** fındıK yap bakalım bèş ton funduğun hesabını Kaç lira? doKsan lirada bèş ton funduğú çarp bèş bin kilo. peki dört yüz èlli bin lira o bèş dönüm yerde olan ailenin da var diyelím ki úÇ tane çocuğú. barınır mı? barınamaz mı? **41** / toplansın vérmesin. / toplan. bî ay bi ay o çoluK çoÇuğunla eşıylán hepsiylán gelsin bi yere toplansın. benim olsun ben bir gün yövmiye vérmem. baK rahatsızım ayaKta duramam bir gün aKşama Kadar ben toplanım, onlar **42** şíkayetçidir. şimdi ama anlatıKum konuya zeytinle múkayese ètTuğumuz zaman funduğun fiyatı ona endeksli olaraK KónuşusaK düşüKTur. // tabi tabi. // / özdil. / şimdi özdilin adı vérildiğú zaman ben var idím. ama oni nè **43** sebepten nasıl oldu da vérdiler onı bilemiyorum. / bizím köyümüzün esKi ismi uz meSefor idi. uz meSefor // soradan yani. // bu o zaman soradan o isimler konulduğú zaman mesela burda KálafKa dènilen bi köy var. şimdi **44** oranın adı taşdelen mesela. / tabi ē ocaK köyü var ismi bacılaK esKi ismi bacılaK haKanın köyi. ona sor de ki ona senin köyünün esKi ismi ne? ben núfusta çalıştığım için bizím buranın köylerinin esKi isimlerini yènisini **45** da èsKisini da bilebilírim. / yeşilyurT şeyde oranın esKi ismini bilmiyorum. samaruKsa samaruKsa. / samaruKsalı mısın? ha aferün ha ha. / köyümüzde başlı başına yetişen fınduKyetişir, mısır yetiştir, lahana yetiştir, **46** hayvan yiyeceğí şalKam var yetiştir, arpa yetiştir. (...) yetiştir olur. mısırmız hā keza efendim. fasulyá, patateS, KabaK bunların hepsi bizim orda yèter ki gübresi şey gübresi olsun hayvan gübresi asil gübre olsun, suni dèyil. **47** Tadini da bi yerde bulabilecek bi vasfi olmasın. en lezzetli orda olur. mesela şu Kadar bi KabaK oluyor KüçüK bi hafiz abi var, benim köyümle habila Karşı Karşıyadır, ūuz mahallesi orda yetişen KabaK taT yoğ tuS yoğ **48** yiyemezler. “yılmaS bana bî KabaK Kötür.” dèr. Kötürürüm ona bi KabaK “allah aşKına

dağa yoK mi? bu şeker **49** gibi bu çoK güzel.” ama güney yerde. / toprağdan ama asıl
ineK gübresi göyun gübresi olacaK. / tabi var idi. dayısı tabi var idi. bizim esKiden
yağımız, peynirumuz varëlimuzdan hiş eksuK olmaz idi. mal bakarduK. hau **50** saydığum
tarla yiyceKlerinlân onla yërduK. beyaz eKmeK bulduK mi? beyaz eKmeK bulduK
mi? onî mısır **51** eKmeğine KātuK ederduK. anladun mi? nè dèmeK isteduğumi. /
yaylacılığumuzda vardı. / tabi. / yayladan **52** getirdüğümüz yağı, peyniri yërduK,
satarduK. evimizun Kızını Tuzını onla alırdıK. / benim var idi KırK Tane **53** göyunum.
teK benim. / ön iKi Táne Kāra malımız büyüK ineK var idi. buları heP köyde baKarduK,
arazimizde **54** baKarduK. bayburTlinin, erzurumlunun, Karslinin çayırını almazdıK.
şimdi geÇ ğarajlara al bi Kamyon git. Kendi **55** çayrını bıraK oldi orman. / hep orman
oldi. / götürüyoruS yaylaya. / o zaman onları yürüme alıP giderduK, yürüme alıP
gelirdıK. / TaşKöprüyi bili misin? / TaşKöprü dère yuKari gidersun alacaÇayır diye bi
yayla var. **56** bizim yayla oradır. / mayıs mayıs on beş. / toplu giden de olur, toplu giden
de olur, birbirine uyum sağlayamayıp **57** yetişemeyen oluP Kendi Kendine giden olur.
ama şimdi öyle bi şey yoğ. Kaç Táne malın var? iKi Táne. bizim on iKi Tāneydi iKi Táne
var şindi. / KoyruK arabaya çıKayruK yaylaya indiriyruK hayvan gidiy otlamaya biz **58**
açayruK evi başlayruK düzenimizi sağlamaya. / tābi. / olmaS olur mi? / ben şeylen
mücadele etmedim ğurTlan. **59** tilKilân etdım tilKi. / mesela bi Taşın gerisindā böyle
yatiyordum. o Taşın gerisine sindimki rüzKār vurmasın bana hasTa olmayım diye
uyandım böyle geri baKtım ki tilKi gelmiş böyle sen ben gibi bana yanaşmış. KaKār **60**
KaKmaz dèyneKi dèyneKsiz gezmezduK, dèyneği ona bi atdım, onun bacaKlarına sarıldı
dèyneK 9 bi cırlaya **61** cırlaya Kaçtı. o macerayı yaşamışım. / yōK tilKi saldırmaS. ğurT
saldırır. / onun işi tavuK. / esKiden tiP bi giyim **62** var idi. ona kilâT pântol dèrdiler.
dizden aşası ayri yuKarisi. / ha o tiP elbiseler giyerdiler. onunda ona göre üstidā var idi.
ÇePli öyle böyle. yani babam giydi onlardan ama biS hiÇ giymeduK. / ayaKÇabi da var.
Kabarili **63** ayaKÇabi yapardiler. şu ayaKÇabinın altına Kafalı şey çaKardiler şu kösele
yıPranmasın. onlan kat kut kat kut at gidermiş gibi giderdiler. / ğara ğantar. / şimdi bu
diyelim ki şey habu. haburda bi toP var. ordaki toP haburda **64** da bi toP var. haburda
kiloKramlar yazili. buni habırdan aşası asili bi ğuğari vardır habile. takardile çuvalın
ağzını ona Kaldıridiler yuKari o habırdaki şeylen bile ayarlardiler o kiloya göre. / hā baKti
ki denKeyi tutTi bura **65** tam. baKār ora tutar elinla indirir aşağı baKār kilosuna Kaç kilo
geldi. elli kilo geldi. ordan şey ederdi. bi da Kāra terazi var idi. / o gözlerinde ÇanaK
var, ona kiloluK şeyleri var. / diremleri var, o diremleri Koydiler, ē **66** alaÇağı madde de

 bir g z ne  or, tartardiler. / bizim  rda esKiden d   nlerde t rk  s ylerler, horon oynarlar,   67 eylen e yaparlar. mesela sa alli ded e yaparlar. efendim kimi sePet y klenir, kimi bilmem n e yapar. onlar aralarında bi oyun  eviriler.  yle oyunlar var idi. ama bunlar onlar  olmi   imdi onlar bi  ey yapmıyorlar. /  ene 68 ha imdi k yde bi oyun olsun  ene oni canlandırmaya  alı ırlar. / y v yo  oluyor da salon d  n  oluyor. / y v yo  bizim  orda mesela e  on eden belediyeydi bizim  orasi belediye binasının altında d   n salonu herke  oraya 69 gelir. oca  k y nden da  ıraTlıdan da  zdelin ki da d   nler orda yapılıyor. orda a ırlayabiliyorsun.  alabalı ı orda idame  ttirebiliyorsun.  evlerde o  alabalı ı idame  ttirme  m m  n deil. sora esKiden y me liydi d  nler. 70 / sabahdan ba lardı sini  urulu  Kaldırılmaya. n e  ada  zaman gelin alınmaya gidilecek diyelum ki yoli ya undur a  ama do rı. o zamana  adar y me   i i devam  ederdi. y me  i i bitTi d   n   toplanır gider 71 Kelini almaya, Kelini  ider alırlar y r me hem d  y r me. / atTa var. bizim orda at  ullanılmazdı. / yo  bizim 72 oranın yolları heP ene li bine li bayır ya onun i in Kelini ata  oymazdiler. / bu da masaT Pı a  biletme aleti, pense  ivi  ekme kerpetin  ivi  ekme ma zemesi aleti, bunları aya  abi derisi  alıba  ekme. / bunun  adı g riy 73 misin? bu  eker beni n e fena yapTi ya. bunun adı tanarya, bunun adı tornavida bu bunun demiri vardı bi da bizde t rpi. t rpilama  i in. /  alıba aya  abi  eke e i bunun mesle deki ismi kerata. not  al ha ha. bu da 74 aya  abi  alıPd n  ıkarma  i in  an a. bedava bedava bu  ada  ders vermez ha. ama burda bi e su lu  75 yapdu  bi  ay s yletTim din bana. /

Derleme Numarası: 20

Anlatan : T rkan ERDO AN / Ya ı: 64 /  lkokul Mezunu.

Derleme yeri : Ka  st 

Konu : Bayram Adetleri / Y reye Ait Yemekler / D   n Adetleri / Fındık Toplama Hakkında

1 / t r an erdo an. /  a  ya ında almı  bir do uml . / biliyorum. / gitTim, be Ten  ı Tım. / onlardan hi bi   ey aslında benim ded m  almı   eyi ded mlan  e ded min  arde i ha  ı amcam gitmi  sava lara ama onlardan hi bi  2  ey bilmiyrim. / yo . / bayramlarda i Te  urban bayramında gideri  b y klerin  ellerini  periz, biz bize gelir gen ler, biz gideriz b y klere i Te ellerinden  periz. cam ye mezarlu a s ba  al ar gideru .  urban 3 bayramında s ba  al arız cam ye gider geliri ,  urbanlarımızı Keseriz.  ndan sora gideriz, ben  indi gitmiyrim 4 bana b y k olara  gen ler geliy.

genÇlerimiz büyüKleri gezer, gelir işte. / esKi bayramlar aynı yine ne biliyim. / esKi bayramlar tâbi daha şindi esKiden daha birliK şindi esKiden daha çok giri çıKma, büyük Küçük şindi 5 gitduKçe kesiliy yâni. gitmeK gelmeK işi kimisi tefefonlardan bayramlaşiy, gitmeye de gitmeye gereK duymay. 6 tefefonlardan bayramlaşiy. esKiden daha samimiydi. gitmeK, gelmeK büyüğe Karşı sayKı, sevKi esKiden daha 7 çok idi. şindi yoğ. esekten yoğ yani. şindi yoğ. Karadenizin yemeKleri dolma var, Kara laana dolmasi, böreK, 8 mısır çorbasi esKiden mısır çorbasi, lahana çorbasi, mısır çorbasi, fasulye yemeKi işte fasulye şey yemeKleri diyelim. şey bilmem guymaKa ne deriS? / guymaK dâ. Kimisi da gaz Kaldıran diğ. guymaK diğ. normal peynirden 9 yaparız, gaymaKdan yaparız guymaK. esKi şeylerde. / hê bören tarifini vereyim. / tatlımız vardır, Paklava yaparız, burmalı Paklava fındıKtan. bören tarifini bören diyelim bi Kıylıyı tarif edeyim. bi Kıylıya beş Tane 10 yumurta Kıracan, beş yumurta e bir bardaK zeytinyağ, bir bardaK ister su ister süt süt, Tuz az bi limon onun güzel 11 hamuruni yoğuruyoruz. yoğuruyoruz, goloTlayrız. az bi şey Pekletiyoruz. içine da peynir peynir maydânozu dörayrız, peynirle mādânozu onlari güzel açıyoruz, su Kaynatıyoruz, suyuna Tuz atıyoruz, onlari Kaynamış suya 12 teK teK atayrız, çıkarıyoruz. tepsileri yağlayrız tepsileri. tepsileri güzel yağlıyoruz. o hamurlari açayrız teK teK, bi Kıylıya da on iKi tane hamur KoyayruK, on iKi tane hamur, onlari teK teK açıyoruz, Kaynamış suya atıP 13 çıkarıyoruz, oradan soğuk suya öndan sora Kıylıyâ. on iKi Tânenin altı taneyi Koyay yerleştiririz, aralarında sarı yağ eritiyoruz, Töküyoruz aralarına. ortasına da peynirle maydânoz güzel doğruyoruz ortasını, üstüne da üç 14 Tâne hamur Kayayrız, suya atıP haşlıyoruz, aralara şey yağ serpiyoruz, on iKi taneyi o Kıylıya yerleştiririz, yüzüne de güzel yağ eritiyoruz, dağlıyoruz. onı at fırına KızarT. kes yemesi çok güzel. / düün. isTemeden mi 15 başlayayım? / he diyelim gız ile çocuK anlaştı mi büyüKler gider isTemeye işTe allahın emri peyKamberin Kavli ile isterim, verir isa alırıs. kimisi bi Kaç Kere getirir seni üç, dörT Kere, kimisi bir de verir. bi Kaç Kere 16 gideris isTemeye işTe isteriz, söz keseriz, öndan sora nişan olı isa nişan yaparız. biraz nişanlı ben beş sene nişanlı 17 durdum. ha ha ha ben beş sene nişanlı beşinci senesiydi ama beş sene nişanlı durdum, beşinci senede düğnümüz oldu. işTe öndan sora düün yaparız, eşyalar alırız, ev yerleştiririz, eşyaları alırız. ondan sora işte berbere gider, 18 düğün olur. bizim orda ortaKlaşa yaparız eşyaları. misafir odasi, baKır, altın işini erkeK tarafı, gız tarafı da baK 19 ben getirdim, oturma odasını getirdim, yataK odasını getirdim, bi da mutfaka. misafir odasını da esKiden altın var idi. baKır var idi. baKır, altını da erkeK tarafı yapar. evi yerleştiririz. öndan sora düğünler yaparız. esKi 20 düünler yemeKli yapılırdı dâ. / benim düünüm akşamdan gelin geldi, akşamdan onlar yemeK yapTiler. işte çorba,

dolma y  meK   orba, dolma, pilav, s  Tla  , b  reK, tatlısı. a  şamdan milleT heP y  di  diler. bi a  şam **21**   n  eden da erKeKler   ylence yaptiler, i  tiler mi  tiler   aldı, oynadiler. soraki a  şamı heP milleti y  di  diler. saaT **22** i  te Ka   idi, unuTum, geldiler Kelin   lmaya. bizim (...) ya  ın aynı    rabadan. benim   ayınvalidem annemin t  yzesi. benim   ann  nem   ile   ayınvalidem   ız   ard    . annem  n t  yzesine ben Keln gitT  m diyel  m.     l  rımız **23** ya  ın   ayni k  yden i  te. geldiler ge  e arabalarlan Kelin   lmaya i  te. aldiler,   deTT  r Kelinin   n  n   kesiyl  r yollari. i  Te ge  e gitT  m, sab  si g  n   da cumalı  .   sKiden cumalı   var   di. sab  si g  n   da cumalı   oldu. / **24** cumalı     a  ays  n,   a  tı mi K  ne Kelinli   giyn  ys  n, Kelin yapayle seni. o zaman erKeK yoh.   ad  nlar toplaniy, **25**   ad  nlar toplaniy   alayle oynayle.   sKiden   indi yok,   sKiden bi da para    y cumalu     ortada yapayle  , para toplaniy. / diyel  m ge  e beni Kelin aldılar ya o ge  e   aldım, sab  si g  n   olur cumalı  . bi ge  e   aldım, sabah **26**   al  tım, ge  e gelinli  i giydim, habile hafif bi ma  yay yani   vde berbere gitme,   vde gelin yaptiler beni, o zaman **27** cumalu     ldi.   ap     imende heP millet   ad  nlar toplandı, oynadiler   oynadiler, orta yapTiler, ortada canın n   ister   isa on, b    K  nl  nden n   Ke  iy   isa orta yapayle para atays  n. cumalu     o toplanan parayla da     cumalu  um **28** da toplandı, o zaman Ki zamanda in  e bilezi  lı d  rT Tane in  e bilezi     almı  T  m. cumalu   da toplanan paraylan   sKiden.   indikide d    nler salonlarda oliy yani. benim d    n  m   vde oldu anlad  n mı? / cumalı  ım   ldi. **29**   ız tarafi gelenlere K  ne erkeK tarafi y  meK yediriy. ondan sora a   ama   adar oynayle  . ondan sora herKes gidiy   vine a   am i  ti cumalı   da ona d  yr  z. ama   indikide d    nler Kelin berbere gidiy, berberden geliy h  aman **30** salona. salondan bi ge  e salonda oliy, herKeS    y. / bana   ına ge  esi yapıldi he. bi ge  e   nceden   ına ge  cem oldu. ge  e   vde   ına ge  esi yapıldi. o da ge  e   ına ge  esinde   aldı  , oynadı  .   ad  nlar   aldı, oynadıler.   al  lı **31**   ına ge  esi. ben   ız   arda  ımın   ına ge  esi d     o   g  zel oldu. benim Ki   ı   idi ya i  erde, dı  arda bi   imende bi   ına ge  esi olmi  T   he. /   ayınvalideylan i  ydi,   o   da i  y d  yl da ge  e iy sayardı.   ayınvalidem da **32**   ayınvalidem   o     ayınvalidem otuS     ya  ında dul   aldı. he otuS     ya  ında benim   aynatam   olmi   . benim **33** bey  m b    ya  ındaymi   .   aynatam   old  , b    ya  ında, otuS     ya  ında dul   aldı. i  te bir  z    y   di, gel  r   di,   ızardı. bize d  rdi ki “e  i   o  lı e  i  un   ızlari.” d  r. b    da   a sonra d  ner gel  r   di. / yok   ari  mazd  .   indi bi **34** y  re gidecu   ya hazırlanırdı   giderdi   yanına ki   len d  d  m behi  e abla onun   vin de o   v   sKi zaman   viydi, soradan yı  T  , yapT  .   sKi zaman   odası var   di, fırınli sobası var   di. odasında yatar, sobada ne   lsa **35** yapardı. hamsili e  meK giderdiK Ki    hamsili e  meKler Pi  mi  ,

böreK yèmeKTe Kayınvalidem çok güzel **36** yèmeK yapardı. böreKler yapardı, tatlılar yapar, bi da içli Pide dëriS dâ içli pâzinin hamuruni şey eder da fırına **37** atar. / hoşolli Pide inan harika yapardı, giderduK şey gızım içli Pideleri fırın odasin da fırın sobasi var idi. Kendi **38** odasi var, orada yatar, behiÇe ablanın evinde durur idi diyelim. orda içli Pideler, böreK, dolmalar, tatlılar biz dâ dërdıK yapma yemá. dërdi “sızlá durmuş olsam ölmüşTım şindi.” canı nê ister isa. yoğ hazırlanıdıK diyelim bi **39** yere gidecuK, giderduK Kaynanamıza ki felan yere e diyKi “hazırlanmış gelmişsin, mecbur sana giT diycım, gitmá dësem dâ gidecen git dësem dâ gidecen.” öyle yoğ gitmemize gelmemize hiÇ Karışmazdı. yememize **40** içmemize hiÇ Karışmazdı. / hê var idi. / hê biz yapardıK, benda sütü onun idi. biz dâ yapardıK, ondan sora **41** yaşlandı, yapamadi. ayrı ayrı ineKlerimiz var idi, sağarduK yapardıK hê. ama heP sütünü şeyini verirdım. yağını, **42** sütünü şeyini her şeyini verirdım. yağını, sütünü, peynirini. / fındıK tenmuz da // ağustos, temmuz sonu. // tenmuz sonu ağustoS başı, ağustoSun bir, iKi haftası diyelim. işTe bizim orda usul óyledır, sabah erKenlan saat altı dëdi **43** mi biz dala fındığa takay. erKenlan biz sePet sePetla toplarız. guğarlı sePetlerimizi saat altı dëdi mi fındıKluğa gideriz. biraz toplarız, doKuzda sabah Kahvaltımız doKuzde ondan sora bir, iKi evliyin yèmeKimiz işte gider **44** toplarız. fındıgu işte dala takar, kimisi şey ile toPlar, beliná şey bağlar. biz sePetlân toplarız. işte dali güzel çeKeriz, **45** taKarız (...) bizim iKi Kişi bi dalın o yansında bir bu yansında sePeti doldururuz işte. / sonra işte çimene Tökeriz, çimende de biKıç Kün Kurur, çeviririz. iKi, üç Künde bir onı harman KüreKinlan çeviririz, Kurur. **46** ondan sora toplarız PatoSa atTırırız. PatoSa atTırırız. ondan sora teKrar Tāneyi Kuruturuz. çuvallar yallağ ama **47** bizim şey bizim çok yeteceK Kadar. bu sene nê Kadar oldu, üç yüz yirmi kilo oldu. / yerlerimiz heP gitTi işTe, köyde bi evimizin altı fındıKluK Kaldı. yerlerde gitTi. / gız çoÇuK en çok fadime, āyşe, āyşe, fadime, zeyneP, **48** āsiye, faTma, ayşeKül. erKeK çoÇuğuna da aPdullağ, isiyin, osman, isiyin, mēmēT, hasan, hüseyin, osman, mēmēT yani öyle. helal olsun.

Anlatan : Havva İSKENDER / Yaşı: 69 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : Kayabaşı

Konu : Düğün Adetleri / Türkü / Çocuk Oyunları

1 / söyledim hâva isKender. / ben atmış doKuS. elli altı doğumlıyım. elli beş. / gitTım. beşinci sınıfa Kadar gitTım. / yomrada Kayabaşı babamın köyü, KömürÇi köyü Kocamın köyü. / yavrucuKum baK şimdi cumaluK ğına gëcesi 2 ğıza yapıyoruz. sabahTan _erKeK düünü. erKeK babasının evinde yemeKler yëniyor. guveyi de tıraş ediyorlar, tıraşa çıKarırlar, masayî Kurarlar, silahlar atılır, damaTî tıraş yapayleğ. ë çoğ güzel âdeTler var idi. ondan sora 3 tıraş bitiyor, ondan sora Keliyle ğızın _evine. ğızın _evinde davulli, zurnali alıyorlar. yöh isa normal KelîP Kelini 4 alıP bôbasının evinden döniyleğ erkeK _evine. aKşamdan yatıyorlar işte nëysa sabah KaKayle ğarılarn düğün Küni. orda erkeK yoh, söraki Küni cumaluK diyorlar. yani ğadınların Küni. tamam anlatabildim mi? / tabi Ki ğına 5 gëcesinde zilli Çan diye oyun yaParduK. bi ğadını giydirdiK, yatırdıK âşağ ayaKlarını yuKari TiKlerduK, bağlarduK. öndan sora biri türKi söyler o dëyneKlerle ayağındaki Tefi çalar. “lilişan lillişan ğocan Keldi duydun 6 mi?” vurur. ondan sora dërsan Ki “ğocan öldi duydun mı?” yatırır ayaKlarına. ha ha ay allahım yaraPı. çoğ güzel _oyunlar vardı. ondan sora biğ ğadın giyerdi erkeK elbisesi, biri giyerdi ğadın elbisesi. onlarda biyiKlarına işte 7 kômür sürerduK. ëylence işte ğına gëcesi ğarılarn gëcesi. ondan sora ğınalar yaKılıyor işte bitiyor düğün, çoK 8 güzeldi ğınalar, çoK _eskiden düünler tabi Ki güzeldiler. şimdi yoh. nerde? giT salona çık _eve. / ö haşindi dësen _ 9 aklımda Kalmaz. atma türKi tabi bilirim. bilmem öli mi? / nasî söylüyim? hanKisini? ha ha allah në biliyim. çoK türKiler var. “Kaynanaların hası lambur yunbur _arKasi düz tarlayı semintur _ayaKlarının pası.” / “Kaynanam 10 Kuri KazuK yazuK Keline yazuK Kaynanamın Kötüne çiftTe çatallı KazuK.” ha Kaynanaların başı böyükTu. / 11 çōK. // ö büyük yarası. // /// ën dërin yarasini açtın. /// / yā në bileyim, allah rahmeT _ëylesin, onlari dëmeyelim, 12 ölmüş gitmişler, bizi beKliyer. çeKduK _ işte dünya meşakati üşuğum bizim zamanımızda bu Kadar bolluK yoh idi, geçim zordi, olsun. onlarda çoK çeKmişTi, o da çeKTirdi. biz çeKtirmiyρίζ nedir? şimdi rahatluK var. 13 āllahıma şükür, herKeS hayatini yaşasın. / çoK güzel hazırlıK yapardı, mesela benim düğnümde benim ānam, 14 babam çoğ güzel çeyiz _ëşya yaptiler. misal oğlan tarafi yapar yataK _odasını, anne dā yapabildiği Kadar hani 15 babanın Kudreti var isa benim babamın

var idi, Koltuğımı falan her şeyimi yapTı babam benim. Kayınpederim **16** de síaralama yataK  odası yaptırdı bana trabzondan. allah rahmeT  ylesin. ondan sora giysilerimizi ayaK abımızdan  al  em iyemizden, terli ımızden iKi,     aT giysimizden Kelinlu  bile giymi im, berbere bile **17** giTmi im. allah rahmeT  ylesin. allah var  indi. / efendim. /   hem d  n si, benim  eyizleriml n  ızıma piKe Tiktırdım  eyizleriml n. / tabi. (...) o zamanda  ayrola eteKleri var idi.  ayrolara i lemeden, dantelden eteKler **18** asıyoruz.  a  Tane altı T ne b t n yasTı ım vardı, uzun yasTı . iKi T ne k sT m vardı,  ırleTler vardı, heP i leme. tabi canım.  imdi yo   nlar.  imdiKi  ızlar tenPel. / tabi ben   zaman Ki zamanda oda ta ımı danTelimi **19** bile To uTmu Tum, yani yataK  odama serdim, her  eyim old . Koltu larımı, masamı o zaman da tabi Ki var. nasıl yo ? / ba  nirvana var idi. bilme sen gidiyor musun? bizim yu arda armuTlu ta ligarba  enli ine belediye **20** ba kanımız sa  olsun  n  o  oron  hala oynatıyor nirvanay . nirvana vardı, a lımda gitTi, dur  on  diyemiycem. sıra  oron var idi, bi de (...) var idi. /   hem da n si. biz d rT  ız  arde   oron ba ı. / hem **21** oynamı ım hem ten ere bile  almı ım. en sonKi ten ereyi istanbolda eltimin o lına  ına yapTı , e ten ereyi **22**  aldım, rahmeTli annane, am am n hanımı hem da onlar  bi g zel oynatTım ama sesim yo  Ki uzun m ddeT **23** s yliyorum, sesim yo  rahatsızım. tabi t rk de s ylerdu   esKiden ten ereye vururdu , t rk y  s ylerdu , o **24** zamanın y resine g re t rk  s ylerdu , h  de Ki  imdi biliy m sin? unutTum gitTi. / tabi canım bah em var. her **25**  eyi TiKiy r z, la anamızı, bezelyemizi, marul, sovan  ı a. salatalu , biber, Patlı an benim var. yazın Kel n benim k y me, benim yerim  o  g zeldir. bi K re findı umuz var, ba ı bah emiz var,  apılarım heP  i ek. / **26** b   Ta  var idi, sa lanba  var idi,  ızı  Ta  var idi. misal o ula gitTım, b   s ne  ayaba ı o ula, ben **27** K   KTen beri toP oynamayı da severdim. toP bile oynardım.  o   esKiden yaylalara giderdu ,  eli  oynard  , **28** heP  aru u     a larla  ızlarlan. yayla d z ya ova  eli  oyunu oynard  . bi direKmizde bi K      ubu   eli   ordu , vururdun uza a u ururdun, kim uza a u urur  sa o  y oynay.  o  oyunlar var idi. fotu  Ta  var idi, **29** b   Ta  var idi, sa lanba  var idi,  ızı  Ta  var idi,  eli  oynard  . sen n  deysin?  indi olsa o  esKi oyunlar. / i te oni diyorum, bi d yneKi y re diKiyorsun, d yneKin u u d z  luyor ya oraya bi K     n   adar d sem **30** sana  a  sant m d sem? on sant m  adar K     K ne d yneKin  ubu   oyays n, tutTuriys n on , ar uri **31** uzatiys n duriy  orda,  ndan sora bi d yneKle on  vuriys n, fırlatiys n. n   adar  za a fırlarsa  bir ar ada ının **32** fotu u var hau yanda o fotu u gidiP   eliys n. sen nerelisin? / e sen buralisan nasıl bilmiys n bu oyunları? /

köyünüz néresi? / yeşilyurT neredir gız? / ha ha aslında vardı. né biliyim. bizim yomradan yuKari çok güzel. biz 33 yomranın köyleri, né biliyim. sizin orda yoK mı? bizim burda oynanır yani çocuKlar. benim annem çok güzel fotuK Taşı oynardı. herKesi yenerdi. / yāni. / sağ ol inşallah dönersiniz o esKi oyunlara. / hādi KolaY Kelsin. / sağ 34 ol, allah razı olsun.

Derleme Numarası: 22

Anlatan : Gülten TUĞRAN / Yaşı: 45 / Ortaokul Mezun.

Derleme yeri : Özdil

Konu : Genel Konular

1 / mēraBa. / adīm gūlten tūran. / KırK bēş yaşındayın. / eveT, ortaokul mezunuyum. / özdil yavuz selim mahallesi. ha ha. / var. ē benim annemin dayısı e rumlar bunnı bunnı bi arKadaşıyla çobanlıK yaparKen bunları 2 yaKalıyorlar, iKi arKadaşı alıP getiriyorlar, hatTa o dayının atTı elinde bi Kaması ağÇa saPlanıyor, orda aylar 3 sōra bulunuyor o orda Çakılı bī šeKilde, onları bi yere getiriyorlar, hatTa onlar yaKın bi yerde, onlara işKenÇe 4 yapıyorlar, işKenÇe seslerini duyanlar oluyor yāni, yēdi günde onların canını alıyorlar yani. yēdi gün onlara işKenÇe yaparaK yani onları öldürüyorlar. he onu annemin anlatTığı bi şey yani. gerÇekten yaşanmış yani. 5 gerÇekten annānemin Kardeşi yani. hā orda öldürüyorlar iKi arKadaşı ama günlerÇe işKenÇe yapıyor işTe. bi 6 hafta, yēdi gün orda işKenÇe yapıyorlar. ÇıglıK bağırma seslerini duyanlar oluyor. yani onların onlara yaptıkları şeyi. / ē yani onları dinlemedim ama işKenÇe yapmışlar. / rumlar gāliba. rumlar mı? ermeniler mi? 7 tam bilmiyorum ama şeyler işKenÇe görenler yani o zamanlar yani her yere yerleşiyorlar. insanlara çok zulum 8 yapıyorlardı. yani o šeKilde yani. / bi de mesela şey var mesela. e annānemin babası yine bunları bi arKadaşı ile alıyorlar, Kötürüyorlar böyle yayla yoluna, onlara böyle bi şeyler yükletiyorlar iKisine, geÇe vaKtı bunları 9 Kötürüyorlar, işte nereye gitTiKlerini bilmeden gidiyorlar bunlar, onları şey yaparaK Kötürüyorlar KorKutaraK, 10 öndan sōra bi yere Kadar geliyorlar, demeK bi merhameT mi geliyor onlara ne oluyorsa onları salıyorlar ama gecenin yarısı, yani KorKuyorlar zāTen iKi Kişi biraKıyorlar bunları gidin diye, bunlar KorKa KorKa tabi onların 11 elinden Kurtuluyorlar. ordan āsağ iniyorlar, inerKen annemin dedesi yolda gelirKen istifra yapıyor, öndan sōra diyer arKadaşı geliyor diyor Ki yani onun için diyor Ki “ödünü gustu.” diyor. “baKalım ne Kadar 12 yaşayacaK.” diye söylüyü. gerÇekten o KırK günün içinde KırK gün yaşar derler dā. / o KorKudan sonra KırK 13 gün içinde ölüyü. / he he. yani böyle hikāyeler hani dinlediğim şeyler. / yaşanmış. evet. / aynen. / ē yani

özdil de ësKiden televizyon açılmazdı diye radyo öyle şeyler açılmazdı, şimdi öyle bi şey yoħ. biz ësKiden 14 öyleydi. mesela biri ölse, bi Kõşumuz ölse günlerÇe televizyon açılmazdı. / he he yani. / he he aynen KırKı 15 ğuran oKutulur aynen. / devam ediyor aynen. / var. çünkü ğuran her zaman oKutulması gereKiyor yani benÇe. 16 aynen yāni öyle. / ësKiden ilişkiler çoħ güzeldi, mesela bizim çoÇuKluğumuzu şu an mesela benim ğızım 17 yaşayamıyõ, biz çocuKluğumuzda mesela amca çocuKlarımız yani ē Kõşularımız mesela arKadaşlarımız heb 18 toplanırdıK, ē otururduK, muhabPeT ēderdiK, sohbeTler yapardıK, e böyle çay şeyleri yapardıK ama baKıyorum şimdi ğızıma hiç hayatTan bi zevK almıyor sanKi. / evet. esKiden çaT Kapı gidilirdi, heç Kimse hani 19 şey yapmazdı, şimdi baKıyorsun hani gidemiyorsun hani, en tanıdığın en şey olduğun birine bile ē daveT etmeden gidemiyorsun. / esKiden öyle dēildi mesela, çaT Kapı giderdin, ē yani güzel Karşılanırdın, yani böyle 20 birbirine sayKı vardı, sevKi vardı. / bayramlar çoħ güzeldi, esKi bayramlar işte böyle toPlanılırdı, gidilirdi, 21 herKesle bayramlaşılırdı, güzeldi. çoħ güzeldi bence. / ēvet. ayne. yine biz gidiyoruz, köylerde mesela hani gidiP 22 ē şey yapıyoruS yine. / he he aynen. / evet. aynen. ziyareT ediyoruz. / ē emine, āyşe, fatma ē o tiP isimler yani genelde. / erKeKlere mesela hasan, hüseyin ē ādem öle bi şeyler var. / bilmiyorum Ki, özdil mesela. / he he çoħ. / 23 aynen he he. / yani yoħtu herhalde. / ē benim bi tane yēngem vardı, öle şey bağlardı beline, nē dērlerdiler ona? / he he çoKhā mı dērler? onu beline bağlardı. / çoKhā hı hı. / böyle bağlardı onu beline, püsKülleri vardı, onu 24 biliyorum. / hē hē aynen aynen onu giyerdi, bi da peşTemal vardı, bağlardılar onu çoħ mesela. / e böyle ÇizKi 25 ÇizKi dā onlardan vardı, onu bağlarlardı bellerine. / beyaz, kahverenKimsi şeysi vardı, ÇizKi ÇizKi eteklerini giyerlerdi, onu da bellerine bağlarlardı arKadan. / // KuşaK var mıydı? // KūşaK he KuşaK da vardı. / o dönemde 26 çoK dantel vardı mesela danteller hı hı. õndan sora ne vardı? ē böyle çoraP örülürdü, çeyizlerde böyle örme çoraPlar. ē patiK. / kaldı ama. / var. iKi tane ğızım var benim de. / e şey saKladığım annemden nē var? mesela 27 annem secÇāde örüyor, onlardan saKlamışım onlardan var, bāya örmüş. e õndan sora ē ne var? efendim. / yani öle bi şeyler yani öle bi şeyler var. / ben helal ediyorum. kolay gelsin. /

Derleme Numarası: 23

Anlatan : Perihan HATİPOĞLU / Yaşı: 45 / Lise Mezunu.

Derleme yeri : Kõmürcü

Konu : Genel Konular

1 / perihan hatiPoğlu. / KırK beş. / ēvet. / hala oKuyorum, aÇıKõĖretim ünivēsTe. / kõmürcü maħallesi. / şindi biz nēden inaÇlara girdiK? bātıl inanÇlara. / var. / batıl

inanÇ _ olmuyor _ o. / o dinimizde de yeri var, yani 2 ğuraní Kerim de batıl inanÇ _ olduğunu düşünmüyorum. / evet. / şimdi geldi ama onu ben sana nasıl _ anlatayım? o 3 Kadar çoK ki. / çoçuğumla ilgili bi tane anlatayım mesela, bayramda bāya K̄alabalıK bi ortama girdim, çoCuğum baya rahatsızlandı, e K̄onuşması bōle bayKın gibi doKtora getirdim ama hani doKtor bütün hani beyin şeysi falan 4 bī sürü bi şey çeKti dedi ki “tıPben hiÇbir şey bulamadıK çoCuğuna.” ama tıPben bulamadıKları ama çoçuğum bōyle babası oKuyaraK falan götürdüK, iyleşTi. / evet. / çoK güzel. onu anlatamam. heP beraber köye gitmemiz 5 lazım. / tarlam var, ineKim var, tavuKum var. / valla sabah bēş buÇuKta K̄alKardım, bu sene altı buÇuKta K̄alKıyorum, çocuğumu hazırlıyorum, oKula gönderiyorum, évimin _şini toParlıyorum, āhıra gidiyorum, 6 ineKlerimi yediriyorum, tavuKları yediriyorum, bahçeye gidiyorum. çoK hızlı oldu di mi bu? ha ha ha / bahçeden 7 sebSeleri topluyorum, buraya pazara geliyorum. / güzel. būrda da süT satıyorum, işTe Ketirdiğim sebSeleri satıyorum, arKadaşlarla güzel bir _ortam hem de. / işTe öle. teKrar _ aKşam _ üstü eve gidiyoruz. yine aynı şey 8 yedir, içir. ahırdaKileri yedir, évdeKileri yedir. öle bitiyor yāni. / çoK _esKi yemeKler çoK K̄almadı ama yani 9 genÇlerde. esKiye baKarsaK laana çorbası, mısır çorbası işTe bōle sārma yani laana sarması onun gibi. / nè Kadar 10 güzel şimdi onlar _ Kadar _uzun Ki. / şimdi hanKisinin tarifi? mısır çorbası çoK K̄olay mesela. mısır yarmasını suyla bişirüP sadece tuzla. o Kadar basiT. yoğurTla yiyorsun yani. / laana yemeği tarifi vērirsem çoK _uzun. 11 / hani bōyle lahanasını inÇe inÇe K̄ıyiyōsun, önÇe mısır yarmasını, fasúlyesini bōyle K̄abağın suyuyla K̄oyarız, ateşe ocağa Pişsin diye sōnra lahanasını inÇe inÇe K̄ıyarız, doğrarız yani keseriz sonra içindeKi o mısır yarması 12 PişinÇe laanasını eKleriz, onla da bāya Pişer, ē o pişKin şeye Keldi mi içindeKi K̄abağın falan mısır _unu ile ezeriz bōyle güzelcene yine onun _içine Katarız, sonrasında yağıni, salçasını bōlÇa K̄arabiberini en son _ eKleriz, 13 şimdi anlatTım basit gibi oluyor _ama güzel bir yemeK. / zor _evet. yani hemen _olabileceK deyil yani bir, iKi saatTe Pişen bi yemeK. yani onun gibi çoK güzel yemeKleri var K̄aradenizin. / nè Kada güzel. çocuKKen nè 14 oynuyorduK? toPraKla çamurla. ğışın K̄arla işTe. / var da şimdi çoğu unuttum ben. vardı. tabi ki de. ÇızıK he evet. 15 ÇızıK Taş dērdüK mesela bilmem biliyor musunuz? yerde Çızarduk bir, iKi, úÇ, dōrT K̄are falan. / ÇızıK Taş dērdüK galiba. evet ÇızıK Taş _onu oynardıK. / evet. şöyle küçüK kare kare, küP küP _üstüne bir, iKi, úÇ, dōrT 16 yazardıK. sōra iKi tane yan yana bēş, altı sonra sēKiz, doKuz, on gibi. teK _ayaK _üstünde giderdiK. iKi tane teK _ayaK, iKi tane geri dönerdiK, işTe diyelim taşı önÇe biri atTıKsa dönerKen _alı atlardıK, sōra iKiye atardıK, 17 taşı her gittiğimizde sonra iKiden _ alır iKi K̄utuyu üstünden _ atlardıK

basmadan. sonra teKrar baştan üçe atardıK, sōra geri üçüncü şeyden taş atardıK, o taşı
Karenin içinden alırdıK yine geri atlardıK. yani o Karenin **18** içine o taşı atacâsın.
Karenin içine atamazsan yanıyōdun diyer Kişiyē sıra geçiyordu. ōle hatırlıyorum. / var.
bī sürü var ama şimdi. // çok konu olacaK ama baK ben köydeyKen tamam ben her
yaz köye gelirdim. fotuK **19** diye bi oyun vardı. // hē fotuK Taş. // fındıKlardan böyle şey
yapar dağaltırıK, onu anlatsana çok tarihi bi şey yani onun mesela şeyini yaptılar, mangala
mı? tarzı bi şey. oyun yaptılar onu. // KaÇ KaÇtı? fosuKlar üç üç mü **20** oluyordu ama?
bēş bēş, altı altı. /// teK olacaK, ya bēş ya yēdi ya üç. /// dē mi? üç de oluyōdu bēş de
oluyōdu. /// Kuyu da Kuyu. /// ōle bēş tane Kuyu açılıyor, mesela bēş tane Karşı tarafın
önüne açıyorduK. hePsinin içine **21** altı taş mı KoyuyōduK bēş mi? altı taş mı
KoyuyōduK içine bēş taş mı KoyuyōduK fosuK taşTa? // ona sen bēş taş dē. // bēş taş
ayrı bi şey ama bēş taş oynardıK, elimizin altı üstü ayrı bi oyun. fosuK taş dēriz ama
o **22** vardı, şindi taşın sayısını bilemiycem ama böyle fosuKların hePsini içine dizerdiK
mesela hePsi böyle çift olunca **23** ē Karşı tarafa gelince alırdıK mesela. teK olunca mı
alırdıK? çift olunca mı? /// çift olunca. /// çift olunca alıyorduK. Karşı tarafın
fosuğuna çift Taş geliyosa mesela. on oluyosa on iKi oluyosa o taşları biz alıyorduK.
24 teKrar mesela dağıtıyorduK bölüyorduK. /// kazanan 9 oluyordu yani. /// bi da bēş Taş
dēdiğimiz var. bēş Taş atarız yēre. böyle ataraK hepsini elimizde toPlarız. ōle bi tane var.
/// taşlar üst üstē ōndan sora lastiK atar oni **25** bozardıK. /// çok esKi
çocuKluğumuzdaki oyun. sen bāya yeni nesil Kaldın. /// şöyle taş üstüne taş diziyordun.
ona tombala. evet. /// tahta arabalar vardı. tahta. /// yaKarÇa vardı, toPla oynardıK
mesela havaya **26** atardıK, ismini çağırırdıK, ondan sora Kaçardı. erKeKlerin çoğ
farKlıydı mesela misKet vardı. /// saKlanbaÇ var mıydı? /// saKlanbaÇ tabi ki de
vardı annesi ōle körebe falan vardı. bi dā şey otururduK yā şöyle “al satarım **27** bal
satarım mı?” nē arKasından söyler. /// mendil ile beraber. /// mendil ile bera “al satarım
yağ satarım usTam ölmüş ben satarım.” // Koni şey ēdecem ama ben yazdan yaza
gelirdim mesela çoğ severdim babannem **28** ile köye çıKmayı, en büyük hevesimiz
ineği vardı, iKi tane ineği vardı, biz o ineği dışarı çıKaracağı zaman iPini biz turalım da
biz onu gezdirelim, otlatmaya ēvden Küçük bi Küçük çıKın yapardıK. eKmeK, peynir
29 alırdıK. işTe giderdiK boş çimenlik yerimiz vardı, ineK orda otlardı, biz onu
beKlerdiK. hani şey köye gelen **30** çoÇuKlar olaraK da güzel, babannen sobada eKmeK
yapardı da nē biliyim çoğ güzel anılarımız vardı. // biz **31** köyde yaşıyan çocuK olaraK
KüçükKlüğümüzü anlatırsaK vālla bulaşığı da yēmeği de biz ha ha ha. / di mi? /// **32** eyer

oyun _ isa toprahtan bebeK yapardıK. //// çamürdan _ eveT yāni. ben geÇen ğızım çamurdan yapıyōdu, suyla 33 taşıdı çamūr yaptı. nēydi? seramiK yapıyordu o ama. biS çölmeK falan yapıyōduK. o seramiK yapıyō. / bizim çocuKluğumuzda çoĥ bizim _ ādeTlerimiz dā annemler _ anlatır. / anneminKinler de daĥa şey varmış _ esKiden 34 mesela. / şindi isimleri aklıma gelmiyor. ğız biliyor musunuz? çarşafın altına girermişler de şey yaparmışlar ya 35 düğünlerde. //// ne yaparmışlar? //// biri yatarmış çarşafın altında ayaKlarını falan diKermiş. //// onu bilmiyorum. 36 //// ne? düğünlerde yaparmışlar, ğınalarda falan. bi de “abıdıK gubidiK tivisTa gel.” şarKısı varmış mesela esKiden. // o annemlerin genÇliĝi eveT. // o annemlerin genÇliĝi işTe. bizim çocuKluğumuzda düünlerde çoĥ şey 37 yoK. // ēlli altı doğumlu annem, ben on beş yaşında olsa ātmış altı yani yētmışlerde diyim o zamanlarda. // / ben çoĥ bilmiyorum da düünler ōle yapılmış. gelin cuması yapılmış. /// gelinin. /// ben _o Kadar _esKi nesil 38 dēyilim. yoK. cumalıK dēyil iKi, uÇ gün düün yapılmış, geline cuma yapılmış, işde cumada mı gidermişler 39 damaT ēvine? gidermişler. sōraki güne kadınlar günü dērler. ĝarılar günü ha ha. ĝarılar günü. eveT. / (...) / ēşin. / 40 oldu. valla biz çoK kùltüre dayalı bī şey yapmadıK mesela. biz de şey bizim kùltürümüzde bindallı falan yoK mesela. ben _öle şeyler yapmadım. ÇünKü bizim kùltürümüzde olmadığı için. o sōradan bizimkilere taKılmış. 41 gençliK şindi bindallı şeysinde. ē benimKisi düğün gibi yani düğün havasında. / hē baya kına gēcisi havai fişekli, 42 sazli, sözlü. / ū çoĥ var _ama benim _aklımda hiç yoK _o atma türkiler. yōK _ama inanın ki çoĥ var. / yoK canım ne masalı git yat _aşa. ha ha. //// her gün bi masal zaten. //// bi oda bi mutfakta büyüTmüş çocukluğumuzda. 43 uyku saatinde herKes gitsin yatsın _aşa. / rica ēderim. ne dēmeK.

Derleme Numarası: 24

Anlatan : Fatma KELEŞ / Yaşı: 60 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : Çamlıca

Konu : Genel Konular (Yöresel Yemekler ve Tarifleri / Kına Gecesi / Düğün Adetleri)

1 /mēraba. / fatma keleş. / atmış. / evet. gitTim. / beşe Kadar. / çamlıca. / evet. / evet. / yani onnarla ilgili ē bōyüKlerimizden duymuşuz. türkLere çoĥ eziyeT _etmişler, çile yapmışlar _ama çoK detaylı bilgim yoĥ _onların 2 haKKında. / esKiden _āyşe, faTma, asiye ē o gibi isimler genelliKle, çounluKla o isimler kullanılırdı. / ali, osman, hasan, hüseyin o adlar _ ömer. evet. / bayramda uyandığımda annelerimiz bizi yeni kıyafetler giydirdi. 3 öndan sora maĥallemizdeKi bōyüKlere el _öpmeye giderdiK,

bayramlaşmaya giderdiK. òle ondan sora gendi **4** aramızda arKadaş çevremizle oyunlar oynardıK, òle eylenirdiK. o şekilde olurdu bayramlarımız. / evet. el **5** öpmeye giderdiK daha sonra ò arKadaşlar arasında eylenÇe yapardıK. / evet. / karadenizde yemeK lahana **6** yemeKleri, nohuT yemeKleri, et haşlaması, hamsi, balıK yoğunluK yani çoğunluKla ò onlar ğayana olur, hamsi **7** ğuşı olur. / ğuymaK, muhlama biz deriz muhlama. evet. bu tür yemeKlerimiz. / guymaK nasıl yapılır? iKi çeşiT **8** guymaK var. biS bi KaymaKtan yapıyoruz, bi de tereyağıyla barabar mısır unu, peynir ile barabar yapıyoruS. iKi **9** çeşiT guymaK var. Kaymağā eritiriz yani tavada Kaynatırız onu, òndan sora mısır unu Koyarız, onu biraS **10** ğavurduKtan sora suyunu eKleriz, o şekilde ondan sora bunu bõle tavanın içinde dõneceK şekilde yağını üstüne **11** dõkeceK, bizim asıl ğuymağmız o. / diyeri de hemen hemen onun gibi sadece ona peynir sõradan ekliyosun, onu KaymaKla yapmıyosun, tereyağla yapıyosun. / dũn ādetleri isteme işi de içinde mi? / he. genelde āyle **12** büyüKlerinin tavsiyesiyle olurdu. “falancanın kıızı bizim oğlana uygundur.” gibi òle başlardı. hani bõle e daha çoğ **13** böyüKlere Kalırdı bu iş. òndan sora işde āyleler önÇe Konuşurdi. ondan sora çocuklarında fikri alınırdı. o şekilde dũn. / vardı. vardı. mesela. / evet. aKraba olaraK dēyil köyümüzden Kaçanlar çoğ olmuştur. / tabi ki **14** sonunda çoK pişman oluyorlar. hem āyleler arasında ò anlaşmamazlık oluyor daha sõradan hem de işde cahil **15** olduKları için sağlıklı karar veremiyolar. genelde oluyor pişmanlık. / evet. / kınalarda bizim òrda geline bi özel kıyafet giydirilir. yani atıyorum ya siyah olurdu ya bēyaz olurdu ya kırmızı olurdu. o kıyafetle barabar **16** işde arKadaşlar arasında eyvence ò o şekilde bi kınamız olurdu. / evet. / òndan sora dũğün işde dũnler yemeKli **17** olurdu. ě silah atılırdı. òndan sora oyunlar oynanırdı. o şekilde gelinin yanında iKi tane yenge giderdi. / o yenge işi mesela en yaKını amÇa eşi ya hala varsa hala onların jKisi da yoğsa onlara en yaKın komşılardan **18** geline yanında iKi tane yenge giderdi. / yoK. hiç yoK. / hiç yoK. hiç yoK. şindi yoğ. / giderlerdi işde o dũn günü **19** biterdi, aKşamdan eyvence meylence bitdiKten sõra gelini gitTiği evde bırakır dönerlerdi, sabahdan cumalığına giderlerdi, o cumalık da ğene aynı kına gibi bi eylenÇe. / evet. ğene yemeK ikramları. o şekilde cumalıkta öyle **20** biterdi. / evet. òle bi şeyler vardı. mesela ayaKKabısını saklardılar, havaya atardılar. òndan sora işde bir nevi şu asKer uğurlama gibi bi şeyler yapardılar. òndan sora o şekilde yani. / o şekilde eylenceler oluyordu. evet. / daha **21** çoğ benim çocuğlũğumda ğama dērdiler ona. şõle mesela Pıçain diyim sana iKi Kati büyüklũğünde oni iki Kişi oynardı orta yerde. şõle arkadan birbirine hani salları gibi vurur gibi yapardılar ama tabi vurmazdılar. o şekil **22** bi oyun olurdu.

horon  oyanardı. o  ekil y ani  ylencemiz  o  ekil. /  adın  adınlar da i de  imdi biS  ona esgiden k r ek d rdiK. yani aynısı  ey   ne diyorlar  ona  indi k r ek  oyununa? g ene k r ek  i de. yani o **23**  eKilde oynanırdı  adınlarda. yine horon  oynardılar. / m zi    g zel sesi olan  alardı. /  rkeKlerde kemen e var   **24** idi.  anımlarda i de sallama bi oyun vardı. o sallamanın gendine has bi  eyi vardı yani   nası diyim  onu.  ayd ası vardı diyim. onu o bayan  alardı. o sesi g zel  olan bayan.  adınlar  oynardı. / yo . yo .  le bir  ey ben **25** g rmedim,  le bir  eye  ahit olmadım. yo . hı hı. o  eKilde y ani. / evet. fındı ım yo , fındıKlı ımızı satdıK. /  aradenizin  ay, fındıK  i de ba  bah e. ba ında bah esinde ne oluyorsa i de o  ekilde ge im  ayna ı onlar. / **26** evet. / marul, mayd noz, la ana, mısır, fas lya o  ekilde. / ben te eKK r  ederim. / saol.

Derleme Numarası: 25

Anlatan : Ebru PEK AN / Ya ı: 42 / Lise Mezunu.

Derleme yeri : Namıkkemal

Konu : Genel Konular

1 / ebru pek an. / KırK  iki. / evet.   lise. / yomra namı kemal. esKi ismi meSona. / evet. karadenizdeKi y emeKler la ana y eme i, la ana sarması   mısır  eKme i, Kuru fas lyesi,  amsi  u u,  ayana,  uyma , melemen b le **2**  eyler var y ani. / mesela  ayana. t ze so anı in e in e do ruyosun, mayd nozu da aynı  ekilde    zerine n ne, **3** yumurta, un, mısır unu b raz beyaz  un  amside gideliyorsun. bu  eKilde hamur haline getirip Kızartıyorsun. / he **4** he evet. aynen. / ya esKi d   nler   annemin   anlatTı ına g re esKiden c malı  diye b   ey varmı , gelini alıyormu lar,   gelin  evinde de bi d   n   oluyormu , cuma c malı  d diKleride erkeK  evinde oluyormu .  o  **5** fazla bilgim yo . anlatılanlardan    adar. bi de d   n s rası y di g n s ra gelin baba  vine gelirmi . hatTa eni teye b le atma t rki atılmı . “eni te gel   i eri sou  girer y re ine yumurta Kırmasını  oyaca ım   n ne.” **6** diye bi t rk  b le s ylerlermi . / b le yani. / y   yle bi  ey  aklımda kalan. aslında anlatmı tır belki ama  u an. / yo .  vet. / annemler  eliK  oma   o   oyarmı lar. / erkeK  oyunu da olsa n  de olsa k y y rinde hePsi birliKte **7** oynarmı lar. / sa lanba , tonbala o tarz  eyler. / ta Tan   oyunlar bilmiyorum. kendilerin e bi  eyler   retirmi ler. eveT. / galiba  yleymi   ama  o  da bi bilgim yo   u an. / varmı . varmı  ama y ani  u an  o  fazla **8** bilgim yo . anlatılan yani  evrede varmı . /  vet.  vet.  zellikle o namı Kemalde bizim ma allede varmı  yani. / o kadar

bilmiyorum. / öle bir bilgim yok. / hayır. hayır. / valla çoğ şu an günümüzdeki isimlerden bile var **9** şaşırdığım. / eşimin yengesi mesele nûfusTa ismi iclalmış. / ben duydum şaşırdım ama zehra diye **10** sesleniyomuşlar. / sadece kimlik de iclal. / yâ olmuş. aynen aynen. / erkekler çoğu ibrahim, âmeT, mēmed, ismāil, **11** haKkKı. / yani o tarz isimler. aynen. / fındık. fındık bahçesine girersin, beline sePetini bağlarsın, sōra bi dalı aşağı çekiP toplamaya başlāyısın. öyle. / o topladıKlarını çuvala göyarsın. / sonra topladığın çuvalları Kapiya **12** taşırsın. / serersin harmana ē yayarsın onı öriya güneşTe gurur, sōra patoSa vērirsın, Tane haline gelır, onu da **13** ğurutusun, sonra çuvallarsın. / evet. sonra satarsın. / fındık yani ei işine göre para etmiyor açıkKçası. / aynen. / biS **14** toplatıyoruz. yani toplatTığım topladığımda zaten toplama parası veriyoruz. bize ğalan bi şey yok. / aynen zarar ama tabi Ki yerimiz dalında bırakamıyosun. / onla eşim ilgileniyor ama e hePsi gitTi diyelim yāni. çok **15** az bi şe Kalıyo bize. / evet. aynen. / var. var. bahçemizde var. / maydānoz, fasūlye, lahana ya hePsini mısır yani her şey oluyō. ne diKersen oluyor aslında ama. / hayvan yok. / annem baKarmış. / ineK baKarmış. / he he. / **16** Kapıda köpeği var. öyle yani. / zor tabi hayvan baKmaK. / yani annem baKtığı zaman tabi ekonomiK olaraK çoğ zorluyodu. sadece ē yerden aldığı otlar baKılmıyor hayvan. tabi ki yem alıyo onlara. / zor oluyo tabi ki. / ben **17** teşeKKür ederim. / çok saol. teşeKKür.

Derleme Numarası: 26

Anlatan : Erol PALA / Yaşı: 56 / İlkokul Mezunu.

Derleme yeri : Kaşüstü

Konu : Genel Konular

1 / erol pala. / elli altı. / ilkoKul mēzunuyum. biliyorum. / yomra kaşüstü mahallesi. / buranın geçim kaynağ fındık. / yani onun mevsimi geldiğinde dalından teK teK topluyosun. ē ondan sōra seriP h̄arman dēriS, h̄armanda **2** K̄urutuyosun, ondan sora satışa sunuyosun onu. / ilk fındık toplayışım benim ē çocuKtum nası dēyim on dörT, **3** on üç yaşlarında günlüğe yēmiye dēriS, yēmiyeye gitmişiz, hiÇ unutmadığım odur. ē o dönem ve aldığın bi paranın yēmiyenin deerı de vardı. şimdi şimdi bin lira da alsan o zamanki zamanı tutmazdı. / been nē yaptın dērsen **4** ē şu anda hatırlamıyorum nē yaptığımı da yani çoğ sevinmişTim paramı aldığım gün. günnüg işi bittiKten sora parayı alırsın toPlu halde ama hatırladığım Kadarıyla elbise almıştım Kendime ve bitmede bitmemişTi. belki bi 5yıl o harÇlığımla durmuştum belki. toplamda da toplamda da Çalıştığım yēdi gündiyēdi gündi. / eşim benim **6** aKrabam oluyo. çoÇukluğumuzdan beri

báraberdik ama öle görücü usulú falan deyil. severeK yani büyüKler karşı 7 çıkSa da çıkSa da biz istediğimiz için evlendiK. böyle görücü usulú bu sana uygundur benim mantığında hâlla daha öle bi şey yohtur. yani isteyen isteyeneni alır mantığı vardır bende. alır deyil her ikki taraf isteyeceK. zoraki 8 alır diye bi şey yoK. her iki taraf istediKten sora ona büyüKler engel olamaz. ben görüÇü usulúyla bizim dönemimizde o da var idi yanni. görüÇü usulúyle evliliK ama bizde bende öle bi şey yohtu. / istemeyen 9 akrabamdan istemeyenlerde oldu ama yâni bi engel olmadı desem doğru olur. / eveT. / teK tük olurdu. esgiden 10 vardı. dörüdür. hayır. hayır. hayır. / yoK şahit olduğum çoğ oldu ama ne öyle bi olayın içinde bulundum ne de desteklerim yani. fikir olaraK destek çıkımmam ama tanıdığım çoğ oldu. zoraki alan oldu veya anne, baba 11 karşı çıkıP iki tarafın anlaşaraK kaçtığını bilirim. öle çoğ olmuştur. bu günümüzde az. günümüzde zati evlilikler de azaldı. esgisi gibi deyil şimdi maddiyata dayandı evlilikler. / biz de bu yere ÇizKi, Çamura ÇizKi 12 ÇiziP ÇiziK dâşi dârdiK bizim dönemimizde. dörT, beş kare oluşuP hâbile teK ayak üzerine daş sürterdiK, 13 misKeT veya teKme dârdiK birbirini acıtmayacaK şekilde çocuKluğumdan bahsediyorum, o gibi oyunlar 14 oynardıK, çelik oyunu oynardıK, hayvan yayardıK, hayvanlarda o dönemlerde beklerdiK. şimdi yoK. hayvancılığ 15 da biTTi. önnarı oynar. çocukluğumda önnarı daha hatırladığım zâti yoht. sapan yapardıK, dörT teKerli aışaP lastiKden arabalar yapardıK ve önnarı çoK aışaPı sevdiğim için bugün mesleğim marangozluK. yani geçimimi 16 marangozluKla karşılıyorum. yaklaşık kırK beş senedir marangozluK yaparım. öle fındık mındık. / nēyin? / şeyin arabanın mı? yoht tahta arabası dârdiK. haşindiK şeyde bu rizenin bi bölgesinde bi şe diyolar ama ben 17 çocuKluğumdan beri habı beş senedir ona öle bi isim uydurmuşlar. tahta arabası dârdiK biS o dönem ona ama 18 özelliKle bugün bilmem ne oKforT bi şe diyolar ona. öle bi şe bizde yohtu. bizim dönemimizde yohtu yanni. / evet. / sön beş yıldır hasTa olmuşum. / ē yâni son beş yıldır az da olsa kalP rahatsızlığım var, damar tıkanıklığı 19 var bende. başKa bi hatırladığım evet şey fıTıKTan fıTıKTan da bi ameliyaT asKerde geçirdim. / şimdi biS buraya geleli yêtmiş sene oldu tam olaraK bu kaşisTüne ama biz zâti bu yeri rumlardan satın aldıK. adam 20 rāhmeTli oldu. onlardan alındı bu yer. gızından alınmış. babamlar gızından almış. gızı istanbula göç etmiş. 21 baskıdan dolayı büyüK bi ihtimalle yannis kalınÇa daha ne olsun? niye gitsin burdan? bu aldığımız arazi akraba 22 birden almışTıK. rumların öle yani bu bölgede benim tanıdığım rum birebir hiÇ yoKtur ama duyduğum o dediyim gibi yani. ben hiÇ görmedim ama rum rum bi türk vatandaşından burası alınmış. bu

arazi. / bu köyün **23** yüzde ellisi da rum udi. rum udi. yani nası diyim saa taşındi gitTi, bıraKtı gitTi. bi şekilde azaldı. şu anda bu **24** köyde rum diye yoğ. yani kimliğine ne yazıyosa bilmem da o şekilde rum olan yoğ. / o dönem zâti Kılanlar o **25** Kılanların var idi. bu yeri aldığımızın vardı da o yeri Kıldı. diyerleri o yüzden gitmişti zâti. duyduğumu anlatıyorum. ama daha sōra onlarda ölüP gidinÇe haliyle çou çeKiP gitTi. erKeKleri zâti ya öldü. bī şe oldu. bi **26** şekilde gitTi. ğadınlarda bıraKtı giTTi öldü. bu köyde iKi, üç vaKıf vardır. rumlardan Kaldığını dērlē. şu tokinin **27** hastanenin yeri diyelim doKsan dönüm yūs on dönüm başKa yerde var. onların rum bayanlardan evlenmeyiP de vaKıflara bağışladığı söylenir. ölmeden önÇe vaKfa bağışladığı söylenir. / bir şey dēyil ğızım. yardımcı **28** olabildiysem nē muTlu bana.

4. SÖZLÜK

A

aaş	: Ağaç (15/14).
ablaK	: 1. Yüz hakkında güzel, parlak, yakışıklı; 2. Açık, enli, geniş (14/3).
abi	: Ağabey (6/48).
ağât	: Ağlama, sızlama, feryat etme (17/49).
ağru-	: Ağrımak (1/6).
ağostoS	: Ağustos (11/59).
āhşaP	: Tahtadan, ağaçtan yapılmış (15/61).
aħır	: Hayvanların barındığı üstü kapalı yer (13/57).
aħlaT	: Gülgillerden, kendi kendine yetişen ve üzerine armut aşılanan bir ağaç (4/25).
aiyle	: Aile (10/10).
altūn	: Altın (1/44).
amele	: İşçi olma, ırgatlık (11/95).
ambar	: İçine erzak veya eşya konan yer (16/25).
amāliyaT	: Ameliyat (6/39).
anÇa	: Anca (9/46).
apartuman	: Apartman (3/1).
aPtes	: Abdest (14/51).
aravere aravere	: Rumların hayvanları bir araya toplamak için çıkardıkları sesler (4/5).
arazi	: Yerler, topraklar; yer, toprak (26/21).
aşa	: Aşağı (12/42).
āşa	: bk. aşā (23/42).
aşai	: bk. aşā (15/53).
aşÇı	: Aşçı (15/33).
ateşli	: Çocuk oyunu (6/54).
ayam	: Hava (8/40).
azcuK	: Azıcık (18/10).

B

bádava	: Bedava (9/44).
bārabər	: Beraber, birlikte (11/11).
başğa	: Başka (1/21).
bağzán	: Bazen (13/5).
badum	: Batum (4/21).
bacılaK	: Trabzon ilinin Yomra ilçesine bağlı Ocak mahallesinin eski adı (19/44).
baK̇Kal	: Bakkal (7/23).
baraKa	: Tek katlı iğreti bina, kulübe (12/26).
beyaS	: Beyaz (12/50).
bel belle-	: Bellemek, toprağı belle karıştırmak (18/51).
been	: Bana (26/3).
bêşParnaK	: Beşparmak Dağları (6/16).
birlānbir	: Bir anda, ansızın (15/64).
bişir	: Pişir (23/10).
bôba	: Baba (11/29).
boyuK	: bk. büyüK (6/2).
boylí posli	: Boylu boslu (14/5).
bostan	: Salata (8/57).
boydaş	: Aynı boyda olan kimseler (6/57).
bōyle	: bk. bōle (1/11).
bóle	: bk. bōle (5/3).
bōle	: Böyle (4/19).
böyük	: bk. büyüK (1/81).
bøyük	: bk. büyüK (4/16).
bular	: Bunlar (14/31).
büüK	: bk. büyüK (26/21).
büyüK	: Büyük (2/5).

C

camè	: Cami (14/37).
cánaze	: Cenaze (11/82).
candarma	: Jandarma (12/54).
celdi	: Geldi. (1/1).

corciya yıрмаK : Yomra bölgesinde Tepeköy mahallesinde bulunan ırmağa
Rumların verdiği ad (16/7).

curcuna : Gürültü, şamata, karışıklık (16/31).

Ç

Çarliston : Yeşil biber (1/75).

ÇeyiS : Çeyiz (3/15).

çeyran çarp- : Cereyan çarpmak, elektrik akımına maruz kalmak (12/29).

çeliK çomaK : Çocuk oyunu (16/16).

çember : Kadın başörtüsü (18/45).

çeKerti : Çekerdi (5/2).

ÇizİK Taş : Çocuk oyunu (8/51).

çō : bk. çoK (7/4).

çoğ : bk. çoK (25/7).

çoğ : bk. çoK (3/11).

çoK : Çok (1/1).

Çoşara : Trabzon ilinin Ortahisar ilçesine bağlı bir mahalle, Sayva (4/19).

çounluKla : Çoğunlukla (24/2).

çölmeK : Çömlek (23/33).

D

danTel : Elde ve makinede yapılan örgü (21/18).

dana : Sığır yavrusuna verilen ad (6/33).

daKıKa : Dakika (15/19).

darTi : Tartı (6/41).

daTli : Tatlı (9/33).

dambara : Müzik, ses (8/39).

dane : bk. dene (8/1).

dersân : Dersen (11/3).

déyil : Değil (18/2).

dèmeS : Demez (4/45).

déyemeS : Diyemez (4/13).

déyişig : Değişik (1/20).

deyiş- : Değişmek (8/6).

dene : Tane (8/65).

doKtor : Doktor (8/13).

domuS : Domuz (6/36).

dōri	: Doğru (6/30).
dóşurduK	: Topladık (12/83).
duriy	: Duruyor (21/31).
dunbala	: Çocuk oyunu (4/46).
düün	: Düğün (25/3).
dũün	: bk. düün (20/14).
dúğún	: bk. düün (12/14).
E	
êbir	: Öbür (11/50).
êhtiyaÇ	: İhtiyaç (2/15).
êhil	: Bir işte usta olmak, o işte maharetli, becerikli, yetenekli kimse (11/80).
ei	: İyi (25/13).
êlence	: Eğlence (16/42).
êmice	: Amca (11/35).
êl-	: Ölmek (11/73).
ênce	: Önce (14/2).
ëndidi	: İndirdi (1/57).
erazi	: Arazi (6/44).
êrmeni	: Ermeni (6/5).
esehten	: Doğru, sahih (20/7).
etmá gitmá	: Etme gitme (8/43).
èvi	: Evi (7/2).
êyle	: Öyle (5/6).
èy	: İyi (12/17).
êz	: Öz (14/46).
F	
fesk ʿet-	: Bozma, kaldırma, iptal etme (12/14).
fıtıK	: Fıtık (26/19).
fındıK	: Fındık (6/28).
firla-	: Fırlamak (12/43).
fotuK	: Çukur (1/63).
fosuK taş	: Çocuk oyunu (23/21).

funduk	: bk. fındık (8/57).
fundukÇi	: Fındık alıp satan, fındık üreten kimse (6/27).
furun	: Fırın (5/33).
G/Ğ	
ğan	: Kan (12/43).
gal-	: Kalmak (1/18).
gada	: Kadar (12/97).
gabuğ	: Kabuk (9/42).
ğarmağarışık	: Karmakarışık (11/39).
ğaban	: Dik ya da eğimli yokuş (16/16).
ğafa	: Kafa (14/3).
ğari	: Kadın (9/46).
ğavut lapası	: Darıdan yapılan bir yemek (16/37).
ğantar	: Kantar (19/64).
ğanca	: Kanca (15/31).
gayde	: Çalgı (2/16).
ğavur	: Kâfir (1/13).
ğalafga	: Taşdelen mahallesinin eski adı (15/16).
ğaynana	: Kayınvalide (10/38).
ğayana	: Kaygana (24/6).
ğaç	: Kaç (1/12).
ğazma	: Kazma (12/78).
ğapi	: Kapı (14/12).
ğaful	: Fındık ocağı (1/17).
ğına	: Kına (5/16).
ğırk	: Kırk (1/30).
ğişi	: Kişi (1/42).
ğor	: Koymak (10/51).
ğoş	: Bir avuç (14/54).
ğoyun	: Koyun (18/6).
ğoca	: Koca (10/38).
ğomşu	: Komşu (11/67).
ğoyarım	: Koyarım (7/13).
ğöcaciK taş	: Yomra bölgesinde yer alan taşlara verilen ad (16/9).

ğozna	: Yomra bölgesinde kullanılan yer adı (16/7).
ğoloT	: Hamuru küçük top şekline getirmek (20/11).
goğatıra	: Guatra (2/11).
göy	: Gök (12/43).
ğumul	: Yığın (4/12).
ğurT	: Kurt (6/34).
ğukğu	: Çocuk oyunu (18/20).
ğugar	: Fındık dallarını aşağıya çekmek için kullanılan bir ucu kısa birucu uzun çatal şeklinde ağaç dalı (19/35).
ğulağ	: Kulak (9/23).
guymaK	: Kuymak (24/7).
gugum	: Güğüm. İçine su veya sıvı şeyler konan bakır kap (6/20).
gucuK	: Küçük (4/47).
ğuş	: Kuş (4/53).
gúSel	: Güzel (5/9).
günize	: Gündüz (8/63).
günnüg	: Günlük (26/4).
H	
hamsi guşi	: Hamsi ile yapılan yemek (4/54).
haymana	: Ankara'nın güneyinde yer adı (7/26).
haşlama	: Sulu et yemeği (24/6).
haşlaması	: Suda kaynatarak pişirmek (16/35).
harman	: Düzlük alan (26/1).
haman	: Hemen (4/10).
haves	: Heves (8/28).
haşlí	: Sıcak (5/9).
hamo	: Taşdelen mahallesinin eski adı (15/16).
has	: İyi (24/24).
haule	: Ha böyle (8/4).
haTeme	: Hademe (18/24).
hemşo	: Hemşehri (9/26).
hiPerTansiyon	: Hipertansiyon (5/25).
hoÇa	: Hoca (14/18).
horon	: Horon (21/20).

I

ısırgan : Çeşitli hastalıklara karşı kullanılan bitki türü (2/17).

İ

ih̄tiyatlıKa : İhtiyatlığa (11/74).

iki ayaK : İki ileri bir geri yöresel oyun, horon. (16/45).

iKKi : İki (1/35).

insız : Sessiz, ıssız (1/68).

inÇe : İnce (25/2).

inēn : İneğin (18/51).

iP _atlardıK : Çocuk oyunu (2/11).

ir̄z düşmani : Namusuna kasteden kimse (19/6).

is̄Tine : Üstüne (4/46).

istanböl : İstanbul (12/27).

īy : İyi (7/4).

K

Ḳāve : Kahve (12/96).

kavīs : Yay biçimi (15/63).

ḲaPi : Kapı (1/1).

kanaviÇe : El işi, işleme (3/15).

Ḳaddar : Kadar (3/1).

ḲafḲaS : Kafkas (4/9).

Ḳaştiler : Kaçtılar (5/4).

ḲabaḲ : Kabak (5/7).

Ḳama : İki yüzü keskin, bele takılan bıçak (6/11).

Ḳarí : Kadın (6/18).

Ḳardášim : Kardeşim (12/48).

Ḳatana : Yük veya savaş atlarına verilen ad (11/9).

Ḳalifer : Kalorifer (6/37).

Ḳavaltı : Kahvaltı (7/6).

ḲavḲa : Kavga (11/10).

ḲaḲar : Kalkar (11/87).

ḲalP : Kalp (8/14).

Ḳara Ḳantar : Büyük ağırlık birimi (11/96).

ḲalafḲa : Taşdelen mahallesinin eski adı (19/43).

Ვazini	: Gazını (19/52).
ᲕazuᲕ	: Toprağa çakılan, sivri, uzun sırık veya odun (21/10).
kağât	: Kağıt (11/76).
Kelir	: Gelir (3/19).
kêremiT	: Kiremit (10/48).
kemenÇe	: Kemeñe (16/45).
kerme	: Hayvan gübresi (18/51).
Kelin	: Gelin (3/6).
Kidiy	: Gidiyor (3/19).
Ვompile	: Komple (15/17).
konposta	: Komposto (14/58).
körÇek	: Köçek (24/22).
kösele	: Ayakkabı tabanında kullanılan hayvan derisi (19/63).
KörmadıK	: Görmedik (6/5).
KöruşuruᲕ	: Görüşürüz (4/30).
Ვūvetleri	: Kuvvetleri (16/56).
ᲕuymaᲕ	: Kuymak (10/3).
külür	: Bezelye ailesinden gelen ve yaprağı tüketilen bir çeşit bitki (2/17).
Küzel	: Güzel (4/32).
Kün	: Gün (1/3).
L	
laana	: Lahana (11/93).
lambaza	: Çocuk oyunu (6/54).
leSSetli	: Lezzetli (4/56).
ligarba	: Yaban mersini (21/19).
loᲕanta	: Lokanta (18/25).
M	
maydonoS	: Maydanoz (10/35).
măşi	: Maaşı (6/26).
maalesi	: bk. maᲕalle (11/100).
maᲕalle	: Mahalle (3/11).
mali	: Malı (8/64).
măcillik	: Muhacirlik, göçmenlik (17/13).
maçᲕa	: Maçka (9/10).

mācir	: Muhacir (6/1).
māzeme	: Malzeme (12/27).
mahsül	: Mahsul topraktan elde edilen şey, ürün (11/3).
mastar	: Sıva veya beton düzeltmeye yarayan uzun ve düz tahta (15/40).
meḥtiP	: Mektup (10/21).
meSefor	: Özdil (19/43).
mengená	: Mengene (15/64).
mısır yarması	: Mısır tanelerin öğütülmesiyle elde edilen gıda türü (23/11).
mısır ğırması	: Mısır çorbası (16/44).
mísır hudişi	: Mısır koçanının dış kısmı (14/42).
milletiynan	: Milleti ile (4/17).
moziKa	: Doğurmadığı halde süt veren inek (14/41).
muhlama	: Mıhlama (10/3).
mukāyese	: Mukāyese (19/42).
muḥtar	: Muhtar (12/71).
muḥabPetimiz	: Muhabbetimiz (19/17).
N	
nasi	: Nasıl (17/50).
nasiP	: Nasip (5/14).
nèdur	: Nedir (11/37).
nebeTÇi	: Nöbetçi (4/19).
nirvana	: Yomra ilçesinde oynanan bir horun türü (21/19).
O	
oḥusun	: Okusun (1/3).
oḥíysin	: Okuyorsun (9/31).
ōha	: Hayvanları bir araya toplamak için çıkarılan ses (4/5).
oksiŞen	: Oksijen (12/41).
oKudi	: Okudu (1/4).
ōlar	: Onlar (4/17).
oliyĩ	: Oluyor (11/60).
ōmaÇ	: Oğmaç, mısır ekmeği ve tereyağının karıştırılması ile oluşan yemek (16/36).
ónÇeTen	: Önceden (6/6).
ónnarı	: Onları (26/15).
oní	: Onu (6/2).

ōrda	: Orada (1/1).
orīya	: Oraya (12/74).
ōuz	: Oğuz (19/47).
óyle	: Öyle (6/34).
oyle	: bk. óyle (7/38).
óylē	: bk. óyle (4/31).

Ö

ölisan	: Ölüyorsan (1/3).
ōle	: bk. óyle (26/16).
önÇe	: Önce (7/12).
örgü	: Örülen şey (3/2).

P

pāli	: Pahalı (6/43).
panti	: Koyun veya ineğin saman, ot yedikleri yerin adı (14/11).
PasKül	: Baskül (15/31).
papaS	: Papaz (9/25).
patoS	: Tarım aleti, harman makinesi, patoz (2/13).
patiK	: Ayağa giyilen ve yün iple örülerek yapılan ayakkabı biçiminde çorap (22/26).
Paklava	: Baklava (20/9).
pantol	: Pantolon (12/50).
peştamal	: Doğu Karadeniz Bölgesi'nde kadınların beline veya başına bağladıkları dokuma kumaş (18/42).
peşkir	: Havlu (12/44).
PıçaK	: Bıçak (1/54).
piçama	: Pijama (16/50).
Puhla	: Buğuda pişirmek (10/5).
püsÇül	: Hayvanların boynuzlarına, başına takılan süs (14/17).
püsKülleri	: Püskülleri, püskülü olan (22/23).

R

rahmeT	: Rahmet (2/11).
rómork	: Römork (12/27).
rüzKar	: Rüzgar (19/59).

S

saa	: Sana (26/23).
-----	-----------------

sapan	: Çocukların kuş avlamak için kullandıkları, ağaç dalından yapılma Y biçiminde çatalın adı (26/15).
sahaPlandım	: Sahiplendim (4/26).
Saman	: Zaman (4/26).
samarusKa	: İkisu ve Yeşilyurt mahallelerinin eski adı (6/52).
semaveri	: Çay demlemek için yapılmış, bakır, ayaklı ve musluklu çay pişirme kabı (13/53).
sekiz	: Sekiz (11/6).
secÇāde	: Seccade (22/27).
seKseK	: Çocuk oyunu (17/23).
seramiK	: Seramik (23/33).
sırğan	: Isırgan otu (1/76).
sırander	: Dört direk üstüne yapılmış meyve, sebze kurusu, tahıl saklanan kiler, serender (12/83).
símarlama	: Ismarlamak (21/16).
sohPet _ët-	: Sohbet etmek (17/5).
soan	: Soğan (25/2).
souK	: Soğuk (25/5).
sōra	: Sonra (5/16).
Ş	
şenlİK	: Hareketli, canlı (14/23).
şekker	: Şeker (6/40).
şinTi	: Şimdi (8/13).
şiy	: Şey (2/2).
sóyler	: Söyler (9/21).
şóyle	: Şöyle (7/40).
şoförü	: Şoförü (17/25).
şōle	: bk. şöyle (18/10).
T	
Taħa	: Daha (6/3).
tarasda	: Terasta (18/14).
tāvli	: Beside son noktaya gelmiş hayvan (18/4).
tezeK	: Hayvan dışkısı (4/48).
Tef	: Musiki alet (21/5).
tenPel	: Tembel (21/18).

Tenesini	: Tanesini (1/33).
temmuS	: Temmuz (2/12).
televiSyon	: Televizyon (5/34).
tırmıK	: Seyrek dişli bir tarak şeklinde tarım aleti (18/51).
tirfil	: Perdah malası (15/45).
Tik-	: Dikmek (21/17).
Tök-	: Dökmek (14/55).
Tükan	: Dükkanı (1/3).
türbent	: İnce ve seyrek dokunmuş bezden yapılmış başörtüsü (1/79).
U	
uğari	: Yukarı (6/9).
urum	: Rum (12/10).
uşaK	: Çocuk, evlat (14/55).
uzun eşeK	: Çocuk oyunu (15/14).
uz	: Özdil mahallesinin eski adı (17/58).
Ü	
üÇ	: Üç (1/1).
üniversTe	: Üniversite (6/53).
V	
vèrmáS	: Vermez (6/28).
vèrsín	: Versin (8/21).
Y	
yarmaÇa	: İri ve kalın biçiminde, uzunlamasına çıkarılmış odun (4/29).
yazuK	: Yazık (9/45).
yasadıh	: Yaşadık (18/4).
yanKın	: Yangın (6/16).
yarma	: Çorba yapmak için değirmende öğütülen mısır (8/30).
yèvmiye	: Yevmiye (6/43).
yırmaK	: Irmak (16/8).
Z	
zaTen	: Zaten (6/9).
zate	: bk. zaTen (19/21).
zuluf	: Fındığı saran yeşil kabuk (2/13).

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada Yomra yöresi ağzının ses bilgisi ve söz varlığı incelenmiştir. Araştırmanın veri tabanını, Yomra yöresine bağlı 11 farklı yerleşim biriminden derlenen 26 ses kaydının çözümlenmesiyle elde edilen metinler oluşturmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda Yomra yöresi ağzına ilişkin şu tespitlere ulaşılmıştır:

Yomra yöresi ağzı, ünlü varlığı bakımından Türkiye Türkçesi ağızlarının genel karakteriyle uyumlu biçimde oldukça zengin ve çeşitlilik gösteren bir yapı sergilemektedir. Türkiye Türkçesinin ölçünlü dilinde a, e, ı, i, o, ö, u, ü olmak üzere sekiz temel ünlü bulunmaktadır. Yomra yöresi ağzında ise bu temel ünlülere ek olarak, farklı fonetik değerlere sahip 25 ara ünlünün varlığı tespit edilmiştir. Yöre ağzında görülen bu ünlü çeşitliliği; kaynak kişilerin vurgu ve tonlama özellikleri, seslerin birbirleri üzerindeki etkisi, çevresel ses koşulları ve genel fonetik eğilimler gibi çeşitli etkenlerin sonucunda ortaya çıkmıştır.

Türk dilinin tarihî dönemlerinde ve bazı çağdaş lehçelerinde görülen kapalı e (è) ünlüsünün, Yomra yöresi ağzında belirgin bir kullanım alanına sahip olduğu saptanmıştır. Bu ünlünün, özellikle genişletici ve daraltıcı nitelikteki ünsüzlerin etkisiyle yaygınlaştığı görülmektedir.

Türk dilinin hem tarihî hem de çağdaş lehçelerinde karşılaşılan birincil (aslî) ünlü uzunluklarına ise Yomra yöresi ağzında rastlanmamıştır.

Yöre ağzında çeşitli ses olaylarının etkisiyle kalınlık–incelik uyumunun yer yer bozulduğu tespit edilmiştir. Bu duruma yol açan başlıca etkenlerden biri, çok heceli kelimelerin sonlarında görülen i’leşme eğilimidir. Söz konusu eğilim, kelime genelinde ünlü uyumunun ihlal edilmesine neden olmaktadır.

Yomra yöresi ağzı, ünsüz varlığı açısından da zengin ve çeşitlilik arz eden bir yapı göstermektedir. Yazı dilinde yer alan temel ünsüzlerin yanı sıra, tonlulaşma, tonsuzlaşma ve süreklileşme gibi fonetik süreçler sonucunda ortaya çıkan ara ünsüzlere de yöre ağzında farklı sıklıklarla rastlanmaktadır. Ayrıca kaynak kişilerin vurgu ve tonlama özellikleri, sesler arasındaki etkileşim ve genel fonetik eğilimler, farklı fonetik değerlere sahip ünsüzlerin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu bağlamda, yazı dilinde bulunan 21 ünsüz dışında, Yomra yöresi ağzında 19 ara ünsüz tespit edilmiştir.

Yomra yöresi ağzında /k/ ve /k̟/ ünsüzlerinin ya korunduğu ya da yazı diline yakın bir biçimde tonlulaştığı görülmektedir. Bununla birlikte, yörede yaygın olan tonlulaşma

eğilimine bağlı olarak yarı tonlu /Ḳ/ ile tonlu bir arka damak ünsüzü olan /ğ/'nin kullanımının da oldukça yaygın olduğu belirlenmiştir.

Akıcı ve yarı ünlü olma özellikleri nedeniyle ağızlarda kolaylıkla düşebilen /y/ ünsüzünün, Yomra yöresi ağzında özellikle belirli sözcüklerin iç sesinde düşme eğilimi gösterdiği tespit edilmiştir. Bu düşmenin ön seste daha sınırlı, iç ve son seste ise daha yaygın olduğu görülmektedir.

Yazı dilinde /öyle/ ve /böyle/ biçiminde kullanılan sözcüklerin, Yomra yöresi ağzında bazı Kuzeydoğu Grubu ağızlarında da görüldüğü üzere farklı fonetik varyantlarla yaygın biçimde kullanıldığı belirlenmiştir.

Yazı dilinde şimdiki zaman eki olarak kullanılan /-yor/ eki ile özellikle Batı Grubu ağızlarında yaygın olan /-yo/ biçimi, Yomra yöresi ağzında sınırlı bir kullanım alanına sahiptir. Bununla birlikte, yöre ağzında şimdiki zaman bağlantı ünlüsünün /-i-/ olduğu ve ekin /-y/ biçimindeki kullanımının dikkat çektiği görülmektedir.

Yöre ağzında iki ünlü arasında bulunan ön damak /g/ ünsüzünün, yazı dilinde olduğu gibi sızıcılaştığı tespit edilmiştir.

Son olarak, yazı dilinde tamamen ekleşerek biçimsel varlığını büyük ölçüde yitiren ek-fiilin, Yomra yöresi ağzında çoğunlukla korunduğu ve kalınlık–incelik uyumu bakımından kelimelerle genel olarak uyumlu bir kullanım sergilediği belirlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Akgül, M. (2022). Yomralıların Yaylaları ve Yomra'da Yaylacılık. İçinde M. A. Bal, *Dünden Bugüne Yomra*, Yomra Belediyesi Kültür Yayınları, 377-387.
- Asav, Ü. (2011). *Trabzon İli Mera Alanlarındaki Önemli Yabancı Ot Türlerinin Yaygınlığı İle Bunların Üzerindeki Fungal Etmenler ve Etkinliklerinin Saptanması*. Doktora Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Buran, A. (2008). *Çağdaş Türk Yazı Dillerinde ve Türkiye Türkçesi Ağızlarında İkincil Uzun Ünlüler*. (1. Baskı), E. Alkaya, S. Kaan Yalçın ve M. Şengül (Haz.), Ankara: Turkish Studies.
- Buran, A. ve Oğraş, Ş. (2003). *Elazığ İli Ağızları*. Elazığ: Kültür Kurultayı.
- Bostan, M. H. (1993). *XV-XVI. Asırlarda Trabzon Sancağında Sosyal ve İktisadi Hayat*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Bilgin, M. (2002). *Doğu Karadeniz Tarih-Kültür-İnsan*. Trabzon: Serander Yayınları.
- Bal, M. A. (2022). *Dünden Bugüne Yomra*. İstanbul: Yomra Belediyesi Kültür Yayınları.
- Caferoğlu, A. (1964). Anadolu ve Rumeli Ağızları Ünlü Değişmeleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 12, 1-33.
- Demir, N. (2006). *Trabzon ve Yöresi Ağızları I-II-III*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ertav, İ., Yazıcı, E. ve Ergül, H. A. (2006). *Trabzon'un Şirin İlçesi Yomra*. Trabzon: -.
- Erkan, H. Y. (2022). Yomra'da Folklor ve Müzik. İçinde M. A. Bal, *Dünden Bugüne Yomra*, Yomra Belediyesi Kültür Yayınları, 393-401.
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım.
- Ercilasun, A. B. (2002). *Kars İli Ağızları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gabain, A. V. (2007). *Eski Türkçenin Grameri*. (M. Akalın, Çev.) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gülensoy, T. (1988). *Kütahya ve Yöresi Ağızları*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Korkmaz, Z. (1961). uçun~üşün~için v.b. Çekim Edatlarının Yapısı Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 9, 31-35.
- Korkmaz, Z. (2000). *Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2007). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2023). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Kürüm, M. (2021). *Bayburt ve Yöresi Ağızları (Giriş-İnceleme-Metinler-Sözlük)*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Karahan, L. (2022). *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Karaağaç, G. (2012). *Türkçenin Dil Bilgisi*. Ankara: Akçay Yayınları.
- Karagöz, İ. (2006). *Trabzon Yer Adları*. Trabzon: Derya Kitabevi.
- Korkmaz, S. (2022). Yomra'nın Doğal Güzellikleri. İçinde M. A. Bal, *Dünden Bugüne Yomra*, Yomra Belediyesi Kültür Yayınları, 271-276.
- Mintslov, S. R. (1991). Trabzon Yöresinin İstatistiği Üzerine. *Ankara: Trabzon Vakıf Yıllığı*, 49-54.
- Özek, F. (2016). *Kemaliye Ağzı (Giriş-İnceleme-Metinler-Sözlük)*. Ankara: Kesit Yayınları.
- Öksüz, A. A. (2022). Yomra'nın Tarihi Yapıları ve Mekanları. İçinde M. A. Bal, *Dünden Bugüne Yomra*, Yomra Belediyesi Kültür Yayınları, 239-248.
- Sağır, M. (1995). Anadolu Ağızlarında Ünsüzler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 43, 391-409.
- Sağır, M. (1995). Anadolu Ağızlarında Ünlüler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 43, 377-390.
- Siler, A. (1994). XIX. Yüzyılda Trabzon'un Kaza ve Nahiyelerinin Ekonomik Durumu 1869-1905. *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 9, 266.
- Şimşek, A. (2020). Trabzon İli Yomra İlçesi Ağızları Üzerine Bazı Dikkatler. *Kesit Akademi Dergisi*, 6(25), 665-674.
- Turgut, G. (2003). *Rize İli Ağızları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tekin, T. (1988). *Orhun Yazıtları*. Ankara: Türk Dil Kurumları Yayınları.
- Umar, B. (2000). *Karadeniz Kapadokia'sı (Pontus)*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- [https:// www.yomra.bel.tr/](https://www.yomra.bel.tr/) (Erişim Tarihi: 17 Temmuz 2025).

EKLER

Ek 1. Kaynak Kişi Listesi

KK-1 Fatma ÇİÇEK
KK-2 Ayşe ALKAN
KK-3 Feride PALA
KK-4 Helime DİŞLİ
KK-5 İrfan ALİYAZICIOĞLU
KK-6 Cengiz ÖZTÜRK
KK-7 Yıldız PALA
KK-8 Pamuk BORAN
KK-9 Necati YILDIRIM
KK-10 Nejla PALA
KK-11 Hasan AYAS
KK-12 Rüstem Ali YAZICIOĞLU
KK-13 Müzeyyen PALA
KK-14 Emine AYAS
KK-15 Mustafa KAYA
KK-16 Ahmet TEZCAN
KK-17 Ali KILIÇ
KK-18 Nuran KAZANCI
KK-19 Yılmaz ALPINAR
KK-20 Türkan ERDOĞAN
KK-21 Havva İSKENDER
KK-22 Gülten TUĞRAN
KK-23 Perihan HATİPOĞLU
KK-24 Fatma KELEŞ
KK-25 Ebru PEKŐAN
KK-26 Erol PALA

Ek 2. Metinlerde Kullanılan İşaretler

/ : Derlemeyi gerçekleştiren kişinin sorduğu soruları gösterir işareti.

//.....// : Kaynak kişinin dışında aynı ortamdaki ikinci kişinin gerekli görüldüğü için metne alınmış konuşmalarını gösterir işareti.

///...../// : Kaynak kişinin dışında aynı ortamdaki üçüncü kişinin gerekli görüldüğü için metne alınmış konuşmalarını gösterir işareti.

ÖZ GEÇMİŞ

Seda Alemdağ, 2007 yılında Atatürk İlköğretim Okulu'ndan, 2011 yılında 88. Yıl Cumhuriyet Anadolu Lisesi'nden mezun olmuştur. Lisans eğitimini 2016 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamlamıştır. 2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi bünyesinde Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı'nı başarıyla tamamlamıştır. 2022 yılında Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans Programı'na kabul edilmiş olup, yüksek lisans eğitimine halen devam etmektedir.

